

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 28 Νοεμβρίου 2021 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 690

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΝΟΣΗΛΕΙΕΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

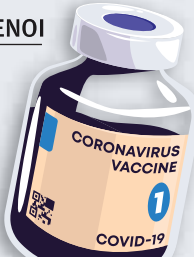
ΑΝΕΜΒΟΛΙΑΣΤΟΙ

5.473 **525**
ΝΟΣΗΛΕΙΕΣ ΘΑΝΑΤΟΙ

ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΟΙ

387
ΝΟΣΗΛΕΙΕΣ

63
ΘΑΝΑΤΟΙ

Χάθηκαν 525 ανεμβολίαστοι και 63 πλήρως εμβολιασμένοι

Η «Κ» αποκαλύπτει την έκθεση του υπ. Υγείας με στοιχεία για την πανδημία

Ενημερωτικό έγγραφο της Μονάδας Επιδημιολογικής Επιτήρησης του Υπουργείου Υγείας σκιαγραφεί με πάσα λεπτομέρεια την πορεία της πανδημίας και τα αποτελέσματα των προσπαθειών καταπολέμησης. Το έγγραφο, που ετοιμάστηκε για εσωτερική χρήση, φαίνεται πως διαδρα-

μάτισε καθοριστικό ρόλο στις αποφάσεις που λήφθηκαν την περασμένη εβδομάδα από το Υπουργικό Συμβούλιο. Στο έγγραφο, που έχει στην κατοχή της η «Κ», για πρώτη φορά βγαίνουν προς τα έξω στοιχεία για τις επιδράσεις των εμβολίων σε νοσηλείες και θανάτους σε σχέση πάντα με τα αν-

τίστοιχα στοιχεία που αφορούν μη εμβολιασμένους. Το συμπέρασμα της έκθεσης είναι πως το 30% των νέων περιστατικών προέρχεται από τον ανήλικο πληθυσμό, μέχρι 17 ετών, με τριπλασιασμό των κρουσμάτων της Λευκωσίας μέσα σε τρεις εβδομάδες. **Σελ. 4**

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

Τα πέντε αιτήματα προς την Ε.Ε.

Η «Κ» φέρνει στο φως τις δύο επιστολές που έστειλε η Λευκωσία προς την Ε.Ε., στις οποίες υπογραμμίζεται πως η Κύπρος βρίσκεται σε καθεστώς εκτάκτου ανάγκης από τις μεταναστευτικές ροές και ζητάει τη συνδρομή των Βρυξελλών. **Σελ. 5**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Η Κύπρος δεν μπήκε στην κόκκινη ζώνη

Παρά τις επιστολές της Λευκωσίας, οι Βρυξέλλες δεν θεωρούν πως η κατάσταση στην Κύπρο αναφορικά με το μεταναστευτικό είναι εξίσου σοβαρή με τη Λευκωσία, ούτε πως στην Κύπρο βρίσκεται σε εξέλιξη «υβριδική επίθεση». **Σελ. 6**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ

Η τουρκική λίρα «τρώει» τον παρά

Η **πτώση** της τουρκικής λίρας και η συνακόλουθη οικονομική κρίση στην Τουρκία επηρεάζουν την τ/κ οικονομία, «πυροδοτώντας» σοβαρά κοινωνικά προβλήματα. Από την άλλη, σύμφωνα με πληροφορίες, στα Κατεχόμενα ετοιμάζουν δίκτυο παρακολούθησης της ναυσιπλοΐας στην Αν. Μεσόγειο. **Σελ. 7**

ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ

Το δύσκολο φλερτ Στέφανου-Νικόλα

Μπορεί τα δύο κόμματα της αντιπολίτευσης να έχουν αρχικά συμφωνήσει σε συζήτηση για συνεργασία στις προεδρικές εκλογές του 2023, ωστόσο μία σειρά παραγόντων θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην τελική σύμπλευση. **Σελ. 8**

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η αξιοκρατία και η κακιστοκρατία

Με αφορμή τις αντιδράσεις που προκάλεσε ο διορισμός πρέσβη στο ΥΠΕΞ, αλλά και η περίπτωση των τεσσάρων συνεργατών του Προέδρου, αναλύεται πώς το ρουσφέτι αποτελούσε ανέκαθεν μέρος της κυπριακής κοινωνίας. **Σελ. 10**

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ

Φωτίζοντας το «Σκοτεινό Δωμάτιο»

Η «Κ» δημοσιεύει αποσπάσματα από το βιβλίο του Αλέξη Παπαχελά «Σκοτεινό Δωμάτιο» από τις κρίσιμες στιγμές της τουρκικής εισβολής και συνδιαλέξεις των πρωταγωνιστών που αποτυπώνουν τις ψευδαισθήσεις και τις παγίδες. **Σελ. 9**

ΕΛΛΑΔΑ

Η κυβέρνηση δεν θέλει καθολικό lockdown

Ανσυχία επικρατεί στην κυβέρνηση για τη μεγάλη διασπορά του ιού. Το επόμενο δεκαπενθήμερο θεωρείται ιδιαίτερα κρίσιμο για τη στρατηγική που θα υιοθετηθεί. **Σελ. 17**

Μήνυμα αλληλεγγύης φέρνει ο Πάπας Φραγκίσκος

Ο **πάπας Φραγκίσκος** είναι ο δεύτερος πάπας που επισκέπτεται την Κύπρο μέσα σε 11 χρόνια, μια επίσκεψη πολύ τιμητική για τη χώρα, όπως λέει στην «Κ» ο οσιολογιώτατος πατέρας Jerzy Kraj, γενικός βικάριος του Λατινικού Πατριαρχείου των Ιεροσολύμων και attaché της Αποστολικής Νουντσιατούρας στη Λευκωσία. Την Πέμπτη και την Παρασκευή οι καθολικοί της Κύπρου θα έχουν την ευκαιρία να λάβουν την ευλογία του. Ο понτίφικας, επαναλαμβάνοντας την κίνηση του 2016 στη Λέσβο, θα πάρει μαζί του και αριθμό μεταναστών και προσφύγων. **Σελ. 16**

Η νέα μετάλλαξη σήμανε συναγερμό Επιστρέφουν τα lockdowns

Ο **δευτερος** πανδημικός χειμώνας εξελίσσεται σε νέο εφιάλτη, μετά την ανίχνευση του «χειρότερου στελέχους του κορωνοϊού που είδαμε έως σήμερα», του Β.1.1.529, όπως ανέφεραν Βρετανοί ειδικοί. Ο ΠΟΥ έδωσε στο νέο στέλεχος το όνομα «Ομικρον». **Σελ. 21**

Θυμίζουν 2019 τα έσοδα του 2021

Επέστρεψαν στα προ κρίσης επίπεδα – Στοιχεία Γεν. Λογιστηρίου

Τα κρατικά έσοδα φαίνεται να επιστρέφουν στα προ της πανδημίας επίπεδα, σύμφωνα με στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου για το πρώτο εννιάμηνο του 2021. Ταυτόχρονα, αποκαταστάθηκε και η είσπραξη των έμμεσων και των άμεσων φόρων, πολλοί από τους οποίους είχαν ανασταλεί στο πλαίσιο του ευρύτερου οικονομικού σχε-

διασμού που προέβη η κυβέρνηση για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας. Συγκεκριμένα, για την περίοδο Ιανουαρίου 2021 – Αυγούστου 2021, το σύνολο των πραγματικών γενικών εσόδων ανήλθε σε 3,9 δισ. ευρώ, έναντι 3,7 δισ. για το πρώτο οκτάμηνο του 2020 και 4,2 δισ. για το 2019. **Οικονομική, σελ. 3**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ενα βιβλίο για δώρο και για συντροφιά

Η «Κ» προτείνει βιβλία για παιδιά και εφήβους. Ανάμεσα στα πολλά καλά βιβλία, που είτε κυκλοφόρησαν πρόσφατα είτε πρόκειται να κυκλοφορήσουν πριν φτάσουν τα Χριστούγεννα, διαλέξαμε και συστήνουμε ένθερμα όσα νομίζουμε πως ξεχωρίζουν. **Ζωή, σελ. 1**

ΕΚΘΕΣΗ

Ο ζωγράφος Θεόδωρος Ράλλης στη Λεβέντειο

Η «Κ» μίλησε με τη δρ Μαρία Κατσανάκη, ειδική στο έργο του Θεόδωρου Ράλλη, για την έκθεση στη Λεβέντειο Πινακοθήκη στη Λευκωσία με τίτλο «Θεόδωρος Ράλλης: η δική του Ελλάδα». **Ζωή, σελ. 4**

ΠΟΛΗ - ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Εκθεση για τον κεραμίστα Βαλεντίνο

Ο **Βαλεντίνος** Χαράλαμπος και ο Γιάννος Αναστασίου μιλούν στην «Κ». **Ζωή, σελ. 5**

• Σε 100 τετραγωνικά αναμνήσεις. **Ζωή, σελ. 8**

• Ο Μαρίνος Καρτίκκης μιλάει για τον «Πολίτη τρίτης ηλικίας». **Ζωή, σελ. 3**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Πρόσκληση σε δείπνο

Το κάλεσμα για το «χαλαρό δείπνο» στάλθηκε στο γκρουπ «Όρος Προεδρικό» του WhatsApp. «Όπως Προεδρικό;» έπεσαν βροχή οι ερωτήσεις από τις προσκεκλημένες και η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον προέβη στις απαραίτητες διευκρινίσεις: «Με κάποιες μικρές πινελιές... Όπως Προεδρικό για την ώρα (7:30 ΜΜ), τον αριθμό των συνδαιτημόνων (8), τη χαλαρότητα και το ανεπίσημο dresscode. Με ένα πιο ενδιαφέρον μενού όμως καθώς τα σουβλάκια, εκτός από μπανάλ, για την ηλικία μας είναι και βαρυστόμαχα».

To sitting arrangement ήταν επίσης «όπως προεδρικό»: δίπλα από την Ιουλία κάθισε η (κρυφή) ψηφοφόρος του ΕΛΑΜ Φώφη Κούταλου, δίπλα της η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού, μετά η ακραιοκρήνης συναγεμιαία Ευγενία Καλαμαρού, στο πλάι της η οικολόγος Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood, στη επόμενη θέση η νεοφώτιστη οπαδός της ΔΗΠΑ Θεοπίστη Θεοδούλου, μετά η ΔΗΚΟϊκή Ρενέ Κυπαρίσι, ενώ τον κύκλο έκλεινε η παλιά ΕΔΕΚίτισσα Λιτώ Περιστέρη Μουσουπέττη. «Είμαστε μια ωραία ατμόσφαιρα» αναφώνησε η οικοδέσποινα και ένευσε για να σερβιριστεί το μενού.

Το μενού γευσιγνωσίας των 7 πιάτων περιελάμβανε: πατάτες au gratin (με μπόλικο βούτυρο), ινδικές πατάτες aloo gobi (με κάρυ), τηγανιτές πατάτες Βελγίου, ιταλικά gnocchi, ιρλανδέζικο pancake πατάτας boxty, περουσιανή κροκέτα πατάτας papa rellena με κιμά και κυπριακές πατάτες αντιαχτές. «Μια ωδή στην πατάτα, αφιερωμένη στον avant garde κοινοτάρχη Γεώργιο (Κόκο) Τάσου» ενημέρωσε η Ιουλία την ομήγυρη.

Η Ιουλία από την πρώτη στιγμή δήλωσε φαν του ρηζικέλευθου Κόκου.

Το art de la table στο δείπνο που παρέθεσε η χήρα στο διαμέρισμα της Κωστή Παλαμά ήταν μεν χαλαρό, αλλά με μια πινελιά απαράμιλλης κομψότητας: τα πιάτα Fornasetti.

Το σκεπτικό της ήταν απλό και το εξέθεσε γλαφυρά: «Εάν την πατάτα υπέγραφε ο Τζεφ Κουνς, εκεί να δείτε ολοφυρμούς οι φιλότεχνοι στα πόδια του Δάκη και της Λιέττας Ιωάννου. Το πατατο-γλυπτό θα μπορούσε να έχει βεβαίως καλύτερο φινιρίσμα αλλά, έστω κι έτσι, αποτελεί μια εξτραβαγκάντζα. Γι' αυτό και εμείς συμπαραστεκόμαστε στον κοινοτάρχη Κόκο Τάσου για τον βανδαλισμό που υπέστη το landmark της Ξυλοφάγου».

Α propos, ο Κόκος Τάσου ανακοίνωσε αμοιβή ύψους 500 ευρώ σε όποιον δώσει πληροφορίες για τους δράστες, ενώ δεν δίστασε να προβεί σε μια θαρραλέα δήλωση που ακούστηκε σαν απειλή: «Θα τη φω-

ταγώησουμε, θα βάλουμε αστέρι και κορδέλες να παραπέμπει σε δέντρο». Το άκουσε η Ιουλία και ξεσάλωσε: «500 ευρώ και από εμάς, με τη δέσμευση ότι η αγαπημένη πατάτα θα γίνει πασχαλινό αβγό και βασίλισσα του Καρναβαλιού. Chapeau, Cocol!».

Οι κυρίες, όταν ολοκληρώθηκε επιτέλους το πατατο-τελετουργικό και με τις μισές αρτηρίες τους κλειστές ένεκα της πατατο-γευσιγνωσίας, αφέθηκαν στην αφηγηματική ορμή της Θεοπίστης Θεοδούλου. Η ηγήτρια των οργάνων του ΔΗΚΟ περιέγραψε με ανατριχιαστικές λεπτομέρειες την περιπέτειά της στο εμπολιστικό κέντρο της Κρατικής Έκθεσης την περασμένη Δευτέρα...

«Μιλάμε για μπάχαλο! Τριτοκοσμικές εικόνες, ικανές να σκιάσουν τις ασένως ατάραχες τρίχες της κουπτης Χριστίνας Γιαννάκη. Αυτοί που έκλεισαν ραντεβού να είναι κουλουβάχατα με εκκίνους του Walk In. Ένας σεκιουριτάς να αυτοσχεδιάζει, ένας άλλος να σημειώνει παρουσίες για τα ραντεβού (σε ένα άθλιο τραπέζι όπως παλιά έξω από τις δημόσιες υπηρεσίες) και μέσα κάτι απελπισμένες να προσπαθούν να επιβάλουν την τάξη!». «Ο υπουργός Χατζηπαντέλας τι λέει για όλα αυτά;» ρώτησε με αντιπολιτευτική διάθεση η Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood. «Ο υπουργός Χατζηπαντέλας έκανε tweet για τη συνέντευξή του στο ΡΙΚ και επάνω στη φούρια του αντί να κάνει men-

tion το υπουργείο Υγείας έκανε κάποιον εντελώς άσχετο ονόματι Mohamed Yusuf! Από αυτό να καταλάβετε το μπλέξιμο...» σχολίασε εν εξάλλω η Θεοπίστη.

«Χαλαρά, δεν είπαμε κοπέλες;» παρενέβη η οικοδέσποινα, σε μια προσπάθεια να ανακόψει το αντικυβερνητικό τσουνάμι. Τα τελευταία νέα ήταν αρκούντως ζουμερά για ν' αποκαταστήσουν τη χαλαρότητα της ατμόσφαιρας. Σύμφωνα με έγκυρες λεμεσιανές πηγές, ο Λευκορώσος ιδιοκτήτης του Άρν διοργάνωσε πάρτι γενεθλίων στο ξενοδοχείο Parklane για μικρό κύκλο εκλεκτών καλεσμένων. Τα highlights της βραδιάς ήταν δύο: Η εικόνα σάλεπτη εμφάνιση της Kylie Mino-

gue και το δώρο που έκανε ο επιχειρηματίας στον μέντορά του, ένα αυτοκίνητο McLaren αξίας μισού εκατομμυρίου ευρώ. «Ας πιούμε στο Planet Limassol» είπε η Ιουλία, σκλώνοντας το ποτήρι της.

Η διάθεση μπορεί να ήταν χαλαρή, «όπως Προεδρικό», πλην όμως παρεμβενη εξαιρετικά ηληκτική. Στο δείπνο του Λόφου τουλάχιστον ο Αναστασιάδης τους αφηγήθηκε ζουμερές ιστορίες από τα νεανικά του χρόνια. Στο διαμέρισμα της Κωστή Παλαμά, πάλι, η απουσία πικάντικης πολιτικής ατζέντας για ακόμα μια βδομάδα αποδεικνυόταν καταστροφική. «Αν ξανακούσω τιδήποτε για το Κραν Μοντανά θα κάνω χαράκιρι» απείλησε η Ρενέ Κυπαρίσι και οι υπόλοιπες συγκατάνευσαν.

«Ξαν να μην έφτανε η βαρεμάρα μας, σκάει και το παραπολιτικό ότι ο Γιώργος Κολοकाσιδης δέχεται πιέσεις για να κατέλθει στις Προεδρικές. Κάποιος προφανώς παίζει με τα νεύρα μας! Κάποιος μας κάνει χοντρή πλάκα! Ποιος υποψήφιος καλέ; Ο Κολοκασιδης που έχει τον εκλογο-διώχτη; Είπαμε ότι δεν κινείται τίποτε και το δημοσιογραφικό μεροκάματο δύσκολα βγαίνει με ξεροσφύρι Κραν Μοντανά, αλλά ας το μαζέψουμε λίγο» ξέσπασε η συνήθως ψύχραιμη Λιτώ Περιστέρη Μουσουπέττη.

Η ώρα είχε περάσει και οι κυρίες κρυφοκοίταζαν τα ρολόγια τους. Τότε σπκώθηκε από τη θέση της η οικοδέσποινα και γέμισε οκτώ μικρά ποτηράκια με κουμπανδάρια. «Ας πιούμε στη μνήμη της Μιμήs Κυπριανού» είπε και σήκωσε το ποτήρι της. «Προεδρία Σήφου. Ωραία χρόνια...» ψιθύρισε με νοσταλγία η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον και συμπλήρωσε: «Ας είναι ελαφρύ το χώμα που θα τη σκεπάζει».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ» 28.11.1931

ΖΕΠΠΕΛΙΝ: Είς το Φρειντριχσάφεν ναυπηγείται εντατικώς το νέον Ζέππελιν ΙΖ 129, το οποίον θα είνε κατά πολύ μεγαλύτερον από το προγενέστερον. Θα έχη 248 μέτρων μήκος και 41,2 διάμετρον αντί 236 και 30,5 του Κόμπτος Ζέππελιν που επεχείρησε το ταξείδιον εις τον Πόλον. Το εκτόπισμά του θα είνε 200.000 κ.μ. αντί 137.000. Αι αποθήκαι της βενζίνης, του ύδατος και αι καμίναι του πληρώματος θα είνε εις το κύτος του αεροπλοίου. Θα δύναται να μεταφέρει πλην των ανδρών του πληρώματος 50 επιβάτας, οι οποίοι θα έχουν εις την διάθεσιν των μίαν τραπεζαρίαν, αναγνωστήριον και καμπίνας με όλα τα κομφορά.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ: Ευλαβής προ του τάφου των Εξ θυμάτων της φυγάδος και δολοφόνου Επαναστάσεως του 1922 η Ελλάς -αυτή η οποία απέμεινε αξία του ωραίου ονόματός της- θα ενθυμηθῇ σήμερον πάλιν τας σκιάς των Μαρτύρων εκείνων, οι οποίοι εργασθέντες, μοχθήσαντες, αγωνισθέντες, λευκανθέντες εν τη υπηρεσία του Έθνους, έπεσαν τέλος υπό τας σφαίρας ενός αποσπάσματος το οποίον, άτιμον και οικτρόν, εζώθει οικτρά και άτιμος σπείρα Δοσιλόγων τότε, τώρα και πάντοτε ενώπιον του Ελληνισμού.

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ: Κατατίθεται την προσεχή εβδομάδα εις την Βουλὴν υπό των υπουργῶν Οικονομικῶν και Προνοίας το νομοσχέδιον περί αποζημιώσεως των ιδιοκτητῶν των απαλλοτριωθέντων εκτάσεων δι' αστικήν αποκατάστασιν των προσφύγων. Διά του νομοσχεδίου ορίζεται ὅτι εκδίδεται υπό του Δημοσίου δάνειον εις σειράς εξ 100 εκατομ. εκάστης διά την αποζημιώσιν των απαλλοτριωπλήκτων ιδιοκτητῶν. Αι σειραὶ θα εκδίδονται εφόσον εκδικάζωνται υπό των δικαστηρίων αι αποζημιώσεις. Ο τόκος του δανείου θα εἶναι 6% η δε προθεσμία εξοφλήσεως αὐτοῦ 30ετής. Το κάθε μερίδιον θα πληρώνεται εκάστην 1ην Μαΐου και 1ην Νοεμβρίου, ὁπότε και θα ενεργούνται αι κληρώσεις ομολογίων διά την πληρωμὴν των εις το ἄρτιον.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Θα έπρεπε, κύριε Στεφάνου, να είχατε αρνηθεί, για να παραμείντε σταθερά απέναντι στις ακραίες φωνές, και όχι να τραπαλίζεστε ως ακροβάτης της πολιτικής. Για τους άλλους της τραπέζης, ουδεμία εντύπωση δεν μου έκαναν, διότι έξεστι Κλαζομενίους...

Να σε τιμούν οι γι-άρχοντες, να σε τιμά κι ο τόπος
«Γροϊκάτε ήντα παράγγελνε γεις φρόνιμος του γιού του: / Γιε μου, κι αν πας στο καπνλιό και βρεις τσοι χαροκόπους, ντήρα, διαντήρα το σκαμνί, την τάβλα που καθίζεις / τον φρόνιμον ατίμαζε (σ.σ. τίμα) τον κουζουλό χαιρέτα / με τον καλή σου καθίζε και νηστικός σγκώνου / να σε τιμούν οι γι-άρχοντες, να σε τιμά κι ο τόπος» λέει ένα ριζίτικο της Κρήτης, το οποίο άκουγα να τραγουδούν σε κάτι μεγάλα τραπέζια, αυτό σκέφτηκα μόλις είδα τη φωτογραφία του δείπνου που παρέθεσε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας στους πολιτικούς αρχηγούς. Για να είμαι ειλικρινής περισσότερη εντύπωση μου έκανε η παρουσία του γ.γ. του ΑΚΕΛ, ο οποίος συνέφαγε με τον φρουρό του Μιχαλολιάκου,

του αρχηγού της φυλακισμένης Χρυσής Αυγής, του νεοναζιστικού μορφώματος. Ναι, θα έπρεπε ο κ. Στεφάνου να είχε αρνηθεί την παρουσία του, έτσι δεν έκαναν στις Επιτροπές της Βουλής. «Σημειώνουμε ξανά τη διαφωνία μας για την παραχώρηση προεδρίας στο ΕΛΑΜ έστω και σε υποεπιτροπή. Το ΑΚΕΛ, παραμένοντας συνεπές στη θέση αρχής που έχει εκφράσει, δεν θα συμμετέχει στις εργασίες της υποεπιτροπής που θα προεδρεύεί το ΕΛΑΜ», αλλά για τα δείπνα δεν ισχύει; Θα έπρεπε, κύριε Στεφάνου, να είχατε αρνηθεί, για να παραμείντε σταθερά απέναντι στις ακραίες φωνές, και όχι να τραπαλίζεστε ως ακροβάτης της πολιτικής. Για τους άλλους της τραπέζης, ουδεμία εντύπωση δεν μου έκαναν, διότι έξεστι Κλαζομενίους...

Υφυπουργείο Πολιτισμού... αναμειναιτε στο ακουστικό
Όπως τα λέγαμε για το υφυπουργείο Πολιτισμού και όχι ότι είμαστε τίποτε έξυπνοι, όχι, απλή λογική, που λέει ότι αν θες κάτι να μη γίνει ποτέ ή τέλος πάντων να καθυστερήσει τότε το μόνο που έχεις να κάνεις είναι να το τρενάρεις, να βρίσκεις χίλες δυο αφορμές για τη δυσαρέσκεια σου, και όπως λέει και το τραγούδι... «Τζ' ώστι να σάσει το βρουλλίν, έκαρμε γλώσσαν το γυαλίν [...]». Μετατίθεται η κατ' άρθρο συζήτηση για τη μεθεπόμενη εβδομάδα και βλέπουμε... αφού ανήχθη και το ζήτημα του υφυπουργείου Πολιτισμού σε αμιγώς πολιτικό θέμα... τι θα γίνει όταν λυθεί το Κυπριακό; Αυτό... Και χαιρέτα μου τον πλάτανο! Όταν και αν λυθεί το Κυπριακό θα το δούμε, θα πάρουμε το παράδειγμα της Ελβετίας, έτσι έτοιμο

Ανήχθη και το ζήτημα του υφυπουργείου Πολιτισμού σε αμιγώς πολιτικό θέμα... τι θα γίνει όταν λυθεί το Κυπριακό; Αυτό... Και χαιρέτα μου τον πλάτανο!

και θα το φέrouμε στο νησί! Αφού κλείσουμε το υφυπουργείο Ναυτιλίας, το υφυπουργείο Πρόνοιας, το υφυπουργείο Τουρισμού, το υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, θα αποκαταστήσουμε και τις κλίμακες, τις μισθοδοτικές και τις συνταξιοδοτικές, θα επαναφέρουμε το συνταγματικό δικαστήριο και όλοι οι πρόσφυγες στα σπίτια τους! Ως τότε ας είναι αλλού ο παπάς και αλλού τα ράσα του, δεν πειράζει. Ας ελπίσουμε ότι εν τέλει θα επικρατήσει σωφροσύνη σε όσους παροικούν την πολιτιστική Ιερουσαλήμ. Πάντως, θα πρέπει να φροντίσουν στο Τμήμα Αρχαιοτήτων να μη δίνουν αφορμές για σχόλια που αφορούν δυσλειτουργίες στα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους, γιατί αν πέσεις στα λόγια του κόσμου... δεν ξεμπλέκεις εύκολα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

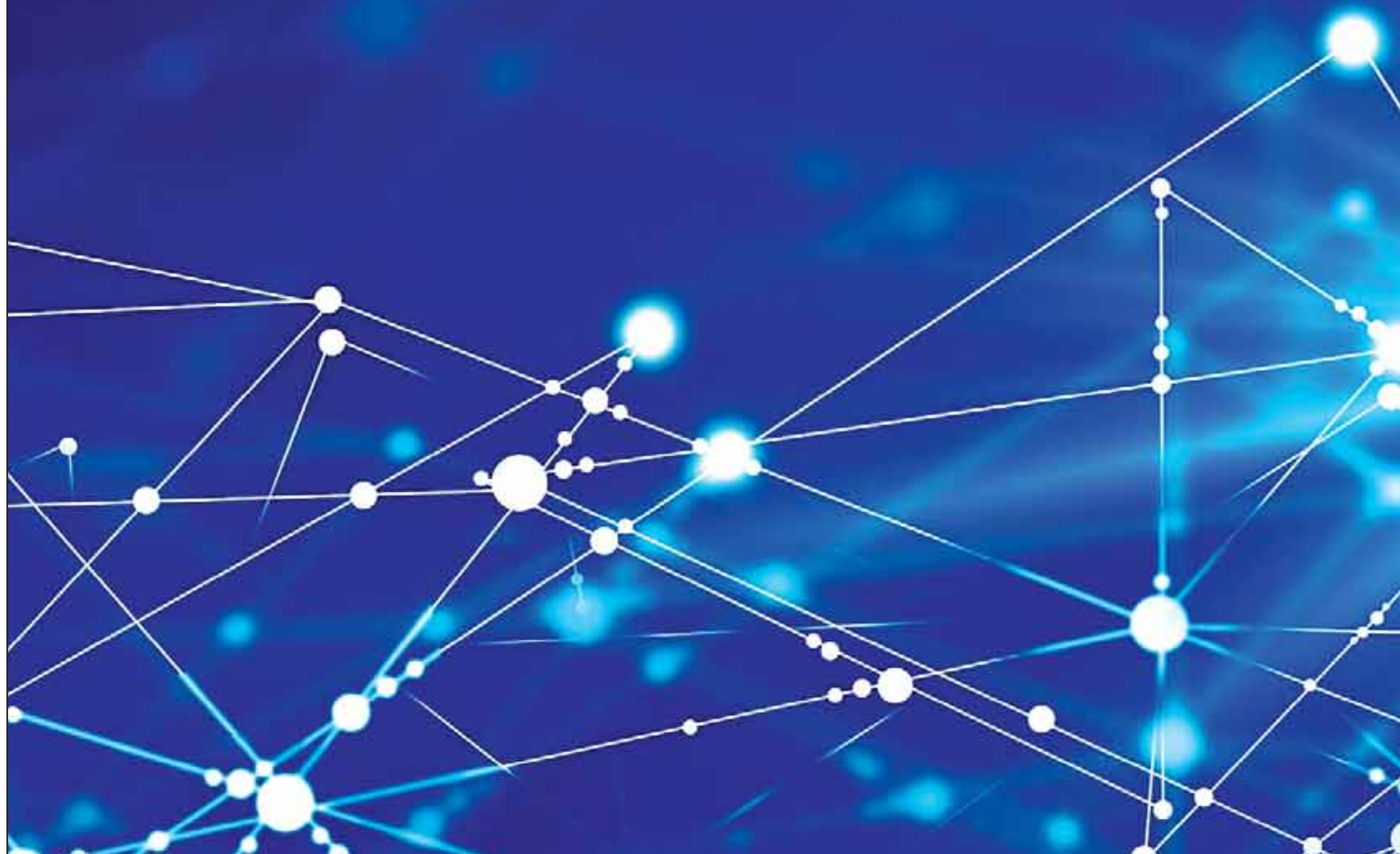
Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Logicom

Partners in your success

Η αξιολόγηση προς σωτηρία των εορτών

Η «Κ» παρουσιάζει την εμπιστευτική έκθεση του υπουργείου Υγείας για διασπορά του ιού, εμβολιασμούς, νοσηλείες και απώλειες

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Ένα έγγραφο, συντάκτες του οποίου είναι η Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης και βρίσκεται στη διάθεση της «Κ», αποκαλύπτει τους λόγους λήψης των μέτρων που ανακοινώθηκαν την προηγούμενη εβδομάδα. Το έγγραφο ουσιαστικά αποτελεί την αποκρυπτογράφηση των επιδημιολογικών δεικτών της περιόδου 13 - 19 Νοεμβρίου 2021, η οποία καθόρισε τις κυβερνητικές αποφάσεις. Με κυβερνητικούς κύκλους να επιμένουν πως δεν αναμένονται συμπληρωματικά μέτρα πριν από τις γιορτές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς, στην αξιολόγηση της Μονάδας Επιδημιολογικής Επιτήρησης επιχειρείται μια συνολική προσέγγιση της επιδημιολογικής κατάστασης. Στα αποτελέσματα της έκθεσης είναι οφθαλμοφανή τα κενά που έχουν εντοπιστεί τόσο στη διασπορά του ιού (δημοτικά σχολεία και εμβολιασμό του πληθυσμού), όσο και στις νοσηλείες. Όμως στο κομμάτι των περιστατικών που χρήζουν

Μέσα σε διάστημα τριών εβδομάδων διπλασιάστηκε ο αριθμός των κρουσμάτων σε δημοτικά σχολεία.

νοσοκομειακής φροντίδας, η αξιολόγηση παρουσιάζει ενδιαφέροντα στοιχεία για το προφίλ των νοσούντων σε συνδυασμό με τα υπάρχοντα όπλα ενίσχυσης της ανοσίας του πληθυσμού (εμβόλια), ενώ για πρώτη φορά παρουσιάζονται τα περιστατικά εμβολιασμένων που νόσησαν και κατέληξαν. Στο άλλο σημαντικό ζήτημα, αυτό της διασποράς του ιού, φαίνεται ξεκάθαρα πως οι ηλικίες μέχρι 19 ετών φέρουν το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την παρατηρούμενη έξαρση. Εκτός από τις αλυσίδες διασποράς του ιού στην εκπαίδευση, όπου υπάρχει κατανομή κατά σχολική μονάδα, στην αξιολόγηση παρουσιάζονται στοιχεία για τις αλυσίδες που έχουν εντοπιστεί στους εργασιακούς χώρους και σε κοινωνικές δραστηριότητες. Επίσης, η μετάδοση του ιού παραμένει σε υψηλή κλίμακα σε οικογενειακό και κοινωνικό επίπεδο. Στην αξιολόγηση περιλαμβάνονται στοιχεία για την κατανομή των κρουσμάτων ανά επαρχία και το συμπέρασμα για το ποιες επαρχίες κρατούν τα σκληπτρα, τα εισαγόμενα κρούσματα και τις χώρες από τις οποίες προήλθαν, καθώς και τη διασπορά του ιού σε εργασιακούς χώρους και χώρους κοινωνικών εκδηλώσεων.

SOS για ανήλικους
Τα στοιχεία της αξιολόγησης για την ηλικιακή κατανομή των κρουσμάτων της τελευταίες τρεις εβδομάδες είναι αποκαλυπτικά. Οι αριθμοί δείχνουν κενά και αδυναμίες που επέφεραν αύξηση του συνόλου των κρουσμάτων σχεδόν σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, με εξαιρεση τις ηλικίες των 70+ όπου τα νούμερα παραμένουν χαμηλά και

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ

	6-12/11/2021		
	30/10-5/11/2021	13-19/11/2021	
00-05	46	61	119
06-11	123	195	282
12-17	181	179	277
18-19	22	24	31
20-24	64	72	107
25-29	117	116	155
30-34	141	124	205
35-39	130	146	228
40-44	103	144	189
45-49	100	116	144
50-54	83	97	102
55-59	87	80	111
60-64	61	79	101
65-69	37	50	61
70-74	36	38	45
75-79	35	29	28
80-84	9	7	5
85+	5	6	8
ΣΥΝΟΛΟ	1380	1563	2198

ΚΡΟΥΣΜΑΤΑ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ/ ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ, ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ 13-19/11/2021

	ΛΑΡΝΑΚΑ				ΛΕΜΕΣΟΣ			ΣΥΝΟΛΟ	%
	ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΠΑΦΟΣ	ΑΛΛΟ					
00-05	1	28	57	16	13	4	119	5.4	
06-11	8	42	130	37	53	12	282	12.8	
12-17	7	50	87	61	67	5	277	12.6	
18-19		6	14	5	5	1	31	1.4	
20-24	6	19	46	20	15	1	107	4.9	
25-29	5	27	51	48	19	5	155	7.1	
30-34	14	43	69	44	31	4	205	9.3	
35-39	9	35	83	47	44	10	228	10.4	
40-44	2	33	81	41	28	4	189	8.6	
45-49	6	20	69	30	13	6	144	6.6	
50-54	4	17	43	23	13	2	102	4.6	
55-59	3	14	51	22	18	3	111	5.1	
60-64	6	14	33	26	18	4	101	4.6	
65-69	4	7	28	14	8		61	2.8	
70-74	3	3	18	13	7	1	45	2.0	
75-79	1	2	16	5	4		28	1.3	
80-84			3	1		1	5	0.2	
85+		1	4	3			8	0.4	
ΣΥΝΟΛΟ	79	361	883	456	356	63	2198		

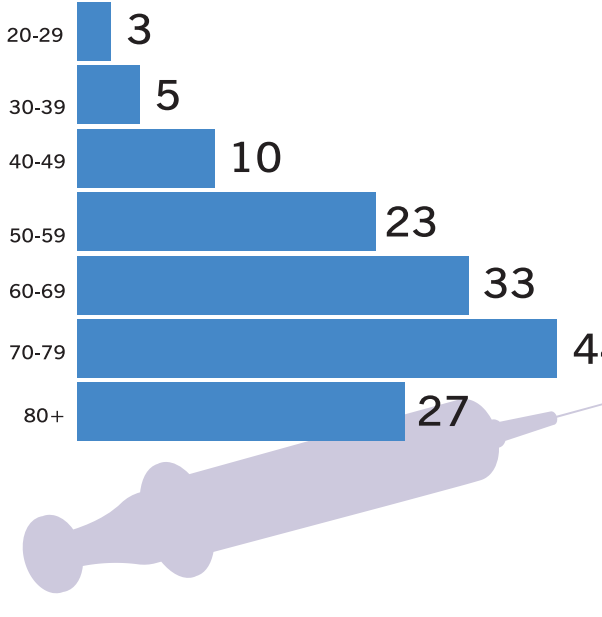
ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΓΙΓΝΩΣΚΟΝΤΑΙ ΘΕΤΙΚΟΙ

599.539 Πλήρως εμβολιασμένοι μέχρι 18/11/2021	923 0.2% Αριθμός περιστατικών COVID 19 18-24/10/2021	1042 0.2% Αριθμός περιστατικών COVID 19 25-31/10/2021
1410 0.2% Αριθμός περιστατικών COVID 19 01-07/11/2021	1687 0.3% Αριθμός περιστατικών COVID 19 08-14/11/2021	

ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΣΗΛΕΙΩΝ, ΠΛΗΡΩΣ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ, ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΥ ΗΜΕΡΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΟΣΗΣΗΣ, (ΗΜΕΡΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 2ης ΔΟΣΗΣ ΕΜΒΟΛΙΟΥ ή 1ης ΔΟΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ JJ)

ΠΛΗΡΩΣ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΟΙ		ΕΠΑΝΑΛΟΙΜΩΞΕΙΣ ΕΞΙ ΜΗΝΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΝΟΣΗΣΗ ΚΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΑΝΕΜΒΟΛΙΑΣΤΟΙ 334 ΜΕΡΙΚΩΣ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΟΙ 17 ΠΛΗΡΩΣ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΟΙ 14 ΠΡΩΤΗ ΔΟΣΗ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΝΟΣΗΣΗ 5 ΣΥΝΟΛΟ 370
30-59	5	
60-89	12	
90-119	17	
120-149	32	
150-179	39	
180-209	21	
210-239	14	
240-269	3	
270-299	2	
ΣΥΝΟΛΟ	145	

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΝΟΣΗΛΕΙΩΝ ΠΛΗΡΩΣ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟ ΗΜΕΡΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΟΣΗΣΗΣ 1/9/2021-14/11/2021

ΠΗΓΗ: ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ

σταθερά. Όπως φαίνεται αναλυτικά στον πίνακα, σε σύνολο 2.198 κρουσμάτων την περίοδο 13-19/11/2021, στις ηλικίες μέχρι 17 ετών εντοπίστηκαν 678 νέα κρούσματα. Αναλυτικά στα συμπεράσματα της αξιολόγησης ποσοστό 25% των νέων κρουσμάτων προέρχεται από μαθητές δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης. Μάλιστα, αν συμπεριληφθούν τα στοιχεία για παιδιά μέχρι 5 ετών, το ποσοστό των κρουσμάτων που προέρχεται από τον ανήλικο πληθυσμό ανεβαίνει στο 30%. Στην κατηγορία μέχρι 5 ετών μέσα σε τρεις εβδομάδες τα κρούσματα από 46 ανέβηκαν στα 119. Στις ηλικίες από 6 έως 11 ετών από

123 σε 282 και από 12 έως 17 ετών από 181 σε 277 νέα κρούσματα.

Πρωτιά Λευκωσίας
Ανησυχητικά είναι τα στοιχεία στην κατηγορία μέχρι 19 ετών κατά επαρχία. Την περίοδο αξιολόγησης (τρεις εβδομάδες) στη Λευκωσία ο αριθμός κρουσμάτων σε μαθητές δημοτικού τριπλασιάστηκε. Η Λευκωσία τόσο στο σύνολο των ηλικιακών ομάδων, όσο και στις μικρές ηλικίες, κατέχει την πρωτιά σε σχέση με τις υπόλοιπες επαρχίες. Από το συνολικό αριθμό κρουσμάτων (2198) σε διάστημα τριών εβδομάδων, η Λευκωσία έχει 883 καταγεγραμμένα

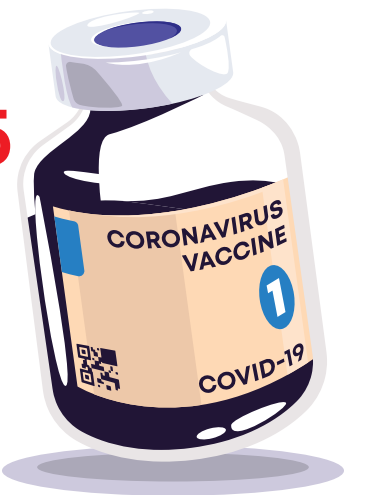
ΣΟΒΑΡΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ (ΝΟΣΗΛΕΙΕΣ, ΜΑΦ, ΜΕΘ) ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΜΕΧΡΙ 18/11/2021

	ΜΑΦ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	ΜΕΘ	ΣΥΝΟΛΟ
00-11		10	10
12-15		1	1
16-17			0
18-19			0
20-29	4	7	11
30-39	20	22	42
40-49	37	37	74
50-59	60	87	147
60-69	94	163	257
70-79	70	148	218
80+	30	40	70
ΣΥΝΟΛΟ	315	515	830

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΝΟΣΗΛΕΙΩΝ/ ΘΑΝΑΤΩΝ ΠΛΗΡΩΣ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΜΗ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΟΙ	
387 ΝΟΣΗΛΕΙΕΣ	63 ΘΑΝΑΤΟΙ
ΜΗ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΕΝΟΙ	
5473 ΝΟΣΗΛΕΙΕΣ	525 ΘΑΝΑΤΟΙ

* ΟΙ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ ΑΠΟ ΤΟ 2020-2021
** ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ 18/11/2021

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

στος είναι η μόνη επαρχία με διψήφιο αριθμό κρουσμάτων σε όλες τις ηλικίες (79) και μόνο 16 μέχρι 17 ετών.

Στο κόκκινο 30-44
Η δεύτερη κατηγορία ηλικιακών ομάδων με ελαφρώς μικρότερους ρυθμούς διασποράς του ιού αφορά στις ηλικίες από 30 έως 44 ετών. Για την περίοδο 30 Οκτωβρίου έως 19 Νοεμβρίου, ο αριθμός των κρουσμάτων ανά εβδομάδα είναι τριψήφιος. Αναλυτικά στους ηλικίας 30 έως 40 ετών για την εβδομάδα 13/19 Νοεμβρίου καταγράφηκαν 205 κρούσματα, στους 35 έως 39 ετών 228 κρούσματα και στους 40

έως 44, 189 κρούσματα. Ωστόσο, με ανησυχητικό ρυθμό κινείται η διασπορά του ιού, όπως φαίνεται στον πίνακα, στις ηλικίες 20 έως 29 ετών (μέσος όρος 131 κρούσματα) αλλά και 45 έως 64 ετών (μέσος όρος 114,5 κρούσματα). Τα κρούσματα υποχωρούν σε διψήφιο αριθμό στις ηλικίες από 65 έως 79 ετών (μέσος όρος 44,6 κρούσματα). Σε χαμηλό επίπεδα παραμένει ο αριθμός διασποράς των κρουσμάτων στις ηλικίες από 80 ετών και άνω. Στην ηλικιακή ομάδα 80 έως 84 η τάση για περίοδο τριών εβδομάδων είναι πτωτική, με πιο χαμηλό αριθμό τα 5 κρούσματα την περίοδο 13/19 Νοεμβρίου.

Εμβολιασμένοι πολίτες που έτυχαν νοσηλείας και κατέληξαν

Μέχρι τις 18 Νοεμβρίου 2021 οι πλήρως εμβολιασμένοι (2 δόσεις ή με J&J) ανήλθαν στις 599.539. Η ηλικιακή ομάδα 30-39 εμφανίζει το μεγαλύτερο αριθμό εμβολιασθέντων (106.185) και ακολουθεί η αμέσως επόμενη 40-49 με 100.639. Η έκθεση δίνει απαντήσεις με νούμερα για τα περιστατικά COVID-19 που είχαν εμβολιαστεί. Ανά εβδομάδα, αρχής γενομένης από 18 Οκτωβρίου, τα περιστατικά COVID-19 εμβολιασμένων καταγράφουν άνοδο, μια τάση που προφανώς σχετίζεται με την ανάγκη τριφών δόσης λόγω μείωσης της ασπίδας προστασίας του οργανισμού μετά από πάροδο έξι μηνών. Ενδεικτικά

Τόσο οι νοσηλείες όσο και τα περιστατικά θανάτων είναι ελάχιστα σε σχέση με τον αριθμό των εμβολιασθέντων.

από 923 καταγεγραμμένα περιστατικά την περίοδο 19-24 Οκτωβρίου, τα περιστατικά εκτοξεύθηκαν στα 1.687 την εβδομάδα 14-11 Νοεμβρίου. Από τα σημαντικά στοιχεία της έκθεσης είναι αναμφίβολα οι αναλυτικοί αριθμοί για τα περιστατικά

Επί συνόλου 599.539 εμβολιασθέντων καταγράφηκαν 387 περιστατικά που έτυχαν νοσοκομειακής φροντίδας, από τα οποία τα 63 κατέληξαν.

εμβολιασμένων πολιτών, που έτυχαν νοσηλείας και κατέληξαν. Τα δεδομένα για τους εμβολιασμένους

αφορούν όσους έχουν ολοκληρώσει το εμβολιαστικό σχήμα από ενάρξεως του προγράμματος, με κάποιο

από τα τέσσερα σκευάσματα (Astra-Zeneca, J&J, Moderna, Pfizer). Επί συνόλου 599.539 εμβολιασθέντων καταγράφηκαν 387 περιστατικά νοσηλείων που έτυχαν νοσοκομειακής φροντίδας. Από τις 387 νοσηλείες οι 63 κατέληξαν με υποκείμενη αιτία τη νόσο COVID-19. Στους μη εμβολιασμένους τα περιστατικά νοσηλείων ανέρχονται στις 5.473 από τα οποία τα 525 κατέληξαν. Στο σύνολο, εμβολιασμένων και ανεμβολιαστων, από ενάρξεως της πανδημίας έχουν καταγραφεί 5.860 κρούσματα από τα οποία κατέληξαν τα 588. Από την αρχή της πανδημίας μέχρι και τις 18 Νοεμβρίου 2021

από το σύνολο των περιστατικών (5.860) που έτυχαν εισαγωγής σε κάποιο νοσοκομείο, 830 χαρακτηρίστηκαν σοβαρά περιστατικά και νοσηλεύτηκαν σε Μονάδες Αυξημένης Φροντίδας (ΜΕΦ) ή Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ). Αναλυτικά 315 περιστατικά εισήχθησαν στην ΜΑΦ Αμμοχώστου και τα υπόλοιπα 515 σε ΜΕΘ. Τα περιστατικά με τριψήφιο αριθμό κατά σειρά ηλικίας αφορούν τους ασθενείς 70 έως 79 (218), 60-69 (257), και 50-59 147. Μηνδικνός αριθμός σοβαρών νοσηλείων έχει καταγραφεί στις ηλικιακές ομάδες 16-17 και 18-19, ενώ υπάρχουν και 10 νοσηλείες παιδιών μέχρι 11 ετών σε ΜΕΘ.

Πέντε αιτήματα για το μεταναστευτικό

«Σε καθεστώς εκτάκτου ανάγκης» η Κύπρος – Η «Κ» αποκαλύπτει την επιστολή Αναστασιάδη προς την πρόεδρο της Κομισιόν

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΑ

«**Η χώρα** βρίσκεται σε καθεστώς εκτάκτου ανάγκης αναφορικά με τις μεταναστευτικές ροές, και δεν υπάρχει απολύτως καμιά πιθανότητα να φιλοξενήσει περισσότερους μετανάστες», επισημαίνει ο πρόεδρος Αναστασιάδης σε επιστολή του προς την πρόεδρο της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, παραπέμποντας στο κέντρο υποδοχής Πουρνάρα, «κρούοντας κώδωνα κινδύνου» και διαμνύνοντας ότι «τα συστήματα ασύλου και υποδοχής έχουν υπερβεί τα όριά τους» στην Κύπρο. Στην επιστολή του, ημερομηνίας 10 Νοεμβρίου, την οποία εξασφάλισε η «Κ», ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ζητάει, μεταξύ άλλων, «άμεση θέσπιση υποχρεωτικού προγράμματος μετεγκατάστασης για την Κύπρο» με προφανή στόχο την ίση κατανομή βαρών με τους εταίρους μας στην Ε.Ε., την ενεργοποίηση του άρθρου 78 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ένωσης, ώστε προσωρινά η Κύπρος να μην υποχρεούται να εξετάζει νέες αιτήσεις ασύλου, ως επίσης και οικονομική στήριξη αλλά και εξοπλισμό κεραιών και εναέριων συστημάτων παρακολούθησης, περιλαμβανομένων θερμικών καμερών για την επιτήρηση της γραμμής αντιπαράταξης.

Στην επιστολή του, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας περιγράφει με τα μελανότερα χρώματα την κατάσταση που επικρατεί στην Κύπρο, η οποία σπάζει το ένα αρνητικό ρεκόρ μετά το άλλο σε όλη την ευρωπαϊκή επικράτεια. Ο Νίκος Αναστασιάδης τονίζει προς την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν ότι «η κατάσταση έχει φτάσει σε ένα σημείο που βρίσκεται εκτός των δυνατοτήτων της κυβέρνησης να ελέγξει και να διαχειριστεί τους υπερβολικούς αριθμούς» των ροών. Ζητάει την άμεση συνδρομή της Ε.Ε., η οποία επί του παρόντος εξαντλεί τη «στήριξή» της στην έκφραση αλληλεγγύης, χωρίς ωστόσο ουσιαστικό χαρακτήρα, αφενός λόγω της προκλητικής στωικότητας με την οποία αντιμετωπίζει την ενορχηστρωμένη διοχέτευση μεταναστών από την Τουρκία και αφετέρου λόγω της ανεπαρκούς στήριξης της Κύπρου. Ως εκ τούτων, ο πρόεδρος Αναστασιάδης θέτει πλέον συγκεκριμένα προς την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, τα εξής πέντε αιτήματα, αναφέροντας χαρακτηριστικά στην επιστολή του:

«Καλώ την Κομισιόν να ενεργοποιήσει το άρθρο 78 (3) ΤFEU (σ.σ. για τη Λειτουργία της Ε.Ε.) και να λάβει προσωρινά μέτρα προς όφελος της Κύπρου, προκειμένου να αντιμετωπίσει την κατάσταση εκτάκτου ανάγκης από την αιφνίδια εισροή υπηκόων τρίτων χωρών, δηλαδή τη χορήγηση του δικαιώματος αναστολής της αποδοχής νέων αιτήσεων ασύλου έως ότου η κατάσταση καταστεί διαχειρίσιμη».

Και επιστολή Νουρή προς εταίρους

Ανάλογη επιστολή με αυτήν του προέδρου Αναστασιάδη προς την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, απέστειλε ο υπουργός Εσωτερικών Νίκος Νουρής προς αξιωματούχους της Ε.Ε., περιλαμβανομένων και της Σλοβενικής Προεδρίας. Ως επίσης και προς τον αντιπρόεδρο της Κομισιόν Μαργαρίτη Σχοινά και την αρμόδια Επίτροπο Ίλβα Γιόχανσον, οι οποίοι εκ του αποτελέσματος κρίνεται ότι δεν έχουν μέχρι στιγμής ενεργοποιηθεί επαρκώς για τη στήριξη της Κύπρου. Στην επιστολή Νουρή, ημερομηνίας 11 Νοεμβρίου, την οποία εξασφάλισε η «Κ», ο ΥΠΕΣ ενημερώνει για τα πέντε κυπριακά αιτήματα προς την Ε.Ε., όπως αυτά περιλαμβάνονται στην επιστολή Αναστασιάδη προς φον ντερ Λάιεν. Ο Νίκος Νουρής σημειώνει επίσης, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Για το έτος 2021, έχουν υποβληθεί περισσότερες από 10.868 αιτήσεις ασύλου, εκ των οποίων οι 9.206 αιτητές έχουν περάσει από τις περιοχές στις οποίες η Κυ-

Χορήγηση του δικαιώματος αναστολής της αποδοχής νέων αιτήσεων ασύλου «έως ότου η κατάσταση καταστεί διαχειρίσιμη» ζητάει μέσω της επιστολής, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ζητάει την άμεση συνδρομή της Ε.Ε., η οποία επί του παρόντος εξαντλεί τη «στήριξή» της στην έκφραση αλληλεγγύης.

«Να προχωρήσετε στην άμεση θέσπιση υποχρεωτικού προγράμματος μετεγκατάστασης για την Κύπρο», (σ.σ. ούτως ώστε δηλαδή αριθμός αιτητών ασύλου να μετεγκατασταθεί σε άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε., όπως είχε αποφασιστεί το 2015 για την Ελλάδα και την Ιταλία).

«Να προβλέψετε έκτακτη οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των έκτακτων λειτουργικών δαπανών των σημερινών κέντρων υποδοχής».

«Να παράσχετε στήριξη σε μέσα οικονομικής βοήθειας και εξοπλισμού, όπως κεραιά και εναέρια συστήματα παρακολούθησης και θερμικές κάμερες για την επιτήρηση και τη διασφάλιση της Πράσινης Γραμμής».

πριακή Δημοκρατία δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο (σ.σ. κατεχόμενες περιοχές), μέσω της πράσινης γραμμής, στις περιοχές που η κυβέρνηση ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο (σ.σ. ελεύθερες περιοχές)». «Μόνο στη διάρκεια του μήνα Οκτωβρίου, έχουν υποβληθεί 2063 αιτήσεις» ασύλου.

«Τα συστήματα ασύλου και υποδοχής έχουν υπερβεί τα όριά τους. Στο πρώτο κέντρο υποδοχής, Πουρνάρα, με μάξιμουμ χωρητικότητα 800 ατόμων, ο αριθμός των διαμενόντων έχει φτάσει τα 2.500 άτομα και η δυνατότητα του εν λόγω κέντρου έχει υπερβεί το 310%. Η χώρα είναι σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης αναφορικά με τα μεταναστευτικά ρεύματα και δεν υπάρχει καμιά απολύτως πιθανότητα να φιλοξενήσει περισσότερους μετανάστες».

«Σύμφωνα με τα τελευταία επίσημα στοιχεία, 10.083 άτομα έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας μεταξύ των μηνών Ιανουαρίου και Οκτωβρίου 2021 σε σύγκριση με 5.879 την ίδια πε-

«Να επιταχύνετε την εξέταση του αιτήματος χρηματοδότησης της Κύπρου για την ανακατασκευή και τη λειτουργία του νέου Κέντρου Φιλοξενίας 'Λίμνες' και την κατασκευή προαναχωρησιακού κέντρου στην ίδια περιοχή».

Ιδιαίτερη σημασία αποκτά το γεγονός ότι η προεδρική επιστολή προς την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν έχει ως σημείο εκκίνησης την ενεργοποίηση του άρθρου 78 (3) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ε.Ε., το οποίο αναφέρει χαρακτηριστικά: «Εφόσον ένα ή περισσότερα κράτη-μέλη αντιμετωπίζουν επείγουσα κατάσταση, λόγω αιφνίδιας εισροής υπηκόων τρίτων χωρών, το Συμβούλιο μπορεί να εκδίδει, μετά από πρόταση της Κομισιόν, προσωρινά μέτρα υπέρ του εν λόγω κράτους ή των εν λόγω κρατών. Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο», αναφέρει χαρακτηριστικά το άρθρο 78 (3) της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε.

Σημειώνεται ότι το άρθρο 78 παράγραφος 3 είχε επιστρατευθεί το 2015, όταν το Συμβούλιο κατόπιν πρότασης της Κομισιόν αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τις πρόνοιές του για την επείγουσα μετεγκατά-

σταση, από την Ιταλία και την Ελλάδα, δεκάδων χιλιάδων ατόμων σε άλλες χώρες της Ε.Ε. Η Αθήνα είχε επικαλεστεί το εν λόγω άρθρο και το 2020, κατά την ενορχηστρωμένη από το καθεστώς της Άγκυρας διοχέτευση μεταναστών στην Ελλάδα, από τον Έβρο.

Στην περίπτωση της Κύπρου, πέραν της πολιτικής άρνησης της Ε.Ε. να τραβήξει το αφτί της Τουρκίας, αν μν τι άλλο στην παρούσα φάση, η Λευκωσία αντιμάχεται και με το γεγονός ότι το όλο ζήτημα δεν έχει προσλάβει τη δημοσιότητα των περιπτώσεων της Ελλάδας και της Ιταλίας, σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό όμως που είναι τραγικά προκλητικό, είναι ότι η Κομισιόν σφυρίζει αδιάφορα. Όχι μόνο σήμερα, αλλά εδώ και πολλά χρόνια (βλέπε άλλη στήλη), παρά το γεγονός ότι η Κύπρος είναι πρώτη κατ' αναλογία πληθυσμού σε αιτήσεις ασύλου σε όλη την Ε.Ε. και οι Βρυξέλλες γνωρίζουν από πρώτο χέρι ότι η Άγκυρα παραβιάζει την ευρωπαϊκή συμφωνία (Δήλωση) του 2016, όπως και ότι δεν πρόκειται να εφαρμόσει ποτέ τη Συμφωνία Επανεισδοχής παρανόμων μεταναστών, γιατί δεν αναγνωρίζει όπως η ίδια διαμνύσε, την Κυπριακή Δημοκρατία.

Στο Πουρνάρα, με μάξιμουμ χωρητικότητα 800 ατόμων, ο αριθμός των διαμενόντων έχει φτάσει τα 2.500 άτομα και η δυνατότητα του εν λόγω κέντρου έχει υπερβεί το 310% αναφέρεται στην επιστολή Νουρή προς τον αντιπρόεδρο της Κομισιόν και την αρμόδιο επίτροπο.

Το αδιάφορο σφύριγμα της Ε.Ε.

Εδώ και πολλά χρόνια, η Κομισιόν, αλλά και αρκετά κράτη-μέλη της Ε.Ε. σφυρίζουν κυριολεκτικά αδιάφορα για την κατάσταση που επικρατεί στην Κύπρο, αν και η νήσος είναι πρώτη σε όλη την ευρωπαϊκή επικράτεια σε αιτήσεις ασύλου κατ' αναλογία πληθυσμού. Ο πρόεδρος Αναστασιάδης είχε στείλει επιστολές και προς τον τότε πρόεδρο της Κομισιόν Ζαν Κλοντ Γιούνκερ, ο οποίος μοίρασε υποσχέσεις για επιπρόσθετη στήριξη της Κύπρου, οι οποίες όμως αποδείχθηκαν κούφισες. Η επιπλέον οικονομική βοήθεια που είχε δοθεί τότε στην Κύπρο από την Κομισιόν (Δεκέμβριος 2018) ήταν μόλις 3,1 εκατομμύρια ευρώ, ποσό που δικαίως θεωρήθηκε ως «ψίχουλα».

Ανάλογη είναι η κατάσταση και σήμερα, με την αρμόδια Επίτροπο Ίλβα Γιόχανσον να έχει επισκεφθεί την Κύπρο, να έχει επίσης μοιράσει υποσχέσεις για εκδήλωση παρέμβασης προς την Τουρκία, χωρίς ωστόσο κανένα αποτέλεσμα. Η κ. Γιόχανσον επισκέφθηκε την Άγκυρα, αλλά όπως πληροφορούμαστε, το ζήτημα της Κύπρου και της οργανωμένης διοχέτευσης προσφύγων και μεταναστών από την Τουρκία, αναφέρθηκε τυπικά και χωρίς να επιδοθεί άμεση και ουσιαστική λύση, κάτι που εκ του αποτελέσματος αφήνει εκτεθειμένη τόσο την ίδια την Επίτροπο, όσο και τους πολιτικούς της προϊσταμένους. Άλλωστε, η ηγεσία της Κομισιόν και η ίδια η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν θεωρούν και χαρακτηρίζουν ως «υβριδική επίθεση» τη διοχέτευση μεταναστών από τη Λευκωσία προς την Ε.Ε. και επιβάλλει δικαίως κυρώσεις στο καθεστώς Λουκασένκο, αλλά δεν πράττει ανάλογα στην περίπτωση των ενεργειών της Τουρκίας στην Κύπρο, γεγονός που έχει οδηγήσει σε υποδείξεις ότι δεν νοούνται πρακτικές δύο μέτρων και δύο σταθμών από τις Βρυξέλλες.

Σημειώνεται ότι η Ε.Ε. (Κομισιόν και Συμβούλιο) έχουν ενπαικωθεί διά επιστολών από την Τουρκία ότι δεν πρόκειται να εφαρμόσει τη Συμφωνία Επανεισδοχής Παράτυπων Μεταναστών

με την Κυπριακή Δημοκρατία, γιατί δεν την αναγνωρίζει. Επιπλέον, η Κομισιόν και το Συμβούλιο επιλέγουν να κλείνουν τα μάτια στην πρωτοφανή παραβίαση της ευρωπαϊκής Δέσφης του 2016 από την Άγκυρα και ειδικά της παραγράφου 3, η οποία ορίζει ότι: «Η Τουρκία θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό να αποτρέψει το άνοιγμα νέων θαλάσσιων ή κεραιών οδών παράνομης μετανάστευσης από την Τουρκία προς την Ε.Ε. και θα συνεργασθεί εν προκειμένω με τις γειτονικές χώρες, καθώς και με την Ε.Ε.».

Η Κομισιόν θεωρεί «υβριδική επίθεση» τη διοχέτευση μεταναστών από τη Λευκωσία και επιβάλλει δικαίως κυρώσεις, αλλά δεν πράττει ανάλογα στην περίπτωση των ενεργειών της Τουρκίας στην Κύπρο.

Αντίθετα όμως, στην περίπτωση της Κύπρου, η Τουρκία έχει ανοίξει νέες οδούς παράτυπης μεταναστευσης, οδηγώντας πρόσφυγες και μετανάστες στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία, μέσω της μαύρης τρύπας των Κατεχομένων, ενώ αρνείται να συνεργαστεί με την κυπριακή κυβέρνηση, κάτι για το οποίο επίσης η Κομισιόν σφυρίζει αδιάφορα.

Προκλητικά απαράδεκτη είναι και η στάση κάποιων κρατών-μελών, τα οποία αρνούνται να σπώσουν μέρος του βάρους που έχουν στους ώμους τους οι χώρες της «πρώτης γραμμής», περιλαμβανομένων και της Κύπρου. Οι τέσσερις χώρες του Βίζεγκραντ, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία και Τσεχία, ως επίσης και η Αυστρία, περιλαμβάνονται στα κράτη-μέλη που αδιαφορούν πλήρως και αρνούνται επίσης να συμβάλουν στην δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής πολιτικής για διαχείριση του προβλήματος.

Η Κύπρος δεν εισήλθε στην κόκκινη ζώνη ακόμα

Η διαφορά με Λευκορωσία, το Καλαί και το ευρύτερο πλαίσιο του μεταναστευτικού

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Ολοένα και πιο πολύπλοκη γίνεται η κατάσταση με το μεταναστευτικό στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς το μέτωπο της Λευκορωσίας παραμένει ανοικτό παρά τη σχετική πρόοδο, η συζήτηση για το νέο πλαίσιο για τη μετανάστευση και το άσυλο δεν προχωρά ικανοποιητικά, ενώ νέα προβλήματα έχουν προκύψει ακόμα και στα θαλάσσια σύνορα της Ε.Ε. με το Ηνωμένο Βασίλειο. Σε αυτό το πλαίσιο ήλθαν δύο κινήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν τη δική τους σημασία σε σχέση με την κατάσταση του μεταναστευτικού στην Κύπρο και προκαλούν αναποφευκτες συγκρίσεις, δημιουργώντας όμως και προοπτικές τις οποίες η Λευκωσία μάλλον βλέπει θετικά. Η πρώτη κίνηση αφορά τη χρήση του άρθρου 78(3) της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. την οποία είχε ζητήσει η Κύπρος, για αντιμετώπιση της κατάστασης στη Λευκορωσία, κάτι που ανακοινώθηκε την Τρίτη παράλληλα με την απόφαση για δημιουργία «μαύρης λίστας» των μεταφορών (χερσαίων, θαλάσσιων και από αέρος) που εμπλέκονται στην εργαλειοποίηση μεταναστών.

Η δεύτερη κίνηση, που ανακοινώθηκε από τον αντιπρόεδρο της Κομισιόν Μαργαρίτα Σχοινά στο πλαίσιο συνέντευξης Τύπου στο Στρασβούργο την ίδια ημέρα, είναι η προώθηση της συμπερίληψης συγκεκριμένου καθορισμού του όρου «εργαλειοποίηση» στο πλαίσιο της αναθεώρησης του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν, ο οποίος αποτελεί τον κώδικα λειτουργίας των εσωτερικών, και βεβαίως και των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε. Αυτή η πρό-

θεση, που προχωρεί ανεξάρτητα από τη συζήτηση για το νέο Πακέτο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, έρχεται να απαντήσει το αίτημα Ελλάδας - Κύπρου για αντικειμενική διατύπωση του όρου «εργαλειοποίηση», ώστε συγκεκριμένα μέτρα και απαντήσεις εκ μέρους της Ε.Ε. να αφορούν οριζόντια τέτοιες ενέργειες από τρίτες χώρες. Η αναθεώρηση του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν αναμένεται πως θα έλθει ενώπιον του Κολεγίου των Επιτρό-

Μεταξύ των προσωρινών μέτρων που προτείνει η Ε.Ε. είναι η προσωρινή επιμήκυνση της χρονικής περιόδου εξέτασης αιτήσεων ασύλου και περαιτέρω στήριξης στον τομέα των επιστροφών.

πων στις αρχές Δεκεμβρίου, και έχει τη σημασία της για την Κύπρο, ακόμα και αν η χώρα μας δεν εφαρμόζει ακόμα όλες τις διατάξεις που αφορούν το Σένγκεν.

Πρόβλημα, αλλά όχι υβριδικό
Όπως διαφαίνεται, και όπως έγραψε και στο παρελθόν η «Κ», οι Βρυξέλλες δεν θεωρούν πως η κατάσταση στην Κύπρο είναι εξίσου σοβαρή με αυτή στα σύνορα με τη Λευκορωσία, αν και στις συνομιλίες της με την Τουρκία προωθεί την πάταξη των δικτύων διακινητών που δραστηριοποιούνται στη χώρα και θεωρούνται πως εμπλέκονται στις αυξημένες αφίξεις στην Κύπρο, δεν θεωρεί πως στην Κύπρο βρι-

Οι Βρυξέλλες δεν θεωρούν πως στην Κύπρο βρίσκεται σε εξέλιξη «υβριδική επίθεση», παρά τις για εσωτερική κατανάλωση διακηρύξεις της κυβέρνησης.

Το πακέτο, η Γαλλία και ο Μπόρις

Το ερώτημα είναι πότε θα υπάρξει συμφωνία για την αναθεώρηση της μεταναστευτικής πολιτικής της Ε.Ε. Όπως εκτιμούν κοινοτικές πηγές, η συζήτηση αναμένεται να προχωρήσει μετά την ανάληψη από τη Γαλλία της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. τον Ιανουάριο, καθώς η Γαλλία έχει αντιληφθεί πόσο εύκολα μπορούν να υπάρξουν προβλήματα. Αφορμή για την συνειδητοποίηση αυτή είναι και η σύγκρουση με το Λονδίνο λόγω της επιστολής Μπόρις Τζόνσον, με την οποία κάλεσε την Γαλλία να παίρνει πίσω μετανάστες που επικειρούν να διασχίσουν τη Μάγκη, μετά τον τραγικό θάνατο 27 ανθρώπων στη θάλασσα μεταξύ των δύο χωρών. Ευρύτερα όμως, η γαλλική κυβέρνηση, ενόψει των προεδρικών στη χώρα το 2022, έχει κάθε κίνητρο να υπάρξει πρόοδος στο μεταναστευτικό καθώς ο Μακρόν βάλλεται από πέραν του ενός υποψηφίων της ακροδεξιάς και το κλίμα γίνεται ολοένα και πιο τοξικό.

σκεται σε εξέλιξη «υβριδική επίθεση», παρά τις για εσωτερική κατανάλωση διακηρύξεις της κυβέρνησης. Κοινοτικές πηγές έχουν επισημάνει στην «Κ» πως ως υβριδική επίθεση θεωρείται αυτή τη στιγμή μόνο η τεκμηριωμένη προσπάθεια του καθεστώτος της Λευκορωσίας να κατευθύνει μετανάστες και αιτητές ασύλου στα σύνορα με τα κράτη μέλη της Ε.Ε., δημιουργώντας την καταστολή και την παραβίαση των δημοκρατικών αρχών στο εσωτερικό της. Επίσης, σε αντίθεση με άλλες περιπτώσεις όπου υπάρχει

αναγνωρισμένη κυβέρνηση ως εταίρος για την αντιμετώπιση προβλημάτων, όπως συμβαίνει –παρά όλα τα γνωστά προβλήματα– με την Τουρκία, στην περίπτωση της Λευκορωσίας υπάρχει μόνο ένα καθεστώς ανοικτά εχθρικό προς την Ε.Ε.

Δεδομένων των πιο πάνω, στις Βρυξέλλες θεωρείται πως ακόμα και σε περίπτωση περαιτέρω επιδείνωσης της κατάστασης στην Κύπρο υπάρχουν τα κατάλληλα εργαλεία για να βοηθηθεί η χώρα, είτε μέσω προσωρινών εξαιρέσεων όπως μεταξύ άλλων και το άρθρο 78(3), αλλά και με μέσα όπως η τεχνική και υλική βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), κάτι που ήδη

συμβαίνει στην περίπτωση της Κύπρου. Τα μέτρα στη βάση του άρθρου 78(3) για την περίπτωση της Λευκορωσίας θα διευκολύνουν την Ε.Ε. να κινηθεί γρήγορα σε κατάσταση κρίσης, ώστε να βοηθηθούν οι χώρες στα σύνορα με τη Λευκορωσία να αντιμετωπίσουν την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί κατά τρόπο που να συνάδει με τις αρχές και το δικαίο της Ε.Ε. Αυτά τα μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν προσωρινή επιμήκυνση της χρονικής περιόδου εξέτασης αιτήσεων ασύλου και περαιτέρω στήριξης στον τομέα των επιστροφών. Τα μέτρα όμως αυτά είναι προσωρινά και, τουλάχιστον σύμφωνα με κοινοτικές πηγές, δεν πρόκειται σε καμία περίπτωση να νομιμοποιήσουν τις παράνομες επαναπροωθήσεις. Το άρθρο αυτό αποτελεί ένα από τα εργαλεία που θέλησε να ενεργοποιήσει η Λευκωσία για τη διαχείριση των μεταναστών και των αιτητών ασύλου που φτάνουν στην Κύπρο, πρώτα στα Κατεχόμενα πριν επιχειρήσουν να περάσουν στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές, ή που φτάνουν στις ελεγχόμενες ακτές της Δημοκρατίας μέσω της θάλασσας.

Ζητούμενο ο μηχανισμός

Ο στόχος σε ευρωπαϊκό επίπεδο πάντως είναι να μη χρειαστεί να ενεργοποιείται αυτό το άρθρο συ-

νεχώς αλλά να υπάρχει ένας συγκεκριμένος και συμφωνημένος μηχανισμός σε περίπτωση αυξημένων ροών. Άλλωστε το συγκεκριμένο άρθρο ενεργοποιήθηκε μόνο μία φορά στην ιστορία της Ε.Ε., κατά τη διάρκεια της κρίσης του 2015 μετά από αίτημα της Ελλάδας και της Ιταλίας. Και πάλι τότε δεν είχε δοθεί λευκή επιταγή στα συγκεκριμένα κράτη μέλη να σταματήσουν να επεξεργάζονται αιτήσεις ασύλου, ή επιμήκυνση του χρονικού περιθωρίου που δίνεται για εξέταση αιτήσεων (μεταξύ άλλων). Αυτό που είχε αποφασιστεί, ήταν η μετεγκατάσταση προσφύγων από τις δύο χώρες σε άλλα κράτη μέλη σε εθελοντική βάση, ώστε να αποσυμφορηθούν οι χώρες της πρώτης γραμμής. Επίσης, όταν η Ελλάδα αιτήθηκε την ενεργοποίηση του άρθρου το 2020 και μονομερώς ανέστειλε για μια περίοδο την εξέταση αιτήσεων, οι Βρυξέλλες ουσιαστικά ανέχτηκαν την ενέργεια της Ελλάδας λόγω της προφανούς πρόθεσης της τουρκικής κυβέρνησης για εργαλειοποίηση των μεταναστών στον Έβρο, αλλά δεν προχώρησαν. Στις Βρυξέλλες θεωρούν πως το νέο Πακέτο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο θα δημιουργήσει μηχανισμούς αλληλεγγύης και στήριξης που δεν θα καθιστούν αναγκαία την αναστολή αιτήσεων.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ

Πολιτικές αναταράξεις προκαλεί στην Τουρκία η κατρακύλα της λίρας

Η συνεχής πτώση της τουρκικής λίρας οφείλεται κατά κύριο λόγο στο γεγονός ότι ο πρόεδρος Ερντογάν επιβάλλει στον εκάστοτε διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας τη διατήρηση χαμηλών δανειστικών επιτοκίων, παρά το γεγονός ότι ο πληθωρισμός έχει φτάσει το 20%, κόντρα στους κανόνες της οικονομίας, που σε μία τέτοια περίπτωση επιτάσσουν υψηλά επιτόκια. Στόχος του Ερντογάν η διατήρηση υψηλού ρυθμού ανάπτυξης και η ενθάρρυνση των εξαγωγών. Σε κάποιο βαθμό η εμπλοκή της Τουρκίας σε πολεμικές περιπέτειες και αντιπαραθέσεις στη γειτονία της συμβάλλουν στην πτώση της λίρας, αφού αποθαρρύνονται οι ξένες επενδύσεις χωρίς όμως αυτό να είναι ο καθοριστικός

λόγος. Η αντιστροφή αυτής της συμπεριφοράς στην περίπτωση της Αιγύπτου, του Ισραήλ και της Σαουδικής Αραβίας στόχο έχει την αποφυγή της συγκρότησης ενός αντι-τουρκικού μπλοκ. Τελευταία κίνηση το άνοιγμα προς τα ΗΑΕ που στοχεύει σε σημαντικές επενδύσεις ύψους 10δισ. δολαρίων, κάτι πολύ σημαντικό για την τουρκική οικονομία. Η τουρκική οικονομία, παρά τα προβλήματα της λίρας, παραμένει μία ισχυρή οικονομία που παράγει \$700 δισ. ΑΕΠ και πραγματοποιεί \$170 δισ. εξαγωγές. Το δε δημόσιο χρέος είναι πολύ χαμηλό και δεν ξεπερνά το 40%. Σημειωτέον ότι η αδύνατη λίρα ευνοεί τόσο τις εξαγωγές όσο και τον τουρισμό.

Η αντιπολίτευση ζητάει εκλογές

σήμερα αντί τον Ιούνιο του 2023 που είναι προγραμματισμένες, γιατί βλέπει ότι τα νούμερα στις δημοσκοπήσεις την ευνοούν. Για τον ίδιο λόγο ο Ερντογάν δεν αναμένεται να της κάνει το χατίρι. Εκτιμώ πως θα προσπαθήσει πρώτα να βελτιώσει τα πράγματα και μετά να πάει σ' εκλογές. Η πλειοψηφία που σήμερα διαθέτει στην Εθνοσυνέλευση δεν απειλείται. Ο ίδιος έχει συγκεντρώσει από το 2018 σημαντικές εξουσίες ως πρόεδρος, οπότε η αντιπολίτευση δεν μπορεί να τον εμποδίσει από το να κυβερνά την Τουρκία σχεδόν ανεξέλεγκτος. Μόνο αν οι πρώτες λαϊκές διαμαρτυρίες μετατραπούν σε μαζικές διαμαρτυρίες θα ήταν δυνατόν ο Ερντογάν να υποχρεωθεί να οδηγήσει τη χώρα σε πρόωρες εκλογές. Αν

υπάρχει ένας παράγοντας που μπορεί να οδηγήσει σε πολιτικές αναταράξεις στην Τουρκία αυτός είναι η κατάσταση της υγείας του Ερντογάν, η οποία όπως διάφορα περιστατικά δείχνουν δεν είναι και στα καλύτερα της. Αντιπαραθέσεις εντός του ΑΚΡ είναι δυνατόν να προκληθούν και λόγω των λαϊκών αντιδράσεων, αν αυτές κλιμακωθούν και τεθεί εν αμφιβόλω η παρραμνή στην εξουσία.

Προσωπικά εκτιμώ ότι ο Ερντογάν είναι πολύ ικανός και αρκετά ισχυρός για να αφήσει τους αντιπάλους του να τον κερδίσουν στις εκλογές είτε έκτακτες είτε το 2023. Ο Ερντογάν δύναται να εφαρμόσει τη γνωστή τακτική Πούτιν. Δηλαδή, να αλλάξει το σύνταγμα (κάτι που ήδη συζητείται) και να οδηγήσει

τη χώρα σε επιστροφή στο κοινοβουλευτικό σύστημα. Με τον τρόπο αυτό μετά από μία νίκη στις βουλευτικές εκλογές θα μπορούσε να αναλάβει και πάλι την εξουσία ως πρωθυπουργός. Παραμονές μάλιστα των εκλογών είναι πιθανόν να απαγορεύσει τη λειτουργία του κουρδικού κόμματος HDP (κάτι που από καιρό εξετάζει) ώστε το νέο κουρδικό κόμμα που πιθανότατα θα δημιουργηθεί να μην προλάβει να οργανωθεί και να εισέλθει στην Εθνοσυνέλευση. Πέρα από τα εκλογικά κόλλα ο Ερντογάν, αν αυτά δεν αρκέσουν, μπορεί να κινηθεί και στην εξωτερική πολιτική ώστε να παρουσιάσει μία σημαντική νίκη. Συγκεκριμένα θα μπορούσε σε συνεννόηση με τον κ. Τατάρ να οργανώσει δημοψήφισμα με θέμα την πα-

ραχώρηση στην Τουρκία της περιοχής του Λευκονοϊκού (αεροπορική βάση) – Μπογάζι (υπό σχεδιασμό ναυτική βάση) στην Τουρκία ως μιας ενιαίας κυριαρχης βάσης στα πρότυπα των Βρετανικών Βάσεων σε Ακρωτήρι και Δεκέλεια. Πάντως, οι Τ/κ είναι εκείνοι που πληρώνουν ακριβώς την κατρακύλα της τουρκικής λίρας εξαιτίας του ότι η οικονομία τους στηρίζεται στις εισαγωγές. Τέλος, παρά τα νέα δημοσιεύματα στα ελληνικά ΜΜΕ δεν αναμένω να έχουμε μια εξωτερική τουρκία της κρίσης με πρόκληση θερμού επεισοδίου είτε με Ελλάδα είτε με Κύπρο για τους λόγους που έχω αναλυτικά εξηγήσει σε προηγούμενο άρθρο μου.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠC MEDOCHEMIE

Ασφυκτιά η οικονομία των Κατεχομένων

Δυσκολεύονται οι Τ/κ ν’ αντεπεξέλθουν επαρκώς στην καθημερινότητά τους εξαιτίας της ραγδαίας πτώσης της τουρκικής λίρας

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«**Τα δύσκολα** έπονται. Η χώρα μας αντιμετωπίζει δύσκολες στιγμές από οικονομική άποψη, αλλά έχουμε δει πολύ χειρότερες μέρες. Πρέπει να καταφέρουμε να βγούμε από αυτή την κρίση με κοινωνική αλληλεγγύη». Αυτό είπε την προηγούμενη εβδομάδα ο ηγέτης του τουρκοκυπριακού Κόμματος του Λαού (ΚΛ), Κουντρέτ Οζερσάι, αμέσως μετά την έγκριση του «προϋπολογισμού» του νέου έτους.

Ο «προϋπολογισμός» πέρασε από τη «Βουλή» την προηγούμενη εβδομάδα, την ώρα που η κατακόρυφη πτώση της τουρκικής οικονομίας προσλάβανε νέες διαστάσεις. Τη Δευτέρα, ο πρόεδρος της

Τον προηγούμενο μήνα ο πληθωρισμός στα Κατεχόμενα ξεπέρασε το όριο του 20% και την ίδια στιγμή, παρατηρήθηκε αξιοσημείωτη αύξηση στην τιμή βασικών αγαθών και υπηρεσιών.

Τουρκίας υπερασπίστηκε την απόφαση της Κεντρικής Τράπεζας για τη νέα μείωση των επιτοκίων και το αποτέλεσμα αυτής της δήλωσης ήταν η νέα, πρωτόγνωρη καταράκιλα της τουρκικής λίρας. Προς τα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, η αντιστοικία του ευρώ στην τουρκική αγορά κυμαινόταν στο επίπεδο των 13,5 μονάδων. Αυτή ακριβώς η ραγδαία πτώση της τουρκικής λίρας επηρεάζει πολυδιάστατα την τ/κ οικονομία και «πυροδοτεί» σοβαρά προβλήματα, όπως ο πληθωρισμός, η άνοδος των τιμών, οι δυσκολίες στην αποπληρωμή των χρεών και επίσης τίθενται σε κίνδυνο οι μισθοί και οι συντάξεις.

Οικονομική εξάρτηση

Όλες οι προαναφερόμενες εξελίξεις στην Τουρκία επηρεάζουν άμεσα την τ/κ οικονομία. Οι ίδιοι οι Τ/κ πολιτικοί, ακόμη και η τ/κ Δεξιά η οποία παραδοσιακά τάσσεται υπέρ της σύμφιξης των σχέσεων με την Τουρκία, παραδέχονται δημοσίως ότι απέναντι σε μια πρωτόγνωρη οικονομική ύφεση τα «εργαλεία» για παρέμβαση στην κρίση είναι ελάχιστα. Η υπηρεσια-

κού χαρακτήρα «συγκυβέρνηση» του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (UBP) - Δημοκρατικού Κόμματος (DP), έχοντας λάβει υπόψη της τη σοβαρότητα της όλης κατάστασης, ανακοίνωσε την Τετάρτη ένα έκτακτο οικονομικό πακέτο. Με το νέο πακέτο, η «κυβέρνηση» επιχειρεί να παρέχει φθηνά δάνεια σε χιλιάδες τ/κ επιχειρήσεις που βρίσκονται σε δύσκολη οικονομική θέση και να «παγώσει» την αντιστοιχία των ξένων νομισμάτων στις μισθώσεις υπηρεσιών, κατοικιών και επιχειρήσεων.

Τ/κ αναλυτές και οικονομολόγοι χαρακτηρίζουν το νέο πακέτο της «κυβέρνησης» του Φαϊζ Σουτζούγλου «ελλιπές» και αυτό διότι το νέο πακέτο αδυνατεί να αντιμετωπίσει την ξέφρενη κούρσα του πληθωρισμού. Η εντατικοποίηση της κρίσης στην τουρκική οικονομία έχει ως αποτέλεσμα την κορύφωση του πληθωρισμού στην Τουρκία αλλά και στα Κατεχόμενα. Μάλιστα, τον προηγούμενο μήνα ο πληθωρισμός στα Κατεχόμενα ξεπέρασε το όριο του 20% και την ίδια στιγμή, παρατηρήθηκε αξιοσημείωτη αύξηση στην τιμή των βασικών αγαθών και υπηρεσιών. Τ/κ οικονομολόγοι προειδοποιούν ότι ο «πραγματικός πληθωρισμός» ενδέχεται να είναι πολύ μεγαλύτερος, και πιθανόν να έχει ξεπεράσει ήδη το 50%.

Τα δάνεια

Εκτός από την αύξηση της τιμής των προϊόντων και των υπηρεσιών, οι Τ/κ καλούνται να αντιμετωπίσουν ένα ακόμη σημαντικό πρόβλημα. Στα Κατεχόμενα, όπου πολλά δάνεια πληρώνονται σε ξένα νομίσματα, το ύψος των οφειλών αυξάνεται καθημερινά, ακολουθώντας την πορεία της πτώσης της αξίας της τουρκικής λίρας.

Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα οικιστικού δανείου ύψους 500.000 λιρών Τουρκίας, το οποίο χρησιμοποιούν οι Τ/κ ειδικοί για να παρουσιάσουν την σοβαρότητα της όλης κατάστασης. Ένα τ/κ νοικοκυριό που είχε πρόσφατα λάβει δάνειο 500.000 τουρκικών λιρών σε στερλίνες καλείται σήμερα, μετά τη νέα πτώση του τουρκικού νομίσματος έναντι του αγγλικού, να πληρώσει πάνω από 700.000 λίρες Τουρκίας. Με άλλα λόγια, το συγκεκριμένο νοικοκυριό έχει επιβαρυνθεί με ένα επιπλέον δάνειο ύψους 200.000 λιρών Τουρκίας. Οι Τ/κ ειδικοί ανα-

Η ραγδαία πτώση της τουρκικής λίρας επηρεάζει πολυδιάστατα την τ/κ οικονομία και «πυροδοτεί» σοβαρά προβλήματα, όπως ο πληθωρισμός, η άνοδος των τιμών, οι δυσκολίες στην αποπληρωμή των χρεών και επίσης τίθενται σε κίνδυνο οι μισθοί και οι συντάξεις.

«Οικονομικός πόλεμος ανεξαρτησίας»

Τα τελευταία χρόνια, οι ανορθόδοξες οικονομικές συνταγές της κυβέρνησης Ερντογάν είχαν ως αποτέλεσμα την εντατικοποίηση της κρίσης στην τουρκική οικονομία. Όπως επισημούνουν έμπειροι Τούρκοι και ξένοι αναλυτές, το τελευταίο διάστημα, ο πρόεδρος της Τουρκίας «στοιχηματίζει» ότι η χώρα του θα καταφέρει να αφήσει πίσω της την πανδημία και θα οδηγηθεί σε μια ισχυρή οικονομική ανάκαμψη παρά τον αυξανόμενο πληθωρισμό. Ο ίδιος και οι συνεργάτες του υπενθυμίζουν ότι η τουρκική οικονομία των 750 δισεκατομμυρίων δολαρίων πρόκειται να επεκταθεί κατά 9% φέτος μετά την επιστροφή του τουρισμού και την άνοδο της ζήτησης για εξαγωγές, γεγονός που έχει ανεβάσει την παραγωγή εργοστασίων σε επίπεδα προ της πανδημίας. Με βάση αυτά τα δεδομένα, ο κ. Ερντογάν επιμένει στη μείωση των επιτοκίων για την τόνωση της ζήτησης και των οικονομικών συναλλαγών στο εσωτερικό της χώρας και ισχυρίζεται ότι η Τουρκία διεξάγει έναν «οικονομικό πόλεμο ανεξαρτησίας». Μέχρι στιγμής, το παραπάνω σκεπτικό του κ. Ερντογάν και των συνεργατών του δεν έχει φέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Η μείωση του επιτοκίου πυροδοτεί νέα κατακόρυφη πτώση της αξίας της λίρας. Και η απαξίωση της λίρας τροφοδοτεί κατ’ επέκταση τον πληθωρισμό. Μάλιστα, κύκλοι του ίδιου του τουρκικού κυβερνώντος Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) εξέφρασαν τον προβληματισμό τους για το ότι ο πληθωρισμός τείνει να ξεπεράσει τον «φράχτη» του 20%, γεγονός που θα μπορούσε να δημιουργήσει περαιτέρω κοινωνική αναταραχή. Επιπλέον, το επόμενο διάστημα το ποσοστό ανεργίας θα μπορούσε να βρεθεί εκ νέου σε ιστορικά υψηλά επίπεδα ενώ η τουρκική μεσαία τάξη πιθανόν να κινδυνεύσει να χάσει ότι κατάφερε να αποταμιεύσει στα «χρυσά χρόνια» διακυβέρνησης του ΑΚΡ.

φέρουν επίσης ότι τα χρέη των τ/κ νοικοκυριών σε πιστωτικές κάρτες αποτελούν μια ακόμη σημαντική επιβάρυνση. Χιλιάδες πολίτες χρωστούν μεγάλα ποσά σε τουρκικές και τ/κ τράπεζες. Αυτά τα χρέη των πιστωτικών καρτών αυξάνονται κάθε φορά που η τουρκική λίρα κάνει μια νέα κατακόρυφη βουτιά. Και αυτό διότι οι μισθοί και οι συντάξεις στα Κατεχόμενα πληρώνονται σε τουρκική λίρα σε αντίθεση με τις οφειλές, τα χρέη και την πλειοψηφία των ενοικίων τα οποία πληρώνονται σε ξένα νομίσματα. Ακόμη, οι Τ/κ επιχειρηματίες που εισάγουν προϊόντα από την Τουρκία πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους σε αμερικανικό δολάριο, γεγονός που μεγεθύνει τα προβλήματα στην τ/κ οικονομία.

Το μέλλον των μισθών

Στη σκιά των επιπτώσεων της ανορθόδοξης οικονομικής πολιτικής της τουρκικής κυβέρνησης, εκτός από τον πληθωρισμό και την αύξηση του ύψους των οφειλών, ο μέσος Τ/κ αντιμετωπίζει και δύο ακόμη σοβαρές προκλήσεις. Πρώτον την πολιτική εξάρτηση των

Τ/κ από την Τουρκία που δυσχεραίνει την αντιμετώπιση της μεγάλης ύφεσης και δεύτερον την εξάρτηση των μισθών και των συντάξεων του «δημοσίου» από την Άγκυρα.

«Σε σύντομο χρονικό διάστημα ο πρωθυπουργός Σουτζούγλου θα πρέπει να αποταθεί στην Άγκυρα και να ζητήσει στήριξη ώστε να μπορέσει το Δημόσιο να πληρώσει μισθούς και συντάξεις τον επόμενο μήνα» σημείωναν την προηγούμενη εβδομάδα καλά ενημερωμένες τ/κ πηγές της «Κ». Εστιάζοντας στον αντικτυπο της πολιτικής εξάρτησης των Τ/κ από την Τουρκία, οι πηγές πρόσθεταν χαρακτηριστικά ότι «την παρούσα στιγμή δεν είναι σε θέση κανείς να τοποθετηθεί για το αν και πότε θα πληρωθεί ο 13ος μισθός».

«Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να αναμένουμε το τέλος των πρόωγων εκλογών. Άραγε, θα καταφέρουμε μετά τον Φλεβάρη να έχουμε ένα κυβερνητικό σχήμα, το οποίο θα έχει την έγκριση της Άγκυρας ή μήπως όχι; Αυτό είναι το πιο κρίσιμο ερώτημα», προσθέτουν οι πηγές μας.

Τουρκικό σχέδιο για παρακολούθηση της Αν. Μεσογείου

Στα Κατεχόμενα θα λειτουργούν τρία κέντρα σε συντονισμό με τα κέντρα παρακολούθησης της Αντιόχειας και της Μερσίνης

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«**Πέντε** τουρκικά μάτια στην Ανατολική Μεσόγειο», αυτός ήταν ο τίτλος με τον οποίο η φιλοκυβερνητική τουρκική εφημερίδα «Σταρ», την προηγούμενη εβδομάδα, μετέδωσε την είδηση για την κατασκευή πέντε σταθμών Ακτοφυλακής για τη βελτίωση της θαλάσσιας ασφάλειας της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο. «Η κατασκευή των δύο από τους πέντε Σταθμούς Ακτοφυλακής για τη βελτίωση της θαλάσσιας ασφάλειας της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο έχει ξεκινήσει. Η Τουρκία εργάζεται, επίσης, για τη βελτίωση της ασφάλειας στην περιοχή, επιδιώκοντας παράλληλα μια μόνιμη λύση στο τραπέζι της Ανατολικής Μεσογείου. Στο πλαίσιο αυτό, ένας από τους πέντε σταθμούς επιτήρησης κατασκευάζεται από το Υπουργείο Εσωτερικών στην περιοχή Ανάμουρ της Μερσίνης και ένας άλλος βρίσκεται στο Κέλεπε της Αντιόχειας», ανέφερε το δημοσίευμα της «Σταρ». Οι τελευταίες πληροφορίες από την Άγκυρα δείχνουν ότι η Κύπρος βρίσκεται στο επίκεντρο του νέου σχεδίου της κυβέρνησης Ερντογάν, αφού το επόμενο διάστημα τα Κατεχόμενα θα αναλάβουν τον ρόλο του «συντονιστή» στο δίκτυο της παρακολούθησης που δημιουργεί η Άγ-

κυρα στην Ανατολική Μεσόγειο. Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες από την Άγκυρα, το τουρκικό δίκτυο παρακολούθησης που βρίσκεται στο «τρίγωνο» των βορειοδυτικών παραλίων της Συρίας, των βόρειων παραλίων της Κύπρου και των νότιων παραλίων της Τουρκίας έχει ως απώτερο στόχο την παρακολούθηση της ναυσιπλοΐας σε μια μεγάλη θαλάσσια περιοχή. Με το νέο σύστημα, η Τουρκία θα

Με το νέο σύστημα, η Τουρκία θα είναι σε θέση να εντοπίζει και να ταυτοποιεί κάθε είδους θαλάσσιο μέσο σε μια μεγάλη ακτίνα δράσης.

είναι σε θέση να εντοπίζει και να ταυτοποιεί κάθε είδους θαλάσσιο μέσο σε μια μεγάλη ακτίνα δράσης. Το σύστημα παρακολούθησης θα τροφοδοτεί την Άγκυρα με κάθε πληροφορία από την Άγκυρα με κάθε λεπτομέρεια που αφορά τη ναυσιπλοΐα στην περιοχή. Για την αποτελεσματική λειτουργία του όλου συστήματος η Τουρκία στήριζεται στις πληροφορίες που θα φτάνουν από τα Κατεχόμενα. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες από τον τουρ-

Δίκτυο παρακολούθησης της ναυσιπλοΐας στο τρίγωνο Συρίας-Τουρκίας - Κατεχομένων δημιουργεί η Άγκυρα. Οι πρώτες πληροφορίες για τις πολυδιάστατες πτυχές του τουρκικού σχεδίου στην «Κ».

κικό Τύπο, η Τουρκία έχει ήδη ξεκινήσει να δημιουργεί ένα «κέντρο ταυτοποίησης και παρακολούθησης» θαλάσσιων μέσων και κάθε είδους μετακίνησης στα νερά της Ανατολικής Μεσογείου, στα Κατεχόμενα. Επίσης, στο βόρειο κομμάτι του νησιού δημιουργείται και ένα ειδικά διαμορφωμένο επιχειρησιακό κέντρο. Η δημιουργία των δύο στρατηγική σημασίας κέντρων αναμένεται να ολοκληρωθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Τα κέντρα που δημιουργεί η Τουρκία στα Κατεχόμενα θα είναι εξοπλισμένα με προϊόντα προηγμένων τεχνολογιών και θα φέρουν συστήματα ανανγώρισης, εισόδου και εξόδου στις περιοχές που θα παρακολουθεί η Άγκυρα και παρακολούθησης, επιτάχυνσης, επιβράδυνσης κάθε είδους θαλάσσιου μέσου. Με αυτά τα συστήματα, τα Κατεχόμενα θα τροφοδοτούν την Άγκυρα με ευαίσθητες πληροφορίες όπως τον τύπο, την ταχύτητα, τα χαρακτηριστικά και τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν τα πλοία που βρίσκονται στην Ανατολική Μεσόγειο.

Τρεις εγκαταστάσεις

Σημειώνεται ότι οι πρώτες, μέχρι στιγμής επισήμως ανεπιβεβαιωτές πληροφορίες που φτάνουν στην «Κ», κάνουν λόγο για τρεις και όχι δύο εγκαταστάσεις στα Κατεχόμε-

να. Μια πηγή που παρακολουθεί την όλη υπόθεση και δεν θέλει να κατονομαστεί αναφέρει ότι πρόκειται για τρία ξεχωριστά κέντρα, ένα στην περιοχή της Καρπασίας, ένα στα δυτικά και ένα στα ανατολικά παράλια των Κατεχομένων. Και τα τρία κέντρα θα λειτουργούν σε συντονισμό με τα κέντρα παρακολούθησης της Αντιόχειας και της Μερσίνης. Σημειώνεται ότι η παραπάνω πληροφορία έρχεται λίγο μετά την παραχώρηση στο Ριζοκάρπασο μιας έκτασης γης στον τουρκικό στρατό. Πριν από σύντομο χρονικό διάστημα, το «υπουργικό συμβούλιο» αποφάσισε να διαθέσει στο Ριζοκάρπασο μια περιοχή για μελλοντική χρήση από τον τουρκικό στρατό. Προχωρώντας σε αυτήν την κίνηση, η τ/κ πλευρά δεν έδωσε στη δημοσιότητα λεπτομέρειες σχετικά με τη χρήση του οικοπέδου. Η όλη είδηση βρήκε αντίκτυπο τόσο στον τ/κ Τύπο όσο και στα ε/κ μέσα ενημέρωσης.

Λίγο πριν από την παραπάνω εξέλιξη, η Τουρκία διεξήγαγε προκαταρκτικές, διερευνητικού χαρακτήρα, εργασίες στα παράλια της περιοχής Αμμοχώστου-Τρικώμου για το ενδεχόμενο της δημιουργίας μιας ναυτικής βάσης. Εθνικιστικοί κύκλοι στην Άγκυρα χαρακτηρίζουν «αναγκαία» για τα μελλοντικά σχέδια της Τουρκίας στην περιοχή, τη δημιουργία μιας μεγάλης, σύγχρο-

νης βάσης που στο μέλλον θα μπορεί να φιλοξενήσει θαλάσσια μέσα του τουρκικού Πολεμικού Ναυτικού.

Το φυσικό αέριο

Η πηγή της «Κ», μαζί με την παραπάνω πληροφορία, εστιάζει στη στρατηγική πτυχή του νέου εγχειρήματος της Τουρκίας για την Ανατολική Μεσόγειο. «Το όλο σχέδιο δεν θα πρέπει να το αναλύσουμε ξεχωριστά από τις εξελίξεις που τρέχουν στο ζήτημα του φυσικού αερίου», σημείωνει η πηγή μας, η οποία προσθέτει τα εξής: «Πριν από λίγα χρόνια, στο Λευκόνοικο η Τουρκία εγκαθίδρυσε έναν στόλο μη επανδρωμένων αεροσκαφών. Αυτή η στρατηγικής σημασίας κίνηση ήρθε την ώρα που η Τουρκία εντατικοποίησε την παρουσία της σε ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο και τις έρευνες για ανακάλυψη ενεργειακού κοιτάσματος. Πρόκειται για εξελίξεις που σχετίζονται. Δημιουργώντας στην περιοχή ένα είδος δικτύου, το οποίο συμπεριλαμβάνει διάφορα μέσα, όπως τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη, κέντρα παρακολούθησης, ερευνητικά και πολεμικά μέσα, η Τουρκία στέλνει στους συνομιλητές της ένα ξεκάθαρο μήνυμα. «Αυτή την περιοχή την ελέγχω μαζί σας και κάθε είδους σχέδιο θα πρέπει να έχει και την δική μου έγκριση», λέει η Άγκυρα στους γείτονές της,

Το φλερτ Στέφανου-Νικόλα έχει προκλήσεις

Ποιοι παράγοντες θα κρίνουν την κοινή τους πορεία στις προεδρικές του 2023

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Κάθε άλλο από εύπεπτο λέγεται στους διαδρόμους των κομμάτων πως ήταν το σουβλάκι που έφαγαν στο προεδρικό μέγαρο ο Στέφανος Στεφάνου και ο Νικόλας Παπαδόπουλος, καθώς η εικόνα τους που έκανε τον γύρο του διαδικτύου να συντρώγουν σε χαλαρή διάθεση με τον πρόεδρο Αναστασιάδη ήταν αρκετή για να προκαλέσει αντιδράσεις στο ακροατήριό τους. Δεν ήταν μόνο η τυχαία επιλογή θέσεων με τους Στέφανο Στεφάνου και Χρίστο Χρίστου να καταλήγουν να κάθονται δίπλα δίπλα ή η εικόνα του Νικόλα Παπαδόπουλου να χαμογελά πλάι στον κατά τα άλλα κύριο αντίπαλό του Μάριο Καρογιάν που έκαναν αίσθηση, αλλά και η συνολική επίγευση του δείπνου. «Εδώ δεν μπορούν να αποφύγουν τις παγίδες που βάζει ο Νίκος Αναστασιάδης για να επωφεληθεί επικοινωνιακά θα μπορέσουν να συνεργαστούν και να δώσουν τον ΔΗΣΥ από την εξουσία;» διερωτούνταν μεταξύ τους στελέχη. Και η αλήθεια είναι πως όλο αυτό έφερε στο προσκήνιο τη συζήτηση κατά πόσο τα δύο κόμματα που έχουν ομολογούμενες διαφορετικές αφετηρίες και θέσεις μπορούν να συμπαραταχθούν και να κάνουν ένα ενιαίο μέτωπο εναντίον της κυβερνώσας παράταξης του 2023, ή αν τελικά το καθένα θα ακολουθήσει τον δρόμο του στις προεδρικές.

Κατακερματισμένοι

Η αλήθεια είναι πως και οι δύο πλευρές έχουν στα συλλογικά τους όργανα ξεκαθαρίσει πως πρώτιστος στόχος είναι να κερδίσουν τις εκλογές και κατ' επείγουσα η προσπάθεια συνεννόησης με την αντιπολίτευση. Πέραν όμως των αρχικών προθέσεων μία σειρά ζητημάτων καταδεικνύουν πως το μέτωπο Στέφανου Στεφάνου και Νικόλα Παπαδόπουλου δεν είναι και το πιο εύκολο γχείρημα. Τα κόμματα έχουν να λύσουν σημαντικά ζητήματα:

- Το ποσοστό των δύο, βάσει και

των τελευταίων εκλογών, δεν αρκεί για να κερδίσουν εκλογές.

- Σοβαρή διαφωνία σε Κυπριακό - διαστάσεις στην οικονομία.
- Έντονη καχυποψία μετά και το Βατερλό της προεδρίας της Βουλής.

Το 33%, ποσοστό που έλαβαν και τα δύο κόμματα μαζί στις εκλογές του Μάη, ήταν ιδιαίτερα αποκαρδιωτικό και κατάφερε να παγώσει τις όποιες θερμές σκέψεις στελεχών ένθεν και ένθεν για μέτωπο εντός της Βουλής που θα οδηγούσε δυσφορία εντός των δύο κομμάτων, πως πέρα από την ασυνεννοησία, έχουν να λύσουν και σημαντικές διαφορές σε θέματα οικονομίας αλλά και στο Κυπριακό. Μπορεί για παράδειγμα ο Νικόλας Παπαδόπουλος να βάλει νερό στο κρασί του και να βρει κοινό έδαφος με τον Στέφανο Στεφάνου στο Κυπριακό;

Οι διαφωνίες στο Κυπριακό

Δεν πέρασε απαρατήρητο το γεγονός, ότι ενώ ο Νικόλας Παπαδόπουλος ένιωθε δικαιωμένος από τις διαρροές των εγγράφων των Ηνωμένων Εθνών και την ώρα που ο πρώην γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντριος Κυπριανού κατέθετε τη δική του ερμηνεία για τα πρακτικά, καταδεικνύοντας το χάσμα των δύο κομμάτων, ο νέος γ.γ. του ΑΚΕΛ επέλεξε τη σιωπή. Βόλεψε βεβαίως και το γεγονός ότι απουσίαζε καθ' όλη τη συζήτηση στο εξωτερικό, όμως θεωρείται από πολλούς πως αφενός ο ίδιος δεν ήθελε να δώσει συνέχεια σε ένα ζήτημα που απομονώνει πολιτικά το ΑΚΕΛ από άλλα κόμματα και αφετέρου πως το χάσμα ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ μπορεί να μειωθεί επί Στεφάνου στην ηγεσία. Τα δύο κόμματα μέσω των συλλογικών οργάνων, δεν έχουν καταλήξει στο

Στο ΔΗΚΟ θεωρούν πως το χάσμα και η καχυποψία που υπήρχε επί Άντρου Κυπριανού μειώνεται με τον Στ. Στεφάνου.

που μπορούν να τα βρουν στο Κυπριακό. Βολεύει ωστόσο το γεγονός ότι μέχρι και το 2023 δεν θα υπάρχουν, όπως όλα δείχνουν, εξελίξεις στο Κυπριακό. Γεγονός που δεν θα φέρει τα δύο κόμματα σε αντίθετα στρατόπεδα.

Οι παράγοντες

Οι παράγοντες που θα κρίνουν το παιχνίδι και κατά συνέπεια τη συμμετοχή των δύο κομμάτων είναι συγκεκριμένοι:

- Το έρεισμα του υποψηφίου.
- Το κοινό πολιτικό πλαίσιο.
- Το στοίχημα να φέρουν μαζί τους το 15% που έλαβαν τον περασμένο Μάιο τα εξωκοινοβουλευτικά κόμματα αλλά και ένα σημαντικό μέρος από το 34% της αποχής των βουλευτικών του 2021.

Σε ό,τι αφορά το πολιτικό πλαίσιο, πέραν του Κυπριακού, ενδιαφέρον θα αποτελέσει η κοινή γραμμή στην οικονομία. Το γεγονός ότι το ΑΚΕΛ έχει ξεκαθαρίσει πως πρωτοκλασάτα στελέχη του κόμματος δεν θα συμμετέχουν σε κυβέρνηση, αλλά και το γεγονός ότι η λίστα ονομάτων υποψηφίων προέρχεται από την Κεντροδεξιά χωρίς καμία αριστερή υποψηφιότητα, ενθαρρύνει και το ΔΗΚΟ ότι θα βρεθεί μία κοινή γραμμή.

Η περίπτωση Νικόλα

Αυτό βεβαίως που θα κρίνει τα πάντα είναι η επιλογή υποψηφίου. Η δυναμική Νικόλα Παπαδόπουλου –όπως καταγράφηκε στη δημοσκοπήση της «Κ»– σε συνδυασμό με το γεγονός ότι στη Γραμματεία του κόμματος αποφασίστηκε πως πρώτο στο τραπέζι της διαπραγμάτευσης είναι το όνομα του Νικόλα δημιουργεί νέα δεδομένα. Ο Στέφανος Στεφάνου, είτε για διαπραγματευτικούς λόγους είτε για λόγους αβρότητας –δεν μπορεί δηλαδή να συζητάει άλλες κεντροδεξιές υποψηφιότητες και να απορρίπτει τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ– δεν απέρριψε

Οι διαστάσεις στο Κυπριακό, ο ανεξάρτητος που θα φέρει το 15% των εξωκοινοβουλευτικών κομμάτων και το ενδεχόμενο υποψηφιότητας Νικόλα.

όπως ο προκάτοχός του το όνομα του ΔΗΚΟϊκού προέδρου. Αντιθέτως είπε πως όλα είναι στο τραπέζι και αυτό φαίνεται να ικανοποίησε τη ΔΗΚΟϊκή πλευρά. Το πόσο βεβαίως θέλει ο Νικόλας Παπαδόπουλος να διεκδικήσει είναι ένα ζήτημα ανοικτό. Όπως λέγεται, η προεδρία της Βουλής τον λυγίσε ψυχολογικά, με αποτέλεσμα το μόνο που να τον ενδιαφέρει είναι να κερδίσει τις εκλογές, έστω και αν χρειαστεί να συμπλεύσει με τον ΔΗΣΥ.

Ανεξάρτητη υποψηφιότητα

Πέραν όμως του Νικόλα Παπαδόπουλου, η κύρια επιθυμία της αντιπολίτευσης είναι να βρεθεί ένας ανεξάρτητος υποψήφιος για να στηριχθεί που να αποτελεί τη γέφυρα των δύο σε θέσεις και προτάσεις. Ένας υποψήφιος που εκτός από το να συσπειρώσει το ακροατήριο των δύο κομμάτων, θα πρέπει να καταφέρει να κερδίσει και την υπόλοιπη αντιπολίτευση, μέρος των απογοητευμένων ψηφοφόρων που απέχουν ή ακόμη και το 15% των εξωκοινοβουλευτικών κομμάτων (Αννα Θεολόγου, Αλληλεγγύη, Κίνηση Κυνηγών). Το πόσο εύκολο είναι ένα τέτοιο εγχείρημα βεβαίως σγκώνει συζήτηση. Από τα δύο κόμματα πάντως δεν περνούν απαρατήρητες κινήσεις που κάνουν πρόσωπα του χώρου τους. Η κίνηση Γιώργου Κολοकाσιδη να διεκδικήσει –ήδη συζητάει με κόμο και προσπαθεί να στήσει επιτελείο– δεν πέρασε απαρατήρητη στο ΔΗΚΟ.

Μία τέτοια υποψηφιότητα θεωρείται πως θα συγκεντρώσει το πιο σκληρό ακροατήριο, όπως είναι αυτό της Αλληλεγγύης ή της ΕΔΕΚ-Συμμαχία Πολιτών, ακόμα και του ΔΗΚΟ, λαμβάνοντας υπόψη ότι προέρχεται από αυτό. Βεβαίως, υπάρχουν και οι σκέψεις πως το έρεισμα του κ. Κολοκασιδη έχει ξεθωριάσει εδώ και καιρό και διαφάνηκε από την αποτυχία του να εκλεγεί στις βουλευτικές εκλογές του παρελθόν. Θα μπορέσει συνεπώς να αποκτήσει σημαντικό έρεισμα στον προεκλογικό;

Η Ειρήνη και η Ερατώ

Και στην Εζεκία Παπαϊωάννου ωστόσο θέλουν να χειριστούν με διακριτικότητα κάποια θέματα. Η Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλλή, η οποία φλερτάρει με το ακροατήριο της λύσης φέρεται να ενθαρρύνθηκε αρκετά από τη δημοσκοπήση της «Κ» και να σκέφτεται σοβαρά το ενδεχόμενο καθόδου της στον προεκλογικό. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο ενδεχομένως να αναζωπυρώσει εκείνες τις φωνές εντός του ΑΚΕΛ που θέλουν «καθαρή πρόταση λύσης» για τις προεδρικές εκλογές του 2023 και όχι σύμπραξη με το Κέντρο. Απαράτηρητη σε όλο αυτό δεν περνά και η Ειρήνη Χαράλαμπίδου. Η ίδια φρόντισε μέσω συνέντευξης της στον «Φιλελεύθερο» να κάνει λόγο για κοινή πορεία της αντιπολίτευσης όμως στη συνέχεια αντέδρασε έντονα στο ενδεχόμενο υποστήριξης μιας υποψηφιότητας Παμπορίδη, η οποία συζητείται θετικά και στο ΑΚΕΛ αλλά και στο ΔΗΚΟ. Όπως λέγεται η ίδια επιχειρεί να αποτελέσει την επιλογή της αντιπολίτευσης, διδοντας ένα αριστερό προφίλ και ενισχύοντας το χαρτί της πτάξης της διαφθοράς. Ένα χαρτί που θα προβάλλει και λόγω της πολύ καλής σχέσης και συνεχούς συνεννόησης που έχει με τον γενικό ελεγκτή Οδυσσέα Μιχαηλίδη.

Ο Νικόλας στο κέντρο της συναγερμικής διένεξης

Στο ΑΚΕΛ δεν θεωρούν καθόλου απίθανο το ενδεχόμενο σύμπλευσης τελικώς του ΔΗΚΟ με τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Οι τοποθετήσεις του Νικόλα Παπαδόπουλου που αφήνει ανοικτές όλες τις πόρτες συνεργασίας για το 2023, ενεργοποίησαν εκείνες τις φωνές που κάνουν λόγο για συμφωνία Αβέρωφ Νεοφύτου και Νικόλα Παπαδόπουλου. Κάτι τέτοιο βεβαίως δεν ισχύει έστω κι αν συμφέρεει διαπραγματευτικά και στις δύο πλευρές να περνά ένα τέτοιο αφήγημα. Βοηθά τον Αβέρωφ Νεοφύτου ως απάντηση στα περί δημοτικότητας Νίκου Χριστοδουλίδη, ενώ τον Νικόλα Παπαδόπουλο τον βοηθάει να κερδίσει περισσότερα από μία πιθανή συνεργασία με το –χωρίς άλλους συμβάχους– ΑΚΕΛ. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει ήδη κάνει κρούσεις προς τον Νικόλα Παπαδόπουλο για θέσεις και αξιώματα στο ενδεχόμενο συνεργασίας, ωστόσο κάτι τέτοιο θεωρείται πολύ δύσκολο στο ΔΗΚΟϊκό στρατόπεδο. Υπάρχουν βεβαίως οι ΔΗΚΟϊκοί οι οποίοι δεν αποκλείουν μία τέτοια πιθανότητα, αν ο Αβέρωφ βουλευτικός έχει σοβαρές πιθανότητες εκλογής, ωστόσο πρωτοκλασάτα στελέχη (Ερωτοκρίτου, Παντελίδης) και ο στενός περίγυρος του Νικόλα Παπαδόπουλου (Αναστασία Παπαδοπούλου) δεν φέρεται να ευνοούν μία τέτοια εξέλιξη. Υπάρχουν και εκείνα τα στελέχη που βλέπουν θετικά την υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη (Μυλωνάς και Κουλιός). Αυτό που φαίνεται να μην αποκλείουν κάποιοι ΔΗΚΟϊκοί κύκλοι είναι πως στην πρωτοφανή κούρτα Πινδάρου – Χριστοδουλίδη, η οποία μάλιστα, δεν αποκλείεται ο Αβέρωφ Νεοφύτου να ρίξει το χαρτί Νικόλα Παπαδόπουλου ως λύση. Δεν είναι τυχαίο πως ήδη έχει εξαντληθεί η υπομονή του με τη στάση που τηρεί σε όλο αυτό ο πρόεδρος της Δημοκρατίας και ενδεχομένως, αποσύροντας την υποψηφιότητά του να κάνει «deal» με τον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο, στηρίζοντάς τον. Μία τέτοια περίπτωση θεωρείται αδιανόητη επί του παρόντος στους Συναγερμικούς κύκλους, όχι μόνο γιατί δεν θα μπορεί να εξηγηθεί στο συναγερμικό ακροατήριο μία τέτοια υποψηφιότητα, αλλά και γιατί ιστορικά, έστω κι αν πολλές φορές υποσχέθηκε (Σπύρος Κυπριανού, Γιαννάκης Ομήρου), ο ΔΗΣΥ ουδέποτε στήριξε οποιονδήποτε άλλο υποψήφιο, πλην Συναγερμικού.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ

Την αδιαφορία ακολουθεί η αποκτήνωση

«**Μεταναστευτική** οχληρία» ήταν η λεζάντα στο ρεπορτάζ του Σίγμα, ακολουθώντας πιστά την πολιτική των συναισθημάτων, που χάραξε με τα παραποιημένα του στοιχεία ο Μάριος Πελεκάνος τις πρώτλλες. Για τις ανάγκες στοχοποίησης, ανακαλύπτονται και ευφάνταστες εκφράσεις. Το ρεπορτάζ αφορούσε ανθρώπους, μετανάστες ή πρόσφυγες, που διαμένουν στοιβαγμένοι σ' ένα σπíti στον πυρήνα του Δήμου Γερμασόγειας. Βεβαίως, ο λεξιπλάστης δημοσιογράφος δεν διευκρίνισε σε τι διαφέρει η μεταναστευτική οχληρία από την ντόπια οχληρία, διότι 100 μετρα πιο πάνω, το εγκαταλελειμμένο δημοτικό σχολείο, έχει διαλυθεί από ομάδες κύπριων εφήβων και ενήλικων, που περνούν τα βράδια τους καίγοντας παλιά θρανία και τρομοκρατώντας τους γείτονες με τα παράνομα μηχανάκια τους. Αν λοιπόν υπάρχει οχληρία και παραβατικότητα δεν γνωρίζω κανέναν σοβαρό και συγκροτημένο άνθρωπο, που θα έλεγε και ο κ. Πελεκάνος, ο οποίος θα τη χαρακτήριζε μεταναστευτική ή εγκώρια. Τουναντίον υπάρχει η Αστυνομία που οφείλει

να κάνει αυτό για το οποίο αμείβεται να κάνει. Την ξενοφοβική οχληρία ακολούθησε και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, που στο πλαίσιο των μέτρων που ανακοίνωσε για την υπογεννητικότητα, ένωσε την ανάγκη να προσθέσει ότι κινδυνεύει με αλλοίωση ο δημογραφικός χαρακτήρας της χώρας. Κανένας δεν τον διέκοψε όμως για να διευκρινίσει ότι η υπογεννητικότητα αντιμετωπίζεται με τους μετανάστες που επιλέγουν να ζήσουν στη χώρα μας και ότι σήμερα τα μονοθνικά κράτη είναι σενάριο επιστημονικής φαντασίας.

Η χώρα βρίσκεται σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης δηλώνει συχνά πυκνά ο κυβερνητικός εκπρόσωπος. Την περασμένη Τετάρτη, στην εκπομπή Pints of Politics, με καλεσμένους τους Στέφανο Σπανέα και Άντρια Αγκαστινιώτη, είχαμε την ευκαιρία να διεσώσουμε πιο βαθιά στα του μεταναστευτικού και προσφυγικού ζητήματος, πέρα από τα ρεπορτάζ που σταματούν στις βάρκες της ντροπής. Δεν διαφάνηκε όμως καμία έκτακτη ανάγκη, αλλά μια απροθυμία του κράτους να συντονίσει τις αρμόδιες υπηρεσίες του,

που φυσικά κρύβεται καλά, κάτω από τις μισαλλόδοξες ρητορικές. Οι ενήλικες, έναν μήνα μετά από την υποβολή της αίτησης για άσυλο, μπορούν να εργαστούν σε χειρονακτικά κυρίως επαγγέλματα. Λαμβάνουν μηνιαίο επίδομα 100 ευρώ το άτομο και ακολούθως, εφόσον βρουν δωμάτιο διαμονής, παραχωρείται επίδομα ενοικίου, το οποίο πάει απευθείας στον ιδιοκτήτη. Πρακτική που προσαυξάνει στο τέλος το κόστος ενοικίου. Για τα έξοδα διαβίωσης λαμβάνουν 260 ευρώ, ένα αστείο ποσό, το οποίο κόβεται μαζί με όλα τα υπόλοιπα, όταν ο αιτητής έχει βρει δουλειά. Στην πράξη ελαττώνει δηλώνοντας με αποτέλεσμα να υπάρχει μαύρη εργασία, εκμετάλλευση και ανασφάλιστοι εργαζόμενοι που κινδυνεύουν στα μηχανακία των ντελίβερι νυχθημερόν. Κοντολογίς είναι παρατηρήσιμοι μόνοι τους, να βρουν στέγη, εργασία και να εξασφαλίσουν τα απαραίτητα. Δεν υπάρχει καν η ατομότητα διασύνδεσης της αίτησης για άσυλο με τις κοινωνικές ασφαλίσεις. Δεν υπάρχει καμία υπηρεσία να παρακολουθεί την εξέλιξη αυτών των ανθρώπων, να διερευνά πιθανή

εκμετάλλευση από εργοδότες, δυσκολίες στη διαβίωση, ανάγκες σε εκμάθηση της γλώσσας και γενικότερα την προοπτική ομαλής ένταξης τους στην κοινωνία. Η πολιτική ένταξης είναι ο άγνωστος «Χ» στην όλη εξίσωση. Ως αποτέλεσμα, οι άνθρωποι, ακολουθώντας το ένστικτο αυτοσυντήρησης, μαζεύονται σε περιοχές όπου υπάρχουν κι άλλοι ομοεθνείς τους, όπου αισθάνονται πιο ασφαλείς και φυσικά όπου μπορούν να βρουν προσήχη στέγαση.

Αν πάμε στα ανήλικα τα πράγματα είναι χειρότερα. Οι αιτήσεις των ανηλικών κρατάνε χρόνια και μέχρι να εξεταστούν, γίνονται ενήλικες. Τα ασυνόδευτα μωρά κάτω των 12 φιλοξενοούνται σε σπιτία αναδόχων και υπάρχουν άλλες διαδικασίες. Από 12 ετών και άνω μπαίνουν σε δομές αρχικά πρώτης υποδοχής και μετέπειτα σε μόνιμες δομές φιλοξενίας μέχρι να ενηλικιωθούν, με ό,τι κι αν συνεπάγεται αυτό για την ασφάλειά τους. Ενώ υπάρχουν ειδικά προγράμματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας εκτούτοις δεν διασφαλίζεται θέση για κάθε παιδί, ούτε ακόμα στα προγράμματα εντός δημοσίων σχολείων.

Η διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευμερίας ορίζεται ως κηδεμόνας των παιδιών αυτών και η οποία αναθέτει σε κάποιον λειτουργό να διαπραγματεύεται(!) με τη διεύθυνση του κάθε λύσιου/τεχνικής σχολής για το αν θα δεχτούν τα παιδιά στις τάξεις τους. Αν είναι τυχεροί μπορεί να βρουν θέση σε σχολείο στην άλλη άκρη της πόλης. Ένας συνεχής αγώνας για να πετύχουν το πρώτο και σημαντικότερο βήμα ένταξης τους στην κοινωνία, που είναι η ελληνική γλώσσα. Αν αναλογιστούμε ότι μία από τις ελάχιστες στέγες ανηλικών στη Λευκωσία φιλοξενεί 45 δεκαπεντάχρονα, μια τέτοια απαράδεκτη διαδικασία απλώς προδίδει την αδιαφορία της κρατικής μηχανής. Για σκοπούς σύγκρισης, ο μεγαλύτερος αριθμός ασυνόδευτων που είχε να διαχειριστεί η Ελλάδα ως σήμερα ήταν 5.424 και η Ιταλία γύρω στα 6.500. Συνεπώς δεν μιλάμε για τραγικούς αριθμούς. Όπως χαρακτηριστικά μας ανέφερε στην εκπομπή η αναπληρώτρια διευθύντρια του ανθρωπιστικού τομέα στο Hope for Children, Άντρια Αγκαστινιώτη, «ο επανατραυματισμός ενός παιδιού στη

χώρα υποδοχής του είναι χειρότερος από την αρχική τραυματική εμπειρία».

Εκατόν εφτά εκατομμύρια εισπράξαμε από τα ευρωπαϊκά ταμεία για σκοπούς διακρίσεων του προσφυγικού/μεταναστευτικού και άλλα 178 όπως δήλωσε ο κ. Πελεκάνος στην «Καθημερινή» και δεν έχουμε δει με διαφάνεια τι διατέθηκε για στήριξη και τι για την ανούσια παρεμπόδισή τους. Πετάζαμε εκατομμύρια σε συρματοπλέγματα και συστήματα παρακολούθησης της πράσινης γραμμής, την ώρα που γνωρίζει ο κ. Νουρής ότι άπαξ και αιτηθεί κάποιος πολιτικό άσυλο, οφείλουμε να του ανοιχτούμε το συρματοπλέγμα και να του παρέχουμε στέγαση και περίθαλψη. Η ξενοφοβική όμως ρητορική από το κράτος, που παραπέμπει στη θλιβερή εικόνα μιας κυβέρνησης να σπρώχνει πίσω στα άγρια νερά, βάρκες με ανθρώπινες ψυχές, δεν είναι πολιτική άποψη, είναι η ξεδιάντροπη απόπειρα αποκτήνωσης της κοινωνίας.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Ρίχνοντας φως στο «σκοτεινό δωμάτιο»

Το βιβλίο του Αλέξη Παπαχελά φωτίζει με ιστορικά ντοκουμέντα και συνεντεύξεις την κρίσιμη επταετία 1967-1974

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«**Σύωπα ρε.** Βγήκαν οι Τούρκοι στην Κύπρο;» έλεγε σαστισμένος ο δικτάτορας Δημήτρης Ιωαννίδης στον στενό του συνεργάτη Χαράλαμπο Παλαΐτη όταν ο τελευταίος τον ενημέρωνσε τηλεφωνικώς για τις τελευταίες εξελίξεις. «Ο Ιωαννίδης όταν έμαθε ότι μπήκαν οι Τούρκοι, ήταν σε σοκ. Τα είχε χάσει. Είχαν κοκκινίσει τα μάτια του και δεν μιλούσε», θυμάται ο Γεώργιος Σταύρου. Αυτό θα μπορούσε να είναι απόσπασμα από ένα συναρπαστικό αστυνομικό μυθιστόρημα και η αλήθεια είναι πως το «ένα σκοτεινό δωμάτιο» μπορεί να διαβαστεί ως τέτοιο με τη διαφορά ότι είναι αποτέλεσμα μιας έρευνας 25 ετών του Αλέξη Παπαχελά, για να συγκεντρώσει ιστορικά ντοκουμέντα από την κρίσιμη επταετία 1967-1974. Αποκαλύπτονται ντοκουμέντα (με την εκδοτική πρωτοτυπία ότι στις σελίδες φιλοξενούνται QRcodes), με μαρτυρίες και συνδιαλέξεις των πρωταγωνιστών της εποχής. Ανάμεσα σε αυτά, έρχονται στη δημοσιότητα τα 38 απομαγνητοφωνημένα λεπτά του πολεμικού συμβουλίου. Αποτυπώνουν με τον πιο γλαφυρό τρόπο το χάος που επικρατούσε τις κρίσιμες εκείνες ώρες, τι είχε στο μυαλό του ο Ιωαννίδης, τις παγίδες στις οποίες έπεσε, τις ψευδαισθήσεις που καλλιεργήσε αλλά και το ποιος έδωσε τελικά την εντολή για «σιγή των ελληνικών όπλων» στην Κύπρο. Ενδεικτικότερη η φράση Ιωαννίδη: «Να τους αφήσουμε να μουν στην Κυρήνεια και μετά να επέμβουμε. [...] Μα θα τους σταματήσουμε μετά. Αφού πάρουν το λιμάνι, την Κυρήνεια και ενώσουν την Λευκωσία, τότε θα σταματήσουν. Αυτό είμαστε σίγουροι».

Επιλέξαμε δύο από τα πολλά

αποσπάσματα, που καταδεικνύουν την τραγικότητα των στιγμών αλλά και τον ρόλο των κύριων πρωταγωνιστών. Το ένα αφορά την πτώση της Κερύνειας και το δεύτερο την συζήτηση Κίσινγκερ - Φορντ για τη δεύτερη εισβολή στην Κύπρο.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Η πτώση της Κυρήνειας σε ζωντανή μετάδοση

Στην Αθήνα η ευφορία που επικρατούσε αρχικά εκείνο το πρωί της 22ας Ιουλίου είχε αρχίσει να εξαχνίζεται. Η πτώση της Κυρήνειας ήταν καταλυτική, με τραγικές επιπτώσεις για το πθικό όσων λάμβαναν τις αποφάσεις στην Αθήνα αλλά και εκείνων που πολεμούσαν στην Κύπρο. Ο επικεφαλής του κλιμακίου της ΚΥΠ στην Κυρήνεια Αλέξανδρος Σημαιοφορίδης μετέφερε σε «ζωντανή μετάδοση» όσα συνέβαιναν στην Αθήνα:

«Μου δώσανε εντολή να προσεγγίσω –όσο μπορούσα– τον αποβατικό χώρο. Το κλιμάκιο της ΕΥΠ ήταν 800 μέτρα μακριά σε μια ευθεία. Μου ζήτησαν να δίνω πληροφορίες και συντεταγμένες διότι επρόκειτο να έλθουν αεροπλάνα. Πήρα μια μπομπίνα, ένα καλώδιο που είχα για τα στρατιωτικά τηλεφωνα, το άπλωσα και πήγα σε μία τετραώροφη οικοδομή στον παραλιακό χώρο, το πιοσιότερο που μπόρεσα να φθάσω. Μάλιστα το καλώδιο δεν έφθανε και ανέβηκα εγώ στην οροφή και κάτω καθόταν ένας με το τηλέφωνο. Εγώ έβλεπα

Μέσα από μαρτυρίες των πρωταγωνιστών, συνεντεύξεις και ιστορικά ντοκουμέντα αποτυπώνονται οι παγίδες, οι ψευδαισθήσεις και η έκταση της σύγχυσης.

με τα κιάλια -τι να σας πω, ήταν 200-300 μέτρα- και έλεγα ό,τι έβλεπα, ό,τι ξεφορτωνόταν στο δεύτερο κύμα. Λέγαμε τι κατεβάζουν από το πλοίο και πόσο κόσμο, άρματα και δυνάμεις. Πέρασε μια ώρα και

τα πάντα γύρω μας φλέγονταν, να μην υπάρχει μέτρο που να μην έχει πέσει βόμβα. Ύστερα από αυτόν τον ορυμαγδό ακούω απάντηση -γιατί είχανε ενωθεί μέσω Λευκωσίας με το επιχειρησιακό γραφείο του επιτελείου του Αρχηγείου στην Αθήνα να με ρωτάνε: ‘Που ήταν η ισάλος γραμμή του πλοίου προτού αρχίσει η αποβίβαση και πού είναι τώρα;’. Τότε λοιπόν άρχισα να βρίζω. Εδώ δίναμε κάθε λεπτομέρεια, το τι κατεβαίνει. Ο εχθρός έφτασε έξω

από την Κυρήνεια και η Αθήνα ρωτούσε πού είναι η ισάλος γραμμή του πλοίου. Τότε βγήκα έξω από τα ρούχα μου. Δεν πέρασαν δύο λεπτά, τα πρώτα άρματα ήταν στην πλάτη μου. Αυτοί που κατεβήκανε συν αυτοί που ήταν εκεί ενωθήκανε και έκαναν την κρούση και άρχισε η ουσιαστική πτώση της Κυρήνειας, οπότε πιαστήκαμε αιχμάλωτοι».

Ο Σημαιοφορίδης έμεινε 17 ημέρες αιχμάλωτος των Τούρκων και κατόπιν επέστρεψε στην Ελλάδα, έπειτα από μία ανταλλαγή αιχμαλώτων. Η είδηση της κατάληψης της Κυρήνειας οδήγησε σε κατάρρευση του ηθικού στην Κύπρο και στην παραίτηση του Σαμψών από την Προεδρία και κενό εξουσίας στη Λευκωσία. Η απογοήτευση στην Αθήνα ήταν μεγάλη. Ο Μπονάνος όταν πληροφορήθηκε την είδηση ακύρωσε την αποστολή των

F-4 οριστικά. Αργότερα έπειτα από συζήτηση με τον Αραπάκ και τους άλλους αρχηγούς ανακλήθηκαν και τα υποβρύχια. [...] Το γεγονός ότι η Αθήνα δεν έστειλε τελικά αεροσκάφη στην Κύπρο καθυσάχασε πλέον τους Αμερικανούς και τους Τούρκους ότι η Ελλάδα δεν θα επέλεγε τον πόλεμο και ότι ο Ιωαννίδης είχε χάσει τον έλεγχο των κινήσεων και των αποφάσεων.

Ο Κωνσταντίνος Χανιώτης, ο υπεύθυνος των επιχειρήσεων του Αρχηγείου Ενόπλων Δυνάμεων, απαντάει στο ερώτημα γιατί δεν υλοποιήθηκε το «σχέδιο Κ» λέγοντας: «Η τότε ηγεσία –δεν θα χρησιμοποιήσω τη λέξη εφοβείο– θεωρούσε ότι, αν χτυπούσαμε με ελληνικές δυνάμεις, δηλαδή με αεροπλάνα και τα υποβρύχια, θα φέρναμε σοβαρότατες απώλειες στους Τούρκους θα γινόταν ελληνοτουρκικός πόλεμος και ότι τα νησιά (του Αιγαίου) ήταν ευάλωτα τότε, γιατί δεν είχαν ακόμη οχυρωθεί».

Ο Χανιώτης ήταν πάντως από τους επιτελείς που είχαν καλλιεργήσει πριν από την τουρκική εισβολή σημαντικές προσδοκίες για τη δυνατότητα απόκρουσής της. Αυτό φάνηκε καθαρά στη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο Πεντάγωνο στις 20 Μαΐου 1974 με επικεφαλής τον πρόεδρο Ιωάννη Τζούνη και τον διευθυντή του Α΄ Κλάδου στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων υποστράτηγο Χανιώτη. Ο Χανιώτης υποστήριξε:

«Από αμυντικής απόψεως η κατάσταση κρίνεται καλή, μέχρι δυνατότητας δημιουργήσωμεν (fait accompli) τετελεσμένων γεγονότος. Σε άλλη σύσκεψη ο Χανιώτης ισχυρίστηκε ότι η «Εθνοφρουρά» σήμερα είναι ισχυρότερα από την πάλαι ποτέ Ελληνική Μεραρχία Κύπρου. Διέθετε άριστον υλικόν και πρό-

κειται περί στρατού ισχυρού και ικανού. Άλλωστε», τόνισε ο υποστράτηγος, «οι Τούρκοι δεν δύναται ευκόλως να αναλάβουν αμφίβιον επιχείρησιν κατά της Νήσου, καθόσον τοιαύτη ενέργεια είναι σήμερον λίαν δυσχερής και μόνον στρατός διαθέτων τεράστια μέσα, ως π.χ. ο αμερικανικός, θα πδύνατο να αναλάβη τοιοῦτο εγχείρημα».

Κίσινγκερ: Κανένας αμερικανικός λόγος να μην έχουν οι Τούρκοι το ένα τρίτο της Κύπρου

Ο Κίσινγκερ ενημέρωσε τον πρόεδρο Φορντ για τις εξελίξεις και την πιθανότητα να αρχίσει αμέσως ο δεύτερος γύρος της τουρκικής εισβολής. Σε αυτή τη συνομιλία ο Αμερικανός υπουργός εκφράστηκε με τον πιο ωμό τρόπο: «Αν οι Τούρκοι ξεφύγουν στην Κύπρο, οι Έλληνες θα απασφαλίσουν. Σίγουρα δεν θέλουμε έναν πόλεμο μεταξύ τους, αλλά αν συμβεί η Τουρκία είναι πιο σημαντική για εμάς και έχουν ένα πολιτικό σύστημα που θα μπορούσε να παραγάγει έναν Καντάφι». Στη συνέχεια είπε μια φράση που συμπυκνώνει το πώς έβλεπε τα πράγματα εκείνη τη στιγμή, με τον πιο έντονο τρόπο: «Μερικοί από τους συναδέλφους μου θέλουν να σταματήσουν την βοήθεια στην Τουρκία. Αυτό θα ήταν καταστροφή. Δεν υπάρχει κάποιος αμερικανικός λόγος για τον οποίο οι Τούρκοι δεν πρέπει να έχουν το ένα τρίτο της Κύπρου».

• Το βιβλίο του Αλέξη Παπαχελά παρουσιάζεται στη Λευκωσία την Τρίτη 30 Νοεμβρίου στις 6μ.μ., στο κτήριο του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου. Θα μιλήσουν ο Χρήστος Στυλιανίδης, υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας της Ελλάδας και πρώην Ευρωπαίος επιτηροπος και ο Νίκος Χριστοδουλίδης, υπουργός Εξωτερικών της Κύπρου.

marioseliades.com

“

ΜΙΛΟΥΜΕ ΓΙΑ
ΝΑ ΣΩΘΟΥΜΕ

”

ΜΑΡΙΟΣ
ΗΛΙΑΔΗΣ

Από την αξιοκρατία στην κακιστοκρατία

Εκκλησία, κομματικές λίστες-κομματική ταυτότητα και εξυπηρέτηση βάσει πολιτικών δοσοληψιών διαιωνίζουν το ρουσφέτι

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η περίπτωση του διορισμού πρέσβη στη Διπλωματική Υπηρεσία του υπουργείου Εξωτερικών, εξόφθαλμης περίπτωσης εξωυπηρεσιακού παράγοντα, έρχεται να υπενθυμίσει πως στην Κύπρο το ρουσφέτι καλά κρατεί. Και η εν λόγω υπόθεση που προκάλεσε και την αντίδραση του κλάδου ΥΠΕΕ της ΠΑΣΥΔΥ, όπως και οι περιπτώσεις συμβασιούχων που μονιμοποιήθηκαν, ουσιαστικά, στο Προεδρικό—εκ των οποίων ξεχωρίζει η περίπτωση συγγενικού προσώπου της συζύγου του προέδρου Αναστασιάδη—καταδεικνύουν πως στην Κύπρο υπάρχει σοβαρό ζήτημα ως προς την αξιοκρατία, αλλά και τη διαδικασία του τρόπου επιλογής των προσώπων που στελεχώνουν τη δημόσια υπηρεσία. Η αναζήτηση της ρίζας του ρουσφετιού στην Κύπρο δεν χάνεται μόνο στην ιστορική εμπειρία της μετάβασης από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στη βρετανική αποικιοκρατική διοίκηση, αλλά ταυτίστηκε με το νεότευκτο κράτος αμέσως μετά τη σύγχρονη γέννησή του, το 1960. Ο διορισμός με πολιτικά κριτήρια, το «τρώψωμα από το παράθυρο» και το «κατά το κυπριακότερο» κανόνισμα αποτέλεσαν τις πρακτικές που ακολούθησε η Κυπριακή Δημοκρατία την περίοδο 1960-1977, ιδίως μετά το 1963 και την κατάρρευση, ουσιαστικά, του κράτους. Ο φυσικός θάνατος του Μακαρίου και η μετάβαση σε ένα πολιτικό σύστημα με περισσότερα χαρακτηριστικά ομαλού συμμετοχικού κοινοβουλευτισμού γέννησε, τη δεκαετία του '80, έναν πανίσχυρο μηχανισμό πελατειακών σχέσεων μεταξύ κομμάτων και πολιτών, το οποίο οδήγησε στη λογική του κομματικού βολέματος έναντι του αποκλεισμού με πολιτικά κριτήρια. Η Εκκλησία, οι κομματικές λίστες και η κομματική ταυτότητα, η εξυπηρέτηση στη βάση πολιτικών δοσοληψιών και οι συγγενείς ανώτερων λειτουργών του Δημοσίου και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κυπριακής κοινωνίας (μικρή νησιωτική χώρα που η πλειοψηφία του κόσμου συνδέεται με την κρατική μηχανή με συγγενικούς ή φιλικούς δεσμούς) δημιούργησαν ένα ανθεκτικό σύστημα, το οποίο χαρακτηρίζεται:

Από απευθείας παρεμβάσεις μεταξύ του αδιάβλητου των εξετάσεων για διορισμό στο δημόσιο και της συμβουλευτικής (συνέντευξης) έναντι της ΕΔΥ (Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας) προκειμένου να υπάρξει κάλυψη σε εγγενείς αδυναμίες (μη τήρηση βασικών προσόντων ή αποτυχία γραπτής εξέτασης ή πριμοδότηση ημέτερου έναντι υποψηφίου χωρίς μέσο).

Από οριζοντίωση ως προς τη διαδικασία χρήσης του ρουσφετιού. Όλα τα κόμματα και οι κυβερνήσεις στην Κύπρο «βόλεψαν» δικούς τους—πρακτική που δείχνει πόσο ανθεκτική και αποδεκτή από την κοινωνία είναι η κακιστοκρατία έναντι της αξιοκρατικής αξιολόγησης.

Από θεσμική, κενού περιεχομένου, προσκόλληση στη λογική των τυπικών προσόντων. Μια τυπολατρία. Το βλέπει κανείς στα προσόντα

Το ρουσφέτι στην Κύπρο ταυτίστηκε με το νεότευκτο κράτος αμέσως μετά τη σύγχρονη γέννησή του, το 1960.

της ΕΔΥ για τις ξένες γλώσσες, στην απουσία αντικειμενικών κριτηρίων (π.χ. ψυχομετρικές διαδικασίες) για θέσεις που απαιτούν συγκεκριμένες δεξιότητες ή έχουν έκθεση σε συγκεκριμένα δεδομένα. Οι διορισμοί ενίοτε πέφτουν, ημέτεροι εργάζονται για καιρό μέχρι να χάσουν τη δουλειά τους, και ο αέναος νομικιστικός κύκλος ελέγχου ενός σαθρού συστήματος, συνεχίζεται.

Από περιοδικότητα. Ενόψει εκλογών, βουλευτικών ή προεδρικών, η πρακτική για το ρουσφέτι επιταχύνεται προκειμένου να επιτευχθεί το κανόνισμα αυτών που θα φέρουν, σε αντάλλαγμα, ψήφους. Το ίδιο ισχύει για τους ημικρατικούς οργανισμούς ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα για τους πολίτες με κομματική ταυτότητα. Μια αποτυχημένη πολιτική υποψηφιότητα ισοδυναμεί με πολιτικό διορισμό ή με εργοδότηση σε κόμμα—αν δε το κόμμα γίνει ή παραμείνει στην κυβέρνηση ή κομματική αξιοποίηση συνεχίζεται.

Η περίπτωση του πολιτικού διο-

Ο εξωυπηρεσιακός διορισμός πρέσβη στο ΥΠΕΕ και το βόλεμα, στο Προεδρικό, συμβασιούχων με αγορά υπηρεσιών επανέφερε το ζήτημα της αξιοκρατίας στη Κύπρο.

ρισμού πρέσβη, καθώς και οι περιπτώσεις συμβασιούχων—που έγιναν ουσιαστικά αορίστου χρόνου—στο Προεδρικό δεικνύουν πως 15 μήνες πριν από τις προεδρικές εκλογές του 2023, η τάση για βόλεμα

αφήνει πίσω τα πολιτικά αφηνήματα των εν δυνάμει υποψηφίων περί κάθαρσης, εκσυγχρονισμού του κράτους—και δη της ΕΔΥ—και αξιοκρατίας. Το πολιτικό σύστημα στηρίζεται στις διαχρονικές βάσεις

της πελατείας του και στην εξασφάλιση, έναντι μιας «κοσέρ» αξιοκρατικής διαδικασίας, εκείνων που το συντηρούν: Των ψηφοφόρων ή των επιμέρους συστατικών της πολιτικής δοσοληψίας. Εξάλλου, τα

ίδια τα κόμματα εργάζονται έτσι, σε κοινοβουλευτικό επίπεδο—στη διαδικασία ανάδειξης του προέδρου της Βουλής ή σε κοινοβουλευτικές ψηφοφορίες. Συμμαχίες έναντι ανταλλαγμάτων όχι με γνώμονα τη μεγιστοποίηση του δημόσιου οφέλους αλλά την εξασφάλιση μικροπολιτικών ωφελών. Και στο επίπεδο της διαδικασίας των προεδρικών εκλογών—ο' ένα σύστημα δύο γύρων η διαδικασία γιγαντώνεται: Κανείς υποψήφιος δεν κατέβηκε σε προεδρικές εκλογές χωρίς να μας δείξει εκ των υστέρων ανοικτά ένα σκιώδες υπουργικό ή με ποιους θα συμπορευτεί. Στη λογική του να ψηφίσεις τον Χ ή Ψ υποψήφιο, γνωρίζοντας εκ των προτέρων τα άτομα στα οποία θα εμπιστευτεί την κυβέρνησή του. Η στήριξη υποψηφίου στον δεύτερο γύρο έναντι της συμμετοχής στην κυβέρνηση—μέσω αξιωμάτων—αποτελεί το «μέγα-ρουσφέτι», έναντι μιας προγραμματικής συμφωνίας επί αρχών και θέσεων, που δίνει στο ισχύον πολιτικό σύστημα τη νομιμοποίηση να συντηρεί το ισχύον καθεστώς. Αν σήμερα, 15 μήνες πριν από τις προεδρικές του 2023, ένας πρέσβης μπαίνει στο υπουργείο Εξωτερικών από το παράθυρο, αν αναλογιστούμε τι θα συμβεί δύο μήνες πριν από τις εκλογές. Το timing πριν από τις εκλογές αποτελούσε ανέκαθεν το σημείο εισόδου ημέτερων στον δημόσιο ή ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Οσα ακούστηκαν στην Επιτροπή Οικονομικών

Με το υπουργείο Εξωτερικών να βρίσκεται σε αναβρασμό λόγω της αδικίας που προκύπτει από τον διορισμό εξωυπηρεσιακού στη θέση του πρέσβη, έναντι του προσωπικού του υπουργείου, οσα ακούστηκαν στην Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής την περασμένη εβδομάδα αποκτούν ξεχωριστό ενδιαφέρον: Ογενικός διευθυντής του υπουργείου, πρέσβης κ. Κορνηλίου, δήλωσε ουσιαστικά πως η ΕΔΥ παρέβλεψε τη σύστασή του, η οποία αφορούσε σε τρεις εν ενεργεία διπλωμάτες για τον διορισμό στη θέση πρέσβη. Από την πλευρά του, ο υπουργός

Εξωτερικών κινήθηκε διπλωματικότερα, λέγοντας ουσιαστικά πως δεν θα σχολιάσει την απόφαση της ΕΔΥ (σ.σ. επικαλέστηκε την ανεξαρτησία της εν λόγω Αρχής). Ωστόσο, ο κ. Χριστοδουλίδης δήλωσε πως νομίζει «ότι ήταν η πρώτη φορά στην ιστορία του Υπουργείου Εξωτερικών που είχαμε ένα τέτοιο φαινόμενο και αντιλαμβανέστε ότι αυτό προκάλεσε δυσαρέσκεια και απαρέσκεια». Οι παριουκντες στην Ιερουσαλήμ γνωρίζουν πολύ καλά πως δεν είναι η πρώτη φορά που τέτοια φαινόμενα λαμβάνουν χώρα στο συγκεκριμένο υπουργείο, τόσο

διαχρονικά, όσο και τα τελευταία χρόνια. Καλά ενημερωμένες διπλωματικές πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως φαινόμενα αναξιοκρατίας δεν έλειψαν ποτέ στο Υπουργείο Εξωτερικών με πρώτους διορισμούς ατόμων που δεν πέρασαν στις εξετάσεις, γνωματεύσεις προς την ΕΔΥ υπέρ υποψηφίων που σημείωσαν μικρότερες αποδόσεις σε γραπτές εξετάσεις και πλασαρίστηκαν σε υψηλότερη θέση έναντι άλλων και αποκλεισμό εγγνωσμένου κύρους τεχνοκρατών ή ακαδημαϊκών έναντι αγοράς υπηρεσιών, αποσπάσεων ή διορισμού συμβούλων που εξυπηρε-

τούν αμύγδω μικροπολιτικές ή κομματικές σκοπιμότητες. Εκ του αποτελέσματος, πάντως, η τρέχουσα κατάσταση στο εν λόγω υπουργείο—κρίσιμο λόγω και του Κυπριακού—καταδεικνύει ότι μόνον ελλείψει ως προς την εύρυθμη και προσανατολισμένη, ποιοτικά, αποστολή του αλλά και αδυναμία θεσμικής αναδιάρθρωσης ως προς τους σκοπούς και την αποστολή του—τιτωκή που αποκρυσταλλώνεται και στα σχέδια υπηρεσίας του που μιλούν ακόμη, με όρους του 1960, για «γραμματείς» και «στενογράφους» σε σχέση με τη στελέχωσή του.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ Θ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Υποχωρήσεις για συγκλίσεις χωρίς ανταλλάγματα

Είμαστε η αδύνατη πλευρά στις διαπραγματεύσεις για εξεύρεση λύσεως του Κυπριακού. Ανέναντί μας η άλλη πλευρά δεν είναι μόνο οι Τουρκοκύπριοι, αλλά μια ισχυρή, επεκτατική, στρατιωτική δύναμη, που αγνοεί προκλητικά τους κανόνες του διεθνούς δικαίου και θέλει να επιβάλει τη θέλησή της. Οι μεγάλες δυνάμεις και ο διεθνής παράγοντας βλέπουν με αδιαφορία τις ενέργειες και τη στάση της Τουρκίας. Τα συμφέροντά τους τους επιβάλλουν να δείχνουν ανοχή στην Τουρκία και προσπαθούν να τηρούν μια επιτήδεια ουδετερότητα, που να ικανοποιεί την Τουρκία. Ακόμα και ο γ.γ. μεροληπτεί για να ικανοποιεί την Τουρκία και να μην της αποδίδει ευθύνες.

Η Κ.Δ. είναι το μεγάλο θύμα της προδοσίας της κούντας και της βάρβαρης τουρκικής εισβολής που ακολούθησε. Η κατάσταση είναι

πολύ άσχημη. Και το χειρότερο έχει αναπτυχθεί σε μερίδα του πληθυσμού μια διάθεση για απαράδεκτο συμβιβασμό και αποδοχή των απαιτήσεων της Τουρκίας, για να εξευρεθεί λύση. Πολλοί μάλιστα προσπαθούν να δικαιολογήσουν τη στάση τους, λέγοντας ότι ο χρόνος εργάζεται εναντίον μας και ότι στο τέλος θα τα χάσουμε όλα.

Μια ορθολογιστική αντίκρουση του προβλήματος είναι ότι για να αποδεχτούμε μια λύση, που να είναι οδυνηρός συμβιβασμός, θα πρέπει με τη λύση να δημιουργηθούν τέτοιες συνθήκες που να βελτιώνουν, έστω σε μικρό βαθμό τη σημερινή κατάσταση. Μέχρι σήμερα η πλευρά μας έχει κάνει οδυνηρές παραχωρήσεις για χάρη της λύσης. Έχουμε αποδεχτεί πράγματα, που παλαιότερα θεωρούνταν απαράδεκτα και απορριπτέα. Η Τουρκία δεν έχει κάνει ούτε μία υποχώρηση ή πα-

ραχώρηση, που να αποτελεί κίνητρο για την πλευρά μας. Πρέπει να λογαριάσουμε τα πράγματα και τη λύση με σκέψη μαθηματικής εξίσωσης. Αν αποδεχτούμε μια λύση, όπως αυτή προδιαγράφεται από τις μέχρι τώρα εξελίξεις και συνομιλίες, θα χάσουμε πολλά και θα νομιμοποιήσουμε αρκετά από τα αποτελέσματα της εισβολής και της κατοχής.

Πρώτο επακόλουθο της λύσης θα είναι η κατάργηση της Κ.Δ. και η αντικατάστασή της μ' ένα νέο συνεταιρισμό δύο συνιστώντων, ίσων κρατιδίων, σύμφωνα με την πρώτη σύγκλιση Χριστόφια—Ταλάτ. Δεύτερο επακόλουθο η Δ.Δ.Ο. της Κύπρου θα έχει δύο ιθαγένειες, δύο διεθνείς προσωπικότητες και η κυριαρχία της θα προέρχεται από δύο πηγές, τους Έλληνες και τους Τούρκους, σύμφωνα με τη σύγκλιση Αναστασιάδης—Ερογλου.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα της ελεύθερης διακίνησης εγκατάστασης και περιουσίας θα έχουν μεγάλους περιορισμούς, ώστε πολλοί χρήστες των περιουσιών να καταστούν ιδιοκτήτες. Η επιστροφή των εκτοπισμένων θα είναι ελάχιστη ή μηδαμινή. Η κατεχόμενη περιοχή θα παραμείνει τουρκική και την κυριαρχία της θα έχει νόμιμα το τουρκικό κρατίδιο. Η εκ περιτροπής προεδρία και η μία ψήφος της άλλης κοινότητας, η παραμονή των εποίκων, και άλλες υποχωρήσεις που κατοχυρώθηκαν στο πλαίσιο Γκυντέρες θα καταστήσουν το κράτος προβληματικό με βεβαιότητα κατάρρευσης. Και η Τουρκία θα είναι κυρίαρχος στον βορρά και μέσω του συνιστώντος κρατιδίου θα ελέγχει και το δικό μας κρατίδιο. Εγγυήσεις και τουρκικός στρατός θα παραμείνουν με βεβαιότητα και με αβέβαιο χρονικό διάστημα έστω

και αν το σύστημα εγγυήσεων τις διαφοροποιεί.

Η δική μας πλευρά δεν θα έχει κανένα πλεονέκτημα από τις πρόνοιες της λύσης, εκτός μιας πιθανής επιστροφής του περιφραγμένου τμήματος της Αμμοχώστου και της νεκρής ζώνης. Η κατάσταση δηλαδή θα είναι χειρότερη από τη σημερινή. Μόνο λίγοι εκτοπισμένοι θα επιστρέψουν. Και όλα αυτά οι θιασώτες της λύσης θα τα αποκαλούν επανένωση και απελευθέρωση. Στην ουσία θα είναι νομιμοποίηση της κατοχής και της διχοτόμησης.

Τα πρώτα χρόνια της κατοχής όλοι προσδοκούσαμε λύση που θα προερχόταν από το διπτυχο «παραχώρηση εξουσίας έναντι επιστροφής εδάφους». Και προσδοκούσαμε επιστροφή του 10% από το 36% της κατοχής. Σήμερα δεν μας επιστρέφουν σχεδόν τίποτε.

Απαιτούν κυριαρχική ενότητα ίσων κρατών και έλεγχο ολόκληρης της Κύπρου. Αλλά το χειρότερο είναι ότι χωρίς να πάρουμε αντάλλαγμα, θα υπογράψουμε κατάργηση της Κ.Δ. και νομιμοποίηση των αποτελεσμάτων της εισβολής.

Μπορούμε όμως να αρνηθούμε αυτή τη λύση και να επιμένουμε σε μετεξέλιξη της Κ.Δ. σε ομοσπονδία, στην οποία να εφαρμοστούν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι πρόνοιες του ευρωπαϊκού κεκτημένου. Θα αποδεχτεί άραγε η όποια κυβέρνηση και οι υποστηρικτές της κατάργησης της Κ.Δ. και περιορισμό του ευρωπαϊκού κεκτημένου για χάρη μιας ψευδεπίγραφης επανένωσης και μιας εποικοδομητικής ασάφειας για το μέλλον της Κ.Δ. ή θα δώσουν τον λόγο και την απόφαση στον λαό, που να εκφράσει τη θέλησή του με δημοψήφισμα;

MADE TO FEEL GOOD.

Neo Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Ο προεκλογικός είναι ενίοτε και ημιμαραθώνιος

Οι αντοχές

Λένε πως οι προεδρικές εκλογές δεν είναι κούρσα εκατό μέτρων, αλλά μαραθώνιος. Ενίοτε και ένας ημιμαραθώνιος όπως αυτόν που διεξήχθη την περασμένη Κυριακή στη Λάρνακα, είναι αρκετός ώστε να ενισχυθούν οι σημειολογίες και συμβολισμοί. Ο συναγερμικός πρόεδρος ήταν εκείνος που έδινε το σύνθημα της έναρξης με το πιστόλι, ο ανθυποψήφιος ωστόσο από το κόμμα του για την Προεδρία της Δημοκρατίας ήταν εκείνος που έκλεψε τις εντυπώσεις. Ενδεικτικό, ότι την ώρα που ο Αβέρωφ Νεοφύτου παρακολουθούσε αμήχανα τη διαδικασία μέσα στο φιλόβροχο, ο Νίκος Χριστοδουλίδης με την αθλητική του ένδυση και το πλατύ του χαμόγελο έδινε τη δική του παράσταση τρέχοντας. «Πώς δεν το σκέφτηκε ο Αβέρωφ;» έλεγαν σκωπτικά στα κοιμητικά πηγαδάκια στελέχη που έχουν δει τελευταία τον συναγερμικό πρόεδρο να αλλάζει με χάρη και ελιγμούς τον ένα ρόλο μετά τον άλλο.

Το προεκλογικό Overplay

Πέραν όμως της σύγκρισης Χριστοδουλίδη-Αβέρωφ, με τον ένα να εντάσσει την αθλητική αντοχή στον προεκλογικό και τον άλλο να μην γυρίζει καν να του ριζεί ένα βλέμμα, πολλοί υποστηρίζουν ότι ο υπουργός Εξωτερικών έκανε ένα σχετικό overplay στο φιλανθρωπικό τρέξιμο. Ωραιοί οι φωτογραφίες του που έγιναν viral, κάποιες με τον ίδιο χαμογελαστό να ποζάρει άνετος στην κάμερα, άλλες με τον στενότερο πλέον συνεργάτη του Δημήτρη Σαμουήλ και άλλες με τους πρέσβεις. Βγήκε μάλιστα και σχετικό δελτίο Τύπου από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών για την κίνηση του υπουργού. Αξίζει εδώ να σημειώσουμε πως ο Νίκος Χριστοδουλίδης έτρεξε πέντε χιλιόμετρα, τη στιγμή ο υπουργός Υγείας, ο υφυπουργός Ναυτιλίας και ο βουλευτής ΔΗΚΟ Χρύσης Παντελίδης έτρεξαν 21 χιλιόμετρα, στα μουλωχτά. Αυτό θα πει καλή επικοινωνιακή ομάδα. Πάντως μετά και τον ημιμαραθώνιο, ο κλοιός σφίγγει για τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη. Δεν ήταν μόνο τα όσα διαμειφθηκαν στην επιτροπή Οικονομικών, όπου οι Λουκαϊδής-Χριστοφίδης ράπιζαν την επόμενη μέρα τον Νίκο Χριστοδουλίδη για τις πολιτικές του στο Κυπριακό. Ούτε η ομολογούμενης ενδιαφέρουσα τοποθέτησή

Όταν η κοινή λογική μας εγκαταλείπει.

της Χριστιάνας Ερωτοκρίτου, ότι το Κυπριακό αυτή τη στιγμή βρίσκεται στο πιο μακρινό σημείο από τη διζωνική, δικονομική ομοσπονδία. Ούτε βεβαίως το γεγονός ότι οι συναγερμικοί βουλευτές που συμμετέχουν στην Οικονομικών (Γεωργιάδης, Κουλλάς, Ορφανίδου) άφησαν τον υπουργό τους να βγάλε το φίδι από την τρύπα. Το ενδιαφέρον είναι άλλο. Θα παρευρεθεί ή όχι τελικά στο διευρυμένο πολιτικό γραφείο στο Lemon Park; Γιατί αν παρασεί σίγουρα θα κληθεί από μέλη που ακούνε και διαβάζουν περί ανεξάρτητης υποψηφιότητάς του να ξεκαθαρίσει τη θέση του. Αν λοιπόν παρευρεθεί σημαίνει πως έχει λάβει ήδη τις αποφάσεις του, αν όχι, θα σημαίνει πως προσπαθεί να αποφύγει ακόμη την όποια συζήτηση.

Το εναλλακτικό χαρτί

Όσο όμως ο Νίκος Χριστοδουλίδης παίζει κρυφτούλι για το αν θα είναι ή όχι υποψήφιος τόσο περισσότερο εξαντλείται η υπομονή του Αβέρωφ Νεοφύτου. Το ερώτημα όπως λένε διάφοροι κύκλοι είναι τι θα γίνει αν ο Αβέρωφ

Νεοφύτου, βλέποντας τις δημοσκοπήσεις που δεν τον βοηθούν αποφασίσει να κάνει πίσω. Σε ένα τέτοιο σενάριο δεν αποκλείουν να ριζεί στη μάχη δημοφιλή πρόσωπα του χώρου, όπως η Ζέτα Αιμιλιανίδου ή ακόμα και η Αννίτα Δημητρίου, δημιουργώντας νέες αντιδράσεις στο συναγερμικό κοινό αλλά και στα πρωτοκλασάτα στελέχη που περιμένουν με ιώβεια υπομονή τη σειρά τους.

Ενα ατυχές δείπνο

Μάλλον ξινό βγήκε το σουβλάκι που έφαγε ο Στέφανος Στεφάνου στο Προεδρικό Μέγαρο την περασμένη Τρίτη. Όπως μαθαίνει η στήλη, δεν υπήρχε seating arrangement. Απλώς τελευταίος πήγε στο δείπνο ο Χρίστος Χρίστου, με μόνη κενή θέση αυτήν δίπλα από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Στέφανο Στεφάνου. Εξού και η φωτογραφία που έγινε viral. Κάτσε τώρα να πείσεις τα μέλη και τη βάση σου πως κάνεις σοβαρή αντιπολίτευση.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Πάπας Φραγκίσκος

Θα βρεθεί στην Κύπρο την εβδομάδα που μπαίνει και όπως δημοσιεύθηκε έχει σκοπό να μεταφέρει και να επανεγκαταστήσει στην Ιταλία 50 πρόσφυγες και μετανάστες που βρίσκονται στην Κύπρο. Μία ουσιαστική πράξη αλληλεγγύης.

Κλωθώ

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Ο Λόφος, το δίπολο και η Φιλίππα

Καθημερινή και συνεχής είναι η συζήτηση στην Πινδάρου για τις προεδρικές του '23 και πώς θα τα βγάλει πέρα αυτή τη φορά ο ΔΗΣΥ. Το δίπολο Αβέρωφ - Χριστοδουλίδη έχει τελικά πολύ μεγαλύτερο ενδιαφέρον, άγχος και επιπτώσεις απ' όσο αρχικά εκτιμήθηκε. Κάποια στελέχη επιμένουν πως αν η κατάσταση δεν ξεκαθαρίσει πολύ σύντομα κινδυνεύει ακόμα και η συνοχή του κόμματος. Η πίστη προς τον Χριστοδουλίδη για να τοποθετηθεί γίνεται όλο και μεγαλύτερη με ευθείες προτροπές για μεσολάβηση και του μεγάλου Νίκου. Όχι μόνο από τον Αβέρωφ αλλά και από άλλα στελέχη, όπως ακούω. Ο δε μεγάλος Νίκος δεν φαίνεται προς το παρόν διατεθειμένος να χαλάσει ούτε τις σχέσεις του, ούτε και τη διάθεσή του με τον ΥΠΕΞ του και οι αναφορές προς τον Χριστοδουλίδη είναι χαλαρές. Ωστόσο, και ο Χριστοδουλίδης φαίνεται να αντιλαμβάνεται πως δεν μπορεί να παίξει για πολύ καιρό ακόμα κρυφτούλι. Και αυτό γιατί βρίσκεται μπροστά του σε όλες τις συναντήσεις και εκδηλώσεις που παρευρίσκεται, και είναι πολλές, το ερώτημα: Θα κατέλθει ως ανεξάρτητος υποψήφιος; Πηγή μου που γνωρίζει πάντως μου έλεγε ότι ο Χριστοδουλίδης αν και πρόκειται να δώσει κάποιες απαντήσεις σύντομα, δεν πρόκειται να απαντήσει στην ουσία του ερωτήματος. Μάλλον θα πρόκειται για κάποια δήλωση του τύπου «τώρα επικεντρώνομαι στη δουλειά που έχω στο ΥΠΕΞ» χωρίς και πάλι να αποκλείει ή να επιβεβαιώνει στιδήποτε. Στην ουσία θα επιβεβαιώνει αυτά που κάποιιοι στην Πινδάρου φοβούνται... Η επίσημη ωστόσο επιβεβαίωση αναμένεται μετά τον Φεβρουάριο, σύμφωνα με καλά πληροφορημένη πηγή.

Πολλοί πάντως ανέμεναν ότι το σήριαλ με τους δύο υποψηφίους του ΔΗΣΥ θα ξεκαθάριζε κατά το ταξίδι που είχαν οι δύο Νίκοι στο Παρίσι. Κάτι που τελικά δεν έγινε, αφού σύμφωνα με πηγή από τον περίγυρο του Λόφου, ο μικρός Νίκος «δεν συζητάει

Όπως είπε και ο Τρούμαν: «Αν δεν μπορείς να τους πείσεις, μπέρδεψέ τους».

και δεν μιλάει επί της ουσίας αλλά απαντά μόνο για το bullying που λέει ότι του κάνει ο Αβέρωφ».

Μία άλλη πληροφορία ανέφερε ότι ο μικρός Νίκος έδωσε στον μεγάλο Νίκο ένα προσχέδιο δήλωσης - απάντησης στα όσα γράφονται περί ενδεχόμενης υποψηφιότητάς του, αλλά ο μεγάλος Νίκος το απέρριψε ως ασαφές και χλιαρό. Ωστόσο, η συγκεκριμένη πληροφορία ελέγχεται για την εγκυρότητά της αφού αρκετοί είναι και αυτοί που χαρακτηρίζουν ως «παράμυθο» τα περί... άτακτου μικρού Νίκου που δεν

ακούει τον μεγάλο Νίκο. Κάποιοι προχωρούν ένα βήμα πάρα κάτω και πιστεύουν πως υπάρχει συνεννόηση μεταξύ των δύο Νίκων.

Υπάρχουν και αυτοί που επιμένουν ότι το κύριο μέρος του εν εξελίξει προεκλογικού του μικρού Νίκου το έχει αναλάβει η chief of stuff Φιλίππα Καρσερά, η οποία είναι βασικά πανταχού παρούσα... στα τηλέφωνα, στα wwarr, σε γεύματα με τις κυρίες των πρέσβων, σε φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, σε βραβεύσεις, σε χωριά, σε πόλεις, σε λαγκάδια... Διερωτώνται μάλιστα «γιατί

δεν κατεβαίνει η Φιλίππα υποψήφια να τελιώνουμε; Θα συνεννοηθούμε πιο εύκολα με αυτήν...».

Ως κεραυνός έπεσε η καταγγελία που έκανε ο Γεάδης Γεάδης του ΕΛΑΜ στην Επιτροπή Δεοντολογίας της Βουλής και στην πρόεδρο Αννίτα κατά του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΑΚΕΛ Γιώργου Λουκαϊδη. Όπως καταγγέλλει, ο Λουκαϊδής τον αποκάλεσε καθαρίστρια και μάλιστα με απαξιωτικό τρόπο στο επίσημο γεύμα της Βουλής με τον πρόεδρο της Ουγγρικής Εθνοσυνέλευσης, στην παρουσία όλων των κομμάτων. Ο

Γεάδης, σύμφωνα με την καταγγελία, παρενέθηκε στο γεύμα εκπροσωπώντας τον πρόεδρο του ΕΛΑΜ. Ο Λουκαϊδής ενοχλημένος από την παρουσία του Γεάδη μίλησε «απαξιωτικά, προσβλητικά, ταπεινωτικά και μειωτικά» για τον ίδιο και παρά τις εκκλήσεις της Αννίτας συνέχισε μεγαλοφώνως λέγοντας: «Θα έρχονται και οι καθαρίστριες τώρα στα γεύματα της Βουλής; Άλλη φορά να στείλω την καθαρίστριά μου!».

Η επιστολή Γεάδη άναψε φωτιές και στη Βουλή αλλά και στο ίδιο το ΑΚΕΛ. Η κυρία Γιαννούλα, η οποία ως γνωστόν ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμα παραπάνω, μου αποκάλυψε ότι οι αντιδράσεις εντός του κόμματος ήταν σοβαρές και από κάποιους έντονες. Κομματικό στέλεχος που γενικά δεν συγκατείνεται, έλεγε ότι ο Λουκαϊδής έδωσε την ευκαιρία που ανέμενε το ΕΛΑΜ για να βγει από πάνω και να εμφανιστεί δημοκρατικό και καταδικώμενο. Επιπλέον οι ατυχίες και απαξιωτικές του αναφορές στις καθαρίστριες μετατρέπει αιφνης το ΑΚΕΛ σε μεγαλοαστικό κόμμα που ξεκινάει ποιοί είναι οι ψηφοφόροι του. «Μετά από αυτό διερωτώμαι αν μπορούμε να κατηγορήσουμε άλλους για έλλειψη ανοχής», ανέφερε μεγαλοφώνως το στέλεχος. Κάποιοι άλλοι πάντως, εκτός ΑΚΕΛ αναμένουν να δουν πώς θα αντιδράσει και η επιτροπή δεοντολογίας και η Αννίτα απέναντι στον Λουκαϊδη και κάνουν ήδη τις συγκρίσεις με την περίπτωση του Θεμιστοκλέους.

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει ότι σφάζονται πολλοί για να παρευρεθούν σε κάποιες από τις συναντήσεις και τα γεύματα που θα έχει ο Πάπας Φραγκίσκος στην Κύπρο; Ιδιαίτερα στο δείπνο που θα παραθέσει ο Πρόεδρος στο προεδρικό στην παπική αντιπροσωπεία; Αληθεύει ότι μόνο ένας υπουργός δεν δείχνει να έχει και μεγάλη έγνοια για να συναντηθεί με τον Πάπα και την αντιπροσωπεία του;

Περί δικασμού και άλλων δεινών

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

«**Η κυβέρνηση** κατόρθωσε και πάλι να διχάσει, να απογοητεύσει και να θυμώσει την κοινωνία», είπε το ΑΚΕΛ σε ανακοίνωσή του σχετικά με τα νέα περιοριστικά μέτρα. Προσπερνώντας το «απογοητεύσει και θυμώσει» και στέκομαι κυρίως στο «να διχάσει». Και θέτω το εξής ερώτημα: Ακόμα και αν συμφωνεί κανείς ότι αυτό που πετυχαίνει η κυβέρνηση με τα νέα μέτρα είναι να διχάσει την κοινωνία, το ΑΚΕΛ με αυτή την ανακοίνωση πώς ακριβώς προσπαθεί να μετριάσει τον δικασμό; Ή μήπως είναι πιο σημαντική η υπόδειξη των «κακών» χειρισμών της κυβέρνησης που προκαλούν τον δικασμό από αυτό καθ' εαυτό το πρόβλημα του δικασμού; Διότι αν είναι δευτερευούσης σημασίας για το ΑΚΕΛ (και το οποίο κόμμα της αντιπολίτευσης) το πρόβλημα του δικασμού και πρώτιστης σημασίας οι κακοί χειρισμοί της κυβέρνησης που το «προκαλούν», αυτό μας οδηγεί σε ένα επιπλέον συγκλονιστικό ερώτημα; Πώς είναι δυνατόν ένα πολιτικό κόμμα το οποίο έχει συναίσθηση του τι συμβαίνει εκεί έξω στην πραγματική πραγματικότητα (και όχι στην κομματική) να θέτει ως δευτερευούσης σημασίας τον δικασμό της κοινωνίας; Μπορεί πραγματικά να αντιληφθεί τι ζει αυτή τη στιγμή ολόκληρος ο πλανήτης ώστε να διερωτηθεί μήπως μια τέτοια πολιτική αντιμετώπιση του δικασμού είναι εξίσου επικίνδυνη με τα όποια μέτρα τον προκαλούν; Διότι ως γνωστόν ένα νόμισμα έχει δύο όψεις. Κι αν αυτή τη στιγμή στη μία του όψη βρίσκονται τα νέα μέτρα της κυβέρνησης που «προκαλούν τον δικασμό», στην άλλη όψη βρίσκονται και οι αντιπολιτευτικές θέσεις που επιλέγουν να υποδείξουν τον δικασμό ως το αποτέλεσμα της «κακής» κυβέρνησης, με τρόπο που στην ουσία τον πυροδοτούν. Και γιατί να θέλουν να τον πυροδοτήσουν; Η απάντηση είναι απλή. Αυτή που ήταν πάντα: Για καθαρά αντιπολιτευτικούς λόγους. Καμouflάρουν την αντιπολιτευτική σκοπιμότητα κάτω από τον μανδύα της πολιτικής ευαισθησίας ανήμποροι να αντιληφθούν πως το μόνο που πετυχαίνουν είναι ό,τι και η «ανάισθητη» κυβέρνηση την οποία κατηγορούν ως υπαίτια του δικασμού: Τον ίδιο τον δικασμό. Το έχω γράψει πολλές φορές και θα το γράφω άλλες τόσες. Η πανδημία απαιτούσε από την πρώτη στιγμή συνεργασία όλων των κομμάτων, διότι αυτό είναι το καθήκον ενός πολιτικού. Τίποτα λιγότερο. Σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης να παραμερίζει τις όποιες διαφορές για το κοινό καλό. Και το κοινό καλό ήταν και είναι σε τρομακτικά εύθραυστη κατάσταση. Δεν αναφέρομαι μόνο στην ασθένεια και στους θανάτους, αλλά και σε όλες τις παρενέργειες, ψυχικές, οικονομικές, κοινωνικές κτλ. της πρωτόγνωρης αυτής κατάστασης. Με πιο απλά λόγια, στο θέμα πανδημία, αποδείχθηκαν όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης τραγικά κατώτερα των περιστάσεων. Και ως κατώτερα των περιστάσεων δεν δικαιούνται πλέον να επικρίνουν χωρίς την επίγνωση των επιπτώσεων της όποιας πολιτικής επικρίσης. Διότι αυτό που προέχει αυτή τη στιγμή είναι να αντιμετωπιστεί η συνεχιζόμενη πανδημία και ταυτόχρονα ο δικασμός που είναι η πιο σοβαρή της προέκταση. Και σε αυτό δεν έχουν αποτύχει μόνο οι πολιτικοί αλλά και τα ΜΜΕ και τα σόσιαλ μίντια και η ικανότητά μας να σκεφτούμε συλλογικά και πέρα από τις εξατομικευμένες μας ιστορίες. Γι' αυτό και ορεΐλουμε πλέον να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους. Γιατί οι άνθρωποι πεθαίνουν και εξακολουθούν να κινδυνεύουν να πεθάνουν. Και γιατί ακόμα κι αν είναι υγιείς, η ψυχική τους υγεία δεν είναι. Αντιθέτως. Είναι θρυμματισμένη μέσα στην πολιτική τοξικότητα που την περιβάλλει. Όταν λοιπόν το ΑΚΕΛ, και το οποίο κόμμα της αντιπολίτευσης, γράφει μια ανακοίνωση για να αντιδράσει στους κακούς χειρισμούς της κυβέρνησης που προκαλούν τον δικασμό, οφείλει να είναι τρεις φορές πιο προσεκτικό στην επιλογή και του λεκτικού, αλλά και του συνολικού τρόπου διατύπωσης των θέσεων και προθέσεων του. Διαφορετικά είναι ύποπτο για πυροδότηση –εκούσια ή ακούσια δεν παίζει ιδιαίτερη σημασία– αυτού του δικασμού προς κομματικό συμφέρον, τη στιγμή μάλιστα που αυτό που προέχει επιτακτικά είναι το δημόσιο.

elenixenou11@gmail.com

Φεμινιστικές οργανώσεις διαδηλώνουν μπροστά από το Ανώτατο Δικαστήριο του Παναμά για τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών στην Πόλη του Παναμά.

Η σημειολογία

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Το 2019, ο νυν εκπρόσωπος Τύπου του ΑΚΕΛ Γιώργος Κουκουμάς έλεγε στον εκπρόσωπο Τύπου του ΕΛΑΜ Γεάδη Γεάδη πως στο ΑΚΕΛ, «όσους ακόμα τιμούν τους προδότες της Κύπρου, προφανώς ούτε τους απευθύνουμε τον λόγο και θεωρούμε ότι θα έπρεπε να ήταν δικασμένοι και καταδικασμένοι». «Κι αν με ρωτάτε», έλεγε εμφανικά, «η μόνη ιδεολογική αβάρια είναι ότι κάθομαι στο ίδιο πάνελ και συνδιαλέγομαι ως να αποτελούν μια άποψη μέσα στη δημοκρατία. Που, κατά την άποψή μας, αποτελούν ό,τι πιο σάπιο άφησε πίσω της και η Ιστορία της Κύπρου και ό,τι σάπιο έχει και η κοινωνία».

Λίγο καιρό νωρίτερα, είχαμε παρακολουθήσει την ένταση στη Βουλή με αφορμή το ενωτικό δημοψήφισμα, όταν ο Λίνος Παπαγιάννης μιλούσε για εθνικούς μειοδότες, φωτογραφίζοντας το ΑΚΕΛ, με αποτέλεσμα βουλευτές ΑΚΕΛ-ΕΛΑΜ να έρχονται λίγο πολύ στα χέρια. Στη συνέχεια, το ΑΚΕΛ κατ'αγγέλλει την κίνηση του προέδρου της Βουλής Δημήτρη Συλλούρη να καλέσει σε δείπνο και τους ευρωβουλευτές της Χρυσής Αυγής. Κίνηση που έψεξαν οι ευρωβουλευτές Ελλάδας και Κύπρου και αρνήθηκαν να παρευρεθούν. Φέτος, ο Γιώργος Λουκαΐδης υπογράμμισε πως το ΑΚΕΛ δεν θα επιτρέψει να λάβει προεδρία της Βουλής το ΕΛΑΜ, ενώ ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζόπουλος αρνείτο να συγκαλέσει την Επιτροπή Άμυνας, καθώς όπως δήλωνε δεν έπρεπε να συμμετέχει σε αυτήν το ΕΛΑΜ. Στο ίδιο πλαίσιο, όταν συζητείτο η αναβολή των δημοτικών εκλογών, ο Γιώργος Λουκαΐδης υπογράμιζε πως μαθήματα δημοκρατίας από τους μυνήτες του Χίτλερ, από τον πυρήνα της Χρυσής Αυγής στην Κύπρο δεν πρόκειται να δεχτεί, όταν ο Ανδρέας Θεμιστοκλέους έθεσε θέμα δημοκρατίας. Πυρήνας της Χρυσής Αυγής το ΕΛΑΜ, μυνήτες του Χίτλερ, διασώτες της ΕΟΚΑ Β' και του Γρίβα, νεοφασίστες τα στελέχη του ΕΛΑΜ και φρουρός του Μιχαολιάκου ο Χρίστος Χρίστου. Αυτό διαμňuje το ΑΚΕΛ, όπως και άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης που κατά καιρούς του ασκούν κριτική.

Με όσα προηγήθηκαν λοιπόν είναι απορίας άξιο για ποιο λόγο το ΑΚΕΛ διευκόλυνε με τη στάση του να περάσει το ΕΛΑΜ το αφήγημα της κανονικότητας. Αυτό οφείλε να σκεφτεί ο Στέφανος Στεφάνου, όταν επέτρεψε στον εαυτό του να παρακαθίσει δίπλα από τον πρόεδρο του

ΕΛΑΜ Χρίστο Χρίστου στο δείπνο της Τρίτης.

«Και τι έπρεπε; Να αγνοήσουν την πρόσκληση του προέδρου;» θα ρωτήσουν κάποιοι. Αν και στο περιβάλλον δείπνο δεν συζητήθηκε ούτε το εθνικό ούτε ενδελεχώς οι μεταρρυθμίσεις για να επιβάλλεται η παρουσία τους τη δεδομένη χρονική στιγμή, εμείς δεν ζητάμε να ακολουθηθούν την μέθοδο της καμίνης γης. Ζητάμε από την αντιπολίτευση την ελάχιστη συνέπεια στο πώς πολιτεύεται και κυρίως σοβαρότητα. Γιατί όταν ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, πριν από λίγες μέρες έκανε πορεία έξω από το Προεδρικό και ζητούσε στο περίπου την παραιτήση αυτού του προέδρου για ζητήματα διαφθοράς, όταν ακόμα και σήμερα τον καταγγέλλουν ως πρόεδρο της δικτοτομίας, τι θέση έχει σε ένα κοινό τραπέζι μαζί του; Μπορεί άραγε να πείσει για συνέπεια το ακροατήριό του ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ, όταν τη μία καταφιλάει προϋπολογισμούς, γιατί έχει να κάνει με «την πιο διεφθαρμένη κυβέρνηση» και την άλλη τρώει χαλαρά σουβλάκι μαζί του, αφήνοντας σε συνεντεύξεις ανοικτό το ενδεχόμενο να συνεργαστεί με το κυβερνών κόμμα το 2023;

Φαίνονται ανακόλουθοι των πράξεών τους. Και υποκριτές αν λάβουμε υπόψη το κεφάλαιο του ΕΛΑΜ. Από τη μια, να πουλάμε στο προσκήνιο αντιφασισμό, να κουνάμε το δάκτυλο σε όσους συνδιαλέγονται μαζί τους και στο παρασκήνιο να συναγελαζόμαστε μαζί τους. Εκτός κι αν στο ΑΚΕΛ έχουν ενδόμυχα αποδεχτεί πως επειδή το ΕΛΑΜ εξελέγη από τον λαό, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται και ως κανονικό κόμμα.

Μία εικόνα λοιπόν ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις. Μία εικόνα κτίζει μηνύματα, αλλά την ίδια στιγμή μπορεί να διαλύσει πολιτικά αφηγήματα. Αυτό θα πρέπει να λάβει υπόψη της η αντιπολίτευση μετά το χαλαρό δείπνο στο οποίο αποδέχτηκε να παρευρεθεί. Ένα δείπνο που μόνο τον Νίκο Αναστασιάδη εξυπηρετούσε επικοινωνιακά. Ένα δείπνο που επιβεβαίωσε τα πολύ κακά τους αντανakλαστικά και να γίνουν έρμαιο στα παίγνια της κυβέρνησης. Και που έστειλε το μήνυμα σε μια ήδη καχύποπτη κοινωνία, ότι όλος αυτός ο καβγάς που παρακολουθούμε κατά διαστήματα είναι απλώς ένα θεατήρι. Έτσι για να πολώνονται λίγο πριν από τις εκλογές τα εκάστοτε ακροατήρια. Και στο μεσοδιάστημα, ως τρώνε ανενόχλητα όλοι μαζί τα σουβλάκια τους.

economidoum@kathimerini.com.cy

Ενας νέος δυστοπικός κόσμος

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Η ανακοίνωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας περιγράφει σε μια αράδα μονάχα τη ζοφερότητα των καιρών που ζούμε: Τα 2 εκατομμύρια θα φτάσουν οι θάνατοι στην Ευρώπη μέχρι την άνοιξη. Μιλάμε, δηλαδή, για ακόμα 700.000 θύματα! Έπειτα από μια τόσο εφιαλτική πρόβλεψη τι θα ανέμενε κανείς αλήθεια; Το λιγότερο, να σοβαρευτούμε. Να υποστείουμε τις σημαίες του λαϊκισμού και να σεβαστούμε αν μη τι άλλο τις χιλιάδες των νεκρών. Προσωπικά έχω κουραστεί να διαβάω δεκάδικους για την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και γελοίες θεωρίες συνωμοσίας για την υποδούλωσή μας στη νέα υποκθόνια τάξη πραγμάτων. Προσπαθώ να εκφράζομαι κόσμια, γιατί καταλαβαίνω πως το χειρότερο που μπορεί να μας συμβεί σε αυτή τη φάση είναι να επιτρέψουμε στην πανδημία να μας μετατρέψει σε αγρίμια. Να προσχωρήσουμε δηλαδή στον αδιέξοδο δικασμό ανάμεσα σε εμβολιασμένους και ανεμβολιαστούς. Γιατί την ώρα που χύνεται τόσο μελάνι π.χ. για τον ηθοποιό Άρν Σερβετάλ και την άρνησή του να παίζει μόνο για εμβολιασμένους, εκεί έξω κόσμος πεθαίνει. Η απειλή των lockdown δεν είναι θεωρητική συζήτηση, καθώς αλλού, όχι και τόσο μακριά μας, όπως στην Αυστρία, οι άνθρωποι κλείνονται ξανά στα σπίτια τους.

Συμπεριφερόμαστε σαν να μη βλέπουμε τη μεγάλη εικόνα κι ως έπρεσε επάνω μας βαριά η σκιά της νέας αφρικανικής μετάλλαξης: ένα νέο φονικό κύμα κυκλώνει την Ευρώπη. Από τη μία διαβάζω διαμαρτυρίες για τα μέτρα που εξήγγειλε η κυβέρνηση και από την άλλη αναθέματα για ψεκασμένους. Είναι ακραία επικίνδυνος αυτός ο φανατισμός, γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι την επόμενη ημέρα αυτού του παρατεταμένου εφιάλτη θα πρέπει να συμβιώσουμε ομαλά όλοι μαζί, δίχως ταμπέλες. Ο φιλόσοφος Στέλιος Ράμφος έριξε φως σε αυτή τη στρεβλωτική μιλήντας στο ραδιόφωνο: «Όπου κυριαρχεί η εξαλλοσύνη τα άλλα είναι τίτλοι απλώς», είπε. «Οι ψυχολογίες είναι ίδιες. Δεν είναι πια η πολιτική κρίση, είναι το έξαλλο, το “εκτός εαυτού” που επικρατεί. Όταν χάνεις την ψυχραιμία σου και επικρατεί το έξαλλο, παύεις να έχεις ιδέες, υπάρχει το καθαρό θυμικό και σε αυτό μπορούν να συμπίπτουν όλα τα άκρα του κόσμου».

Ένα πρώτο βήμα, λοιπόν, είναι να υποτάξουμε τις εξάρσεις του θυμικού μας. Κι έπειτα να ακούσουμε με ψυχραιμία τους πλέον αρμόδιους, τους επιστήμονες. Ο Νικόλας Διέτης, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, είναι ένας από αυτούς. Με το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό να μιλάει απλά, εκλαϊκεύοντας τη γνώση που κατακτήθηκε με πολύ κόπο και πολλά χρόνια μελέτης: «Κάθε δόση εμβολίου γεμίζει το ντεπόζιτο των αντισωμάτων μας, όπως η βενζίνη γεμίζει το ντεπόζιτο του αυτοκινήτου. Όσο ταξιδεύεις, γεμίζεις. Δεν φταίει το εμβόλιο αν απαιτούνται επαναληπτικές δόσεις για να προστατευτείς από έναν επικίνδυνο ιό. Φταίει η συνεχής παρουσία του ιού». Το μήνυμα είναι ξεκάθαρο κι όποιος αρνείται να το καταλάβει συνιστά πλέον δημόσιο κίνδυνο.

Το πρόσφατο άρθρο στην «Καθημερινή» του καθηγητή Γιώργου Ατσάλκη, του Πολυτεχνείου Κρήτης, είναι εξαιρετικά διαφωτιστικό. Πρόκειται για την ανάλυση των έως τώρα δεδομένων της πανδημίας στην Ελλάδα, το οποίο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι μόνο με ποσοστά εμβολιασμού άνω του 85% στον γενικό πληθυσμό θα είναι διαχειρίσιμο το υπό εξέλιξη κύμα. Σε σχέση δε με την άγνοια συζήτηση εάν ο εμβολιασμός προστατεύει ή όχι τους πολίτες, η ανάλυση που προκύπτει από τα στατιστικά δεδομένα στην Ελλάδα δίνει τις απαντήσεις: «Οι βαριές νοσηλίες προέρχονται κατά 90% από τους μη εμβολιασμένους, οι δε θάνατοι κατά 97% από τους μη εμβολιασμένους. Οι εμβολιασμένοι προσβάλλονται λόγω του ότι η προστασία των εμβολίων είναι σε ποσοστό 90% και διότι η δεξαμενή των εμβολιασμένων είναι 1,5 φορά μεγαλύτερη από αυτή των μη εμβολιασμένων. Επίσης, οι εμβολιασμένοι που συμπληρώνουν το εξάμηνο θα είναι πιο ευάλωτοι, οπότε θα πρέπει να σπεύσουν για την τρίτη δόση. Πολλοί από τους νοσήσαντες έχουν ήδη περάσει το εξάμηνο. Η πιθανότητα να ξανακολληθούν οι ανεμβολίαστοι είναι 5,5 φορές μεγαλύτερη απ' ό,τι οι εμβολιασμένοι». Αναρωτιέμαι, τι άλλο πρέπει να λεχθεί ώστε να συνειδητοποιήσουν επιτέλους κάποιοι τις πραγματικότητες του νέου δυστοπικού μας κόσμου;

stavros.christodoulou@gmail.com

Όταν έχεις τέτοιους εταίρους...

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Η Τουρκία τίνανε στον αέρα τη βάση λύσης του Κυπριακού, υποβάλλοντας γραπτή πρόταση για δύο χωριστά κράτη, εξήγγειλε «πilotικό» άνοιγμα τμήματος της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου, προέβη σε πειρατικές ενέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ και καταπατά καθημερινά την ευρωπαϊκή Δήλωση (σ.σ. συμφωνία του 2016), διοχετεύοντας κύματα προσφύγων και παράτυπων μεταναστών στο έδαφος κράτους-μέλους της Ε.Ε. Αυτά είναι τα πλέον πρόσφατα, ενώ για να συμπληρωθεί η εικόνα θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι εδώ και 50 σχεδόν χρόνια, η Τουρκία κατέχει έδαφος του ίδιου κράτους-μέλους, της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Σε όλα αυτά η Ε.Ε. εκφράζει αλληλεγγύη προς το κράτος της Κύπρου. Αλληλεγγύη, η οποία όμως εξαντλείται σε ένα σχήμα λόγου, κενού περιεχομένου. Επί της ουσίας λοιπόν, τίποτα. Από όλες τις θέσεις της Ε.Ε. απουσιάζει το «διά ταύτα». Καμιά αποτρεπτική ενέργεια και καμιά ευρωπαϊκή

απόφαση, η οποία να είναι σε θέση να επιφέρει κόστος στο καθεστώς Ερντογάν και συνεπώς να πειθαναγκάσει την Άγκυρα να αλλάξει ρότα στην Κύπρο. Οι εκάστοτε κυπριακές κυβερνήσεις δοκίμασαν και δοκιμάστηκαν όλα αυτά τα χρόνια, επιχειρώντας να αξιοποιήσουν αρχικά την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας και εν συνεχεία τις ευρωπαϊκές σχέσεις στο σύνολό τους, προκειμένου να ανατρέψουν το εις βάρος της Κύπρου σκηνικό, χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα. Σήμερα, και ενώ κινδυνεύει να χαθεί και η Αμμόχωστος, η Ε.Ε. εξακολουθεί να δηλώνει απουσία. Κλείνει τα μάτια και αφήνει κυριολεκτικά τον Ερντογάν να κάνει ό,τι θέλει.

Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Κομισιόν και πρώην υπουργός άμυνας της Γερμανίας, ακολουθεί γραμμή Βερολίνου, κάνοντας ό,τι είναι δυνατόν για να διασφαλίσει τη συνέχεια της συνεργασίας με την Άγκυρα στο μεταναστευτικό, παρακάμπτοντας και παραγράφοντας όσα πράττει το καθεστώς Ερντογάν στην Κύπρο.

Άλλωστε, η Γερμανία, μόνιμος υποβόλεας και υποκινητής των Βρυξελλών, ήταν αυτή που φρέναρε την προσπάθεια για κυρώσεις εις βάρος της Άγκυρας για τις έννομες ενέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ, απορρίπτοντας και πρόταση της Λευκωσίας για τοποθέτηση του Τούρκου ΥΦΥΠΕΣ στην λίστα. Ήταν η χώρα αξιωματούχοι της οποίας δεν απαντούσαν σε τηλεφωνήματα, όταν επίσημοι του κυπριακού κράτους προσπαθούσαν να εξηγήσουν στους «εταίρους» τους στο Βερολίνο τι είχε συμβεί στην ΑΟΖ και τι συμβαίνει στο Βαρώσι. Η Λευκωσία είχε αναγκαστεί τότε να ζητήσει την παρέμβαση της Γαλλίας, προκειμένου οι κυπριακές θέσεις να φτάσουν στο Βερολίνο, το οποίο δεν είχε καμιά διάθεση ούτε καν να τις ακούσει. Όχι μόνο οι Χριστιανοδημοκράτες, αλλά και οι Σοσιαλιστές που κέρδισαν τις πρόσφατες εκλογές.

Όπως γίνεται κατανοητό, η Γερμανία θα έχει άξιο συμπαραστάτη την Ισπανία, η οποία επιδιέχεται ήδη στην προάσπιση των συμφερόντων της Άγκυρας στα Συμ-

βούλια της Ε.Ε. Η πρόσφατη επίσκεψη του πρωθυπουργού Πέδρο Σάντσεθ, με το μισό Υπουργικό του Συμβούλιο στην Άγκυρα, οδήγησε σε υπογραφή έξι μνημονίων συνεργασίας στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υδάτων, εργασίας, αθλητισμού, επιστημών και συνεργασίας για αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών. Σε όλα αυτά θα πρέπει να προστεθεί η κοινή θέση για διεξαγωγή διάσκεψης για την Ανατολική Μεσόγειο (!) αλλά και η αμυντική συμφωνία Ισπανίας-Τουρκίας, που αναμένεται να υπογραφεί στις αρχές του 2022 και έχει διανθιστεί με την εξαγγελία Ερντογάν για τη συμπαράγωγη ενός μεγάλου αεροπλανοφόρου, ως επίσης και υποβρυχίων. Λίγο πριν από την άφιξη Σάντσεθ στην Ισπανία, ο τραπεζικός κολοσσός της χώρας BBVA υπέβαλε πρόταση για εξαγορά του λοιπού ημίσεως της τουρκικής τράπεζας Garanti, έναντι 2,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων, κάτι που εκλαμβάνεται και ως ψήφος εμπιστοσύνης στην τουρκική οικονομία, καθώς, όπως εκτιμούν κάποιοι, η Άγκυρα θα καταφέρει εν τέλει να επανέλθει

σε τροχιά βελτίωσης των σχέσεων της με τη Δύση και συνεπώς θα εξεύρει τρόπους εξόδου από το οικονομικό αδιέξοδο, στο οποίο βρίσκεται.

Σε κάθε πάντως περίπτωση, η στάση των εταίρων της Κύπρου στην Ε.Ε. και κυρίως της Γερμανίας (και με τη νέα κυβέρνηση) και της Ισπανίας είναι δεδομένη. Δεν πρόκειται να επιτρέψουν ουσιαστικά μέτρα εις βάρος της Άγκυρας και των αξιωματούχων του τουρκικού κράτους, αφήνοντας στο έλεος της την Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία προσβάλλει σε ευρωπαϊκή στήριξη για να πειθαναγκάσει την Τουρκία να αλλάξει ρότα στην Κύπρο. Όπως μάλιστα ανέφερε στην «Κ» κοινοτικός επίσημος, «η Ίλινα επιλογών» Μπορέλ για τις ενέργειες της Άγκυρας στο Βαρώσι, θα υποβλήθει αφού εξασφαλίσει το πράσινο φως του Βερολίνου», με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το εκτόπιμα των ενδεχόμενων πολιτικών μέτρων που θα τεθούν ενώπιον των «27».

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Η δημοκρατία χρειάζεται αντοχή στην κριτική

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ενα περίεργο πράγμα. Οι γελοιογραφίες πο- νάνε τους πολιτικούς μας και τα δημόσια πρόσωπα γενικά πε- ρισσότερο από καθετί άλλο, ακόμη και από ένα πολύ καυ- στικό άρθρο. Δεν ξέρω το γιατί. Ίσως γιατί χωρίς λόγια αποτυπώνουν ωμά κάποια αλήθεια που δεν αρέσει. Εν- δεχομένως ο σκιτσογράφος να μοι- άζει με τον ψυχαναλυτή που στέ- κεται απέναντι στον εξομολογητικό «πελάτη» με τρόπο αμείλικτο. Μπορεί, ακόμη, να έχει καθεί η αίσθηση του χιούμορ σε μια εποχή

Το επίπεδο των αντι- δράσεων στις γελοιο- γραφίες έχει αλλάξει πο- λύ σε σχέση με δέκα χρό- νια πριν. Ελπίζω οι πολι- κοί να ξαναβρούν το χι- ούμορ τους.

που στον δημόσιο διάλογο επικρατεί ο κανιβαλισμός και η ανθρωποφαγία. Ποιος ξέρει!

Το βέβαιο είναι ότι η βιαιότητα αλλά και το επίπεδο των αντιδρά- σεων στις γελοιογραφίες έχει αλλάξει πολύ σε σχέση με δέκα χρόνια πριν. Προσωπικές επιθέσεις, μπούλινγκ, ακόμη και απειλές είναι κομμάτι μιας νέας, και ανησυχητικής, ρου- τίνας. Εξοργιστικός είναι και ο άθλιος ισοπεδωτισμός της «κερκίδας». Το ένα σκίτσο είναι κακό για την κυ- βέρνηση γιατί η εφημερίδα δεν πήρε αρκετά λεφτά από κάποια λι- στα, το άλλο είναι υπερβολικά μα- λακό γιατί μπουύκωσε η εφημερίδα από άλλη λίστα. Αντε να εξηγήσεις ότι δεν λειτουργεί έτσι το πράγμα, ότι το πώς βγαίνουν τα σκίτσα είναι μια βαθιά δημιουργική διαδικασία,

ότι ο Μακρής, ο Πετρουλάκης, ο Χαντζόπουλος και άλλοι άξιοι συ- νάδελφοί τους δεν κάθονται μπρο- στά σε ένα μπλοκάκι περιμένοντας οδηγίες για το τι θα ετοιμάσουν. Και γι' αυτό και ο θυμός είναι σχεδόν οικουμενικός.

Τους βολεύει βέβαια τους πολι- τικούς και κάθε άλλον να αποδίδουν στο σκίτσο αλλότρια κίνητρα. Νο- μίζουν ότι έτσι ξεγελούν τον ανα- γνώστη- πολίτη που δεν συγκατα- λέγεται στην ομάδα των ταλιμπάν τους, που θα πιστέψουν οτιδήποτε προκειμένου να υπερασπιστούν τον... αρχηγό.

Ομολογώ πως με τα χρόνια, και ειδικά στις μέρες μας, έχω αποκτήσει έναν ιδιότυπο «σεβασμό» για όσους ασχολούνται με την πολιτική. Δεν εννοώ σεβασμό που εννουχίζει την κριτική απόσταση, κάθε άλλο. Αλλά αναγνωρίζεις σε κάποιον, άσχετα από το τι πιστεύει, ότι παίρνει το ρίσκο να μπει στην ανθρωποφαγική κρεατομηχανή των μέσων κοινω- νικής δικτύωσης και της απόλυτης τοξικότητας. Ίσως μπορώ να κατα- λάβω το γιατί έχουν πέσει οι αντοχές τους απέναντι στο χιούμορ μέσα σε αυτό το περιβάλλον.

Ταυτόχρονα όμως έχει αυξηθεί και ο σεβασμός μου στους σκιτσο- γράφους που τολμούν να κάνουν τη δουλειά τους αιχμηρά, χωρίς να λαϊκίζουν. Που αντέχουν το μπου- λινγκ στα μέσα κοινωνικής δικτύω- σης, τις απίθανες προσωπικές επι- θέσεις, ακόμη και τις ξεκάθαρες δή-θεν μάγικες απειλές από αυτόκλη- τους παράγοντες. Η δημοκρατία θέλει πολιτικούς με αντοχή στην κριτική και στο σκίτσο. Και σκιτσο- γράφους με αντοχή στην αθέμιτη πίεση και στη δολοφονία χαρακτή- ρων.

Ελπίζω οι πολικοί να ξαναβρούν το χιούμορ τους. Οι σκιτσογράφοι μας σίγουρα δεν θα χάσουν το δικό τους.

Το νέο δίδυμο

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Το ευρωπαϊκό εγχεί- ρημα συνδυάζει συμ- βολισμούς, καθησυ- χαστικούς τόνους, όπως αυτοί προσδιο- ρίζονται από τους κα- νόνες της πολιτικής ορθότητας – εκτός αν κάποιος ατίθασοι φέρνουν τα πάνω κάτω– και φυσικά μια νω- χελική βροδύτητα από τη σύλληψη μιας ιδέας έως την οριστική δια- μόρφωση και εφαρμογή της. Από αυτή την τελετουργική διαδικασία δεν ήταν δυνατόν να αποτελέσει εξαίρεση η «συμφωνία του Κυρηναλίου», που υπέγραψαν προ διη- μέρου το πρόεδρος της Γαλλίας Εμα- νουέλ Μακρόν και ο πρωθυπουργός

όσο η προαιώνια αντιπαλότητα Γαλλίας και Γερμανίας. Μία διαμάχη που άρχισε με τη διάσπαση της αυ- τοκρατορίας του Καρλομάγνου, τον 9ο αιώνα, και τον εμφύλιο μεταξύ των επιγόνων του, έκλεισε τον Ια- νουάριο του 1963 με τη Συνθήκη των Ηλυσίων και επιβεβαιώθηκε εκ νέου από την καγκελάρια Μέρκελ και τον πρόεδρο Μακρόν το 2019, στο Ααχεν – πρωτεύουσα του Καρ- λομάγνου. Και είναι αυτός ο λόγος που ο κ. Μακρόν πρωτίστως τινίζει ότι η «συμφωνία του Κυρηναλίου» κατά κανένα τρόπο δεν είναι δύ- νατόν να επηρεάσει αρνητικά ή να μειώσει τη σημασία του γαλλογερ- μανικού άξονα. Από την πλευρά τους πάλι και οι Γερμανοί δεν δει- κνουν να ανησυχούν και, πολύ λι- γότερο, να θορυβούνται. Πολιτική ορθότης και ψυχραιμία καθορίζει τη συμπεριφορά όλων των εμπλε- κομένων. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως δεν υπάρχουν προσωπικές ατζέντες και φιλοδοξίες. Η απόσυρ- ση της κ. Μέρκελ από την πολιτική σκηνή δημιουργεί συνθήκες που επικερεί να αξιοποιηθεί ο κ. Μα- κρόν, διεκδικώντας πρωταγωνιστικό ρόλο στην Ε.Ε., που αντικειμενικώς δεν του ανήκει, διότι η Γαλλία υπο- λείπεται σαφώς της Γερμανίας σε οικονομική ισχύ, οργάνωση και σταθερότητα. Ο βοναπαρτισμός ει- ναι στοιχείο που εν πολλοίς χαρα- κτηρίζει τον κ. Μακρόν, αλλά έχει συνειδηση πως, προκειμένου να αναβαθμίσει τη θέση του στο πλαι- σίο της Ε.Ε., έχει ανάγκη τον επι- δέξιο Λατίνο Μάριο Ντράγκι. Εξ ου και μας προέκυψε «κυρηνάλιος» συμφωνία.

Βέβαια, ο στόχος του νέου ευ- ρωπαϊκού διδύμου είναι εξ ορισμού περιορισμένος. Και η κυρίως μάχη θα δοθεί με τον νέο τσάρο της γερ- μανικής οικονομίας, τον αρχηγό των Φιλελευθέρων Κρίστιαν Λίντ- νερ, και ό,τι εκπροσωπεί αυτός. Γε- γονός είναι ότι στη γαλλογερμανική ατμομηχανή προσετέθη και ένας Λατίνος θερμαστής. Θα δούμε τε- λικώς τι θα προκύψει.

Ο χαμερπής αντιρατσιστής

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Την περασμένη Κυριακή πα- ρουσίασα την αλληλογραφία του Αδαμάντιου Κοραή με τον Τόμας Τζέφερσον, η οποία για πρώτη φορά εκδόθηκε μετα- φρασμένη στα ελληνικά στην επι- θεώρηση Athens Review of Books. Ο Τζέφερσον ήταν ο τρίτος πρό- εδρος των Ηνωμένων Πολιτειών και ο βασικός συντάκτης της Δια- κήρυξης της Ανεξαρτησίας. Αυτά ανήκουν στη Ιστορία θα μου πείτε, στην οποία δεν θα επιτρέψουμε να θολώσει την κρίση του παρόν- τος. Και το παρόν είναι αμείλικτο στην κρίση του. Ο Τζέφερσον είχε δούλους, ως εκ τούτου είναι κα- ταδικαστέος. Δεν έχει σημασία αν οι φιλελεύθερες απόψεις του για τη δικαιοσύνη άνοιξαν τον δρόμο ώστε η Αμερικανική Δη- μοκρατία να καταργήσει τη δου- λεία πολλές δεκαετίες αργότερα. Σημασία έχει ότι ο ίδιος είχε δού- λους να τον υπηρετούν. Όπως και ο Περικλής. Ως εκ τούτου, οι «αν- τιρατσιστές» πολίτες της Νέας Υόρκης ζήτησαν την αποκαθή- λωσή του. Και με τη συνδρομή του δημάρχου της πόλης «πέτυχαν την κατεδάφιση του μνημείου», όπως γράφει ο Εγγονόπουλος για τον Μπόλιβαρ, κοινώς την κατε- δάφιση του ανδριάντα του Τζέ-

φερσον μπροστά στο δημαρχείο (City Hall). «Και στα δικά μας» που λένε.

Η Ελλάδα ανήκει στη Δύση. Ποια είναι η Δύση στην οποία ανήκει η Ελλάδα, και ποια είναι η Ελλάδα που ανήκει σε αυτήν τη Δύση; Είναι η Δύση όσων ζη- λωτών πιστεύουν ότι πρέπει να την περιορίσουν στα διλήμματα και στις επιλογές του παρόντος; Αδιαφορώντας για την αγωνία και τις περιπέτειες τώσων αιώνων Ιστορίας, που την οδήγησαν στα διλήμματα και στις επιλογές του παρόντος. Ετσι ορίζω τον χαμερπή αντιρατσισμό του σήμερα. Κλω- τσάει ό,τι δεν ταιριάζει στη διά- ζευξη του και κρατάει μόνον ό,τι τον επιβεβαιώνει. Γι' αυτό είναι χαμερπής. Γίνεσαι αντιρατσιστής όχι επειδή θέλεις να λύσεις ένα πρόβλημα της σημερινής κοινω- νίας, αλλά επειδή υποστηρίζεις ότι η σύγχρονη κοινωνία έχει τις βάσεις της στον ρατσισμό. Ο πα- ραλογισμός είναι προφανής. Η ελληνική κοινωνία δεν υπήρξε αποικιοκρατική, κατά συνέπεια ούτε ρατσιστική. Όμως διάφοροι της ζητούν να «αποαποικιοκρα- τηθεί» και να γυρίσει την πλάτη στον «ρατσισμό». Ποιους εν- νοούν; Τους «κυρ Παντελήδες»,

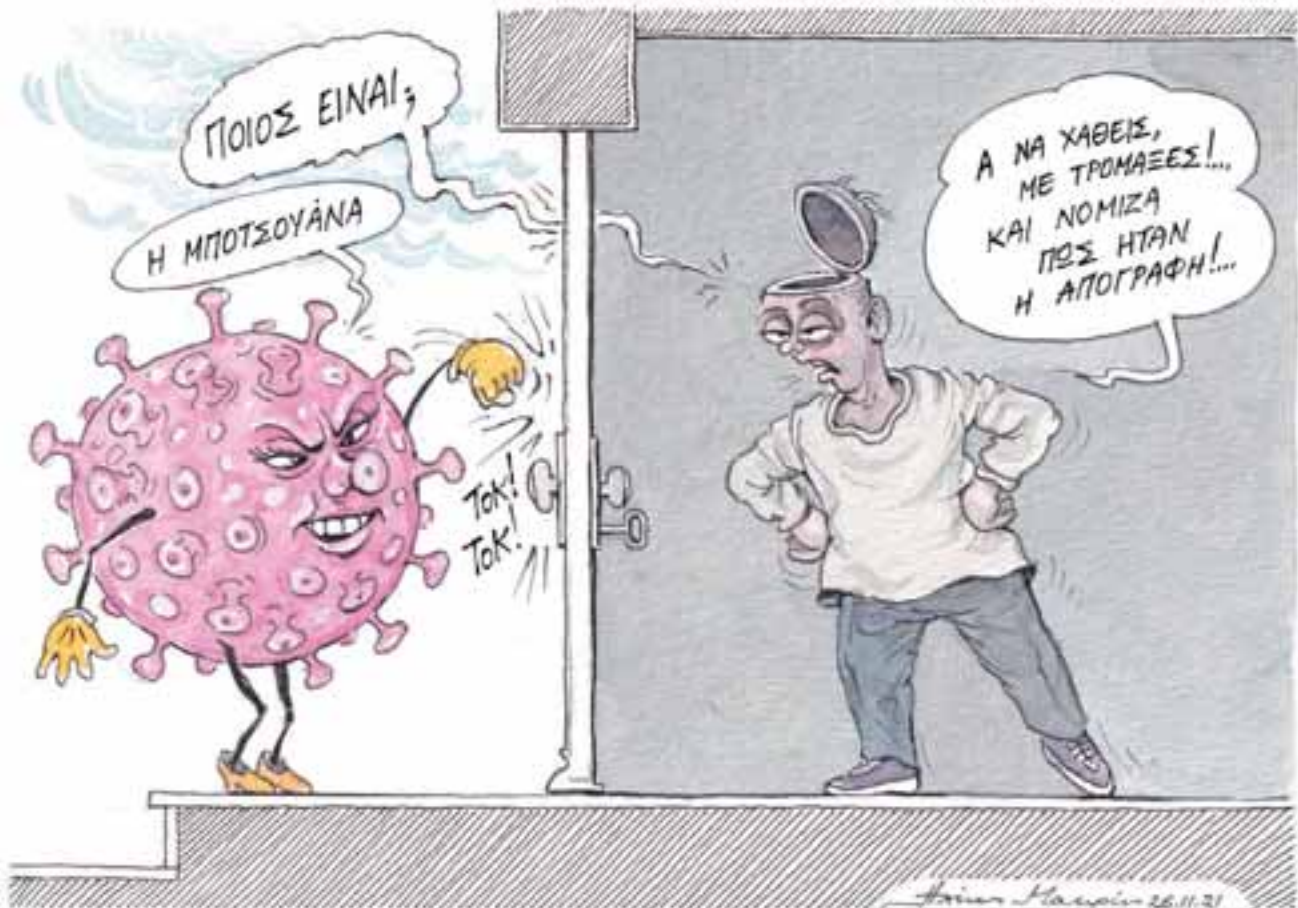
όπως τους αποκαλούν, που θέλουν να κρατήσουν το εμπορικό τους. Ενώ αυτοί υπερασπίζονται τα δι- καιώματα του ανθρώπινου είδους που ταυτίζουν με τους λαθρομε- τανάστες της πλατείας Βικτωρίας. Αγνοώντας, βέβαια, το γεγονός ότι αυτοί οι «κυρ Παντελήδες» έφτιαξαν και στηρίζουν ακόμη μια κοινωνία ικανή να υποδεχθεί και να αποδεχθεί τον οποιονδή- ποτε ξένο, ακόμη κι αν δεν έχει όνομα, τόπο καταγωγής ή υπη- κοότητα. Τα έχασε στη θάλασσα, αλλά έσωσε το κινητό του. Ο «κυρ Παντελής» μπορεί να θυμώνει. Όμως, τι να κάνουμε. Ανθρωπος είναι και αυτός.

Ο χαμερπής αντιρατσισμός εί- ναι ο αντιρατσισμός της υποκρι- σίας. Το αντίστοιχο του αντιφα- σισμού. Ο φασισμός εξαφανίστηκε από τον δυτικό κόσμο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Υπάρχουν ακόμη νοσταλγοί. Νεοφασίστες, νεοναζί. Η χώρα μας, αφού τους εξέλεξε στη Βουλή τούς έστειλε στη φυλακή. Οχι χάρη στους «αν- τιφασίστες». Χάρη στους θεσμούς της Δημοκρατίας της. Υπάρχει ρατσισμός στην Ελλάδα; Ελάτε τώρα. Ρατσισμός είναι το αίσθημα υπεροχής μιας φυλής απέναντι σε μιαν άλλη. Ρατσισμός δεν είναι

η ανάγκη να υπερασπιστείς έναν τρόπο ζωής που έχεις κατακτήσει παλεύοντας απέναντι σε όσους τον απειλούν. Στο σημείο αυτό εμφανίζεται η χαμέρπεια των αν- τιρατσιστών. Το φαινόμενο είναι περισσότερο ψυχολογικό και λι- γότερο πολιτικό.

«Αντιφά», «αντιρατσιστές», «αντιεξουσιαστές», «αντισυστη- μικοί» «αντί δεν ξέρω τι». Η έμ- φαση μπαίνει στο «αντί». Μην ξε- χνάμε ότι ήταν ο τίτλος ενός από τα πιο επιδραστικά περιοδικά της Μεταπολίτευσης. Διατηρεί ακόμη τον μαγνητισμό του. «Δεν ξέρω τι θέλω, ξέρω όμως τι δεν θέλω. Είμαι αντί». Δεν συζητώ καν τη λέξη «αντιεξουσιαστής», που με τόση άνεση μας τη μοιράζει ο δη- μοσιογραφικός λυρισμός για να περιγράψει τους κουκουλοφόρους εμπρηστές και εν δυνάμει δολο- φόνους.

Αναρωτιέμαι απλώς ποια είναι η σημασία της λέξης «αντιρατσι- στής» στη σημερινή Ελλάδα. Η χαμέρπεια του έγκειται στο ότι για να δικαιολογήσει την ταυτο- τητά του χρειάζεται κάποιους «ρα- τ्सιστές» για να τους πολεμήσει. Κι όταν δεν τους βρίσκει, τους κατασκευάζει. Είναι το τελευταίο σκαλοπάτι της χαμέρπειας.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΡΚΗ. Imabris/leathmetri.gr

...«κοίταζαν το θαύμα σαν να το μύριζαν»

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Ζούμε τη μονοκρατορία του Ιστορικού Υλισμού, ολοκλη- ρωτισμό παγκοσμιοποιημέ- νων. Οι πολιτικές παρατάξεις δια- φοροποιούνται με προσχήματα, στόχους εντυπωσιασμού των αφε- λών. Στην πραγματικότητα, η Οι- κονομία έχει καταπεί την Πολι- τική, το πολιτικό λεξιλόγιο έχει καταποθεί από ονομασίες, «απο- χρώσεις» ή εκδοχές διαχείρισης της Οικονομίας: Μιλάμε για «δε- ξιές», «αριστερές», «κεντρώες» αρχές ή πεποιθήσεις, όπως και για συγκερασμούς: «Κεντροδεξιό», «Κεντροαριστερά», ή για ακραίες (μαχητικές υποτίθεται) εκδοχές: «Ακροδεξιά», «Ακρα» ή «ριζοσπα- στική» Αριστερά – σπάνια και για ριζοσπαστική Δεξιά. Οι πολιτικές δυνάμεις προσχηματικά διαφο- ροποιημένες, καθορίζονται από οικονομικούς συντελεστές.

Λεξικολογική αφετηρία της σχηματικής αυτής εκφραστικής πρό- πειρα να είναι η πληθυσμική πλειονότητα, διεθνώς, των δεξιό- χειρων ατόμων: πλεονεκτούν αριθ- μητικά – ποσοτικά οι άνθρωποι που έχουν σαφώς μεγαλύτερη άνεση – ευχέρεια κινήσεων και χρήσης του δεξιού χεριού. Κατά συνέπεια, η λέξη «δεξιός» προσ- διορίζει τον κατά σύμπτωση (όχι με δική του αξιοσύνη) ευνοημένον από την τύχη ή τις συγκυρίες, τον συμπτωματικά προνομιούχο και

ευοδούμενο. Ετσι, ο χαρακτηρι- σμός του πολιτικά «δεξιού» δόθηκε στους οικονομικά πετυχημένους ανθρώπους, τους ευνοημένους από την τύχη ή τις περιστάσεις – στους κληρονόμους πλούτου, αλλά και στους αρτιμελείς, ευφυείς, εφευρετικούς.

Αντίθετα, ο «αριστερός» χαρα- κτηρίζεται ο γεννημένος ακτή- μονας, από γονείς βιοπαλαιστές, στερνημένους την άνεση σπουδών και καλλιέργειας, βυθισμένους σε αδιάκοπη αγωνία – έγνοια για την επιβίωσή τους.

Σχηματικές, ίσως και επιπό- λαιες οι αναζητήσεις λογικής ερ- μηνείας, αλλά είναι η πιθανότερη ελπίδα φωτισμού της γένεσης και της χρήσης των προσδιορισμών «δεξιός» και «αριστερός» στο κα- θημερινό μας λεξιλόγιο. Πιθανό- τερη, επειδή η κτήση υλικού πλού- του θεωρήθηκε αφετηριακά, και συνεχίζει να θεωρείται, απόλυτο κριτήριο πολιτικής διαφοράς. Οι άνθρωποι ταξινομούνται ανάλογα με τα περιουσιακά τους στοιχεία και το εισόδημά τους: μεγαλοκε- φαλαίοιχοι ή μεγαλοαστοί, μι- κρομεσαίοι ή μικροαστοί, επιχει- ρηματίες, μεγαλέμποροι ή μικρέμ- ποροι, ιδιωτικοί του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα. Και οι οι- κώνакτες «προλετάριοι», ακτή- μονες, διακριτικά, όχι κραυγαλέα, ενδεείς.

Παρά τις αφελείς θριαμβολογίες του Ιστορικού Υλισμού, ο παράγων που κόβει στα δύο την Ιστορία (σε ένα τεκμαρτό πριν και ένα ψηλαφητό μετά) δεν είναι οικο- νομικός, δεν είναι η παραγωγή πλούτου και αποφυγή της στέρη- σης, ούτε η ιλιγγιώδης ανάπτυξη κερδοφόρας τεχνολογίας απέναντι σε πρωτόγονα μέσα παραγωγής. Είναι η ποιότητα των στόχων του ανθρώπινου βίου, το τέλος – σκο- πός της ύπαρξης του ανθρώπου και των έργων του – αν ενδιαφέρει το άθλημα και ο στόχος της αλή- θειας – αθανασίας, ο «τρόπος του αθανατίζεин», ή αν προτιμάει ο άνθρωπος την πδωνική εξηλιθίω- ση που του εξασφαλίζουν οι τε- χνητές, ακριβοπληρωμένες ψευ- δαισθήσεις.

Αν έχουν έστω και στοιχειώδη εμπειρική επαλήθευση οι παρα- πάνω επιγραμματικές διαπιστώ- σεις, τότε γεννιέται λογικά το ερώ- τημα:

Ποιοι παράγοντες υποχρέωσαν τους υπόδουλους στον τουρκικό ζυγό Έλληνες να υιοθετήσουν, ως άξονα της κοινωνικής συνοχής τους, όχι την εμπειρία – παράδοση τριών χιλιάδων χρόνων ιστορίας τους, αλλά το νεόφυτο στη Δύση μοντέλο του έθνους-κράτους; «Ο μικρός της πόλεως κόσμος» των άλλοτε Ελλήνων ήταν η «εν σμι- κρώ» πραγμάτωση του «αληθούς»,

του άφθартου και αναλλοίωτου «τρόπου της του παντός διοικη- σεως». Στους αντίποδες, η urbs της μεσαιωνικής Ευρώπης ήταν το αποκύημα της utilitas (χρησι- μότητας) – περιθώριο συγκερα- σμού δεν υπάρχει. «Το ζητείν απανταχού το χρήσιμον ήκιστα αρμόζει τοις μεγαλοψύχοις και ελευθερίοις», βεβαιώνει ο Αριστο- τέλης.

Οι ίδιοι λόγοι και παράγοντες που συνοψίζονται στη λατινική utilitas, επέβαλαν και στον πολι- τιστικά υπόδουλο πια Ελληνισμό να εκπροσωπηθεί στις «εκδηλώ- σεις» για την επέτειο της «παλιγ- γενεσίας» από πρόσωπα, που, κα- θώς ανεπανάληπτα έγγραψε ο Σε- φέρνς, «κοίταζαν το θαύμα σαν να το μύριζαν». Οπου πια υπάρχει, δυσδιάκριτη ή και αφανής, ελλη- νική συνειδηση και αυτεπίγνωση, το πένθος και η οδύνη συνο- δεύουν, αφανώς ή με διακριτικό λυγμό, τον πιο ασυμβίβαστο απελ- πισμό.

Δεν είναι νοητό ούτε ανεκτό το κατρακύλισμα του λίκνου της πολιτικής και της δημοκρατίας στο πιο φτηνάρικο και βέβηλο αλισβερίσι με τον αμοραλισμό τυ- χάρπαστων δοξομανών και μα- νιακών της φιλαργυρίας.

Κανένας δεν θέλει τέτοιο μαύρο χάλι, τόσο ταπεινωτικό για την πατρίδα του.

Να κάνουμε αυτό που λέμε

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Το πώς φτάσαμε σχεδόν μια πενταετία μετά από την κατάρρευση των συνομιλιών στο Κραν Μοντάνα να επαναφέρουμε –μέσω διαρροών εγγράφων του ΟΗΕ– το τι συνέβη και δεν λύθηκε το Κυπριακό, αποτελεί την τέλεια παράφραση του Παπαδιαμάντη και του «Και τι πταίει η γλαυξ, η θρηνούσα επί ερειπίων;». Θρηνούσα, προφανώς, είναι η ίδια η Κυπριακή Δημοκρατία, που μετά το 2017 δείχνει να βυθίζεται στη δίνη της πολιτικής παρακμής και της οριστικής, πλέον, δικτομόησης. Το 2017, η αίσθηση πλέον αυτή είναι, έκλεισε οριστικά ο κύκλος των συνομιλιών στο Κυπριακό όπως αυτό το γνωρίσαμε τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Έκτοτε, η Τουρκία, που πριν προσέλθει στο Κραν Μοντάνα της Ελβετίας ανέφερε ρητώς πως θα είναι η τελευταία φορά που συνομιλεί την προοπτική της ομοσπονδίας, άλλαξε το παράδειγμα στο Κυπριακό: Προχώρησε σε έξι παράνομες γεωτρήσεις, επέβαλε τον Τατάρ στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας και άνοιξε το Βαρώσι. Και τα τελευταία δύο χρόνια δηλώνει, με κάθε έμφαση διεθνώς και περιφερειακά, πως στην Κύπρο υπάρχουν δύο κράτη και πως μόνο μέσω των δύο κρατών θα υπάρξει λύση στο Κυπριακό.

Τις τελευταίες εβδομάδες είδαμε ένα saga στα δημοσιεύματα του ε/κ Τύπου για τα πρακτικά του Κραν Μοντάνα. Αφορμή στάθηκε η μετά το 2017 συζήτηση για το αν ο ΠτΔ, Νίκος Αναστασιάδης, «τούμπαρε τις συνομιλίες και σπκώθηκε κι έφυγε από την Ελβετία» ή αν η Τουρκία έκανε ή δεν έκανε ανοίγματα στο ζήτημα της κατάργησης των εγγυήσεων. Η συζήτηση, όπως διαμορφώθηκε, επαναφέρει τα όσα ειπώθηκαν, γράφτηκαν ή συζητήθηκαν στη δημόσια σφαίρα εκείνο το καλοκαίρι του 2017 μετά την κατάρρευση των συνομιλιών, ενώ επιμερίζεται μέσα της –πέραν των προεκλογικών σκοπιμοτήτων ενόψει του 2023– και τη συζήτηση για το αν ο Αναστασιάδης πρότεινε στην Τουρκία λύση δύο κρατών, πράγμα που παραδέχτηκε ανοικτά σε συνέντευξή του στον «Πολίτη» ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου αλλά και ο κ. Μαυρογιάννης με πιο διπλωματική διατύπωση. Σε αυτό το saga φυσικά υπήρξαν όλα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του κυπριακού συγκείμενου, όταν η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από την Τουρκία και το Κυπριακό.

Μια μερίδα κόσμου, ακαδημαϊκών και δημοσιογράφων βλέπουν διαχρονικά την Τουρκία με δυσπιστία. Προσεγγίζουν σχεδόν πάντα το Κυπριακό, ως άλυτο διεθνές πρόβλημα, στη λογική του ότι η Τουρκία θέλει να ελέγξει τα πάντα στην Κύπρο μέσω της λύσης. Η σχολή σκέψης αυτή στο Κυπριακό εκφράστηκε ιδεολογικά, επιστημονικά και πολιτικά σε διάφορες

χρονικές περιόδους της σύγχρονης ιστορίας του κυπριακού προβλήματος, με αποκορύφωμα το 2004 και την απόρριψη του σχεδίου Ανάν. Κοινώς δικαιώθηκε. Εκεί που απέτυχε ωστόσο ήταν στη δεύτερη καλύτερη λύση –το στάτους κβο– το οποίο η Τουρκία μετά το 2017 αποδόμησε με ξεκάθαρο πολιτικό και στρατιωτικό αποτύπωμα, σε ΑΟΖ, Βαρώσι και στρατιωτικές βάσεις στα Κατεχόμενα. Στον αντίποδα αυτής της σχολής υπήρξε μια άλλη που προσπάθησε να προσεγγίσει το Κυπριακό μέσω ενός έντιμου συμβιβασμού που θα μπορούσε να οδηγήσει σε κοινή συμπόρευση Ε/κ και Τ/κ και που μετά το 2004 είδε μια δεύτερη ευκαιρία για λύση στο Κυπριακό, το αποκορύφωμα της οποίας ήρθε μετά το 2013 με την εκλογή Αναστασιάδη και τα όσα οδήγησαν, το 2017, στην κορύφωση των συνομιλιών στο Κραν Μοντάνα. Και αυτή η σχολή δικαιώθηκε όταν η Τουρκία αποδέχτηκε να συζητήσει, στο τραπέζι των συνομιλιών, το ζήτημα των εγγυήσεων. Εκεί που απέτυχε ωστόσο είναι στην στάθμιση τόσο του παράγοντα Αναστασιάδη, ο οποίος διαφοροποιήθηκε αισθητά από τον ηγέτη του «Ναι» το 2004 όσο και ως προς τη συνολική υπόθεσή της για τα γεωπολιτικά οφέλη της Τουρκίας από μια επίλυση του Κυπριακού. Ούτε ο Ερντογάν του 2004 ή του 2013, και μαζί του η Τουρκία, είναι ο σημερινός Ερντογάν.

Με το κλείσιμο του Κυπριακού όπως το γνωρίσαμε οι δύο αυτές σχολές σκέψης στο Κυπριακό δίνουν μια τελική μάχη επιβίωσης για το ποιος είχε την απόλυτη αλήθεια την περίοδο 2004-2017 –που ακολούθησε του σχεδίου Ανάν. Προφανώς δεν υπάρχουν καλοί και κακοί αλλά υπάρχουν ερμηνείες επί ερμηνειών, επιμέρους συμπεράσματα και πολλές σκοπιμότητες. Που μεταξύ άλλων καταδεικνύουν πως το σύνολο της ελληνοκυπριακής ελίτ δεν έχει μια ενιαία θέση για το τι λύση επιδιώκεται στο Κυπριακό. Εξάλλου το συμφωνημένο πλαίσιο λύσης του Κυπριακού μετά τις Συμφωνίες Κορυφής '77-79 κι όπως αυτό διαμορφώθηκε τις δεκαετίες '80 και '90 ο καθένας το ερμήνευε πάντα κατά το δοκούν. Από «τη λύση με σωστό περιεχόμενο» και τη «Νέα Στρατηγική» μέχρι τη «χαλαρή» ή «αποκεντρωμένη Ομοσπονδία» και όλοι μαζί με το «να απαλλαχτούμε από το απαράδεκτο στάτους κβο». Ο κόσμος εκεί έξω λίγα γνωρίζει και λιγότερα καταλαβαίνει. Εδώ που φτάσαμε, χρειαζόμαστε μια νέα σχολή σκέψης στο Κυπριακό. Όχι ως προς το περιεχόμενο της λύσης, τις «ιδεοθύελλες» και τους «νέους ρεαλισμούς». Αλλά ως προς το αυτονόητο: Να δουλέψει γι' αυτό που η κοινωνία θα συμφωνήσει/επιλέξει –μόρφωνα– στο Κυπριακό. Να κάνει ό, τι λέει.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Ιρακινή μητέρα περιμένει πτήση για το Ιράκ στο αεροδρόμιο του Μινσκ της Λευκορωσίας. Δύο πτήσεις εκκένωσης της Iraqi Airways έχουν προγραμματιστεί για τον επαναπατρισμό 600 και πλέον Ιρακινών πολιτών, οι οποίοι έχουν αποκλειστεί στα σύνορα μεταξύ Λευκορωσίας και Πολωνίας με την ελπίδα να εισέλθουν στην Ε.Ε.

Γιατί φταίει ο ταχυδρόμος;

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Φταίνε ο γ.γ. του ΟΗΕ και ο απεσταλμένος του για τα αδιέξοδα στο Κυπριακό; Ο Ν. Αναστασιάδης για να συγκαλύψει την προειλημμένη απόφασή του να διαλύσει το τοπίο στο Κραν Μοντάνα διέδιδε ότι ο γ.γ. «δεν κατάλαβε καλά», «ότι παράκουσε», «ότι παρανόησε» κ.λπ. Τα ττοκουμένα όμως δείχνουν ότι ο γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες και άκουσε και κατάλαβε και κατέγραψε. Το απόσπασμα από τα πρακτικά του δείχνουν στο Κραν Μοντάνα, όπως δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Πολίτης» στις 21/11, αποκαλύπτει τη παίχτηκε πίσω από τις πλάτες της νήσου εκείνο το βράδυ:

«Τότε παρενέβη ο γ.γ. και διευκρίνισε ότι “η Τουρκία θα μπορούσε να αποδειχθεί το τέλος του δικαιώματος επέμβασης στο πλαίσιο μιας διευθέτησης όπου όλα τα απαραίτητα στοιχεία θα ήταν στη θέση τους”. Ο κ. Αναστασιάδης ρώτησε τον Τσαβούσογλου γιατί η Τουρκία δεν παρουσίασε τη δική της πρόταση. Ο Τσαβούσογλου απάντησε ότι “μόλις την είπε ο γ.γ., αλλά, δυστυχώς ο κ. Κοτζιάς και ο κ. Αναστασιάδης δεν την πιστεύουν. Ο κ. Αναστασιάδης επέμεινε ότι δεν κατάλαβε τι πρότεινε η Τουρκία”.

Πιο κάτω: «Ο γ.γ. απαντώντας στη θέση Αναστασιάδη ότι η πρότασή του για τον Μχχανισμό Παράκολούθησης της λύσης (που θα αντικαθιστούσε τη Συνθήκη Εγγυήσεων), ήταν “διφορούμενη”, ο γ.γ. απάντησε «δεν ήταν διφορούμενη, μπορεί να απορριφθεί, αλλά δεν ήταν διφορούμενη».

Οι φράσεις, «δεν κατάλαβα την πρόταση Τσαβούσογλου», ή «ήταν διφορούμενη η πρόταση του γ.γ.», ήταν ο τρόπος για να γλιστρήσει μια και καλή από τις συνομιλίες και έτσι να παρεμποδίσει την ολοκλήρωση του πλαισίου λύσης του γ.γ. που προνοούσε ομοσπονδιακή λύση. Έτσι μηχανεύεται διάφορους τρόπους με στόχο να αποσείσει τις ιστορικές του ευθύνες για το σημερινό στρατηγικό αδιέξοδο. Το επεκρίει, ψαρεύοντας στα θαλάμερα της παραπληροφόρησης, του φόβου και της κινδυνολογίας.

Μερικές ερμηνείες γύρω από τις αποκαλύψεις στο Κραν Μοντάνα.

Ο Α. Νεοφύτου, πρόεδρος του ΔΗΣΥ, θεωρεί ότι «το Κραν Μοντάνα υπήρξε μια μεγάλη επιτυχία του προέδρου Αναστασιάδη». Βέβαια, ήταν εκεί και γνωρίζει πολύ καλά τι έγινε, αλλά δεν θέλει να υστερήσει σε πλειοδοσία συνθημάτων από τον ΥΠΕΞ, στο πλαίσιο του ιδιότυπου ανταγωνισμού ανάμεσά τους ενόψει του 2023.

Ο Υπεξ Ν. Χριστοδουλίδης ομιλεί στα ασήμαντα και σιωπά στα δύσκολα. Με κάθε άνεση υπηρετεί με «ευελιξία» την πορεία προς τα «δύο κράτη». Ήταν μαζί με τον Αναστασιάδη σε όλες τις τραγικές αποφάσεις σε Λευκωσία, Μον Πελεράν, Γενεύη, Κραν Μοντάνα. Αυτός είπε ότι στο Κραν Μοντάνα «φτάσαμε στο παρά πέντε της λύσης»! Τεσσεράμισι χρόνια μετά την απόφαση για καθόλου συνομιλίες, θέλει ο ίδιος να φτάξει προεδρικό κοστούμι. Αλλά ο Abraham Lincoln είναι επίκαιρος: «Μπορείς να τους ξεγελάς όλους για λίγο καιρό, λίγους όλο τον καιρό, αλλά όχι

όλους όλο τον καιρό». Ενώ για όλους εκείνους που βάζουν την προσωπική τους φιλοδοξία πάνω από το συμφέρον της χώρας, ο Γ. Βλάχος αφιερώνει τη φράση:

– «Φύγε απ' εδώ. Άνθρωπε μικρέ, που περιμένεις να κατασκευάσεις φράκον από τα ράκν».

Δεν κατάλαβε ο Γκουτέρες, δεν κατάλαβε ο Αϊντε. Αλλά υπάρχει κανένας γ.γ. και κάποιος απεσταλμένος «που να κατάλαβε»; Η μέθοδος «καταστρέψτε τη διαδικασία, πυροβολώντας τον ταχυδρόμο» έχει βαθιές ρίζες στην διαχείριση του Κυπριακού από Ε/κ ηγέτες.

Οι διαρροές εγγράφων «σφραγίζουν» την επόμενη ημέρα: ποιος θα ασχοληθεί ξανά μαζί μας; Τα έγγραφα του ΟΗΕ είναι εμπιστευτικά, θεωρητικά όλα τα μέρη δεσμεύονται να σεβαστούν το πλαίσιο αυτό. Οι διαρροές καταστρέφουν την εγκυρότητα μιας διαδικασίας και προφανώς στρώνουν τον δρόμο για καθόλου συνομιλίες –ο πραγματικός στόχος εκείνου που έδωσε την εντολή για τις διαρροές. Αλλά διαρροές σημαίνει πλήρως αναξιοπιστία απέναντι στον μηχανισμό που (υποτίθεται) θέλουμε να στείλει (και) εκπροσωπώ του στις συνομιλίες που δεν υπάρχουν!

Η αδιαφορία ισούται με τη συνάντηση με την προέγγιση «γιαί πυρί μυχθήτω». Τα στοιχεία δείχνουν ότι ο Ν. Αναστασιάδης δεν ενδιαφέρεται για τι θα αρθρεί πίσω του. Κορυφαίο παράδειγμα: στις 24/11, η Προεδρία της Δημοκρατίας, η Νομική Υπηρεσία και η ΜΟΚΑΣ θεώρησαν καλό να μην παρσούν στη συζήτηση στην Επιτροπή Θεσμών της Βουλής για τα

Pandora Papers! Ο πρόεδρος της Επιτροπής Δ. Δημητρίου ανέφερε ότι «η Προεδρία τηλεφώνησε την Τρίτη στη Γραμματεία της Βουλής και δώλωσε πως θα έρθει όταν ακουστούν όλες οι απόψεις», ενώ η «ΜΟΚΑΣ» λέει πως δεν έχει λάβει το οποιοδήποτε ερώτημα, οπότε δεν κρίνει σκόπιμο να παρευρεθεί. Επιπρόσθετα «η Γενική Εισαγγελία λέει πως η δώλωση του Γενικού Εισαγγελέα της 29ης του Οκτώβρη, την οποία επισυνάπτει στην Επιστολή, καλύπτει πλήρως το ζήτημα, δεν έχουν να προσθέσουν κάτι άλλο στη συνεδρίαση» (πηγή: ρεπορτάζ, «Διάλογος, 24/11).

Η Γενική Εισαγγελία με τη χθεσινή απουσία της στέλνει ένα ηχηρό μήνυμα ότι η συζήτηση για τα Pandora Papers δεν θα φτάσει πουθενά. Ένας σημαντικός θεομός στη συζήτηση, πώς κρίνει μόνος του «σκόπιμο» να μην παρευρεθεί; Η Α. Ατταλίδου, βουλευτίνα των Οικολόγων, ανέφερε πως «η ΜΟΚΑΣ μας απείλησε κιόλας ότι δεν θα ξαναέρθει, γιατί δε άρσαν της προϊσταμένης οι ερωτήσεις που κάναμε»!

Η ευκολία με την οποία απουσίασαν οι τρεις, η παντελής αδιαφορία τους για τις εντυπώσεις που δημιουργούνται στην κοινή γνώμη δείχνουν ότι η λειτουργία του κράτους δικαίου στη νήσο πάσχει. Οι ανεξάρτητες αρχές δεν μπορεί να είναι «απούσες» και να υποτιμούν τόσο πολύ τη νομιμοσύνη των πολιτών! Όλα στο πλαίσιο της προσπάθειας για διατήρηση κεκτημένων και της πρόσκαιρης εξουσίας!

www.larkoslarkou.org.cy

Η τολμηρή επανάσταση στην ΕΔΥ

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«**Αντί** του μάννα χολήν...» κατά την ευαγγελική ρήση, αντί του «μπράβο» στην Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας, ο κλάδος των υπαλλήλων της ΠΑΣΕΔΥ, του Υπουργείου Εξωτερικών, φωνάζει και διαμαρτύρεται. Ο λόγος για την πρόσληψη στη θέση πρέσβη της Δημοκρατίας, του ΑμΕΑ Πέτρου Δημητρίου, με διδακτορικό δίπλωμα και υπηρεσία σε πανεπιστήμια, ο οποίος όμως δεν προέρχεται από τις τάξεις του υπουργείου Εξωτερικών. Ο άνθρωπος αυτός, σύμφωνα με τον νόμο, είναι άξιος αφού πέρασε όλες τις εξετάσεις, έχει αξιολογήσει διπλώματα, ενώ και πόλι σύμφωνα με τον νόμο, τυχάνει και προτεραιότητας στην πρόσληψη, γιατί είναι ΑμΕΑ. Ακόμη σύμφωνα με τα σχέδια υπηρεσίας, η θέση ήταν πρώτου διορισμού και νομότυπα ο Πέτρος Δημητρίου παρακάθισε

στις εξετάσεις και νομότυπα η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας τον κάλεσε σε συνέντευξη πρόσληψης. Και μπράβο στην ΕΔΥ, η οποία πραγματικά έκανε μια μικρή και τολμηρή επανάσταση –ίσως μοναδική στην ιστορία της Δημοκρατίας– και προσέλαβε ένα άτομο ΑμΕΑ, για μια τόσο υψηλή θέση. Και δεν ήταν μόνος του, αλλά κατέλαβε μία, από τις πέντε κενές θέσεις.

Αψυχολόγητη πρέπει να χαρακτηριστεί η αντίδραση του κλάδου των υπαλλήλων της ΠΑΣΕΔΥ, όπως καταγράφεται και στην ανακοίνωσή τους. Ζητούν την άμεση ανάκληση της απόφασης, δηλαδή καλούν την ΕΔΥ να «παρνομήσει» και σημειώνουν πως η «παραγκώνιση ικανών διπλωματών με εμπειρία δεκαετιών στέλνει μήνυμα απαξίωσης στα μέλη της Διπλωματικής Υπηρεσίας, προκαλώντας πολλαπλά προβλήματα στο Υπουργείο Εξωτερικών και κατ' επέκταση, στην εικόνα της

χώρας μας». Καλά η Πολιτεία και οι διευθυντές του υπουργείου Εξωτερικών, οι οποίοι επέλεξαν τον συγκεκριμένο τρόπο πρόσληψης προσωπικού, πρώτου διορισμού και προαγωγής, δεν γνωρίζονται για το καλό της χώρας μας, ή μήπως ξέρουν καλύτερα ότι χρειάζονται νέα δυνατά μυαλά στο υπουργείο Εξωτερικών. Άσε τις κατά καιρούς «αμαρτίες» κάποιων «αρτιμελών» κατά τα άλλα διπλωματών, οι οποίες έκαναν ρεζίλι την Κύπρο διεθνώς.

Η φαντασία μπορεί να τρέχει, αλλά στο προσκήνιο έρχεται ένας άλλος ΑμΕΑ, ο Γερμανός Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, σήμερα πρόεδρος της γερμανικής Βουλής και πριν από μερικά χρόνια υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας. Από το αναπνρικό αμαξίδιό του, είτε μας αρέσει είτε όχι, έκανε «καψόνια» στην Ελλάδα και την Κύπρο, κυβερνώντας ουσιαστικά ολόκληρη την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γιατί όχι, και

στην Κύπρο, ο Πέτρος Δημητρίου να συμβάλει καθοριστικά, να ανοίξουν νέοι δρόμοι και να βγει από το τέλμα το κυπριακό πρόβλημα, το οποίο εδώ και δεκαετίες κάνει βήματα μόνο προς τα πίσω. Γιατί όχι, ένα άτομο ΑμΕΑ, να ανατρέψει πολλές κακές εντυπώσεις τις οποίες έχουν οι εταίροι μας στην Ευρώπη, για την «αμαρτωλή» Κύπρο, με τα διαβατήρια και τις άλλες κουτοπονηρίες. Η κυπριακή διπλωματία, όπως παραδέχονται και οι ίδιοι οι συνδικαλιστές του Υπουργείου Εξωτερικών, στην ανακοίνωσή τους, έχει σοβαρά προβλήματα.

Οι διακηρύξεις για υπήριξη των ΑμΕΑ και των άλλων ευάλωτων ομάδων δεν πρέπει να είναι μόνο ευκολογία και κούφια λόγια στις τηλεοράσεις, αλλά πρέπει να υλοποιούνται στην πράξη. Και σίγουρα να μην αποτελούν «ταπεινές» κινήσεις οίκτου, αλλά τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να αντιμετω-

τωπίζονται ισότιμα με τους υπόλοιπους «αρτιμελείς» ανθρώπους. Η ανάδειξη ΑμΕΑ στις δομές εξουσίας και η πρόσληψη ατόμων με σωματικά προβλήματα στο Δημόσιο, πρέπει να καταστεί κανόνας, γιατί απλά συμφέρει στην Πολιτεία. Πρώτα και κύρια, με την παρουσία τους και μόνο μειώνουν την αλαζονεία των τάχα «αναντικατάστατων» πολιτικών ηγετών, αξιωματούχων και των άλλων υπαλλήλων του κράτους. Τα ΑμΕΑ λόγω των σωματικών προβλημάτων τους, κατά κανόνα, αναπτύσσουν τη διανοητική τους ικανότητα και αποκτούν ιδιαίτερες ικανότητες. Αποτέλεσμα είναι να υπερτερούν, κατά κανόνα, στα γραφειακά επαγγέλματα και έτσι χωρίς να το θέλουν προκαλούν τη ζηλία και τον φθόνο των συναδέλφων τους, κάτι το οποίο υποδεικνύουν με παράπονο –σε προσωπικές στιγμές– και τα ίδια τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Πέρα από όλα αυτά, όλοι οι άνθρωποι κουβαλούν τον «σταυρό» τους, είτε μικρό, είτε μεγάλο και ανάλογα με τις δυνάμεις τους, όπως λένε αυτοί που ξέρουν. Πολλοί είναι οι «αρτιμελείς», οι οποίοι ζουν καθημερινά μια κόλαση, αλλά και πολλά είναι τα ΑμΕΑ που βιώνουν καθημερινές παραδείσιες στιγμές. Εξχωριστό παράδειγμα ο τυφλός Νεκτάριος Παΐσιος από την Κύπρο, με διδακτορικό πτυχίο, ο οποίος εργάζεται σε ένα εξειδικευμένο κλάδο της Google στην Αμερική. Στα χόμπι του, οι επισκέψεις σε μουσεία και γκαλερί, ενώ ασκείται στο sky diving και τις αναρριχήσεις. Η καλύτερη αναρρίχηση, λέει, ήταν στον «Κουρτελλόροτσο» της Πάφου. Κατά άλλα: «Δυο πόρτες έχει η ζωή, ανοίξα μια και μπήκα, Σεργιάνισα ένα πριβόν, κι ώσπου να 'ρθει το δελιινό, Από την άλλη βγήκα...».

kaparispan@yahoo.gr

Ο περί «παρατεταμένου αδιεξόδου» ζόφος

Του ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ

Στερεότυπη επικεφαλίδα, που κατά κυρίαρχο μάλιστα τρόπο κοσμεί, τις, ως πολιτική αρθρογραφία στις εσωτερικές σελίδες των κυπριακών εφημερίδων, κατά καιρούς αναλύσεις, τις οποίες πειράται (βαθυστόχαστη πάντως – και να ακούγεται...) σύνολη σχεδόν η πολιτική μας διανόηση, και η εδώ και η άπω, είναι εκείνη που εξαγγέλλει (υπό ποικίλες, φυσικά, λεκτικές διατυπώσεις) συνοψιζόμενο δε ότι (και εν πάση περιπτώσει) «το Κυπριακό εν-ρίσκεται σε παρατεταμένο αδιέξοδο»!

Και είναι όντως απορίας άξιο, πώς η δεδομένη οξύνουα της πολιτικής μας διανόησης, η τα πάντα (δια-) γιγνώσκουσα, και τα πάντα διερρευνούσα, δεν κατόρθωσε να διαγνώσει, πρώτον, ότι αυτό το «αδιέξοδο», (που τώρα είναι και παρατεταμένο) παρατείνεται για 47 τώρα χρόνια, (1974 και εντεύθεν) και δεύτερο γιατί, επιτέλους, βρίσκεται σε ένα τέτοιο, και «παρατεταμένο», αδιέξοδο; Δεδομένου μάλιστα ότι, και μεγαλοφρείς ως πολιτικές διάνοιες, ήταν μερικές από όσες μας κυβέρνησαν!

Λέγω λοιπόν εγώ ότι ποτέ δεν θα το κατορθώσει, αυτή ειδικά η πολιτική διανόηση του τόπου, όχι απλώς να βρει, αλλά ούτε και θα τολμήσει να αναζητήσει (την) απάντηση στην απορία. Και ας μη μιλήσουμε πάλι για εκείνη την, ως ερινύα, ενδημούσα εθνική ενοχή! Έσεται άλλωστε ήμαρ... Διότι όφειλε τουλάχιστον να το γνωρίζει, πρώτον: Ότι το Κυπριακό καθόλου δεν βρίσκεται σε παρατεταμένη εκκρεμότητα, αλλά βρίσκεται σε παρατετα-γ-μένη στάση αναμονής: Του τελευταίου σταδίου του παλαιόθεν εκπονηθέντος από τον Νικάτ Ερίμ «σχεδίου ανάκτησης Κύπρου»! Δεύτερο δε, ότι το διαβόητο (και παρατεταμένο) αδιέξοδο δεν άρχισε το 1974, αλλά δέκα χρόνια πριν, το έτος 1964, Αύγουστο μήνα (ως συμβολισμός τάχα;) στον λόφο του πρώην Κυβερνείου των Άγγλων! Τον Αύγουστο εκείνο, που δύο, ένθεν κακείθεν του Αιγαίου, άνδρες «γόντες και πλάνοι» (κατά πως έλεγε και ο Απόστολος Παύλος) δηλαδή Μακάριος Γ΄ ο Μούσκος (ο και άρχων του μάταιου) ο ένθεν, και Ανδρέας Παπανδρέου (και προεξάρχων του πολιτικού αμοραλισμού) ο εκείθεν, εμπόδισαν την Ελληνική Μεραρχία να πράξει εκείνο για το οποίο εστάλη στην Κύπρο, δηλαδή την Ένωση ως τετελεσμένο (fait accompli) στρατιωτικό γεγονός.

Και λέω ακόμα, ότι είναι αδύνατο, όχι βέβαια για την παραλυτική πολιτική μας διανόηση, αλλά για τον ίδιο τον λαό, να αναζητήσει την έξοδο στο αδιέξοδο (που ο γράφων και πιστεύει, και κατέδειξε πως υπάρχει) αν δεν αναζητήσει το μείζον γεγονός, εκείνος ειδικά της τότε «χρονικής συγκυρίας»! Σε αυτή την πρόκληση οφείλει ο λαός να εντυρωήσει επαγωγικά: Τι άραγε το μείζον είναι που συνέβη, στη χρονική εκείνη συγκυρία, καλοκαίρι του 1964, τελευταίος του μηνός Αυγούστου, επάνω στον λόφο του πρώην Κυβερνείου των Άγγλων! Υπάρχουν, εν προκειμένω τρεις εκδοχές: Εκ προοιμίου λέω εγώ,

πως όσα ως επίσημη «ερμηνεία» λέγονταν, τάχα περί σωτηρίας τότε από το «διχοτομικό» Σχέδιο Άτσεσον, είναι απλώς οδοντόπαστες!

Εκδοχή πρώτη: Ακυρώθηκε η ενσωμάτωση (και) της Κύπρου (της τελευταίας που παρέμενε εκτός του) στον υπόλοιπο ελληνικό κορμό, γεγονός φυσικά που ακύρωνε, μάλιστα βάνουσα και κατά συρροήν, όλους τους αγώνες, πολυαιμάκτους δε, αλλά και τις μακρόχρονες θυσίες του λαού της. Ακύρωση πάντως, που επιπρέαζε απλώς πληθυσμό 800.000 Ελλήνων κατοίκων της.

Εκδοχή δεύτερη:Ακυρώθηκε, για άλλη μία φορά, η εθνική ευκαιρία, να αποκτήσει, ή ακριβέστερα, να επαναποκτήσει η Ελλάδα, εκείνο το χαμένο, ή επίσης ακριβέστερα, το τελευταίο εναπομείναν έδαφος στην Ανατολή, ή για ακόμα μεγαλύτερη ακρίβεια, στην ανατολική όχθη του Αιγαίου, ώστε γινόμενη έτσι η χώρα (κατά την έκφραση του ίδιου του Άτσεσον, όπως καταγράφεται στο Αρχείο του Πρέσβη, Δημήτριου Νικολαρεϊζή...) σφήνα προς τον κόλπο της Αλεξανδρέττας, (του Κουρδιστάν δε, όπως προοριζόταν τότε από τη Δύση...) να μπορεί να διεκδικήσει τον τίτλο του σημαντικού οι, ιδίως, αναντιρρήτως σοβάρου συμμάχου της Δύσης, και όχι να καταντήσει (όπως σήμερα) αναξιοπρεπής, καθότι και καταχρεωμένος σ' εκείνους παρίας της. Ακυρωτική εκείνη η πράξη βέβαια, που όμως επιπρέασε πληθυσμό, 8.000.000 κατοίκων της Ελλάδας...

Εκδοχή τρίτη:Στάθηκε (παρότι «ψύλλος»!) η Κύπρος, τροχοπέδη σε μιαν υπερατλαντική υπερδύναμη! Στερώντας της δηλαδή τη στρατηγική δυνατότητα, ενώ θα είχε δεσμευμένη, ως δεδομένη μια σύμμαχο στο άρμα της την Τουρκία, να μπορεί και να της στερήσει, όχι απλώς τη δυνατότητα, αλλά και μια κρίσιμη ικανότητα: Καθώς δηλαδή θα αποτελούσε και μοναδική σύμμαχο της στην περιοχή η Τουρκία, να την εκβιάζει κατά το δοκούν, πράγμα που βέβαια δεν είναι το μείζον! Διότι μείζον είναι το επόμενο: Να είναι μεν αναγκαία για την Αμερική σύμμαχος, να μην έχει εντούτοις καμιά δυνατότητα, σταδιακά ή όχι αδιάφορο, εκ των έσω δε, «αυτοδικαίως», να εμφανιστεί κάποια μέρα ως όντως στρατιωτική, περιφερειακή έστω, υπερδύναμη, και πλήρως μια ανεξέλεγκτη. Όπως εννοείται έχει ήδη γίνει, με την, εκ παραδόσεως άλλωστε, αδηφάγο αυτή χώρα! Γεγονός όμως, που επιπρέαζει μια τα 800.000.000 του συνόλου πληθυσμού, τόσο της πέραν του Ατλαντικού υπερδύναμης, και βεβαίως των «συμμάχων» της!

Το θέμα όμως δεν τελειώνει εδώ! Ενδιάμεσο ερώτημα ως «ιντερμέτζο»: Αν η «τρίτη εκδοχή» είναι που ισχύει, γιατί αλήθεια διερωτόμαστε που και εκείνη η, (ας πούμε) «εξευτελισθείσα» (από «ψύλλο») υπερδύναμη, η πέραν του Ατλαντικού, για 57 μακρά χρόνια ατέλειωτα, (εκδικούμενη) μας κυνηγάει ανελέητα...

ο κ. Χάρης Φεραίος είναι διδάκτωρ του ΕΜΠ.

Γεωργική πολιτική και αγροοικολογία

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Η **συνεχιζόμενη** κλιματική αλλαγή, αλλά και η πανδημία του κορωνοϊού έχουν αναγκάσει αρκετούς καταναλωτές να αλλάξουν τις διατροφικές τους συνήθειες. Η εμπειρία της πανδημίας έχει αποδείξει ότι αρκετός κόσμος άρχισε πλέον να ενδιαφέρεται πραγματικά για το τι καταλήγει στο πιάτο του, ενώ πολλοί δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην ποιότητα και στην προέλευση των προϊόντων. Μέσω της Πράσινης Συμφωνίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε αρκετές στρατηγικές όπως η «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και η «Βιοποικιλότητα», με στόχο τη μετάβαση σε μια νέα κοινή γεωργική πολιτική. Μέχρι το 2030 η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να μειώσει αισθητά τη χρήση λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων, αντιβιοτικών και να αυξηθεί η οικολογική παραγωγή.

Η αγροοικολογία εντάσσεται στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και στοχεύει στην περαιτέρω αξιοποίηση της φύσης για παραγωγή γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Όπως αναφέρεται σε σχετική γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών (ΕΕΤΠ), η αγροοικολογία μειώνει αισθητά τα αποτυπώματα άνθρακα στη γεωργία, ευνοεί την ανάκτηση της βιοποικιλότητας, διασφαλίζει τη γονιμότητα του εδάφους και εξασφαλίζει υγιεινή και προστιπ διατροφή. Η αγροοικολογία αποτελεί τη νέα γεωργική πολιτική του μέλλοντος, χρησιμοποιώντας γεωπονικές πρακτικές που προκύπτουν από καινοτόμες τεχνικές, τεχνονγνωσία και έρευνα. Ήδη αρκετοί νέοι αγρότες ασχολούνται με την αγροοικολογία και την προώθηση της αγροοικολογικής με-

τάβασης, χρησιμοποιώντας πιο φιλικά προς το περιβάλλον φυτοφάρμακα.

Μέσω της αγροοικολογίας δημιουργούνται επίσης αρκετές μικρομεσαίες γεωργικές επιχειρήσεις,συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της απασχόλησης νέων αγροτών και τη μόνη εγκατάστασή τους στην επαρχία. Μέχρι σήμερα ακούγαμε για τη γεωργία, την κτηνοτροφία και τη βιολογική καλλιέργεια, όμως η αγροοικολογία βρίσκεται ένα βήμα πιο μπροστά. Η αγροοικολογία αναπτύσσεται σε ζωντανά, εύφορα εδάφη, απαλλαγμένα από φυτοφάρμακα που ευνοούν την υγεία και ποιότητα των φυτών και είναι πιο ανθεκτικά στα ακραία καιρικά φαινόμενα.

Η αγροοικολογία εστιάζει σε γεωργικές πρακτικές που αφορούν το φύτεμα δέντρων και φραχτών από θάμνους γύρω από τα αγροτεμάχια, την καλλιέργεια ψυχανθών για δέσμευση αζώτου στο έδαφος, την ανάμειξη ειδών και ποικιλιών στο ίδιο χωράφι, την ανάκτηση των τοπικών σπόρων αγροκτήματος που είναι καλύτερα προσαρμομένοι στο έδαφος και το κλίμα.

Όσον αφορά την κτηνοτροφία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο αρμόδιος Ευρωπαίος Επίτροπος για τη Γεωργία Janusz Wojciechowski ανησυχούν για την εντατική κτηνοτροφία, αφού ορισμένες γεωργικές περιοχές έχουν καταστεί πραγματικά εργοστάσια κρέατος. Πολλοί καταναλωτές άρχισαν να μειώνουν την κατανάλωση κρέατος και να εντάσσουν στο διατροφολόγιό τους περισσότερα φρούτα και λαχανικά, ενώ οι καταναλωτές κρέατος ενδιαφέρονται πιο πολύ για προϊόντα που προέρχονται από μικρές κτηνοτροφικές μονάδες και από ζώα που

βόσκουν στη φύση. Τα ζώα, όμως, θα πρέπει να απολαμβάνουν πολύ καλές συνθήκες διαβίωσης και να μην ταλαιπωρούνται κατά τη μεταφορά τους στο σφαγείο.

Κάθε χρόνο παγκοσμίως σφάζονται δύο δισεκατομμύρια κερσαία ζώα, σύμφωνα με τον συγγραφέα Αλέξη Παπαζογλου. Η σφαγή γίνεται σε μεγάλα εργοστάσια – σφαγεία και όχι στα μικρά σφαγεία στο αγρόκτημα, όπως θα απαιτούσε η νέα αγροοικολογική προσέγγιση.

Η εφαρμογή της γεωργικής πολιτικής και της αγροοικολογίας περνά από την τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία καλείται να στηρίξει την τοπική παραγωγή, την κατάρτιση και επιμόρφωση των νέων και νεοεισερχόμενων αγροτών. Τα τοπικά και βιολογικά προϊόντα θα πρέπει να διατίθενται στις λαϊκές αγορές και στα τοπικά παντοπωλεία, ενώ οι τοπικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν και να προστατεύουν την εύφορη γη από τη μόλυνση των λυμάτων και τη μαζική οικιστική και τουριστική ανάπτυξη. Αν πραγματικά επιθυμούμε μέχρι το 2050 να απαλλαγούμε από τα ορुकτά καύσιμα και να σώσουμε τον πλανήτη, θα πρέπει να εστιάσουμε σε ένα αγροοικολογικό μετασχηματισμό, συμπεριλαμβάνοντας τις πράσινες και φιλικές προς το περιβάλλον καλλιέργειες με μηδενικές εκπομπές άνθρακα. Οι αγροτικές περιοχές θα πρέπει να διατηρηθούν ζωντανές, για να συνεχίσουν να προωθούν την αγροοικολογία και τον αγροτουρισμό μέσω των τοπικών, ποιοτικών και υγιεινών προϊόντων.

Ο κ. Αντρου Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Ο νομοθέτης που αυτοκτονεί

Ο μεγάλος Γάλλος ποιητής Στεφάν Μαλαρμέ (1842-1898), γνωστός για το συμβολικό και ερμητικό του ύφος, ο οποίος έδωσε έμφαση στη μουσικότητα του λόγου και την αισθητική της ποίησης, είχε πει ότι υπεύθυνο όργανο για την ερμηνεία των νόμων δεν είναι το Ανώτατο Δικαστήριο, αλλά η Ακαδημία. Αν οι νόμοι της Γαλλικής Δημοκρατίας είναι γραμμένοι με λέξεις, τότε αρμόδιο όργανο της Δημοκρατίας για την ερμηνεία των λέξεων είναι εκείνο που είναι επιφορτισμένο με τη συγγραφή του λεξικού της γαλλικής γλώσσας, δηλαδή η Ακαδημία. Στο σχολείο του αυτό, ο ποιητής δίνει έμφαση στα όρια της νομοθετικής εξουσίας. Αυτό που λέει στην ουσία είναι ότι, για να επιτελέσει ορθά και έλλογα το έργο της, η νομοθετική εξουσία οφείλει να διαβουλεύεται με το σύνολο των θεσμικών οργάνων της Δημοκρατίας και των δημοσίων θεσμών, ακόμη κι αν αυτό σημαίνει ότι κάποιος που διατυπώνει νόμους ανατρέπει συστη-

ματικά στο λεξικό. Από τις τρεις εξουσίες που διαχώρισε ο Montesquieu, η νομοθετική είναι η πιο ισχυρή. Η κυβέρνηση και η εκτελεστική εξουσία δεν μπορούν να κυβερνήσουν, αγνοώντας τους νόμους και η δικαστική εξουσία καλείται να εφαρμόσει τους νόμους που ψηφίζει το νομοθετικό σώμα. Επομένως οι δυο εξουσίες ελέγχονται από την πρώτη, η οποία, όταν λειτουργεί ορθά, εξασφαλίζει τη σταθερότητα του πολιτεύματος και την ακεραιότητα της Δημοκρατίας. Τι γίνεται όμως σε περίπτωση που η άσκηση της νομοθετικής εξουσίας παραβιάζει τις αρχές της; Είναι άραγε αρμόδιο το κοινοβούλιο να κρίνει υποθέσεις παραβίασης των νόμων και να επιβάλει ποινές ή οιοινεί ποινές, όπως η απειλή κυρώσεων σε πρόσωπα ή θεσμούς εάν δε συμμορφωθούν με τη δική του θέση;

Στο κράτος δικαίου, δίωξη, κρίση και ποινή για παράνομες ή έκνομες δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα ακολουθώντας πολύ συγκεκριμένες και καταγεγραμμένες έγκυρες συνταγματικά διαδικασίες. Η δίωξη ει-

ναι αποκλειστική υπόθεση της εισαγγελικής αρχής, εκτός εάν στο πλαίσιο του νόμου κάποιο άλλο ad hoc όργανο έχει αναλάβει οιοινεί εισαγγελικό ρόλο. Η κρίση και η ποινή είναι αποκλειστικές υποθέσεις της δικαστικής αρχής εκτός εάν στο πλαίσιο του νόμου κάποιο άλλο ad hoc όργανο έχει αναλάβει οιοινεί δικαστικό ρόλο. Τι γίνεται όμως στην περίπτωση που το κοινοβουλευτικό σώμα ή μέρος του σώματος αυτού στο νομοθετικό του έργο ασκεί λάθρα εκτελεστική ή δικαστική εξουσία; Αυτό συμβαίνει όταν, για παράδειγμα, η νομοθετική εξουσία, μέσω του νομοθετικού της έργου, καταθέτει και ψηφίζει ή απειλεί να καταθέσει και να ψηφίσει δυσμενείς νόμους, με σκοπό να δυσχεράνει το έργο και να διαταράξει την εύρυθμη λειτουργία νομοθετημένων δημοσίων θεσμών ή να πλήξει τα συμφέροντα ομάδων πολιτών. Αυτό βέβαια γίνεται ειδικότερο πόσο, με σκοπό να τιμωρήσει ή να παύσει την παρανομία συγκεκριμένων ατόμων που υπηρετούν τους θεσμούς αυτού, το κοινοβούλιο ή κάποια κοι-

νοβουλευτική επιτροπή απειλεί να υποβιβάσει θεσμικά και να αναστείλει de facto τη λειτουργία του συνόλου του θεσμού, με απρόβλεπτες και καταστρεπτικές συνέπειες για όλους τους stake-holders, όχι μόνο για εκείνους που παρανομούν.

Σε αυτή την περίπτωση το κράτος δικαίου υποβιβάζεται σε αστυνομικό κράτος και η φιλελεύθερη κοινοβουλευτική δημοκρατία σε κοινοβουλευτική δικτατορία. Το αστυνομικό κράτος είναι εκείνο στο οποίο ο κάθε αξιωματούχος του έχει δικαίωμα να διώξει και τιμωρήσει αυτόν που κρίνει ένοχο για παράνομη ενέργεια. Δηλαδή, ο κάθε κρατικός αξιωματούχος, χωρίς παρέμβαση εισαγγελικής και δικαστικής αρχής, έχει δικαίωμα να διατάξει την αστυνομία να συλλάβει και να φυλακίσει οποιονδήποτε πολίτη ή να δώσει εντολή στο λογιστήριο του κράτους να διακόψει τη μισθοδοσία του, εάν είναι λειτουργός του δημοσίου ή δημόσιος υπάλληλος. Η δίωξη αυτή έχει κυρίως εκφοβιστικό χαρακτήρα και σκοπό. Ζητάει να καθυποτάξει πρώ-

τα τους θεσμούς του κράτους, κυρίως τους αυτόνομους και τους ανεξάρτητους, και ύστερα τους θεσμούς της κοινωνίας των πολιτών και τους ίδιους τους πολίτες. Με άλλα λόγια, μια κοινοβουλευτική επιτροπή, η οποία ασκεί οιοινεί δικαστική εξουσία μέσω απειλών κυρώσεων σε άτομα και θεσμούς εάν δε συμμορφωθούν με την κείμενη νομοθεσία, παρανομεί. Παρανομεί ακόμη και εάν η κρίση της είναι ορθή, ακόμη δηλαδή και εάν τα άτομα τα οποία απειλεί έχουν όντως παρανομήσει ή παρανομούν. Παρανομεί γιατί απειλεί να χρησιμοποιήσει τη νομοθετική εξουσία για να σφετεριστεί τη δικαστική. Η δεύτερη αυτή παρανομία είναι θεσμική απειλή, κατά πολύ μεγαλύτερη από εκείνη όσων, εντός των δημόσιων θεσμών, δεν συμμορφώνονται με όλες τις διατάξεις του νόμου. Ακόμη πιο απειλητική για τη δημοκρατία είναι η νοοτροπία των νομοθετών εκείνων που στη μέση τους από την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας νομίζουν ότι ο νομοθέτης είναι υπέρνω του νόμου. Συμπεριφέρονται δηλαδή όπως ο λαός στο χωρίο εκεί-

νο του Θουκυδίδη, όπου κάποιοι βροντοφώναζαν «κανείς δεν είναι πάνω από τον λαό, ούτε καν ο νόμος».

Ο φιλελευθερισμός, για τον οποίο ο Μισέλ Φουκώ έλεγε ότι είναι το μόνο πολίτευμα με κριτική ικανότητα, δεν αρκείται στον αυτοέλεγχο και αυτοπεριορισμό των φιλελεύθερων κρατικών εξουσιών μόνο σε ό,τι αφορά τις δημόσιες δαπάνες και τις κοινωνικές πολιτικές. Φιλελευθερισμός είναι ο αυτοέλεγχος και αυτοπεριορισμός της κρατικής εξουσίας, όποια και αν είναι η υφή και η σύνθεσή της, και αυτό σε όλη τη διάρκεια άσκησής της. Όταν η υπέρτατη εξουσία σε ένα φιλελεύθερο σύστημα, η νομοθετική, ξεπερνά με αλαζονεία τα όρια της εντολής που η ίδια έδωσε στον εαυτό της, τότε αυτοαναίρεται και αυτοακυρώνεται. Μέσω της υπεροψίας του, ο νομοθέτης αυτοκτονεί.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Μήνυμα ελπίδας περιμένουν οι πιστοί

Η επίσκεψη του πάπα Φραγκίσκου είναι μια οικουμενική κίνηση και αναγνώριση του κινήματος υπέρ των μεταναστών

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Την επόμενη εβδομάδα για δεύτερη φορά μέσα σε έντεκα χρόνια ο πάπας θα επισκεφτεί την Κύπρο (2 με 4 Δεκεμβρίου 2021). Υπενθυμίζουμε ότι την Κύπρο είχε επισκεφθεί τον Ιούνιο του 2010 ο πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄, προκάτοχος του πάπα Φραγκίσκου. Ο οσιολογιώτατος πατέρας Jerzy Kraj, γενικός βικάριος του Λατινικού Πατριαρχείου των Ιεροσολύμων και attaché της Αποστολικής Νουντσιατούρας στη Λευκωσία, δήλωσε στην «Κ» πως η επίσκεψη στην Κύπρο του πάπα Φραγκίσκου αποτελεί μία οικουμενική κίνηση και μία ξεκάθαρη αναγνώριση του κινήματος υπέρ των μεταναστών. Σε ερώτησή μας γιατί ο πάπας Φραγκίσκος θέλνσε

έρχεται για να μας στηρίξει στην πορεία μας, να μας ακούσει, και εμάς, αλλά και όσους έφτασαν εδώ ως πρόσφυγες ή μετανάστες. Γι' αυτό και στις τελετές που θα γίνουν θα υπάρχει χώρος και για τις μαρτυρίες όσων ζουν εδώ μόνιμα, των καθολικών της Κύπρου, αλλά και των μεταναστών και των προσφύγων. Η τοπική Εκκλησία και οι μετανάστες θα ακουστούν. Ο πατέρας Jerzy Kraj τόνισε πως ο πάπας, ως επικεφαλής της Καθολικής Εκκλησίας, ποτέ δεν μιλάει μόνο σ' έναν λαό μιας χώρας. Το μήνυμά του απευθύνεται προς όλους, «κυρίως προς όλους εκείνους που μπορούν να βοηθήσουν σε διεθνές επίπεδο όσους έχουν ανάγκη. «Δεν θα μιλήσει λοιπόν για την Κύπρο. Οπωσδήποτε θα απευθύνει έκκληση προς τις εδώ Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, αλλά σίγουρα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Άλλωστε, χωρίς τη βοήθειά της δεν μπορούν να γίνουν πολλά, διότι το πρόβλημα δεν λύνεται με το να υποδεχόμαστε απλά τους μετανάστες και τους πρόσφυγες. Πρέπει να ενισχυθούν οι υποδομές των χωρών, ώστε όλοι όσοι βρίσκονται σε αυτές να ζουν αξιοπρεπώς».

Κίνηση όπως της Λέσβου

Ο πάπας Φραγκίσκος, όπως σημειώνει στην «Κ» ο πατέρας Jerzy Kraj, θα κάνει κάποια κίνηση όπως έπραξε και στη Λέσβο, να πάρει μαζί του κάποιους πρόσφυγες: «Ο πάπας έρχεται στην Κύπρο για να στηρίξει τη μικρή μας κοινότητα, την Εκκλησία μας που είναι “σε αποστολή”, αλλά έρχεται και για να στηρίξει την κοινότητα όλων αυτών των μεταναστών και των προσφύγων, έρχεται στην Κύπρο όχι μόνο για να υποδεχτεί, αλλά για να δώσει ένα θετικό μήνυμα». Μάλιστα τις προηγούμενες ημέρες αξιωματούχοι της κοινότητας του Sant' Egidio βρέθηκαν στην Κύπρο για να εντοπίσουν περιπτώσεις που χρήζουν ιδιαίτερης βοήθειας.

Θεία λειτουργία στο ΓΣΠ

Ο pontifikas θα τελήσει θεία λειτουργία στο Στάδιο ΓΣΠ, μια επιλογή που δεν επέβαλαν μόνο οι υγειονομικοί κανόνες, αλλά και γιατί οι υπεύθυνοι της διοργάνωσης της επίσκεψης του πάπα Φραγκίσκου θέλησαν ο χώρος διασκέδασης

Ο οσιολογιώτατος πατέρας Jerzy Kraj, γενικός βικάριος του Λατινικού Πατριαρχείου των Ιεροσολύμων και attaché της Αποστολικής Νουντσιατούρας στη Λευκωσία, δήλωσε στην «Κ» πως η επίσκεψη στην Κύπρο του πάπα Φραγκίσκου αποτελεί μία οικουμενική κίνηση και μία ξεκάθαρη αναγνώριση του κινήματος υπέρ των μεταναστών.

Συνάντηση με τον ιμάμη Shakir

Ο πάπας Φραγκίσκος θα συναντήσει τον ιμάμη Shakir, ως αντιπρόσωπο του μουφτί της Κύπρου, στο πλαίσιο του ReligiousTrack, το Γραφείο για τον Διάλογο ανάμεσα στους Θρησκευτικούς Ηγέτες της Κύπρου που λειτουργεί από το 2011, λίγο μετά την επίσκεψη του πάπα Βενέδικτου, συνεχίζει τις συναντήσεις μεταξύ των τεσσάρων επικεφαλής των θρησκευτικών κοινοτήτων του νησιού, τον ορθόδοξο αρχιεπίσκοπο, τον αρχιεπίσκοπο των Μαρωνιτών και των Αρμενίων, βικάριο των Λατίνων, και τον μουφτί της Κύπρου. Μετά την τέλεση της θείας λειτουργίας οι αρχιερείς και ο ιμάμης Shakir θα γίνουν δεκτοί ιδιωτικώς από τον πάπα Φραγκίσκο.

και ψυχαγωγίας (ποδόσφαιρο, σιναυλίες, άλλες εκδηλώσεις) να γίνει και ένας χώρος προσευχής, να μετατραπεί σε έναν ανοικτό καθεδρικό ναό προς τον ουρανό. «Η μεγαλύτερη πρόκληση που έχουμε να αντιμετωπίσουμε είναι να μη μείνουμε στο φαίνεσθαι αυτής της επίσκεψης, αλλά να καταφέρουμε να φτάσουμε στο βαθύτερο νόημά της, αυτό που εγώ ονομάζω σπορά του Λόγου του Θεού, στην κοινότητά μας, και σε ολόκληρη την Κύπρο, να καταφέρουμε ο καθένας από εμάς να παρηγορήσει ο ένας τον άλλο, να ενθαρρύνει ο ένας τον άλλο, η πρόκληση είναι να μη μείνουμε στο χειροκρότημα, στο ΓΣΠ θέλουμε η προσευχή μας να υψωθεί στον Θεό, ως ένα ευχαριστώ, αλλά και ως μια δέσνη για την ειρήνη και την επανένωση του νησιού».

Οικουμενική προσευχή

Η συνάντηση στον ναό του Τιμίου Σταυρού στις 3 Δεκεμβρίου θα είναι μία οικουμενική σύναξη, δεν θα είναι θεία λειτουργία, αλλά με την παρουσία όλων των εκπρο-

σώπων των χριστιανικών Εκκλησιών της Κύπρου, και με την παρουσία των μεταναστών. Ο πατέρας Jerzy σημείωσε: «Το μήνυμα ότι οι χριστιανοί δεν ενώνονται γύρω από την αγία Τράπεζα, αλλά με τη χριστιανική αγάπη, αυτό θέλουμε να πούμε στον κόσμο, εμείς τείνουμε να έχουμε διαφορετικές απόψεις, αλλά ως πραγματώση για αναγκασμένους, αυτό θα είναι το οικουμενικό μας μήνυμα προς τους μετανάστες. Είμαστε όλοι αδέρφια, ο Θεός μας αγαπάει όλους, θέλει το καλό όλων, σε όποιο δόγμα και αν ανήκουμε, σε οποιαδήποτε θρησκεία, γιατί στον ναό θα είναι παρόντες και πρόσφυγες και μετανάστες μη χριστιανοί, δεν κάνουμε διακρίσεις. Αυτό νομίζω ότι θα είναι το μεγάλο μήνυμα στην προσευχή που θα έχουμε προετοιμάσει με τον Άγιο Πατέρα. Ουσιαστικά αναγνωρίζουμε αυτή τη νέα πραγματικότητα ως μία πρόκληση για τη μικρή μας κοινότητα, να είμαστε ένα θετικό παράδειγμα για την Κύπρο».

Διάχυτος ενθουσιασμός από τους καθολικούς που ζουν στην Κύπρο

Ο ενθουσιασμός των καθολικών οικονομικών μεταναστών είναι διάχυτος, η νεαρή Τζέιν είπε στην «Κ» ότι είναι πολύ χαρούμενη που ο πάπας έρχεται στην Κύπρο, «θέλω να προσευχηθεί για την Κύπρο, αλλά και για να τελειώσει η πανδημία, όλα να πάνε καλά». Η Γκλόρια μάς είπε ότι περιμένει με αγωνία να τον δει και θέλει να ακούσει το κήρυγμά του, να τους δώσει ένα αισιόδοξο μήνυμα, «είμαι πολύ ενθουσιασμένη, μια φορά μόνο στη ζωή σου μπορείς να δεις τον πάπα». Η Μέλοου θα πάει στο ΓΣΠ και αισθάνεται πολύ τυχερή που θα τον δει «δεν πάει παντού ο πάπας και γι' αυτό χαίρομαι πάρα πολύ που θα τον δω». Η Τζοάνα από την κοινότητα των Μαρωνιτών στην Κύπρο είπε πως θα ήθελε να πάει στο ΓΣΠ για να δει τον πάπα, αλλά λόγω εργασίας δεν θα τα καταφέρει, αν και θα ήθελε πάρα πολύ, «είναι πολύ μεγάλη τιμή για την Κύπρο που ένας πάπας έρχεται για δεύτερη φορά στην Κύπρο, ειδικά για εμάς που είμαστε τόσο μικρή κοινότητα [σ.σ. οι καθολικοί]». Η κα Αθηνά επίσης από την κοινότητα των Μαρωνιτών, η οποία θα πάει στο ΓΣΠ είπε στην «Κ» ότι αισθάνεται μεγάλη χαρά που ο πάπας έρχεται στην Κύπρο, «σημαίνει ότι μας υπολογίζει κι εμάς, που είμαστε μικροί σε αριθμό». Η κα Αθηνά περιμένει με ανυπομονησία να λάβει την ευλογία του, ως διαδόχου του Αγίου Πέτρου, «είναι μια ευλογία από τον Χριστό μας και θα ήθελα να μας ευλογήσει να καταφέρουμε να επιστρέψουμε στα χωριά μας».

Η κα Αντωνέλλα Μαντοβάνη, αντιπρόσωπος της Θρησκευτικής Ομάδας των Λατίνων στη Βουλή των Αντιπροσώπων, είπε στην «Κ» ότι το γεγονός πως ο πάπας Φραγκίσκος είναι ο δεύτερος πάπας που επισκέπτεται την Κύπρο σε διάστημα 11 ετών, είναι κάτι πολύ σημαντικό, «όσο μικρές κι αν είναι οι κοινότητες έχουν σημασία για τον πάπα, γι' αυτό άλλωστε και από την κοινότητά μας, που αριθμεί περίπου 2.500 μέλη, υπάρχει μεγάλος ενθουσιασμός». Η κα Μαντοβάνη επίσης σημείωσε πως το ίδιο το μήνυμα της επί-

σκεψης του πάπα είναι η αλληλοστηρίξη όλων των κοινοτήτων μεταξύ τους, αλλά και προς τους μετανάστες ή άλλες ευάλωτες ομάδες. «Για όλους είναι δύσκολοι καιροί, άρα η επίσκεψή του είναι ένα μήνυμα ελπίδας. Τα νέα είναι τόσο δικαστικά που έχουμε ανάγκη από ένα τέτοιο μήνυμα. Η δε ανοικτή λειτουργία στο ΓΣΠ θα είναι μια “ενωτική” εμπειρία», τόνισε η κ. Μαντοβάνη.

Ο Γιαννάκης Μούσας εκπρόσωπος των Μαρωνιτών στη Βουλή των Αντιπροσώπων δήλωσε στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων

«Θέλω να προσευχηθεί για την Κύπρο, αλλά και για να τελειώσει η πανδημία, όλα να πάνε καλά για όλον τον κόσμο», είπε στην «Κ» η Γκλόρια από τις Φιλιππίνες.

ότι ελπίζει η ιστορική επίσκεψη του πάπα στην Κύπρο να δώσει ώθηση στα ζητήματα που απασχολούν τη θρησκευτική ομάδα των Μαρωνιτών, η οποία, όπως σημείωσε διατηρεί στενούς δεσμούς και κανάλια επικοινωνίας με την Αγία Έδρα και κάλεσε τους πιστούς να δώσουν μαζικά το «παρών» τους στη Θεία Λειτουργία που θα τελήσει ο Πάπας Φραγκίσκος στις 3 Δεκεμβρίου, στο στάδιο ΓΣΠ. «Η επίσκεψη του Πάπα στην Κύπρο στέλνει πηχρά μηνύματα. Πρώτα απ' όλα, οι επισκέψεις του Pontifika είναι πηγή ελπίδας και γι' αυτούς που τις δέχονται αλλά και για την ευρύτερη περιοχή. Θεωρώ ότι η επίσκεψη του Πάπα θα στείλει μηνύματα ελπίδας, αισιοδοξίας, μηνύματα για ένα καλύτερο κόσμο. Και ειδικά ο Πάπας Φραγκίσκος έχει αυτή την ιδιαιτερότητα να θεωρείται ο Πάπας των φτωχών και μη προνομιούχων. Κατά συνέπεια θα δώσει, θεωρώ, βάρος σε αυτά τα θέματα», πρόσθεσε ο κ. Μούσας.

Η κα Αντωνέλλα Μαντοβάνη είπε στην «Κ» ότι το γεγονός πως ο πάπας Φραγκίσκος είναι ο δεύτερος πάπας που επισκέπτεται την Κύπρο σε διάστημα 11 ετών είναι πολύ σημαντικό για όλους τους καθολικούς. (φωτογραφία από την επίσκεψη του πάπα Βενέδικτου ΙΣΤ΄ στην Κύπρο το 2010).

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΡΙΣΙΑΝΗ

Λίρες υπάρχουν...

Ναι, μέχρι το 2001 η τουρκική κυβέρνηση κατέγραφε συνεχή και υψηλά ελλείμματα. Οι τράπεζες δανείζονταν σε δολάρια για να καλύψουν το έλλειμμα, δανείζοντας στην κυβέρνηση σε τουρκικές λίρες. Επιπλέον, χρησιμοποιούσαν τις καταθέσεις σε τρεχούμενους (με άλλα λόγια, βραχυπρόθεσμα δάνεια που τους έδιναν οι πελάτες τους) για να δανείσουν μεγάλες επενδύσεις και το κράτος σε μακροπρόθεσμο δανεισμό. Και, ναι, η έκθεση της Πολιτείας στο χρέος σε ξένα νομίσματα (κυρίως δολάρια) σήμαινε πως η απόφαση για υποτίμηση της λίρας για να αυξηθούν οι εξαγωγές, διόγκωνε το χρέος της χώρας προς την παγκόσμια οικονομία. Η τουρκική οικονομία ήταν, κατά τους οικονομικούς αναλυτές, «έτοιμη» για μια κρίση χρέους, η οποία γρήγορα

θα μετατρεπόταν σε τραπεζική, ιδίως μετά τον αποκλεισμό της χώρας από τη διατραπεζική αγορά το 2000.

Οι αναλυτές του ΔΝΤ και των άλλων δανειστών αφιέρωσαν κόπο και χρόνο πολλών ετών αναλύοντας αυτά τα δεδομένα. Αλλά ποιος νοιάζεται; Η πολιτική αστάθεια της χώρας είχε ξεκινήσει από το 1997, όταν Γιλμάζ (του κόμματος της Μητέρας Πατρίδας) και Τσιλέρ (του κόμματος του Ορθού Δρόμου) συνασπίστηκαν για να σχηματίσουν κυβέρνηση και έθεσαν εκτός κυβέρνηση τον Ερμπακάν (του κόμματος της Ευημερίας).

Απάντηση του Ερμπακάν ήταν να αξιοποιήσει τις τεταμένες σχέσεις των δύο συνασπισμένων και να αρχίσει μια μακρά καμπάνια (όχι αβάσιμων) κατηγοριών για

διαφθορά, ιδίως εναντίον της Τσιλέρ. Στις 90 ημέρες διακυβέρνησης, ο Γιλμάζ παραιτήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον Ερμπακάν. Αλλά οι ισλαμικές τάσεις του τελευταίου προκάλεσαν το μένος των κεμαλιστών του στρατού και έφεραν το περίφημο «μεταμοντέρνο» πραξικόπημα. Έτσι, ανέλαβε για λίγο ο Ντεμιρέλ, για να υποκύψει τελικά στον Γιλμάζ. Τελικά, στις αρχές του 2001, Ο Σέζερ, πρόεδρος της Τουρκικής Δημοκρατίας, συναντήθηκε με τον νέο πρωθυπουργό, Μπουλέντ Ετζεβίτ, σε μια καταφανώς τεταμένη συνάντηση, κατά την οποία τον κατηγόρησε ανοικτά για διαφθορά. Κατά τον αστικό μύθο, του πέταξε στα μούτρα ένα αντίγραφο του συντάγματος σε προηγούμενη συνάντηση, στο πλαίσιο συνεδρίας του Συμβουλίου Εθνικής Ασφα-

λειας. Απάντηση του Ετζεβίτ ήταν να βγει από τη συνάντηση και να δηλώσει: «Έχουμε μια σοβαρή κρίση». Και έτσι άρχισε η κρίση.

Η αστάθεια αυτή, όμως, φέρνει στο προσκήνιο την πραγματική εικόνα της κρίσης του 2001: Μπορεί μεν οι τράπεζες και τα δημόσια οικονομικά να είχαν σοβαρές στρεβλώσεις, αλλά το μήνυμα πως η χώρα δεν πάει καλά δόθηκε με τον πιο επίσημο τρόπο από τον ίδιο τον πρωθυπουργό. Τελικά, η πολιτική κρίση χάους ήταν τέτοια, που κατανίκησε ακόμα και την απίστευστη των επενδυτών.

Όλες οι οικονομικές κρίσεις είναι κατά βάση πολιτικές και, ουσιαστικά οι λύσεις τους είναι επίσης πολιτικές. Οι πιο αισιόδοξοι δηλώνουν, σε κρίσεις αφέλειας, πως «λεφτά υπάρχουν», όταν νομίσουν πως βρίσκονται κοντά σε

πολιτικές συμφωνίες. Κι αυτό, διότι, ναι, λεφτά «υπάρχουν», αλλά συχνά πάνε κάπου αλλού, όταν οι πολιτικοί δείχνουν πως στερούνται της απαραίτητης σοβαρότητας. Τελικά, το ΔΝΤ επέβαλε τον αξιοσέβαστο Κεμάλ Ντερβίς, στο Υπουργείο Οικονομικών της Τουρκίας, σε μια κάποια αναγνώριση πως υπήρχαν μεν οικονομικές επιλογές, αλλά δεν θα είχαν καμία σημασία χωρίς την επίλυση του προβλήματος της πολιτικής.

Τελικά, τον Νοέμβριο του 2002, το ΑΚΡ του Ερντογάν θα κέρδιζε τις εκλογές και θα ξεκινούσε μια περίοδος πολιτικής σταθερότητας, με τα μαύρα σύννεφα που θα έφεραν αυτή η περίοδος, να είναι ακόμα στον ορίζοντα.

Όπως και το 2001, η σημερινή οικονομική (νομισματική) κρίση στην Τουρκία έχει μεν οικονομικό

ύφος είναι όμως ριζωμένη σε πολιτικές επιλογές. Τα θεμελιώδη στοιχεία, μάλιστα, είναι σε μεγάλο βαθμό καλύτερα από εκείνα της περιόδου 1997-2001. Όπως την επίσημη κήρυξη έναρξης της κρίσης του 2001 από τον Ετζεβίτ, έτσι και ο Ερντογάν την περασμένη εβδομάδα είπε παρόμοιες υστερίες περί συννομισμών. Αποκορύφωμα, δε, ήταν το σχόλιο πως η νομισματική του πολιτική αποτελεί μέρος ενός «πολέμου για την οικονομική ανεξαρτησία» της χώρας... Το ενδεχόμενο η περίοδος 20 ετών πολιτικής σταθερότητας να κλείσει όπως άρχισε, να μια οικονομική κρίση απότοκο πολιτικών αποφάσεων, αν και υπαρκτό, είναι προς το παρόν πολύ απομακρυσμένο. Από την άλλη, ως γνωστό, η Ιστορία δεν επαναλαμβάνεται, αλλά σίγουρα ομοιοκαταληκτεί.

Ευρεδρικό σχέδιο για κόκκινες περιοχές

Περιορισμοί ωραρίου σε εστίαση και διασκέδαση, εάν κριθεί αναγκαίο – Γιατί η κυβέρνηση απορρίπτει καθολικό lockdown

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με το βλέμμα στραμμένο στους σκληρούς δείκτες του κορωνοϊού στη χώρα και τις πιθανές αρνητικές «παρενέργειες» και κινδύνους σε πανευρωπαϊκό επίπεδο λόγω της μετάλλαξης «Ομικρον» κινείται η κυβέρνηση, με το επόμενο δεκαπενθήμερο να θεωρείται ιδιαίτερα κρίσιμο για την πορεία της πανδημίας και τη στρατηγική που θα υιοθετηθεί για τη διαχείρισή της.

Στο κυβερνητικό επιτελείο επικρατεί ανησυχία και προβληματισμός για την ιδιαίτερα μεγάλη διασπορά του ιού, αλλά και για το υψηλό αριθμό των ημερήσιων θανάτων, με το βασικό σενάριο εργασίας να προβλέπει την κορύφωση του τέταρτου κύματος της πανδημίας περί τα μέσα Δεκεμβρίου. Εκτιμάται, πάντως, ότι παρά τη συνεχώς αυξανόμενη πίεση στο σύστημα Υγείας, η κατάσταση μπορεί να παραμείνει ελεγχόμενη. Έτσι, η προοπτική ενός γενικευμένου lockdown απορρίπτεται με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο, όπως έχει διαμνύσει κατ' επανάληψη ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης, με βασικές προτεραιότητες να παραμείνουν ανοικτές η αγορά και η εκπαίδευση όλων των βαθμίδων.

Τι απορρίπτεται

Σύμφωνα με πληροφορίες, ως σχέδιο «εκτάκτου ανάγκης» μπορούν να εξεταστούν μόνο ορισμένοι τοπικοί περιορισμοί στις «κατακκόκινες» περιοχές της χώρας. Ειδικότερα, στις συγκεκριμένες περιφέρειες μπορεί να ακολουθηθεί το μοντέλο άλλων ευρωπαϊκών χωρών που προβλέπει περιορισμούς στο ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων εστίασης και διασκέδασης σε συνδυασμό με την απαγόρευση της μουσικής και των ορθίων.

Αντιθέτως, απορρίπτονται ως αντι-παραγωγικά άλλα «εργαλεία», όπως οι πρόσθετοι περιορισμοί στους ανεμβολίαστους ή η επέκταση της υποχρεωτικότητας.

Επί της ουσίας, λοιπόν, η κυβέρνηση θα επιμένει στο τρίπτυχο της κατά το δυνατόν αύξησης των επιβολισμών, της εντατικοποίησης των ελέγχων για αυστηρή τήρηση των μέτρων, που άρχισαν να εφαρμόζονται από την περασμένη Δευτέρα, και της ενίσχυσης του ΕΣΥ με εφεδρείες από τον ιδιωτικό τομέα. Επισημαίνεται ότι το ποσοστό θετικότητας τις τελευταίες επτά ημέρες είναι σταθερό και κυμαίνεται σε επίπεδα από 1,78% έως 1,81%. Αντιστοιχώς, ο επημετέρος κυμαινόμενος μέσος όρος κρουσμάτων κυμαίνεται σε σταθερά επίπεδα την τελευταία εβδομάδα με περίπου 6.700 κρούσματα, ενώ ο μέσος όρος

Η μεταβλητή της
«Ομικρον», το άνοιγμα
συζήτησης για
μείωση πρωτογενών
πλεονασμάτων και
ο δημοσιονομικός
χώρος για νέες
φοροελαφρύνσεις.

των εισαγωγών για νοσηλεία το ίδιο διάστημα είναι 447 ασθενείς. Κυβερνητικά στελέχη υπενθυμίζουν, μάλιστα, ότι την περασμένη άνοιξη η πίεση στο σύστημα υγείας ήταν πολύ μεγαλύτερη και οι διασωληνωμένοι είχαν φθάσει, τον Απρίλιο, τους 841. Ενώ, προσθέτουν πως –με εξαίρεση το πρώτο καθολικό lockdown τον Μάρτιο του 2020– οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν στη

Η προοπτική ενός γενικευμένου lockdown απορρίπτεται με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο, όπως έχει διαμηνύσει κατ' επανάληψη ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης, με βασικές προτεραιότητες να παραμείνουν ανοικτές η αγορά και η εκπαίδευση όλων των βαθμίδων.

συνέχεια είχαν ιδιαίτερα επιβαρυντικές συνέπειες για την οικονομία, αλλά μάλλον πενιχρά αποτελέσματα στην προσπάθεια ανάσχευσης του κορωνοϊού.

Το Μέγαρο Μαξίμου θεωρεί πως εάν η οικονομία παραμείνει ανοικτή το επόμενο δύσκολο τετράμηνο, είναι δυνατόν να επιτευχθούν ρυθμοί ανάπτυξης άνω του 8% εφέτος και 5% το 2022. Όπως αναφέρουν συ-

νομιλητές του κ. Μπντσάκν, τους επόμενους μήνες αναμένεται πως θα είναι διαθέσιμος στη φερέτρα της αντιμετώπισης της πανδημίας και το χόπι κατά τον κορωνοϊό, καθιστώντας τον -μετά μια εφιαλτική διετία- «διαχειρίσιμη» ασθένεια, με αποτέλεσμα να είναι ρεαλιστικός στόχος η απογείωση της ελληνικής οικονομίας με βασικό μοχλό τον τουρισμό. Οι ίδιες πηγές

προσθέτουν ότι οι προβλέψεις του προϋπολογισμού για έλλειμμα λίγο πάνω από το 1% είναι εξαιρετικά μετριοπαθείς και είναι πολύ πιθανό το επόμενο έτος να δημιουργηθούν οι όροι για νέες σημαντικές φοροελαφρύνσεις.

Τα απόνερα της στήριξης

Σημειώνεται πως περί τον Φεβρουάριο ή Μάρτιο θα ανοίξει στην

Ευρωπαϊκή Ένωση η συζήτηση για τις δημοσιονομικές πολιτικές των επόμενων χρόνων, με την Αθήνα να σχεδιάζει να φέρει στο προσκήνιο την ανάγκη μείωσης των συμφωνηθέντων υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων. Στο Μέγαρο Μαξίμου εκτιμάται πως ούτως ή άλλως η Ε.Ε. και για το 2023 – ακόμη και εάν δεν επέλθουν ανατροπές λόγω της νέας μετάλλαξης– θα προκρίνει σχετικά ήπιες δημοσιονομικές πολιτικές, καθώς η «απόνερα» της μεγάλης πίεσης από τα μέτρα στήριξης πολιτών και επιχειρήσεων το 2020 και το 2021, σε ολόκληρη την Ευρώπη, θα είναι παρόντα. Παράλληλα, επικρατεί αισιοδοξία πως η συζήτηση και για το δημοσιονομικό πλαίσιο των επόμενων χρόνων είναι δυνατόν να γίνει με ιδιαίτερα θετικούς όρους για τη χώρα.

Πρώτον, η Αθήνα προσβλέπει στη στήριξη σημαντικών «πακτών» στην ευρωπαϊκή σκακιέρα, και συγκεκριμένα της Ιταλίας και της Γαλλίας. Δεύτερον, παρά την περί του αντιθέτου φιλολογία, είναι θετική η πρώτη αποτίμηση για την κυβέρνηση συνασπισμού στη Γερμανία. Όπως σημειώνουν κυβερνητικές πηγές, η νέα κυβέρνηση εμφανίζεται ανοικτή στην αλλαγή των δημοσιονομικών κανόνων, ενώ στην προγραμματική συμφωνία των τριών εταίρων του συνασπισμού παραμένει ανοικτή η προοπτική της μεταρρύθμισης του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Τέλος, αναφορικά με τις ανησυχίες ότι το γερμανικό υπουργείο Οικονομικών μπορεί να τηρήσει «αυστηρή» στάση έναντι της Ελλάδας, υπογραμμίζεται πως η γραμμή του Βερολίνου θα διαμορφωθεί ενιαία από τη γερμανική κυβέρνηση που θα πρέπει να λάβει υπόψη και τις ισορροπίες εντός της Ε.Ε.

LIMASSOL

Christmas

LAND

25/11/2021–16/01/2022
(ΠΑΛΙΟ ΛΙΜΑΝΙ ΛΕΜΕΣΟΥ)

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

cyta

ΤΟ ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΟ ΔΙΚΤΥΟ ΚΙΝΗΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΧΟΡΗΓΟΙ

PARK PALATSO

Vassos Psaroulakou

LUNO COFFEE

KADEE KAIKOU

STREET

Crepa Land

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

Limassol

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

Ayathi Ayathine Karpou

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

Μάχη «ψήφο ψήφο» στο ΚΙΝΑΛ

Τα επιτελεία των υποψηφίων επιχειρούν να υπολογίσουν τον αστάθμητο παράγοντα «πόσοι και ποιοι» θα προσέλθουν στις κάλπες

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ**

«**Η μάχη** δίνεται πλέον ψήφο ψήφο, πόρτα πόρτα». Έτσι περιέγραφε στην «Κ» έμπειρο στέλεχος τα τελευταία μέτρα της κούρσας για την ηγεσία του Κινήματος Αλλαγής. Με ένα εκλογικό σώμα που αποτελεί σύνθετη εξίσωση ακόμη και για τους δημοσκόπους, αλλά και τις μετρήσεις να αποτυπώνουν σταθερά μια αμφιρόσηπη αναμέτρηση, τα επιτελεία των υποψηφίων μετρούν –και αναζητούν– αδιάκοπα δυνάμεις, ενώ παράλληλα (τουλάχιστον οι πέντε από τους έξι) ετοιμάζονται πυρετωδώς για το αυριανό ντιμπίετ. Μια τηλεμαχία που θα σηματοδοτήσει, έστω και χωρίς... απαρτία, την κορύφωση μιας ιδιόμορφης και ιδιαίτερα φορτισμένης προεκλογικής περιόδου.

Το κρίσιμο ερώτημα «πόσοι και ποιοι θα προσέλθουν» στην κάλπη της 5ης Δεκεμβρίου φαίνεται ότι θα καθορίσει το αποτέλεσμα και ζυγίζεται εξονοχιστικά από όλες τις πλευρές. Στο στρατόπεδο του Γιώργου Παπανδρέου εκτιμούν ότι όσο μεγαλύτερη είναι η συμμετοχή τόσο ισχυρότερη θα είναι η ώθηση της υποψηφιότητάς του. Διόλου τυχαία, άλλωστε, ο ίδιος μεσοδδομάδα στην κεντρική προεκλογική του συγκέντρωση στην Αθήνα έστειλε σαφές μήνυμα, τονίζοντας πως «δεν υπάρχει περιθώριο για δισταγμούς και επιλογές δευτέρης Κυριακής», παραπέμποντας, δηλαδή, σε μια «στρατηγική πρώτου γύρου». Κατά κάποιες εκτιμήσεις, πάντως, έχοντας και κατά νου ότι είναι πιθανό στην αφετηρία του δεύτερου (εφόσον προκριθεί) να εκκινήσει από μειονεκτική θέση. Ως προς τις περιφέρειες στις οποίες ποντάρει, τα ισχυρά χαρτιά του τοποθετούνται στην Αχαΐα, ευρύτερα στη Δυτική Ελλάδα και τη Θεσσαλία, ενώ καταγράφει αξιοσημείωτη επιρροή και στην Κρήτη, παρότι στο παραδοσιακά «πράσινο» νησί εκτιμάται πως ο Νίκος Ανδρουλάκης έχει σαφώς το πάνω χέρι.

Από εκεί και πέρα, ένα στοιχείο που ζυγίζεται είναι οι «διαρροές» προς τις συγγενείς δεξαμενές των Χάρη Καστανίδη και Παύλου Γερούλάνου. Ο πρώτος διατηρεί σημαντικές δυνάμεις στην Α΄ Θεσσαλονίκης, όπου εκλέγεται, ενώ ο δεύτερος στην Α΄ Αθήνας, όπου

Με την αυριανή τηλεμαχία (ΕΡΤ, 22.00) κορυφώνονται οι προεκλογικές διεργασίες πριν από τις κάλπες της επόμενης Κυριακής. Οι πέντε υποψήφιοι (από ντος του Γιώργου Παπανδρέου) θα κληθούν να απαντήσουν, με αλφαβητική σειρά και εντός 90 δευτερολέπτων, σε ερωτήσεις ισόριθμων θεματικών ενοτήτων.

Με «στρατηγική πρώτου γύρου» ο Γ. Παπανδρέου, στο «εθνικό ακροατήριο» απευθύνεται ο Αν. Λοβέρδος, ενώ ο Ν. Ανδρουλάκης επιχειρεί να τοποθετηθεί ανάμεσα στους δύο.

τους περασμένους μήνες έτρεξε «παράλληλη» εκστρατεία με τις περιοδείες του ανά την επικράτεια. Ο κ. Παπανδρέου δεδομένα διαθέτει σημαντικούς πυρήνες και στις δύο περιφέρειες, ωστόσο θα ήταν σαφώς ισχυρότεροι χωρίς την παρουσία των δύο πρώην υπουργών του. Ταυτόχρονα, ακουμπώντας και στο γεννηματικό μπλοκ, στο κάδρο εντάσσεται και ο Παύλος Χρηστίδης. Ο τέως εκπρόσωπος Τύπου, ο οποίος πάντως κινείται ευρύτερα της «παπανδρείκης» πτέρυγας, πέραν της Πελοποννήσου και της Αργολίδας από την οποία κατάγεται, ποντάρει αρκετά στην περιφέρεια και κυρίως σε Ηπειρο και Κυκλάδες.

Προπύργιο της πλευράς Ανδρουλάκη είναι, όπως προαναφέρ-

Τη Δευτέρα το ντιμπίετ των «πέντε»

Το ζήτημα της αυριανής τηλεμαχίας (22.00 στην ΕΡΤ) πέρασε από χίλια κύματα και έπειτα από θεαλλώδεις εσωκομματικές συνεδριάσεις και συνεχείς ζυμώσεις, τελικά για πρώτη φορά στην ιστορία της κρατικής τηλεόρασης θα πραγματοποιηθεί απόντος ενός εκ των υποψηφίων, καθώς, όπως είναι γνωστό, δεν θα παρσσει ο κ. Παπανδρέου. Οι πέντε, συνεπώς, συμμετέχοντες θα κληθούν να απαντήσουν, με αλφαβητική σειρά και εντός 90 δευτερολέπτων, σε ερωτήσεις ισόριθμων θεματικών ενοτήτων. Οι ενόπτες θα αφορούν τη διαχείριση κρίσεων, την εξωτερική πολιτική, τη δημοκρατία και τους θεσμούς και τη θέση του Κινήματος Αλλαγής στο πολιτικό σκηνικό, ενώ θα υπάρξει και μια επιπλέον ερώτηση εκτός θεματικού πλαισίου. Το ντιμπίετ θα συντονίσει η παρουσιάστρια του δελτίου της ΕΡΤ, Αντριάνα Παρασκευοπούλου, ενώ τις ερωτήσεις θα απευθύνουν οι δημοσιογράφοι Παύλος Τσίμας (ρ/σ ΣΚΑΪ), Γιώργος Κουβαράς (Action24) και Τάσος Παππάς («Εφημερίδα των Συντακτών»).

θηκε, η γενετήριά του Κρήτη, που σημειώνεται ότι στις τελευταίες εσωκομματικές ως περιφέρεια είχε αγγίξει ένα ποσοστό κοντά στο 20% της συνολικής συμμετοχής. Πέραν αυτού, σε πολλές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων Αττικής και Θεσσαλονίκης, ο ευρωβουλευτής φαίνεται πως έχει προσθέσει δυνάμεις στα ποσοστά επιρροής του 2017, ενώ από το επιτελείο του αναδείκνυν δύο ακόμη παραιμέτρους. Πρώτον, όπως λένε, η είσοδος του κ. Παπανδρέου στην κούρσα δεν οδήγησε σε σημαντικές μετατοπίσεις από το στρατό-

πεδο του προς τον πρώην πρωθυπουργό, όπως κάποιες εκτιμήσεις ανέμεναν. Δεύτερον, πως η υποψηφιότητά του μπορεί να αντλήσει περαιτέρω ώθηση από τη λεγόμενη «βουβή ψήφο», δηλαδή από ψηφοφόρους που κινούνται σε ακαρτογράφητα δημοσκοπικά νερά. Το σκεπτικό αυτό πατάει άλλωστε και στη στρατηγική του κ. Ανδρουλάκη, ο οποίος κινείται σε επίπεδο ρητορικής ανάμεσα σε Παπανδρέου και Λοβέρδο, που εκφράζουν, κατά κάποιον τρόπο, τα δύο «άκρα» του προεκλογικού παζλ και απευθύνονται σε

πο «αποφασισμένα» εσωκομματικά ακροατήρια.

Σε ό,τι αφορά τον κ. Λοβέρδο, η δημοσκοπική εικόνα, αλλά και οι κινήσεις του ίδιου αποτυπώνουν με σαφήνεια την πρόθεσή του να στραφεί στο «εθνικό ακροατήριο», πέραν δηλαδή των τειχών της Χαρ. Τρικούπη. Κατά κάποιες εκτιμήσεις, έτσι δικαιολογείται και το γεγονός ότι οι μετρήσεις τον τοποθετούν πολύ κοντά ή και να προπορεύεται των δύο βασικών του αντιπάλων, παρότι, όπως λέγεται, η εικόνα αυτή δεν φαίνεται να συμβαδίζει με τον παλμό που εκπέμπει η στενή κομματική βάση. Προς αυτή την κατεύθυνση, άλλωστε, ο πρώην υπουργός έχει απευθύνει κάλεσμα προς όλους τους πολίτες, ανεξαρτήτως κομματικής στέγης, να προσέλθουν στις κάλπες, ενώ μιλάει σταθερά για μια διαδικασία που «θα τσακίσει τους μηχανισμούς»: μια έμμεση αιχμή που χρησιμοποιεί συχνά με αποδέκτες τους κ. Ανδρουλάκη και Παπανδρέου.

Με αυτά τα δεδομένα, πάντως, ο «αστερίσκος» της ποσοτικής και –περισσότερο– της ποιοτικής συμμετοχής μπορεί να αποδειχθεί διπλά καθοριστικός για τη θέση που θα καταλάβει στις 5 Δεκεμβρίου. Στις περιφέρειες

που ποντάρει, κυρίαρχο ρόλο έχει ασφαλώς η Β΄ Αθήνας, όπου εκλέγεται βουλευτής από το 2000. Επιπλέον, η στήριξη της Εύας Καϊλή μπορεί να του προσφέρει σημαντική ώθηση στη Θεσσαλονίκη, όπως και οι περιπτώσεις τριών βουλευτών που τάσσονται υπέρ του: της Νάντιας Γιαννακοπούλου στη Δυτική Αττική, της Χαράς Κεφαλίδου στη Δράμα και του Δημήτρη Κωνσταντόπουλου στην Αιτωλοακαρνανία.

Η πανδημία

Στη σύνθετη εξίσωση της συμμετοχής, πάντως, θα πρέπει να συνυπολογιστεί και η παράμετρος της πανδημίας. Αν πριν από έναν μήνα, στον απόηχο των ραγδαίων εξελίξεων και του φορτισμένου κλίματος από την αιφνίδια απώλεια της Φώφης Γεννηματά, οι προβλέψεις όλων μιλούσαν για πολύ αυξημένη προσέλευση σε σχέση με τις κάλπες του 2017, οι εσωκομματικές εκτιμήσεις είναι πλέον σαφώς πιο διστακτικές. Είναι γεγονός, πάντως, ότι το ενδιαφέρον είναι πολύ πιο έντονο, όχι μόνο λόγω της καθόδου του κ. Παπανδρέου, αλλά και λόγω της εικόνας ανάκαμψης που παρουσιάζει το ΚΙΝΑΛ στις δημοσκοπήσεις, δημιουργώντας προσδοκίες για αλλαγή των συσχετισμών στο πολιτικό σκηνικό.

Σε κάθε περίπτωση, μπορεί ο κορωνοϊός να αποτελέσει έναν παντελώς άγνωστο παράγοντα, ως προς το πώς θα επηρεάσει το εκλογικό σώμα, ωστόσο η υγειονομική παράμετρος προσθέτει μια επιπλέον οργανωτική πρόκληση για τη Χαρ. Τρικούπη. Ζήτημα αναβολής δεν τίθεται και δεν θα έρθει στο προσκήνιο, παρά μόνο σε περίπτωση lockdown, κάτι που προσώρας δεν διαφαίνεται στον ορίζοντα. Το σενάριο ηλεκτρονικής ψηφοφορίας έχει αποκλειστεί, επομένως μένει να καθοριστεί το υγειονομικό πλαίσιο που θα ακολουθηθεί. Ως πιθανότερο ενδεχόμενο, βάσει των μέχρι τώρα δεδομένων, προκρινόταν το να ισχύει για τους ψηφοφόρους ό,τι αποφασίστηκε και για τους άμεσα εμπλεκόμενους στη διαδικασία. Δηλαδή να απαιτείται πιστοποιητικό εμβολιασμού ή νόσησης, αλλά να επιτραπεί και σε ανεμβολίαστους πολίτες να ψηφίσουν, με την προϋπόθεση προσκόμισης αρνητικού rapid test 48 ωρών.

Σε πανδημία και ακρίβεια εστιάζει ο ΣΥΡΙΖΑ

Τα σημαντικά στοιχεία του επόμενου τριμήνου, με βασικό ζιτούμενο την ανάσχεση της δημοσκοπικής «καχεξίας»

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

«**Η κότα** έκανε το αυγό ή το αυγό την κότα;», σχολίαζαν ειρωνικά στην Κουμουνδούρου, όταν από τη Βουλή ο Κυριάκος Μητσοτάκης δήλωνε απευθυνόμενος προς τον Αλέξη Τσίπρα ότι «εσείς μας βάλατε στα μνημόνια». Στην αξιωματική αντιπολίτευση, όχι μόνο θυμήθηκαν τον Ντομνίκ Στρος Καν, τον Ζαν Κλοντ Τρισέ, τον Ολι Ρεν, τον Κλάους Ρέγκλινγκ «και τα άλλα παιδιά», αλλά σχολίαζαν πως πήραν την καλύτερη πιάσα από τον πρωθυπουργό. Στα μέσα της εβδομάδας, σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», γεννήθηκε η ιδέα να ξεκινήσουν μια καμπάνια - απάντηση στον Κυριάκο Μητσοτάκη σχετικά με την είσοδο της χώρας στα μνημόνια.

«Η χώρα δεν ξεκίνησε το 2015», δήλωνε υψηλόβαθμο στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ στην «Κ», συμπληρώνοντας πως στην πορεία για τη συζήτηση του προϋπολογισμού θα δοθούν τις κατάλληλες στιγμές τα απαραίτητα μηνύματα που θα υπενθυμίζουν τα υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα που ανακοινώθηκαν τον Οκτώβριο του 2009, τη στρατηγική που ακολουθήθηκε την περίοδο 2010-2014, τις πολιτικές λιτότητας, το mail Χαρδούβελη και την οικονομικο-κοινωνική κατάσταση της χώρας στις αρχές

της πρώτης θητείας του ΣΥΡΙΖΑ. Αναβιώνουν στην Κουμουνδούρου το ρεύμα του 2012 που τους έφερε στην εξουσία; Αυτό δεν θα ήταν εφικτό, ωστόσο η πλειονότητα των στελεχών του κόμματος εκτιμά πως η πανδημία και η ακρίβεια, που καλπάζουν με ευθύνη του Μαξίμου, θα επιβάλουν τη μεγάλη αλλαγή. Για κάποιους μάλιστα μια νέα κοινωνική έκρηξη είναι η ικανή και αναγκαία συνθήκη για να κάνει ένα

Καμπάνια - απάντηση της Κουμουνδούρου στον πρωθυπουργό σχετικά με την είσοδο της χώρας στα μνημόνια.

restart ο ΣΥΡΙΖΑ. Από τη στιγμή μάλιστα που θεωρούν πως ο Κυριάκος Μητσοτάκης κάνει τα πάντα για να αφήσει πίσω του τις αιτίες που οδήγησαν στην εκτόξευση του ελληνικού χρέους, ο ΣΥΡΙΖΑ αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, προκειμένου να θυμίσει τι έγινε 11 χρόνια πριν. Και αν όλα αυτά γίνονται για να αποκτήσει δυναμική το αντι-ΣΥΡΙΖΑ μέτωπο που έφερε τη Ν.Δ. στην εξουσία, ένας λόγος παραπάνω για την αξιωματική αντιπολίτευση να ανοίξει

Περιοδεία στον Βόλο πραγματοποιήσε την Παρασκευή ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Μεταξύ άλλων επισκέφθηκε το νοσοκομείο της πόλης.

αυτή την κουβέντα. Θα χρειαστεί ασφαλώς να ετοιμάσουν τεκμηριωμένες απαντήσεις για το τρίτο μνημόνιο και το κατά πόσο αυτό θα μπορούσε να μην υπάρχει, αν η Αριστερά δεν αναλάμβανε την εξουσία σχεδόν επτά χρόνια πριν.

Δύο σημαντικά στοιχεία έχει μπροστά του το κόμμα το επόμενο τρίμηνο: τον προϋπολογισμό και το συνέδριο. Με ζητούμενο

πάντα η εικόνα της δημοσκοπικής «καχεξίας» να αλλάξει και η πτώση της Ν.Δ. που δείχνουν οι τελευταίες μετρήσεις να μη συνοδεύεται από παράλληλη μείωση των ποσοστών του ΣΥΡΙΖΑ.

Το κορυφαίο κομματικό γεγονός κατά πολλούς –ανάλογως και με την πορεία της πανδημίας– αποτελεί τη μεγάλη ευκαιρία του Αλέξη Τσίπρα προκειμένου να

διατυπώσει το αίτημα για εκλογές. Να κάνει δηλαδή το βήμα που θα πολιτικοποιήσει την κοινωνική δυσарέσκεια και θα συσπειρώσει τον ΣΥΡΙΖΑ.

Όσον αφορά το σημαντικότερο νομοθέτημα της κυβέρνησης που έχει χαρακτήρα ψήφου εμπιστοσύνης, ήδη από την αξιωματική αντιπολίτευση αναδεικνύουν πως το Μαξίμου κόβει 820 εκατομμύρια ευρώ από τη δημόσια υγεία, αφαιρεί 280 εκατομμύρια από τα δημόσια νοσοκομεία και περικόπτει κατά 600 εκατομμύρια τις έκτακτες δαπάνες για την πανδημία.

Όλα αυτά σχεδιάζουν στην Κουμουνδούρου να τα συνδυάσουν με ένα «σκληρό ροκ» σε σχέση με το πώς μπήκε η χώρα στα προγράμματα εποπτείας, κόβοντας τα μνημονιακά χρόνια στα δύο: πριν και μετά το 2015. Σε σχέση με το think tank, τα πρώτα μνημόνια που δέχτηκε η Κουμουνδούρου είναι πολύ θετικά, με τον Αλέξη Τσίπρα να ζητεί από τους «30» στην πρώτη κλειστή σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε, να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να καταθέσουν προτάσεις που θα βελτιώσουν την καθημερινότητα των πολιτών και θα διαμορφώσουν το κυβερνητικό αφήγημα του κόμματος.

Στον ΣΥΡΙΖΑ επενδύουν πολ-

λά και στην εξεταστική επιτροπή, που άρχισε τις εργασίες της με αντικείμενο τον έλεγχο της διασπίθισης δημοσίου χρήματος και τη χειραγώγηση των ΜΜΕ. Ο Στέλιος Πιέτσας δεν θα κληθεί στη Βουλή και αυτό θέλουν να εκμεταλεωτούν στην Κουμουνδούρου, προκειμένου να προκαλέσουν θόρυβο. Υψηλόβαθμο κοινοβουλευτικό στέλεχος εξηνούσε στην «Κ» πως στην περίπτωση που κάποιο ή κάποια κόμματα αποφασίσουν να αποχωρήσουν ως ένδειξη διαμαρτυρίας, δεν αποκλείεται ο ΣΥΡΙΖΑ να ακολουθήσει. Με αυτόν τον τρόπο δεν θα περνούσε στα «ψιλά» ο θεσμικός κατήφορος στον οποίο, όπως υποστηρίζουν, υπέπεσε η πλειοψηφία ακυρώνοντας τη διαδικασία και διαμορφώνοντας μονομερώς τον κατάλογο των μαρτύρων.

Και εδώ έρχεται και κολλάει το θέμα των συμμαχιών, με την πρωτοβουλία που ανακοίνωσε ο Αλέξης Τσίπρας από το νοσοκομείο του Βόλου για επαφές με τα κόμματα της δημοκρατικής αντιπολίτευσης αρχικά και στη συνέχεια με περιφερειαρχες και δημάρχους. Η Εξεταστική, αλλά και η πανδημία μπορεί να αποτελέσουν μια ευκαιρία για περαιτέρω συνεννοήσεις. Η εβδομάδα που έρχεται θεωρείται κρίσιμη για τις αποφάσεις που θα ληφθούν.

Ανησυχία για εξαγωγή της κρίσης

Επιδεινώνεται διαρκώς το πολιτικό και οικονομικό κλίμα στην Τουρκία

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Σε παραπεταμένη περίοδο αβεβαιότητας εισέρχονται οι ελληνο-τουρκικές σχέσεις, κυρίως λόγω του διαρκώς επιδεινούμενου πολιτικού και οικονομικού κλίματος στη γειτονική χώρα. Πέρα από την προφανή ρητορική ένταση και την προσπάθεια της Αγκυρας να υπενθυμίζει την παρουσία της και στο πεδίο, η τουρκική στάση φαίνεται ότι ανησυχεί το σύνολο της Δύσης. Τις τελευταίες ημέρες έχουν καταφθάσει στην Αθήνα μηνύματα από μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, διά των οποίων μεταφέρεται αφενός η ανησυχία για την κατάσταση στην Αγκυρα, αφετέρου η ανάγκη για εγρήγορση σε μια φάση όπου οι προκλήσεις για την κυβέρνηση του Ταγίπ Ερντογάν αναμένεται να αυξηθούν. Τα μηνύματα συνηθιστών στην Αθήνα προσοχή, καθώς ουδείς πλέον αποκλείει το ενδεχόμενο η κυβέρνηση Ερντογάν να προχωρήσει σε «εξαγωγή» της κρίσης προς την Ελλάδα.

Εκ μέρους της Αθήνας ακολουθείται μια προφανής στάση επιφυλακής, ιδιαίτερα στο σκέλος του μεταναστευτικού - προσφυγικού, το οποίο κρύβει και τις περισσότερες παγίδες. Παράλληλα, πραγματοποιείται και ένας αγώνας δρόμου προκειμένου να υπάρξει άμεση και ταχεία πρόσβαση στο Βερολίνο, ιδίως μετά τη γνωστοποίηση για το νέο κυβερνητικό σχήμα. Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας ήδη δημοσίωνησε με τη νέα ομόλογό του Αναλένα Μπέρμποκ των Πράσινων, ωστόσο τις επόμενες εβδομάδες αναμένονται περαιτέρω επαφές, πάντα με ρεαλισμό ως προς τη δυνατότητα της νέας κυβέρνησης στο Βερολίνο να παρέμβει στην Αγκυρα στη «μετά Μέρκελ» εποχή.

Στο πεδίο, πάντως, πέρα από τις συνήθεις υπερπτήσεις και κάποιες εικονικές αερομαχίες, η τουρκική παρουσία κρίνεται μάλλον περιορισμένη. Η μοναδική ποιοτική αναβάθμιση της τουρκικής παρουσίας στο Αιγαίο είναι εκείνη της χρήσης UAV στον Διεθνή Εναέριο Χώρο, ακόμα και του βόρειου και κεντρικού Αιγαίου, η οποία συνιστά και προβολή τεχνολογικής ισχύος από την πλευρά της Αγκυρας, μάλιστα με νομιμοφανή αιτιολόγηση. Πάντως, στην Αθήνα δεν υπάρχει διάθεση για δημιουργία τριβών, κάτι που ίσως εξηγεί το γεγονός ότι το ερευνητικό πλοίο «Nautical Geo» επιχειρεί πλέον μεταξύ Κρήτης και Πελοποννήσου.

Στην Αθήνα αναδεικνύουν δύο βασικά στοιχεία τα οποία υποδηλώνουν την εγρήγορση της Δύσης αλλά και την –έμμεση πλιν σαφή– στήριξη. Σε διπλωματικό επίπεδο, η Αθήνα αποτιμά ως θετική εξέλιξη την επίσκεψη του πρίγκιπα διαδόχου του Αμπου Ντάμι των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων (ΗΑΕ) Μοχάμεντ μπιν Ζαγιέντ αλ Ναχιάν στην Τουρκία και τις επαφές του με τον κ. Ερντογάν. Δεν έχει περάσει μεγάλο χρονικό διάστημα από την εποχή που η Αγκυρα έστειλε οργίλα μηνύματα προς την Αθήνα για τις ολοένα και στενότερες σχέσεις ανάμεσα στην Ελλάδα και στα ΗΑΕ και προσωπικά με τον πρίγκιπα διδάδοχο, τον οποίο ο κ. Ερντογάν αντιμετώπιζε περίπου ως «ορκιμένο εκθρόν». Ως εκ τούτου, αυτού του τύπου η εξομάλυνση των σχέσεων της Τουρκίας με τα ΗΑΕ γίνεται αντιληπτή ως τακτικισμός και αναγκαστική υποχώρηση του κ. Ερντογάν προκειμένου η χειμαζόμενη τουρκική οικονομία να εξασφαλίσει κάποια ρευστότητα για το αμέσως επό-

EPA / STRINGER

Ως «μάννα εξ ουρανού» και με τις δέουσες τιμές υποδέχθηκε ο Ταγίπ Ερντογάν τον πρίγκιπα διάδοχο του Αμπου Ντάμιπ των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, Μοχάμεντ μπιν Ζαγιέντ αλ Ναχιάν.

Η Ελλάδα ακολουθεί στάση επιφυλακής, ιδιαίτερα στο σκέλος του μεταναστευτικού - προσφυγικού, το οποίο κρύβει και τις περισσότερες παγίδες.

μενο χρονικό διάστημα. Πηγές με γνώση των συζητήσεων κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα ανέφεραν ότι για την Ελλάδα τα ΗΑΕ συνιστούν σύμμαχο και φίλο. Και πρόσθεταν ότι οι πρόσφατες εξελίξεις, μεταξύ άλλων και η επίσκεψη του πρίγκιπα διαδόχου του Αμπου Ντάμιπ στην Αγκυρα, ήταν σε γνώση της Αθήνας. Σε έμπειρους παρατηρητές είναι απολύτως σαφές ότι οι κινήσεις αυτές των ΗΑΕ, όπως και η σχετική ύφεση στο μέτωπο Ισραήλ - Τουρκίας είναι σε γνώση της Ουάσινγκτον η οποία, άλλωστε, έθεσε στο τραπέζι το ενδεχόμενο αναβάθμισης του στόλου των τουρκικών F-16.

Το δεύτερο στοιχείο είναι το στρατιωτικό. Την ερχόμενη Παρασκευή κορυφώνεται η μετακίνηση αμερικανικών οχημάτων, τεθωρακισμένων και ελικοπτέρων

μέσω του λιμανιού της Αλεξανδρουπόλης, σε μια πρωτοβουλία η οποία ξεπερνάει κάθε προηγούμενο. Η μετατροπή της Αλεξανδρουπόλης σε παρακαμπτήριο οδού των Στενών στο πλαίσιο προφύλαξης των Αμερικανών από πιθανές αναταράξεις στην Αγκυρα, αποτελεί από μόνη της μια πολύ ισχυρή δήλωση, παρά το γεγονός ότι βασικός στόχος της είναι η δυνατότητα ταχείας ανάπτυξης δυνάμεων για την προβολή ισχύος έναντι της Ρωσίας.

Οι συμφωνίες με τη Γαλλία

Αναλόγως ταχύτητα προχωρούν οι διάφορες συμφωνίες που έχει υπογράψει η Ελλάδα με τη Γαλλία. Στις 16 Δεκεμβρίου ο υπουργός Εθνικής Αμυνας Νίκος Παναγιωτόπουλος θα παραστεί στην τοποθέτηση τρόφιμας στην πρώτη φρεγάτα FDI που ναυπηγείται αυτή τη στιγμή για λογαριασμό του γαλλικού ναυτικού, έπειτα από πρόσκληση της ομολόγου του Φλωράνς Παρί. Εως τότε εκτιμάται ότι θα έχει ολοκληρωθεί και η –πολλών χιλιάδων σελίδων– σύμβαση για την προμήθεια των τριών φρεγατών FDI του Πολεμικού Ναυτικού. Παράλληλα, συνεχίζονται και οι επαφές για τις νέες κορβέτες του Π.Ν., που αναμένεται να ολοκληρωθούν ιδανικά πριν από το νέο έτος ή στις αρχές του.

Αλλαξε κάτι με τα Εμιράτα;

Του **ΕΙΔΙΚΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗ**

Από τότε που ξεκίνησαν τα κινήματα των «αραβικών ανοίξεων» το 2010-2011 η Τουρκία και τα Εμιράτα βρίσκονταν σταθερά απέναντι η μία στην άλλη. Τυνησία, Αίγυπτος, Συρία και κυρίως Λιβύη ήταν τα βασικά μέτωπα. Ο λόγος της αντιπαλότητας ήταν η σταθερή υποστήριξη που προσέφερε ο Ερντογάν στις μουσουλμανικές αδελφότητες της περιοχής. Το Κατάρ έδινε τα χρήματα και η Τουρκία μέσω των μυστικών της υπηρεσιών αναλάμβανε τον σχεδιασμό και την εκτέλεση. Το κίνημα των Αδελφών Μουσουλμάνων και οι άλλες αδελφότητες απειλούσαν τα θεοκρατικά βασίλεια της αραβικής χερσονήσου. Επιπλέον, Τουρκία, Κατάρ και Ιράν που παραδοσιακά έχουν καλές σχέσεις μεταξύ τους, αντιμετώπιζονταν από τα Εμιράτα ως το συνώνυμο του κακού.

Παρ' όλα αυτά την προηγούμενη εβδομάδα πραγματοποιήθηκε στην Τουρκία η πρώτη επίσημη επίσκεψη του σείχη και πρίγκιπα διαδόχου των Εμιράτων ύστερα από 10 χρόνια. Παράλληλα, υπεγράφησαν συμφωνίες που θα δώσουν μία ένεση 10 δισ. δολαρίων στη χειμαζόμενη τουρκική οικονομία. Τι άλλαξε στις σχέσεις των δύο χωρών;

Ο βασικός λόγος είναι ότι τους τελευταίους μήνες η Τουρκία περιόρισε σημαντικά την υποστήριξη που παρείχε στις μουσουλμανικές αδελφότητες. Η κίνηση της μπορεί να ήταν ευκαιριακή. Ενώ η τουρκική οικονομία καταρρέει, το καθεστώς Ερντογάν δεν έχει την πολυτέλεια να δαπανά χρήματα στο εξωτερικό. Μπορεί πάλι να οφειλόταν στο ότι ο Ερντογάν διαπιστώνει με έντονη ανησυχία την προοδευτική απομόνωση της χώρας του από τα κράτη της περιοχής. Προσπαθεί να ρίξει γέφυρες. Με αφορμή την απελευθέρωση ενός ζευγαριού από το Ισραήλ που συνελήφθη στην Τουρκία, ο Ερντογάν συνομίλησε ύστερα από πολλά χρόνια με την ισραηλινή πολιτική ηγεσία. Τέλος, τα Εμιράτα κατέχουν σημαίνοντα ρόλο στις –αμερικανικές εμπνεύσεως–

συμφωνίες του Αβραάμ με τις οποίες αναγνωρίστηκε το Ισραήλ. Αποκαθιστώντας τις σχέσεις ο Ερντογάν, μπορεί να προσπαθεί να βρει σημεία επικοινωνίας με τις ΗΠΑ.

Τα Εμιράτα θέλησαν να δείξουν ότι εκτίμησαν την κίνηση της Τουρκίας να πάψει την υποστήριξη προς τις αδελφότητες. Εξαρχής δεν ήταν επιλογή τους να συγκρουσθούν με την Αγκυρα. Ο Ερντογάν ήταν που ώθησε τα πράγματα στη συγκρουσιακή σχέση. Η επίσκεψη περνάει το μήνυμα ότι υπάρχουν περιθώρια συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών, σε περίπτωση που η Τουρκία αυτοσυγκρατηθεί. Επίσης, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η πτώση της λίρας

Ο γερόλυκος Ερντογάν επιβεβαιώνει ότι δεν έχει πει ακόμη την τελευταία λέξη. Με πείσμα θα συνεχίσει να ανακατεύει την τράπουλα όσο κρατούν οι δυνάμεις του.

δημιουργεί εξαιρετικά ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον. Οι Εμιρτανοί δεν βγαίνουν χαμένοι από τις επενδύσεις που θα κάνουν στην Τουρκία.

Τέλος, ο γερόλυκος Ερντογάν επιβεβαιώνει ότι δεν έχει πει ακόμη την τελευταία λέξη. Με πείσμα θα συνεχίσει να ανακατεύει την τράπουλα όσο κρατούν οι δυνάμεις του. Τίποτα δεν είναι δεδομένο στην εξωτερική πολιτική εκτός από τα συμφέροντα των κρατών που τη διαμορφώνουν.

ΥΓ. Το πρώτο θύμα της προσεγγίσεως είναι ο Τούρκος μαφιόζος Σεντάτ Πεκέρ. Εχει βρει καταφύγιο στα Εμιράτα και εδώ και μήνες δημοσιεύει βιντεοσκοπημένα μηνύματα με συγκεκριμένες καταγγελίες διαφθοράς κατά του Ερντογάν. Μετά την επίσκεψη του σείχη των Εμιράτων στην Αγκυρα ο αρχιμαφιόζος διαπίστωσε ότι είχε χάσει την πρόσβαση στο Διαδίκτυο...

Στον «αέρα» δημόσιες επενδύσεις, εξοπλιστικά στην Τουρκία

Του **ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ**

Πρόγραμμα λιτότητας τύπου ΔΝΤ, χωρίς όμως να γίνεται καμία αναφορά σε αυτό, αναμένεται να εφαρμόσει ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν 19 μήνες πριν από τις εκλογές που, σύμφωνα με τις δηλώσεις του, θα διεξαχθούν τον Ιούνιο του 2023. Πληροφορίες αναφέρουν πως λόγω της οικονομικής δυσπραγίας και της έλλειψης ρευστότητας αναμένεται να «παγώσουν» τα μεγάλα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων για τα έτη 2022 και ίσως 2023, έτσι ώστε να διοχετευθεί «χρήμα» στις τσέπες των Τούρκων πολιτών που σχεδόν καθημερινά βλέπουν τα εισοδήματά τους να μειώνονται όλο και περισσότερο. Με το τελευταίο κραχ της τουρκικής λίρας την περασμένη εβδομάδα, που ξεπέρασε το 14%, ο βασικός μισθός στην Τουρκία μειώθηκε στα 200 ευρώ! Στην αντιπολίτευση εκτιμούν πως θα «παγώσουν» έργα όπως αυτό της διώρυγας της Κωνσταντινούπολης, οι νέοι αυτοκινητόδρομοι και πολλά άλλα έργα υποδομής.

Ερωτήματα παραμένουν για τα εξοπλιστικά προγράμματα της Τουρκίας καθώς, όπως αναφέρουν αναλυτές, η υποτίμηση της λίρας, που από τον Φεβρουάριο ξεπέρασε το 65% έναντι του δολαρίου και του ευρώ, ενδέχεται να οδηγήσει σε πιθανές καθυστερήσεις ή και σε αναβολές ναυπηγήσεων πλοίων, όπως και στις αγορές μαχητικών αεροσκαφών, καθώς το κόστος για τον προϋπολογισμό

εκτοξεύεται σε επίπεδα που κανένας δεν είχε προβλέψει. Οι ελπίδες της κυβέρνησης για τη διάσωση της τουρκικής οικονομίας είναι οι ξένες επενδύσεις, όμως επενδυτές σε Ευρώπη και ΗΠΑ μέχρι στιγμής διστάζουν να φέρουν τα κεφάλαιά τους στην Τουρκία. Αναλυτές αναφέρουν πως δεν υπάρχει εμπιστοσύνη στην οικονομική πολιτική της κυβέρνησης και εκφράζουν τις επιφυλάξεις τους για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και της κεντρικής τράπεζας. Πριν από λίγες ημέρες, ο κυβερνητικός εταίρος και πρόεδρος του Κόμματος Εθνικιστικής Δράσης, Ντεβλέτ Μπαχτσελί, τόνισε πως η κεντρική τράπεζα δεν πρέπει να είναι ανεξάρτητη.

Ικέτης στον «μεγάλο εκθρόν»

Η οικονομική κρίση είναι ο λόγος που ο κ. Ερντογάν αναγκάστηκε να προσεγγίσει τον «μεγάλο εκθρόν», τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, που –όπως είχε δηλώσει ο υπουργός Εσωτερικών της Τουρκίας Σουλεϊμάν Σοϊλού– «ήταν ο χρηματοδότης της απόπειρας πραξικοπήματος εναντίον του προέδρου της Τουρκίας». Την Τετάρτη υποδέχθηκε στο προεδρικό μέγαρο στην Αγκυρα τον πρίγκιπα διάδοχο Μοχάμεντ μπιν Ζαγιέντ αλ Ναχιάν· μετά τη συνάντησή τους υπογράφηκαν εννέα συμφωνίες οικονομικής συνεργασίας.

«Για επενδύσεις 10 δισ. δολαρίων η Αγκυρα έλασε το παζιρόκοπημα, τη Λιβύη, τη Συρία, την Ανατολική Μεσόγειο, τους Αδελφούς Μουσουλμάνους και τον αρ-

REUTERS / CAGLAR OZKAN

Με το τελευταίο κραχ της τουρκικής λίρας, την περασμένη εβδομάδα, που ξεπέρασε το 14%, ο βασικός μισθός στην Τουρκία μειώθηκε στα 200 ευρώ!

Δραματική η οικονομική κατάσταση, ο Ερντογάν ετοιμάζει λιτότητα τύπου ΔΝΤ – «Το έχουμε ξαναδεί το έργο. Είναι σαν σειρά στο Netflix, όμως ξέρουμε την κατάληξη».

χιμαφιόζο Σεντάτ Πεκέρ», σχολίασε η εφημερίδα Cumhuriyet αναφερόμενη στα μέτωπα αντιπαλότητας που είχαν οι δύο χώρες. Σύμφωνα με πληροφορίες, επενδυτικά κεφάλαια του Αμπου Ντάμιπ αρχικά θα διοχετευθούν για την αγορά μεγάλου ομίλου μέσων ενημέρωσης, την αγορά

ποδοσφαιρικής ομάδας της Κωνσταντινούπολης και αργότερα θα ξεκινήσουν οι εξαγορές τουρκικών εταιρειών τηλεπικοινωνίας, λιμανιών και ίσως και τραπεζών. «Υπάρχουν ερωτήματα αν θα είναι αρκετά τα επενδυτικά κεφάλαια από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, γίνονται συζητήσεις πως ίσως γίνουν παρόμοιες κινήσεις με τη Σαουδική Αραβία και το Κατάρ», λέει στην «Κ» ο Ταϊλάν Μπουγιούκσιν, αναλυτής της μεγάλης αντιπολιτευόμενης εφημερίδας Sozcu.

Η επιμονή με τα επιτόκια

Στο θέμα της επιμονής Ερντογάν στην πολιτική της μείωσης των επιτοκίων, αδιαφορώντας για τον πληθωρισμό, αναφέρει πως «ουσιαστικά παίζουν τζόγο και παίζουν γνωρίζοντας πως θα χά-

σουν, όμως και τώρα δεν το βλέπουν. Καθώς όταν αυξάνονται οι εξαγωγές αυξάνονται και οι εισαγωγές. Το 80% των εξαγωγών εξαρτώνται από τις εισαγωγές. Άρα, αυτός ο κύκλος δεν έχει τέλος. Αυξάνεται το κόστος παραγωγής, ο πληθωρισμός». Στο ερώτημά μας αν υπάρχει πιθανότητα αλλαγής στρατηγικής της κυβέρνησης, τονίζει: «Δεν πιστεύω πως θα υποχωρήσει από την πολιτική αυτή. Διότι δίνει μάχη με τις αγορές, με τους παίκτες στις αγορές. Ο ίδιος ξεκίνησε έναν πόλεμο με ένα νέο δικό του οικονομικό μοντέλο και δηλώνει πως θα αντιμετωπίσει την παγκόσμια ελεύθερη αγορά. Δεν περιμένω να υποχωρήσει, θα επιμείνει και θα κάνει κι άλλες κινήσεις όπως με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Εμείς, ως μέλη του οικονομικού Τύπου, δεν έχουμε καταλάβει ποιος είναι ο στόχος του» αναφέρει.

Ο Μπουράκ Αρζοβα, καθηγητής Οικονομικών στο τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Μαρμαρά, μας αναλύει τι συμβαίνει στην τουρκική οικονομία:

«Εμείς αυτή την ταινία την έχουμε ξαναδεί. Την εποχή του μεγάλου κατάρρευσης της Τουρκίας αναγκάστηκε να αυξήσει τα επιτόκια. Απέτυχαν να συγκρατήσουν την ισοτιμία. Τώρα όμως τα πράγματα είναι πιο δύσκολα, καθώς δεν έχουν αποθέματα για να διαθέσουν. Μιλάνε για ένα νέο

«οικονομικό μοντέλο», όμως τα έχουμε ξαναζήσει αυτά. Αν είναι σειρά αυτό που παρακολουθούμε είναι η τρίτη σεζόν. Είναι σαν σειρά του Netflix. Όμως ξέρουμε την κατάληξη, οι πρωταγωνιστές αλλάζουν, όμως το αποτέλεσμα είναι το ίδιο».

«Αγοράστε λίρες»

Βουλευτές του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος υπενθυμίζουν ότι ο πρόεδρος της Τουρκίας πριν από δύο χρόνια καλούσε τους Τούρκους πολίτες να πουλήσουν όλο το συνάλλαγμά τους για να αγοράσουν τουρκικές λίρες. Ζητούσε τη στήριξή τους. Όσοι τον πίστεψαν τότε, λένε, έχασαν το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας τους.

Η εφημερίδα Cumhuriyet αναφέρει πως ο κ. Ερντογάν πάντα μιλάει για «εθνικό οικονομικό πρόγραμμα», όμως είναι η ίδια η τουρκική κυβέρνηση που έχει υπογράψει συμβάσεις με τους κατασκευαστές της χώρας υποσχόμενη να τους πληρώσει σε δολάρια και σε ευρώ! Οι τιμές των διωδίων στα αυτοκίνητα, δοτούμενα έργα, των ενοικίων των μεγάλων αεροδρομίων δεν έχουν υπογραφεί σε τουρκικές λίρες, αλλά σε δολάρια και ευρώ. Το τουρκικό δημόσιο ενώ πληρώνει μισθούς και συντάξεις σε λίρες, στις συμβάσεις πληρώνει σε συνάλλαγμα, καθώς και οι κατασκευαστικές εταιρείες της χώρας, όπως αναφέρει η εφημερίδα, δεν εμπιστεύονται τις υποσχέσεις του προέδρου της Τουρκίας για την οικονομία της.

Προληπτική αγωγή με προστασία ενός έτους

Ο Μενέλαος Πάγκαλος μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ

Εμβόλιο δεύτερης γενιάς κατά της COVID-19, στοχευμένο κατά των παραλλαγών ανησυχίας, θα παρουσιάσει πριν από το τέλος του χρόνου η AstraZeneca, σύμφωνα με τον εκτελεστικό αντιπρόεδρο επικεφαλής έρευνας και ανάπτυξης, Μενέλαο (Μένε) Πάγκαλο. Όπως δώλωσε στο Athens Health Summit της «Καθημερινής» την περασμένη Τετάρτη ο κ. Πάγκαλος, το νέο εμβόλιο «θα παρέχει μία πολύ ευρύτερη ανοσολογική απόκριση» έναντι παραλλαγών όπως η «Δ», αλλά και η «Α» και η «Γ». Όπως υπενθύμισε ο Βρετανός επιστήμονας και επιχειρηματίας, με καταγωγή από τη Χίο, τα υφιστάμενα εμβόλια αναπτύχθηκαν έχοντας στο στόχαστρο την αρχική εκδοχή του νέου κορωνοϊού, το στέλεχος Γουχάν. Σημείωσε, πάντως, ότι η πρώτη γενιά των εμβολίων εξακολουθεί να παρέχει «πολύ καλή προστασία» έναντι των παραλλαγών, συμπεριλαμβανομένης και της «Δ».

Ερωτηθείς, αν όποιος έχει λάβει δύο δόσεις του εμβολίου της AstraZeneca, ανεξαρτήτως ηλικίας, πρέπει να κάνει ενισχυτική δόση, ο σερ Μένε (χρίστηκε ιππότης πέρυσι από τη βασίλισσα Ελισάβετ για τις υπηρεσίες του στην επιστήμη) απάντησε: «Είναι δύσκολο να κρίνουμε αυτή τη στιγμή με βάση τα δεδομένα που έχουμε. Οι κυβερνήσεις και οι συμβουλευτικές επιτροπές προσεγγίζουν με ταιριαστά προσεκτικό τρόπο το ζήτημα. Συστή-

νουν στους πιο ευάλωτους να κάνουν την τρίτη δόση εξαιτίας της υποχώρησης της ανοσίας. Σε ορισμένες χώρες βλέπουμε τα κρούσματα στους εμβολιασμένους να οδηγούν σε μεγαλύτερο βαθμό σε συμπτωματική νόσηση, ακόμα και σε νοσηλείες. Και ξέρουμε ότι η τρίτη δόση προκαλεί ισχυρή ανοσολογική απόκριση, τόσο όσον αφορά τα Τ κύτταρα αλλά και τα αντισώματα».

Το υψηλόβαθμο στέλεχος της AstraZeneca επικείμενη να αντικρούσει την εντύπωση ότι το εμβόλιο της εταιρείας είναι λιγότερο αποτελεσματικό από τα εμβόλια mRNA. «Με ενδιαφέρει πολύ να μάθω πώς λειτουργούν διαφορετικά εμβόλια σε βάθος χρόνου», είπε. «Βλέπουμε τα ξεσπάσματα του ιού τώρα στη Γερμανία, στη Δανία, στην Αυστρία... Στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρότι έχουμε υψηλό αριθμό κρουσμάτων, δεν έχουμε τόσο πολλές νοσηλείες. Και στο Ηνωμένο Βασίλειο χρησιμοποιούμε ένα κάπως διαφορετικό μείγμα εμβολίων (σ.σ.: αναφέρεται στην πιο διευρυμένη χρήση του AstraZeneca) – αν και δίνουμε τώρα σε όλους ενισχυτικές δόσεις με mRNA».

Σχετικά με τις ενδείξεις αυξημένης προστασίας από έναν συνδυασμό εμβολίων (π.χ. AstraZeneca με ένα από τα εμβόλια τεχνολογίας mRNA), εξέφρασε επιφυλάξεις. «Εξαρτάται πώς το υπολογίζουμε. Δεν νομίζω ότι αρκεί να μετράμε εξουδετερωτικά αντισώματα – που είναι αυτό στο οποίο όλοι εστιάζουν, δυστυ-

Ο Μενέλαος (Μένε) Πάγκαλος είναι εκτελεστικός αντιπρόεδρος, επικεφαλής έρευνας και ανάπτυξης της AstraZeneca.

χώς». Για την πιο μακροπρόθεσμη προστασία έναντι του κινδύνου νοσηλείας και θανάτου, όπως είπε, τα Τ κύτταρα «μπορεί να είναι εξίσου ή περισσότερο σημαντικά» από τα αντισώματα.

Η AstraZeneca, σύμφωνα με πρόσφατη ανακοίνωσή της, έχει διανεμίσει 2 δισεκατομμύρια δόσεις του εμβολίου της σε περισσότερες από 170 χώρες, τα 2/3 εκ των οποίων είχαν ως προορισμό χώρες χαμηλού ή μεσαίου προς χαμηλού εισοδήματος. Ποιες ήταν οι μεγαλύτερες προκλήσεις στη διαδικασία ανάπτυξης και διανομής του εμβολίου;

«Τα τελευταία δύο χρόνια ήταν τα πιο δύσκολα της καριέρας μου», παραδέχθηκε ο κ. Πάγκαλος. «Έπρεπε να κάνουμε πράγματα που κανονικά χρειάζονται δέκα χρόνια σε έναν χρόνο ή 18 μήνες. Υπήρξαν όλες αυτές οι πολιτικές αντιδράσεις στις ΗΠΑ (όπου το εμβόλιο δεν εγκρίθηκε ποτέ), μεταξύ

της Ε.Ε. και του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με το Brexit... Όλα αυτά δεν είχαν σχέση με το εμβόλιό μας, αλλά βρεθήκαμε στην καρδιά της αντιπαράθεσης. Παρ' όλα αυτά πετύχαμε να διανεμήσουμε περισσότερες από 2 δισεκατομμύρια δόσεις. Νομίζω είμαστε λίγο πιο πάνω από την Pfizer. Μόνο το κινεζικό Sinovac έχει πετύχει αντίστοιχο όγκο παραδόσεων. Και τα κάναμε όλα αυτά χωρίς να έχουμε καθόλου κέρδος (σ.σ.: στις νέες συμβάσεις με χώρες του ανεπτυγμένου κόσμου η AstraZeneca θα έχει για πρώτη φορά περιθώριο κέρδους)».

Η καθυστέρηση στις παραδόσεις εμβολίων προς την Ε.Ε., ωστόσο, στο πρώτο μισό του έτους, οδήγησε σε παρατεταμένη αντιπαράθεση και δικαστική διαμάχη της εταιρείας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ρώτησα τον εκτελεστικό αντιπρόεδρο της AstraZeneca γιατί οι αρχικές εκτιμήσεις της

“

Η αγωγή μονοκλωνικών αντισωμάτων της AstraZeneca με μία ένεση παρέχει προστασία που θεωρούμε ότι διαρκεί έως και 12 μήνες.

“

Υπήρξαν οι πολιτικές αντιδράσεις μεταξύ Ε.Ε. και Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με το Brexit... Όλα αυτά δεν είχαν σχέση με το εμβόλιό μας, αλλά βρεθήκαμε στην καρδιά της αντιπαράθεσης.

εταιρείας για τις παραδόσεις αποδείχθηκαν υπερβολικά αισιόδοξες.

«Ήταν δύσκολο για εμάς –και για όλες τις εταιρείες παραγωγής εμβολίων– γιατί έπρεπε να κάνουμε τα πάντα δέκα φορές πιο γρήγορα. Όταν παίρνεις μία περίπλοκη διαδικασία, όπως αυτή που είχαν επινοήσει στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και προσπάθειες να την προσαρμόσεις, όταν υπογράφονται συμβάσεις πριν γίνει πλήρως κατανοητό πώς θα γίνει η παραγωγή, είναι απολύτως φυσιολογικό να σκοντάφτει σε διάφορα σημεία. Οι παραγωγοί του εμβολίου μας ανά τον κόσμο έμαθαν από αυτά τα προβλήματα και η διαδικασία έγινε πιο ομαλή. Θα ήταν καλύτερο να είχαμε αποφυγεί τέτοια προβλήματα, αλλά είναι απολύτως φυσιολογικά και το θεωρώ απίστευτο ότι καταφέραμε να παραδώσουμε 2 δισεκατομμύρια δόσεις σε μόλις 18 μήνες (από την αρχή του εγχειρήματος)».

«Σημαντικό εργαλείο»

Στις 18 Νοεμβρίου η AZ ανακοίνωσε ότι μια κλινική δοκιμή για την αγωγή μονοκλωνικών αντισωμάτων που έχει αναπτύξει έδειξε ότι η προληπτική της χρήση μειώνει την εμφάνιση συμπτωματικής COVID-19 κατά 83%, ενώ αποτρέπει τη σοβαρή νόσηση και τον θάνατο σε ποσοστό 100%. Ξεκωριστή μελέτη έδειξε ότι αν ληφθεί τρεις ημέρες μετά την εμφάνιση των συμπτωμάτων, μειώνει τον κίνδυνο σοβαρής νόσησης ή θανάτου κατά 88%. «Πιστεύω ότι θα είναι ένα πολύ σημαντικό εργαλείο», σχολίασε ο κ. Πάγκαλος. Όπως εξήγησε, ορισμένες κατηγορίες του πληθυσμού –καρκινοπαθείς που υποβάλλονται σε χημειοθεραπεία, όσοι λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή έπειτα από μεταμόσχευση ή ανοσοκατασταλτικά φάρμακα κ.ά.– δεν αντιδρούν καλά στα εμβόλια. Για τους ανθρώπους αυτούς, σημείωσε, για να μην αναγκαστούν να παραμείνουν κλεισμένοι στα σπίτια φοβούμενοι να κυκλοφορήσουν όσο ο ιός εξαπλώνεται, το σκέυασμα αυτό «με μία ένεση παρέχει προστασία που θεωρούμε ότι διαρκεί έως και 12 μήνες». Οι υφιστάμενες αγωγές με μονοκλωνικά αντισώματα, τόνισε, απαιτούν ενέσεις κάθε μήνα για να παρέχουν αντίστοιχη προστασία. «Δεχόμαστε ήδη πολλά e-mails από ασθενείς που είναι σήμερα κλειδωμένοι στο σπίτι, οι οποίοι ρωτούν πότε θα εγκριθεί η νέα αγωγή και πόσο άμεσα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτήν».

«Το μέλλον της υγείας απαιτεί νέα (και καλύτερα) δεδομένα»

Πώς θα μετασχηματίσει το τοπίο στην υγεία η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης; Μπορεί η γενετική, σε συνδυασμό με την εις βάθος γνώση των χαρακτηριστικών του κάθε ασθενούς, να οδηγήσει σε πραγματικά εξατομικευμένες θεραπείες; Μπορούν οι νέες τεχνολογίες να πετύχουν θεαματικά παράταση του προσδόκιμου ζωής;

Αυτά και άλλα συναρπαστικά –και ενίοτε τρομακτικά– συζητήσαμε την Πέμπτη (παρόμοιες του Thanksgiving) στο Athens Health Summit με τρεις κορυφαίους Ελληνοαμερικανούς επιστήμονες και επιχειρηματίες του χώρου της υγείας: τον Τζορτζ Γιανκόπουλο, συνιδρυτή, πρόεδρο και chief scientific officer της Regeneron, που έγινε παγκοσμίως γνωστή για τη θεραπεία μονοκλωνικών αντισωμάτων που ανέπτυξε κατά της COVID-19· τον Στέλιο Παπαδόπουλο, πρόεδρο Δ.Σ. της Biogen, της Exelixis και της Regulus Therapeutics· και τον Βαγγέλη Βεργέτη, συνιδρυτή της Intelligencia, μιας εταιρείας που εστιάζει στην εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης στη φαρμακευτική έρευνα και ανάπτυξη.

Κοινή θεματική των τριών ομιλητών ήταν ότι οι νέες τεχνολογίες είναι ισχυρά μεν εργαλεία, αλλά οι αλλαγές που θα επιφέρουν στην παραγωγή θεραπειών και τη φροντίδα των ασθενών θα είναι σταδιακές και ότι ορισμένες προσδοκίες που έχουν καλλιεργηθεί είναι εκτός πραγματικότητας.

«Δεν άλλαξε η φαρμακοβιομηχανία σε μια βραδιά και επινοήσε εκ του μηδενός νέους τρόπους να παράγει εμβόλια ή –όπως η δική μας εταιρεία– θεραπείες βασισμένες στα μονοκλωνικά αντισώματα», είπε ο δρ Γιανκόπουλος, μεγάλη μορφή της βιοτεχνολογίας, με περισσότερες από 100 πατέντες στο όνομά του, προσωπική περιου-

σία άνω του 1 δισ. δολαρίων – τη δεκαετία του '90 ήταν ο 11ος επιστήμονας παγκοσμίως σε αριθμό παραπομπών. «Όλα βασίστηκαν σε δεκαετίες επενδύσεων σε αυτές τις τεχνολογίες».

Σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη, την οποία συνόψισε ως «δυνατότητα αναγνώρισης μοτίβων από την επεξεργασία δεδομένων», τόνισε ότι «δεν έχουμε το είδος των δεδομένων –εις βάθος, καλά δομημένων– που χρειαζόμαστε για να κάνουμε την καλύτερη δυνατή ανάλυση. Για να γίνει πιο αποτελεσματική αυτή η αναγνώριση μοτίβων, συνεπώς, να εντο-

Όσα είπαν τρεις κορυφαίοι Ελληνοαμερικανοί επιστήμονες και επιχειρηματίες στο Athens Health Summit, που διοργάνωσε η «Κ».

πίζει πρώιμες ενδείξεις νόσησης ή ενδείξεις ότι ένας ασθενής θα ανταποκριθεί καλά ή όχι σε μία θεραπεία, χρειαζόμαστε καλύτερα δεδομένα».

Έκανε ειδική αναφορά στα δεδομένα για το DNA ασθενών, σε συνδυασμό «με τους πιο αναλυτικούς δυνατούς ηλεκτρονικούς φακέλους» του ιστορικού τους. «Πολλοί άνθρωποι σήμερα παίρνουν φάρμακα που δεν τους βοηθούν, ή μπορεί και να τους βλάπτουν», υπογράμμισε ο συνιδρυτής της Regeneron. «Επί του παρόντος δεν το παρακολουθούμε αυτό και δεν καταλαβαίνουμε τα γενετικά δεδομένα που το εξηγούν». Χωρίς την αναβάθμιση στον όγκο και την ποιότητα των διαθέσιμων δεδομένων, η εξατομικευμένη Ιατρι-

Από αριστερά στην οθόνη: Βαγγέλης Βεργέτης, συνιδρυτής της Intelligencia –εταιρείας που εστιάζει στην εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης στη φαρμακευτική έρευνα και ανάπτυξη–, Στέλιος Παπαδόπουλος, πρόεδρος Δ.Σ. της Biogen, της Exelixis και της Regulus Therapeutics και Τζορτζ Γιανκόπουλος, συνιδρυτής, πρόεδρος και chief scientific officer της Regeneron – που έγινε παγκοσμίως γνωστή για τη θεραπεία μονοκλωνικών αντισωμάτων κατά της COVID-19.

κή θα παραμείνει άπαστο όνειρο, κατέληξε.

«Είναι σαφές εδώ και κάποιον καιρό ότι η επιστήμη των δεδομένων [data science] αναδιαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο κάνουμε τη δουλειά μας – δηλαδή την ανακάλυψη, ανάπτυξη, παρασκευή και πώληση φαρμάκων και θεραπειών», υπερθεμάτισε ο Στέλιος Παπαδόπουλος. Ο μετασχηματισμός αυτός, όπως σημείωσε, έχει επιταχυνθεί από την εμπειρία της πανδημίας και της «απομόνωσης, εξ αποστάσεως εργασίας και εξ αποστάσεως παροχής ιατρικής φροντίδας» που τη χαρακτηρίζει.

Σχετικά με τις εξατομικευμένες θεραπείες, χαρακτήρισε «εντελώς ουτοπική» την ακραία εκδοχή της ιδέας: «Ακόμα κι αν είχαμε τα δε-

δομένα, από απόψεως οικονομικών κλίμακας δεν θα είχε καμία λογική η παραγωγή τους». Η ρεαλιστική ελπίδα, όπως εξήγησε, είναι η κατηγοριοποίηση του πληθυσμού σε διαφορετικές ομάδες με βάση τη γενετική και την επιγενετική και τη χορήγηση διαφορετικών σκευασμάτων σε κάθε ομάδα – όπως ήδη συμβαίνει σε κάποιον βαθμό με τον καρκίνο.

«Υπάρχει μια αλλαγή νοοτροπίας» χάρη σε τεχνολογίες όπως η τεχνητή νοημοσύνη, τόνισε από την πλευρά του ο Βαγγέλης Βεργέτης. «Εως τώρα εστιάζαμε στο να βρούμε ποιον νοσούν και να τους θεραπεύσουμε. Τώρα ολοένα και περισσότερο η έμφαση είναι στον πρώιμο εντοπισμό, στην πρόληψη, στην καθυστέρηση, ίσως και την

εξάλειψη κάποιων ασθενειών». Ο δρ Βεργέτης έκανε ειδική αναφορά στο Ηνωμένο Βασίλειο και το Ισραήλ ως χώρες με λεπτομερή δεδομένα σε βάθος δεκαετιών για το ιστορικό ασθενών (από τι έπασχαν, σε τι αγωγές ανταποκρίθηκαν), που χρησιμοποιούν τα δεδομένα αυτά για την έρευνα και την ανάπτυξη νέων φαρμάκων.

Ανισότητα και αθανασία

Οι νέες τεχνολογίες –και οι ακριβείς θεραπείες που βασίζονται σε αυτές– θέτουν επιτακτικά το ζήτημα της ισότητας, τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο περισσότερο ή λιγότερο προνομιστικών ομάδων του πληθυσμού. Ο Τζ. Γιανκόπουλος ανέφερε ότι στο πλαίσιο της συνεργασίας της

Regeneron με άλλες μεγάλες φαρμακευτικές εταιρείες για τη δημιουργία μιας μεγάλης κοινής βάσης γενετικών δεδομένων, «συζητάμε ένα νέο εγχείρημα για ευρείας κλίμακας γενετική αλληλούχιση στον αφροαμερικανικό πληθυσμό, που ιστορικά έχει υποεκπροσωπηθεί σε αυτές τις έρευνες».

Η τεχνολογική κοσμογονία των τελευταίων ετών, τέλος, έχει δημιουργήσει μεγάλες προσδοκίες στο πεδίο της μακροβιότητας. «Είναι ένα πολύ ενδιαφέρον ερώτημα», σχολίασε ο Στέλιος Παπαδόπουλος. «Σκεφτείτε ένα αεροπλάνο: είναι κατασκευασμένο για 20.000 πτήσεις, αλλά με τη σωστή συντήρηση η ζωή του μπορεί να παραταθεί. Μπορούμε να κάνουμε αντίστοιχη συντήρηση στα κύτταρα, ώστε να παρατείνουμε τη διαδικασία της κυτταρικής διαίρεσης και να αναβάλουμε τις βλάβες που την πλήττουν; Υπάρχει ένα εγγενές, απόλυτο όριο στο πόσο μπορεί να διαρκέσει η ζωή; Ή μπορούμε με την κατάλληλη συντήρηση –τη σωστή φαρμακευτική αγωγή– να το παρατείνουμε;». Ο έμπειρος Θεσσαλονικιός επιχειρηματίας απογοητεύσε το κοινό απαντώντας ο ίδιος στην ερώτησή του: «Δεν έχω ιδέα ποια είναι η απάντηση».

Ο δρ Γιανκόπουλος εξέφρασε τη βεβαιότητα που αισθάνεται για τη φαρμακευτική έρευνα και την ανάπτυξη νέων φαρμάκων. «Απέναντί τους είναι η ανισότητα και η αθανασία. Αλλά για μια ακόμα φορά προσγειώσε το ακροατήριο του συνεδρίου: «Απέναντί τους είναι το σημείο αυτό. Όλα αυτά τα όνειρα έχουν την αξία τους» αλλά στο παρόν, πρέπει να εστιάζουμε στις υπάρχουσες «στενωπούς», αυτά που μας αποτρέπουν από το να κάνουμε τα αναγκαία επόμενα βήματα».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Μια πιο «φιλική» στην Ε.Ε. Γερμανία

Αισιοδοξία προκαλεί η προγραμματική συμφωνία των τριών εταίρων τής υπό τον Ολαφ Σολτς νέας κυβέρνησης

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Πάνω από 250 φορές αναφέρεται η λέξη «Ευρώπη» στην προγραμματική συμφωνία που παρουσίασαν την Τετάρτη οι τρεις εταίροι στη νέα γερμανική κυβέρνηση του Σοσιαλδημοκράτη διαδόχου της Αγκελα Μέρκελ, Ολαφ Σολτς, Σοσιαλδημοκράτες (SPD), Πράσινοι και Ελευθεροί Δημοκράτες (FDP). Οι νύξεις για αλλαγή των συνθηκών και η ρητή αναφορά σε ομοσπονδία ευρωπαϊκών κρατών καλλιεργούν ελπίδες ότι το Βερολίνο εγκαταλείπει την εσωστρέφεια και τη διαχείριση ευρύτερων κρίσεων με αποκλειστικό κριτήριο το εθνικό του συμφέρον.

Η έμφαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η παράθεση μιας σειράς από προοδευτικούς στόχους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής (εγκατάλειψή του άνθρακα έως το 2030 και κλιματική ουδετερότητα έως το 2045), την αύξηση του ελάχιστου μισθού στα 12 ευρώ την ώρα, την εγγύηση των συντάξεων, την ψηφιοποίηση και καινοτομία, το δικαίωμα ψήφου στους νέους στα 16, την αποπαινωποίηση της κάνναβης αναδεικνύουν το Βερολίνο σε δύναμη ανανέωσης στη Γηραιά Ηπειρο, το παράδειγμα της οποίας θα μπορούσαν να ακολουθήσουν και άλλες κεντροαριστερές κυβερνήσεις της ηπείρου.

Λιγότερη λιτότητα;

Πολιτικοί αναλυτές είδαν στη συμφωνία τα πρώτα ψήγματα μιας έστω δειλής απομάκρυνσης από τη δημοσιονομική ορθοδοξία και της υιοθέτησης μιας ευρύτερης ανεκτικότητας κι «ενός ευρωπαϊκού χαρακτήρα χωρίς συμπλέγματα», όπως έγραψε η ισπανική El País. Το ιδεολογικό στίγμα της νέας κυβέρνησης με βάση τις κεντρικές προτάσεις της είναι πράσινο, κοινωνικό και φιλέλεύθερο, προϊόν συμβιβασμού μεταξύ των τριών συμμαχών: Πρασίνων, SPD και FDP, αντίστοιχα. Η όξυνση της πανδημίας και τα καθημερινά ρεκόρ κρουσμάτων ασκούν αυξημένη πίεση στα τρία κόμματα να αναλάβουν αμέσως δράση, και

οι αποφάσεις δεν θα είναι εύκολες. Ήδη άρχισαν οι πρώτες ενδοκυβερνητικές έριδες με αφορμή την υποχρεωτικότητα των εμβολιασμών. Οι Πράσινοι δεν θέλουν να αποκλείσουν ένα τέτοιο ενδεχόμενο, ενώ το FDP εμφανίζεται αρνητικό, τη στιγμή που ο ίδιος ο Σολτς θεωρεί ότι το ζήτημα θα πρέπει να συζητηθεί. Παράλληλα, οι υποσχέσεις ότι η χώρα δεν θα μπει ξανά σε lockdown ενδέχεται να αποδειχθούν κενές, αφού η προοπτική βρίσκεται στο τραπέζι κι έχει μπει από την απερχόμενη καγκελάρια Αγκελα Μέρκελ. Σκληρή μάχη για την ανάθεση των

*Στους Σοσιαλδημοκράτες
τα υπουργεία Υγείας,
Εργασίας, Αμυνας,
στους Πρασίνους το Εξωτερικών, στους Ελευθε-
ρους Δημοκράτες
το Οικονομικών.*

υπουργείων εξακολουθεί να δίνεται στα παρασκήνια, αφού μέχρι στιγμής ανακοινώθηκε μόνο η διανομή των θώκων στα κόμματα: το SPD παίρνει την καγκελαρία, τον πρωσπάρχη της και τα υπουργεία Εσωτερικών, Υγείας, Πατρίδας και Κατοικίας, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Αμυνας, Εξωτερικής Αναπτυξιακής Βοήθειας· οι Πράσινοι την αντικαγκελαρία και τα υπουργεία Οικονομίας - Πολιτικής για το Κλίμα, Εξωτερικών, Οικογενειακών Υποθέσεων, Περιβάλλοντος και Αγροτικής Οικονομίας· και το FDP τα υπουργεία Οικονομικών, Μεταφορών και Συγκοινωνιών, Δικαιοσύνης και Παιδείας και Έρευνας. Δεδωμένοι θεωρούνται μέχρι στιγμής ο Φιλελεύθερος Χρίστιαν Λίντνερ στο υπουργείο Οικονομικών και οι Πράσινοι Ρόμπερτ Χάμπεκ και Αναλένα Μπέρμποκ στα υπουργεία Οικονομίας - Κλιματικής Αλλαγής και Εξωτερικών, αντίστοιχα. Ενδιάφέρον θα έχει, τέλος,

Ολαφ Σολτς (δεξιά), Αναλένα Μπέρμποκ και Χρίστιαν Λίντνερ κατάληξαν σε συμφωνία. Οι νύξεις για αλλαγή των συνθηκών και η ρητή αναφορά σε ομοσπονδία ευρωπαϊκών κρατών καλλιεργούν ελπίδες ότι η Γερμανία εγκαταλείπει τη διαχείριση ευρύτερων κρίσεων με αποκλειστικό κριτήριο το εθνικό της συμφέρον.

ποιος Σοσιαλδημοκράτης θα καθίσει στην «ηλεκτρική καρέκλα» του υπουργού Υγείας. Ο 58χρονος ειδικός του κόμματος σε θέματα Υγείας Καρλ Λάουτερμπαχ, ιδιαίτερα δημοφιλής στην κοινή γνώμη της χώρας του, φαίνεται ότι δεν έχει το πράσινο φως από το SPD λόγω της τηλεοπτικής υπερέκθεσής του. Δεν αποκλείεται επίσης για το συγκεκριμένο πόστο να επιλεγεί γυναίκα, ώστε να εκπληρωθούν οι δεσμεύσεις για ποσοτώσεις.

Η βάση των Πρασίνων

Η προγραμματική συμφωνία οριστικοποιήθηκε, οι εταίροι όμως έχουν αρκετή δουλειά ακόμη μέχρι ότου ψηφιστεί ο Ολαφ Σολτς καγκελάριος από τη γερμανική Βουλή. Από την Πέμπτη ξεκίνησε η ψηφοφορία στη βάση των Πρασίνων, κατά την οποία 125.000 μέλη του κόμματος θα κληθούν να εγκρίνουν το περιεχόμενο του κειμένου των 177 σελίδων. Παράλληλα, θα δημοσιοποιηθεί ποια

πρόσωπα θέλει να στείλει το οικονομικό κόμμα στην κυβέρνηση. Η διαδικασία αναμένεται να διαρκέσει δέκα ημέρες και θα πραγματοποιηθεί ψηφιακά ή επιστολικά. Το αποτέλεσμα θα ανακοινωθεί στις αρχές Δεκεμβρίου και το κρισιμότερο σημείο είναι κατά πόσον η βάση συναινεί στα σημεία της συμφωνίας που αφορούν την κλιματική αλλαγή.

Στις 4 Δεκεμβρίου, κατά την έκτακτη κομματική συνεδρίαση του SPD, θα διενεργηθεί ανάλογη ψηφοφορία, αν και η εξασφάλιση σαφούς πλειοψηφίας θεωρείται δεδομένη. Θα ακολουθήσει συζήτηση για την πλήρωση των υπουργικών θώκων εκ μέρους των Σοσιαλδημοκρατών.

Μία ημέρα αργότερα παίρνει τη σκυτάλη το FDP, που επίσης θα πραγματοποιήσει ψηφιακή ημερίδα, η θετική έκβαση της οποίας θεωρείται εξίσου αναμενόμενη. Μετά τις 6 Δεκεμβρίου κι ενώ θα έχουν πλέον αποφασίσει και οι

τρεις εταίροι, ο Σολτς θα μπορέσει να ζητήσει την εμπιστοσύνη της Μπούντεσταγκ. Κι επειδή στις 10 Δεκεμβρίου είναι προγραμματισμένες διεθνείς υποχρεώσεις για τον νέο καγκελάριο και τη νέα υπουργό Εξωτερικών, πιστεύεται ότι η διαδικασία θα έχει ολοκληρωθεί την προηγούμενη ημέρα, δηλαδή στις 9 του μηνός.

Την ημέρα εκλογής του καγκελαρίου θα γίνει και η ορκωμοσία του υπουργικού συμβουλίου ενώπιον του προέδρου Φρανκ-Βάλτερ Στάϊνμάγερ και η παράδοση των καθηκόντων της από την Αγκελα Μέρκελ στον Σολτς, ενώ την επομένη εκτιμάται πως θα γίνουν οι αντίστοιχες τελετές στα υπουργεία.

Το πρώτο ταξίδι του Σολτς θα είναι στο Παρίσι για να συναντήσει τον Εμανουέλ Μακρόν και μία από τις πρώτες, διαδικτυακές, επαφές του θα είναι μια συνομιλία με τον Αμερικανό πρόεδρο Τζο Μπάιντεν στο πλαίσιο της (online) Συνόδου Κορυφής για τη Δημοκρατία.

Κόκκινος συναγερμός για την πανδημία στην Ευρώπη

Ανησυχία γεννάει το στέλεχος «Ομικρον» (Β.1.1.529), γνωστό ως «της Μποτσουάνας», το «χειρότερο που είδαν ποτέ» οι επιστήμονες

Της **ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΑΔΗ**

Σε νέο επιφύλιτο εξελίσσεται ο δεύτερος πανδημικός χειμώνας, μετά την ανίχνευση του «χειρότερου» στελέχους του κορωνοϊού που είδαμε έως σήμερα, του Β.1.1.529, όπως ανέφεραν Βρετανοί ειδικοί. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έδωσε στο νέο στέλεχος το όνομα «Ομικρον», χαρακτηρίζοντάς το «διαίτηρου ενδιαφέροντος». Η νέα απειλή πλανάται πάνω από την Ευρώπη, τη στιγμή που πλήττεται από το πρωτοφανούς σφοδρότητας τέταρτο πανδημικό κύμα, εξαιτίας της μετάλλαξης «Δέλτα».

Το νέο στέλεχος «Ομικρον» (Β.1.1.529), γνωστό και ως «της Μποτσουάνας», είναι τόσο διαφορετικό από οτιδήποτε είχαν δει μέχρι σήμερα οι επιστήμονες ώστε θεωρούν ότι πρόκειται για ένα εξελικτικό άλμα του κορωνοϊού. Αρχικά εντοπίστηκε στη Νότια Αφρική, αλλά εκφράζονται φόβοι πως έχει ήδη εξαπλωθεί παντού, καθώς κρούσματα ανιχνεύθηκαν στο Χονγκ Κονγκ, στο Ισραήλ, αλλά και στην καρδιά της Ε.Ε., στο Βέλγιο, σε μία ανεμβολιαστη γυναίκα, η οποία δεν είχε καμία απολύτως σχέση με την Αφρική, αλλά είχε ταξιδέψει στην Αίγυπτο μέσω Τουρκίας. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του Β.1.1.529 είναι οι πολλαπλές μεταλλάξεις του, οι οποίες υπερβαίνουν τις 50.

Ομως, οι τριάντα από αυτές, που εντοπίζονται στην πρωτεϊνική ακίδα με την οποία ο κορωνοϊός εισέρχεται και μολύνει τα ανθρώπινα κύτταρα, και η οποία αποτελεί στόχο των εμβολίων, είναι αυτές που προκαλούν τη μεγαλύτερη ανησυχία. Παρότι δεν

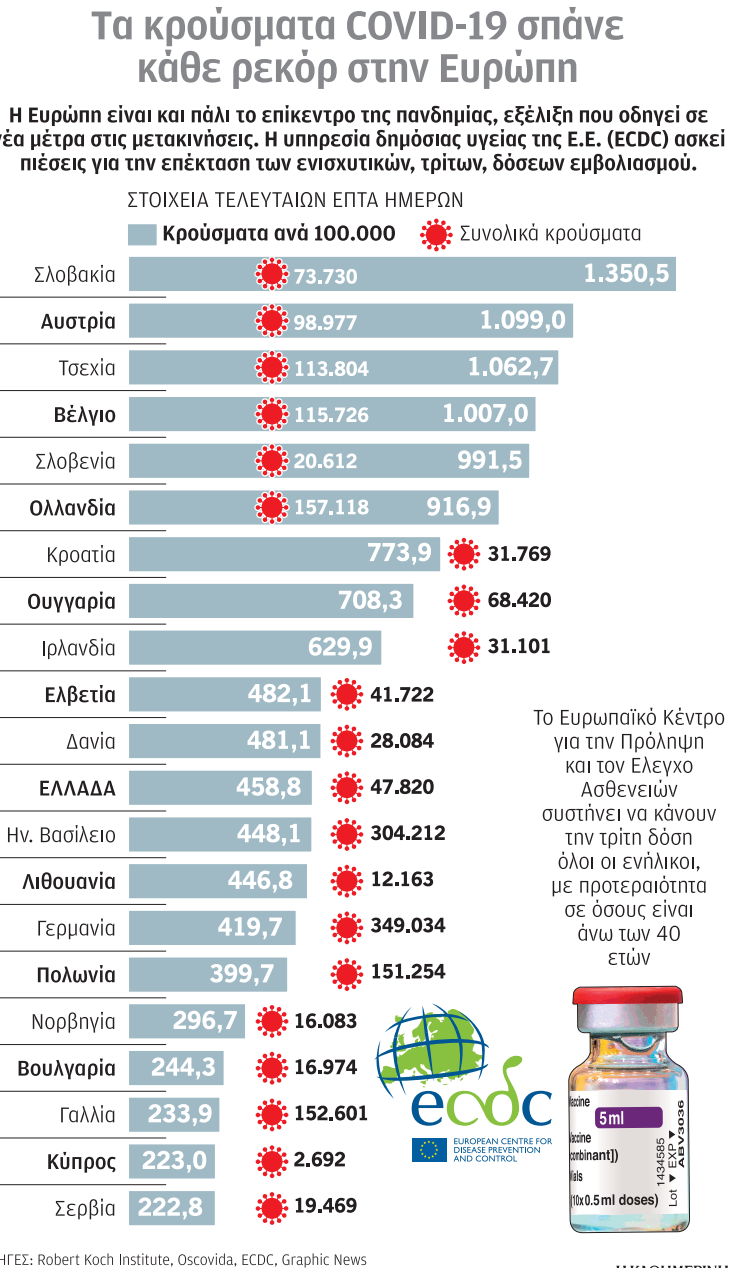
υπάρχουν επαρκή στοιχεία για τη συμπεριφορά και τελικά τη σημασία του νέου στελέχους, κάποια δεδομένα από τη Νότια Αφρική οδηγούν τους ειδικούς στο συμπέρασμα ότι είναι ακόμη πιο μεταδοτικό από τη μετάλλαξη «Δέλτα» και ότι πιθανώς να προκαλεί βαρύτερη νόσο.

Κυρίαρχος φόβος, ωστόσο, των επιστημόνων είναι ότι τα εμβόλια που υπάρχουν σήμερα θα αποδειχθούν αναποτελεσματικά εξαιτίας των πολλαπλών μεταλλάξε-

*Το νέο στέλεχος
παρουσιάζει 30 μεταλλάξεις στην πρωτεϊνική του ακίδα – Οι ειδικοί φοβούνται ότι δεν θα το «πιάνουν» τα υπάρχοντα εμβόλια.*

ων στην πρωτεϊνική του ακίδα. Η επαλήθευση αυτού του ενδεχομένου στην πραγματικότητα θα προκαλέσει αντιστροφή όλης της προόδου στη διαχείριση της πανδημίας που πετύχαμε τον τελευταίο χρόνο, χάρη στα εμβόλια. Ήδη η γερμανική BioNTech, παρασκευαστρία μαζί με την Pfizer του εμβολίου κατά της COVID-19, μελετά όπως επενεργεί το σκεύασμά της όταν αντιμετωπίζει το Β.1.1.529. Εφόσον κριθεί αναγκαίο, έχουν τη δυνατότητα ταχείας προσαρμογής του εμβολίου τους, προκειμένου να μας θωρακίζει και έναντι του νέου στελέχους.

Ολα αυτά φυσικά απαιτούν αρκετό χρόνο, που πιθανώς δεν δια-

PHF/EEZ: Robert Koch Institute, Oscovida, ECDC, Graphic News

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ελλάδα και Τουρκία

Υστερα από πιέσεις των Πρασίνων συμπεριελήφθη στη συμφωνία ειδική μνεία στην «κοιλούρα μνήμης» που πρέπει να υπάρχει στη Γερμανία, με αναφορά στις σχέσεις με την Ελλάδα, την Ουκρανία και την Πολωνία. «Ανταλβαρνόμαστε την κοιλούρα μνήμης ως δέσμευση για τη δημοκρατία», αναφέρουν οι τρεις εταίροι. Παραπέμπουν στο καθεστώς της πρώην Αν. Γερμανίας, στο Ολοκαύτωμα, στον εθνικοσοσιαλισμό, στη μετανάστευση. «Αισθανόμαστε ιδιαίτερη ευθύνη έναντι των Ευρωπαίων γειτόνων μας. Αλλά και οι τρέχουσες συζητήσεις στην Ελλάδα ή στην Ουκρανία δείχνουν ότι η από κοινού επεξεργασία δεν έχει ολοκληρωθεί... Η Τουρκία παραμένει, παρά τις ανησυχτικές εξελίξεις στο εσωτερικό και τις εντάσεις στο εξωτερικό, ένας σημαντικός γείτονας της Ε.Ε. και εταίρος του ΝΑΤΟ. Ο μεγάλος αριθμός των πολιτών με ρίζες στην Τουρκία δημιουργεί μια εγγύτητα μεταξύ των χωρών μας και είναι αναμφίβολο κομμάτι της γερμανικής κοινωνίας. Η δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα δικαιώματα γυναικών, μειονοτήτων και ανθρώπων στην Τουρκία έχουν υποστεί πλήγμα. Γι' αυτό δεν πρόκειται να κλείσουμε ούτε να ανοίξουμε κάποιο νέο κεφάλαιο στις εντατικές διαπραγματεύσεις».

Εκρηκτική η πόλωση στον αμερικανικό Νότο

Ένας ακροδεξιός και ένας ριζοσπάστης αριστερός διεκδικούν την προεδρία της Χιλής

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Στα μεταπολεμικά χρόνια, η Λατινική Αμερική πολιτογραφήθηκε ως συνώνυμο του πολιτικού χάους, με πραξικοπήματα, επαναστάσεις και απίθανες μετακινήσεις χωρών από το ένα άκρο του ιδεολογικού φάσματος στο άλλο να βρίσκονται διαρκώς στην ημερήσια διάταξη. Το πρόσφατο παρελθόν δεν αποτέλεσε εξαίρεση. Ο ακροδεξιός Μπολσονάρο διαδέχτηκε το αριστερό Κόμμα Εργατών του Λούλα στη Βραζιλία, οι οπαδοί του Τσάβες βρέθηκαν σε κατάσταση μακροχρόνιου εμφυλίου πολέμου χαμηλής έντασης με τη φιλοαμερικανική αντιπολίτευση στη Βενεζουέλα, ενώ στο Περού ο αριστερός συνδικαλιστής δάσκαλος Πέδρο Καστίγιο διαδέχθηκε έναν τραπεζίτη της Γουόλ Στρίτ. Σε αυτό το φόντο, η Χιλή εθεωρείτο όαση πολιτικής σταθερότητας.

Η χώρα που εθεωρείτο για δεκαετίες όαση πολιτικής σταθερότητας έγινε ο καθρέφτης των αβυσσαλέων αντιθέσεων που διατρέχουν ολόκληρη τη Λατινική Αμερική.

Επί τρεις δεκαετίες από τον τερματισμό της αιμοσταγούς δικτατορίας Πινοσέτ, η χώρα δεν γνώρισε μεγάλες κοινωνικές αναταράξεις και δύο συστημικοί συνασπισμοί, η κεντροαριστερή Concertaci και το κεντροδεξιό Chile Vamos, εναλλάσσονταν ομαλά στην εξουσία.

Αυτή η ειδυλλιακή εικόνα αποτελεί παρελθόν από τις γενικές εκλογές (για προεδρία, Βουλή και Γερουσία) της περασμένης Κυριακής. Οι υποψήφιοι των δύο συστημικών κομμάτων καταβαραθρώθηκαν στον πρώτο γύρο της προεδρικής αναμέτρησης, με ποσοστά της τάξης του 12%, και αποκλείστηκαν από τον δεύτερο και αποφασιστικό γύρο της 19ης Δεκεμβρίου, οπότε θα διεκδικήσουν την εξουσία δύο αουστάνιτερ από τα αντίθετα άκρα του πολιτικού φάσματος: ο ακροδεξιός Αντόνιο Καστ και ο ριζοσπάστης αριστερός Γκαμπριέλ Μπόριτς, οι οποίοι εξασφάλισαν το 28% και το 26% των ψήφων αντίστοιχα.

Γιος αξιωματικού της Βέρμαχτ που κατέφυγε, με άλλους ναζί, στη Χιλή, οπαδός του Τραμπ και του Μπολσονάρο, ευσεβής καθολικός και πατέρας εννέα παιδιών, ο 55χρονος Καστ δεν κρύβει τον θαυμασμό του για τον Πινοσέτ και τα διαβόητα Chicago boys, που μέτρεψαν τη χώρα των Άνδεων στο πρώτο, σε παγκόσμια κλίμακα, πειραματικό εργαστήριο του νεοφιλελευθερισμού. Απέναντί του βρίσκεται ο 35χρονος Μπόριτς, γιγής του μεγάλου φοιτητικού κινήματος

Οι υποψήφιοι των δύο συστημικών κομμάτων της Χιλής καταβαραθρώθηκαν στον πρώτο γύρο της προεδρικής αναμέτρησης και αποκλείστηκαν από τον δεύτερο και αποφασιστικό γύρο της 19ης Δεκεμβρίου.

Ελπίδες εξομάλυνσης στη Βενεζουέλα

Για πρώτη φορά από το 2017, η αντιπολίτευση της Βενεζουέλας συμμετείχε σε πανεθνική εκλογική αναμέτρηση, τις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές της περασμένης Κυριακής. Προηγουμένως, η κυβέρνηση του Νικολάς Μαδούρο είχε παραχωρήσει στην αντιπολίτευση δύο από τις πέντε έδρες του Εθνικού Εκλογικού Συμβουλίου και είχε δεχτεί παρατηρητές της Ε.Ε. Εχοντας αποτύχει στις προσπάθειες ανατροπής του Μαδούρο μέσω διαδηλώσεων ή με στρατιωτικά κινήματα, η αντιπολίτευση προσδοκούσε μια επιτυχία που θα την έφερνε σε προωθημένη θέση εκκίνησης ενόψει των προεδρικών εκλογών του 2024. Τα αποτελέσματα, όμως, υπήρξαν πραγματική ψυχρολουσία. Το σοσιαλιστικό κόμμα PSUV του Μαδούρο επικράτησε σε 19 από τις 23 περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένου του Καρακάς, κυρίως λόγω της διάσπασης της αντιπολίτευσης. Σε κάθε περίπτωση, και μόνο το γεγονός ότι διεξήχθησαν εκλογές χωρίς σοβαρές ανωμαλίες δημιουργεί ελπίδες εξομάλυνσης της χρόνιας πολιτικής κρίσης στη Βενεζουέλα και αναμένεται να δώσει ώθηση στις διαβουλεύσεις κυβέρνησης - αντιπολίτευσης που διεξάγονται στο Μεξικό με τη μεσολάβηση της Νορβηγίας.

του 2011 από τον χώρο της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς και στη συνέχεια ανεξάρτητος βουλευτής, η υποψηφιότητα του οποίου υποστηρίχθηκε και από το Κομμουνιστικό Κόμμα. «Αν η Χιλή υπήρξε το λίκνο του νεοφιλελευθερισμού, τώρα θα γίνει ο τάφος του», ήταν η πολεμική του κραυγή.

Μ' αυτά και μ' αυτά, η Χιλή μετατράπηκε από δακτυλοδεικτούμενη εξαίρεση σε αντιπροσωπευτικό καθρέφτη των αβυσσαλέων αντιθέσεων που διατρέχουν τη Λατινική Αμερική. Εκ των υστέρων, μπορούμε να πούμε ότι αυτό δεν θα έπρεπε να εκπλήσσει. Παρότι δεν θα συναντήσουμε σε αυτήν τις εκτεταμένες παραγκουπόλες που στοιχειώνουν τους γείτονές της, η Χιλή είναι μία από τις κοινωνίες με τις πιο προκλητικές κοινωνικές ανισότητες μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ. Η αυτοϊκανοποίηση των κομμάτων εξουσίας για τους συγκριτικά υψηλούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης ακουγόταν ως προσβολή για τα έξι στα δέκα νοικοκυριά που βρίσκονται κάτω ή κοντά στο όριο φτώχειας. Η συσ-

σωρευμένη δυσφορία γι' αυτή την κοινωνική δυστοπία, ιδιαίτερα δε για το ιδιωτικό σύστημα των συντάξεων (συννά πείνας) και τα διδάκτρα στα πανεπιστήμια, οδήγησε στα γιγαντιαία συλλαλητήρια του 2019, όπου πρωταγωνιστικό ρόλο έπαιξε η νεολαία των λαϊκών τάξεων. Προκειμένου να αποφύγει την επαπειλούμενη, γενικευμένη εξέγερση, ο κεντροδεξιός πρόεδρος Σεμπαστιάν Πιινέρα, ένας από τους πλουσιότερους ανθρώπους της χώρας, αναγκάστηκε να δεχθεί δημοψήφισμα για την αναθεώρηση του πινσοετικού συντάγματος, κεντρικό αίτημα των διαδηλωτών, που εγκρίθηκε στις κάλπες τον Οκτώβριο του 2020 με ποσοστό 78%. Στις εκλογές για την ανάδειξη Συντακτικής Συνέλευσης, τον Μάιο του 2021, οι αριστεροί υποψήφιοι, οργανωμένοι και ανένταχτοι, εξασφάλισαν καθαρή πλειοψηφία. Υπό αυτό το πρίσμα, το υψηλό ποσοστό του Μπόριτς στις εκλογές της περασμένης Κυριακής δεν προκαλεί έκπληξη.

Αντίθετα, η πρωτιά του Καστ προκαλέσε πραγματικό σοκ στον

προσδευτικό χώρο. Ο ακροδεξιός υποψήφιος στήριξε την καμπάνια του σε μια σκληρή πολιτική σε θέματα νόμου και τάξης, επενδύοντας στις φοβίες από την είσοδο ενός εκατομμυρίου μεταναστών (κυρίως από Βενεζουέλα και Αϊτή) στα βόρεια της χώρας και από τη βίαιη εξέγερση ιθαγενών Μαπούτσε στα νότια. Επιπλέον, επωφελήθηκε από την ηθική απαξίωση της κυβερνήσας Κεντροδεξιάς, με τον Πιινέρα να γλίστρει στο παρά πέντε την παραπομπή για οικονομικά σκάνδαλα και το όνομά του να φηγοράρει στις αποκαλύψεις των Pandora Papers.

Το ποσοστό της αποχής και οι επιλογές που θα κάνουν οι ψηφοφόροι των αποκλεισμένων υποψηφίων θα κρίνουν την αμφιρροπή μάχη του δεύτερου γύρου. Οι δύο κεντροαριστεροί υποψήφιοι, η Γιάνσνα Προβόστε και ο Μάρκο Ενρίκες-Ομινάμι, ήδη υπέδειξαν ψήφο υπέρ του Μπόριτς, ενώ ο κεντροδεξιός Σεμπαστιάν Σίτσελ άφησε να εννοηθεί ότι προτιμά τον Καστ. Τούτων δοθέντων, αποφασιστικό ρόλο ενδέχεται να διαδραματίσουν οι ψηφοφόροι του Φράνκο Παρίσι, που αποτέλεσε το μεγάλο μυστήριο των εκλογών: ο 54χρονος οικονομολόγος έκανε προεκλογική καμπάνια από την Αλαμπάμα των ΗΠΑ, όπου διαμένει, επικαλούμενος οικογενειακά προβλήματα (οι κακές γλώσσες είπαν ότι δεν ρισκάρει τη σύλληψή του καθώς κατηγορείται για σκάνδαλα).

Παρ' όλα αυτά ήρθε τρίτος με ποσοστό 12,8%, υπογραμμίζοντας με τον τρόπο του μια κεντρική τάση του καιρού μας, που δεν αφορά μόνο τη Χιλή: τον κατακερματισμό των παραδοσιακών κομμάτων και την ανάδυση νέων, προσωποπαγών μορφωμάτων, κατά κανόνα χωρίς ξεκάθαρη ιδεολογική ταυτότητα και με έντονα λαϊκιστικό, πολυσυλλεκτικό λόγο. Η συνέχεια στις 19 Δεκεμβρίου.

Ξενήσει εντάσεις στις σχέσεις με χώρες όπως η Αυστρία και, δευτερευόντως έως τώρα, η Γερμανία.

«Είναι μια ιστορική ημέρα», δήλωσε χθες ο Ιταλός πρωθυπουργός Μάριο Ντράγκι. Πηγή της ιταλικής κυβέρνησης είπε στο πρακτορείο Reuters ότι η συνθήκη θα επιχειρήσει να μεταθέσει τις ισορροπίες ισχύος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά την αποχώρηση της Γερμανίδας καγκελαρίου Μέρκελ. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι η αποχώρηση της Αγκελα Μέρκελ συνοδεύεται από την τοποθέτηση στο υπουργείο Οικονομικών της Γερμανίας του φιλελεύθερου Κρίστιαν Λίντνερ, δεδηλωμένος στόχος του οποίου είναι να κόψει τα φτερά πρωτοβουλιών για την αναθεώρηση των κανόνων της Ευρωζώνης και για την παγίωση του κοινού δανεισμού.

BLOOMBERG, REUTERS

Η υπεράσπιση της Ουκρανίας από τις ΗΠΑ

Εως πού θα έφτανε ο Μπάιντεν;

Του **MICHAEL CROWLEY**
THE NEW YORK TIMES

Σε συνέντευξη Τύπου πριν από λίγες ημέρες, ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Αντονι Μπλίνκεν απέφυγε να απαντήσει εάν η Ουάσιγκτον έχει θέσει κόκκινες γραμμές, πέρα από τις οποίες η ρωσική επιθετικότητα προς την Ουκρανία δεν θα γινόταν πλέον ανεκτή. Οι Αμερικανοί αξιωματούχοι δεν επιθυμούν να μιλούν για κόκκινες γραμμές, κάθε παραβίαση των οποίων θα έπληττε την αξιοπιστία τους εφόσον δεν αντιδρούσαν. Στην περίπτωση της Ρωσίας, όμως, η κυβέρνηση Μπάιντεν παραμένει επίμονα ασαφής σε ό,τι αφορά τα σχέδιά της για προστασία της Ουκρανίας, παρότι 90.000 Ρώσοι στρατιώτες έχουν μετακινηθεί στη συνοριακή ζώνη μεταξύ των δύο χωρών. Η στάση του Λευκού Οίκου δημιουργεί ερωτήματα για την προθυμία των ΗΠΑ να εμπλακούν σε αντιπαράθεση με τον Βλαντιμίρ Πούτιν για την Ουκρανία. Ο Μπαράκ Ομπάμα είχε άλλωστε αντισταθεί σθεναρά σε κάθε αύξηση της αμερικανικής αμυντικής βοήθειας προς την Ουκρανία.

Η μετατόπιση του στρατηγικού βάρους προς την Κίνα, όμως, ενδέχεται να σημάνει περιορισμό της αμερικανικής εμπλοκής στην Ουκρανία, ενώ αξιωματούχοι του Λευκού Οίκου θα ήθελαν οι σχέσεις με τη Ρωσία να είναι ομαλές και προβλέψιμες. Για την ώρα, η κυβέρνηση Μπάιντεν αναζητεί διπλωματικές οδούς για να αποθαρρύνει τον Πούτιν από την πολιτική όξυνσης στα δυτικά του σύνορα. Τέτοιες μέθοδοι θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν μια δεύτερη συνάντηση των δύο ηγετών.

Την ίδια στιγμή, Αμερικανοί αξιωματούχοι και συμμαχικά κράτη μελετούν τρόπους αντίδρασης σε κάθε ρωσική πρόκληση, όπως η επιβολή νέων οικονομικών κυρώσεων. Μεταξύ των μέτρων συμπεριλαμβανονται οι κυρώσεις εναντίον μελών του στενού κύκλου του Ρώσου προέδρου, η επιβολή ταξιδιωτικών περιορισμών σε Ρώσους ολιγάρχες και στις οι-

Ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Αντονι Μπλίνκεν απέφυγε να απαντήσει εάν η Ουάσιγκτον έχει θέσει κόκκινες γραμμές, πέρα από τις οποίες η ρωσική επιθετικότητα προς την Ουκρανία δεν θα γινόταν πλέον ανεκτή.

κογένειές τους και οι κυρώσεις εναντίον ρωσικών τραπεζικών οργανισμών. Ουκρανός αξιωματούχος ανέφερε ότι οι ΗΠΑ εξετάζουν τη χορήγηση ενισχυμένου πακέτου αμυντικής βοήθειας, πλέον των 400 εκατ. δολαρίων που προσέφεραν οι ΗΠΑ φέτος στην Ουκρανία για την ενίσχυση του στρατού της. «Ο Πούτιν υπολογίζει ότι η Δύση δεν θα φερθεί αποφασιστικά, δεδομένης της έμφρασης της Ουάσιγκτον στην Κίνα», λέει η πρώην σύμβουλος του Μπάιντεν και αναλύτρια Αντρία Κένταλ-Τέιλορ του ινστιτούτου Center for American Security.

Η Ρωσία ουδέποτε απείλησε ευθέως την Ουκρανία με εισβολή, εκφράζοντας ωστόσο συχνά παράπονα για παραβιάσεις των συνόρων της από τον ουκρανικό στρατό και υποστηρίζοντας το φιλορωσικό αυτονομιστικό κίνημα στην ανατολική Ουκρανία. Απόδειξη της όξυνσης αποτελεί η τηλεφωνική επικοινωνία μεταξύ του Αμερικανού αρχηγού του γενικού επιτελείου άμυνας, στρατηγού Μαρκ Μάιλι, με τον Ρώσο ομόλογό του, στρατηγό Βαλέρι Γκερασίμοφ. Αφορούσε «τον περιορισμό των κινδύνων και την επιχειρησιακή αποκλιμάκωση», ανέφερε το Πεντάγωνο. Ακόμη και στα χειρότερα σενάρια, εκτιμούν ειδικοί, το Κίεβο δεν θα πρέπει να περιμένει ότι αμερικανικά στρατεύματα θα σπεύσουν σε βοήθεια της Ουκρανίας.

Ανοιξε για το κοινό η Λεωφόρος των Σφιγγών

ΚΑΪΡΟ. Στο κοινό άνοιξε χθες η Λεωφόρος των Σφιγγών, η τελευταία οδός μήκους τριών χιλιομέτρων στην αρχαία πόλη του Λούξορ στην Ανω Αίγυπτο, ύστερα από δεκαετίες ανασκαφών. Η αρχαία οδός, ηλικίας 3.000 ετών, είχε ονομασθεί ο «δρόμος των θεών» καθώς συνέδεε τον ναό του Λούξορ με αυτόν του Καρνάκ στις όχθες του Νείλου. Σε εντυπωσιακή τελετή εγκαινίων την Πέμπτη, η οδός φωταγωγήθηκε, προσφέροντας μοναδική θέα των 600 αγαλμάτων-μορφών με κεφάλι κριαριού. Αλλα αγάλματα της οδού απεικονίζουν σφιγγες, λέοντες και άλλες μυθικές μορφές. Στα εγκαίνια συμμετείχαν εκατοντάδες κομπάρσοι, ντυμένοι με στολές που παρέμιμπαν στην αρχαία Αίγυπτο, καθώς και συμφωνική ορχήστρα, φωτιστική εγκατάσταση, χορευτές, πλοιάρια στον Νείλο και ιππότες άμαξες. Την τελετή παρακολούθησε από την εξέδρα των επισήμων ο πρόεδρος της Αιγύπτου, Αμπντέλ Φατάχ αλ Σισί.

Τα πρώτα οκτώ αγάλματα σφίγγας στην είσοδο του ναού του Λούξορ ανακάλυψε το 1949 ο Αιγύπτιος αρχαιολόγος Ζαχαρία Γκινέιμ. Η ανασκαφή και αναστήλωση των μνημείων της Κοιλιάδας των Βασιλέων διήρκεσε περισσότερο από έξι δεκαετίες και διεκό-

πη πολλές φορές εξαιτίας πολιτικής αναταραχής, όπως μετά την εξέγερση της Αραβικής Ανοιξης, που οδήγησε στην ανατροπή του Χόσνι Μουμπάρακ. Η Λεωφόρος των Σφιγγών εικάζεται ότι κατασκευάστηκε για την ετήσια γιορτή Οπέτ στην αρχαία πόλη των Θηβών στην Ανω Αίγυπτο, γνωστή σήμερα ως Λούξορ. Η τελετή γιορτάζε τη γονιμότητα και περιλάμβανε πομπή με στόχο την ετήσια καθιερωμένη μετακίνηση των ιερών αγαλμάτων των θεών από τον ναό του Καρνάκ σε αυτόν του Λούξορ. «Η γιορτή του Οπέτ πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη, όπως γινόταν και στα χρόνια των faraós. Με τον τρόπο αυτό στέλνουμε μήνυμα στον κόσμο για την ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης των αρχαιοτήτων», λέει ο Αλί Αμπντούλ Ντασίς, αρχαιολόγος και μέλος της ομάδας ανασκαφών του Λούξορ. Η ανάδειξη των αιγυπτιακών αρχαιοτήτων με μεγαλοπρεπείς τελετές αποτελεί μέρος της τουριστικής πολιτικής της κυβέρνησης του Καΐρου, που προσπαθεί να τονώσει τις μειωμένες αφίξεις επισκεπτών εν μέσω πανδημίας. Τον Απρίλιο, πομπή διοργανώθηκε στο Κάιρο για τη μεταφορά 22 λεωφόρων faraós σε μούμιες από το παλαιό Αιγυπτιακό Μουσείο στο νέο υπερσύγχρονο κτίριο.

Ένας νέος άξονας ισχύος γεννιέται στην Ε.Ε.

ΡΩΜΗ. Αεροπλάνα που έβαψαν τον ουρανό στα χρώματα της γαλλικής και της ιταλικής σημαίας και μια ιστορική χειραψία συνόδευσαν την υπογραφή της διμερούς συνθήκης συνεργασίας Ιταλίας - Γαλλίας, χθες από τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν και τον Ιταλό πρωθυπουργό Μάριο Ντράγκι. Η συνθήκη του Κυρναλίου (του ιταλικού προεδρικού μεγάρου) είναι το γαλλοϊταλικό αντίστοιχο της συνθήκης του Μεγάρου των Ηλυσίων, που επισφράγισε τη γαλλο-γερμανική συνεργασία πριν από έξι δεκαετίες.

Η συνθήκη εντείνει τη συνεργασία στους τομείς της άμυνας, του Διαστήματος, της δημοσιονομικής πολιτικής, της γεωργίας της ψηφιοποίησης, της εκπαίδευσης, του πολιτισμού, της πράσινης μετάβασης, της μετανάστευσης, της δικαιοσύνης και της φορολογίας.

Η χειραψία του Γάλλου προέδρου Μακρόν και του Ιταλού πρωθυπουργού Ντράγκι επισφράγισε την υπογραφή της συνθήκης του Κυρναλίου, που αφορά τη διεύρυνση συνεργασίας Ιταλίας και Γαλλίας.

Ο Γάλλος πρόεδρος Μακρόν δήλωσε ότι η σύσφιγξη των σχέσεων με την Ιταλία «δεν λειτουργεί ανταγωνιστικά» ως προς άλλες διμερείς σχέσεις της χώρας. Η συμφωνία επιτρέπει στο δίδυμο Μακρόν - Ντράγκι να ασκεί περισσότερη επιρροή στην πολιτική της Ε.Ε., την ώρα που η Γερμανίδα καγκελάριος Μέρκελ αποχωρεί από το προσκήνιο.

Κοινός βηματισμός

Στους κόλπους της Ευρωζώνης, η Γαλλία και η Ιταλία έχουν τηρήσει τον τελευταίο καιρό κοινό βηματισμό, πζέζοντας για την αναθεώρηση του συμφώνου σταθερότητας.

Επίσης, η Γαλλία ήταν βασικός υπέρμαχος της δημιουργίας του Ταμείου Ανάκαμψης, η μεγαλύτερη ωφελημένη του οποίου είναι η Ιταλία. Η στάση αυτή έχει προ-

Φυγή υπαλλήλων σε ΗΠΑ και Βρετανία

Ο κορωνοϊός επαναπροσδιόρισε την αγορά, αλλά και τις προτεραιότητες της νέας γενιάς εργαζομένων

Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον ανεπτυγμένο κόσμο επαναξιολογούν την επαγγελματική ζωή τους λόγω της πανδημίας. Δύο χρόνια που σημαδεύτηκαν από πρωτόγνωρες αναταραχές στις αγορές εργασίας ανάγκασαν πολλούς να εγκαταλείψουν τη δουλειά τους, είτε για να αποφύγουν τη μόλυνση είτε για να αναρρώσουν, να αντιμετωπίσουν το κλείσιμο των σχολείων ή απλώς να συνταξιοδοτηθούν νωρίτερα από ό,τι θα είχαν επιλέξει διαφορετικά. Η μείωση της απασχόλησης έχει εντείνει τις δημογραφικές πιέσεις, που δημιουργήθηκαν πολύ πριν από τον κορωνοϊό και έκτοτε επιδεινώθηκαν από τον περιορισμό της διεθνούς μετανάστευσης.

Αυτό το σοκ στην προσφορά εργασίας αποτελεί απειλή για την παγκόσμια ανάκαμψη, καθώς πολλές εταιρείες αναγκάζονται να απορρίψουν δουλειές λόγω έλλειψης εργαζομένων. Ενώ οι επιχειρήσεις αυτές ήλπιζαν ότι τα προβλήματα θα είναι παροδικά και θα παρέλθουν μετά το καλοκαίρι, όταν ανοίξουν εκ νέου οι οικονομίες, τώρα συνειδητοποιούν ότι τα ζητήματα αυτά μπορεί να ήρθαν για να μείνουν. Παράλληλα, δημιουργείται ένα δίλημμα για τις κεντρικές τράπεζες, τη στιγμή που οι πληθωριστικές πιέσεις αυξάνονται και οι χρηματοπιστωτικές αγορές κλονίζονται. Ειδικά για την αμερικανική κεντρική τράπεζα η αποχώρηση εργαζομένων από την αγορά απασχόλησης θέτει εν αμφιβόλω τον στόχο για μέγιστη απασχόληση και την ταυτόχρονη συγκράτηση του πληθωρισμού. Με την αύξηση της ζήτησης και την εξάλωση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού, πολλοί από όσους εργάστηκαν μέσα στην πανδημία αποκτούν την αυτοπεποίθηση να εγκαταλείψουν τις δουλειές τους και να διαπραγματευθούν υψηλότερους μισθούς ή καλύτερες συνθήκες αλλού.

Το κρίσιμο ερώτημα είναι εάν αυτοί οι εργαζόμενοι που τώρα στέκονται στο περιθώριο θα ενταχθούν ξανά στο εργατικό δυναμικό ή εάν οι εργοδότες, οι καταναλωτές και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα χρειαστεί να προσαρμοστούν σε έναν κόσμο στον οποίο η εργασία είναι σπάνια. Το ερώτημα είναι πιο επείγον στις ΗΠΑ, όπου, σύμφωνα με την εφημερίδα Financial Times, περισσότεροι από τέσσερα εκατ. εργαζόμενοι εγκατέλειψαν την αγορά εργασίας από την έναρξη της πανδημίας. Παρόμοιες πιέσεις είναι

EPA, MICHAEL REYNOLDS

Αμερικανός εργάτης σε υπό ανέγερση κτίριο στην Ουάσινγκτον. Λόγω των ελλείψεων εργατικού δυναμικού, πολλοί εγκαταλείπουν τις δουλειές τους για να διαπραγματευθούν υψηλότερους μισθούς ή καλύτερες συνθήκες αλλού.

Απειλή για την παγκόσμια ανάκαμψη, καθώς πολλές εταιρείες αναγκάζονται να απορρίψουν δουλειές λόγω έλλειψης εργαζομένων.

ορατές στη Βρετανία, όπου υπάρχουν σχεδόν ένα εκατομμύριο λιγότεροι άνθρωποι στο εργατικό δυναμικό από ό,τι θα ήταν εάν οι τάσεις προ της πανδημίας είχαν συνεχιστεί.

Η Ευρωζώνη

Στον αντίποδα, στην Ευρωζώνη, η απασχόληση έχει σχεδόν ανακτήσει τα επίπεδα προ πανδημίας και η συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό ανάκαμψε γρήγορα – στη Γαλλία και στην Ισπανία είναι ήδη υψηλότερη από ό,τι πριν από την κρίση. Αν και η αυξανόμενη ζήτηση αρχίζει να δημιουργεί πιέσεις, υπάρχει ακόμη μια μεγάλη δεξαμενή αναξιοποίητης εργασίας, με τη

συμμετοχή να υστερεί στην Ιταλία και πολλές χώρες να υποφέρουν από υψηλή ανεργία των νέων, ένα κατάλοιπο της κρίσης του 2008. Η Ε.Ε. δεν έχει δει κύμα πρόωρων συνταξιοδοτήσεων, επειδή σε πολλές χώρες αυτός είναι ήδη ο κανόνας.

Αν και η κατάσταση διαφέρει από χώρα σε χώρα, υπάρχουν ορισμένα κοινά ζητήματα. Το ένα είναι ο ρόλος που παίζει η μετανάστευση. Στη Βρετανία, ενώ οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού προηγούνται του Brexit, αναμφίβολα έχουν επιδεινωθεί. Στην Ευρωζώνη, οι ελλείψεις είναι πιο ορατές στη Γερμανία, η οποία στο παρελθόν βασιζόταν σε μια σταθερή εισροή μεταναστών για να αντικαταστήσει τον πληθυσμό που γερνάει. Σύμφωνα με την επικεφαλής οικονομολόγο στην εταιρεία Grant Thornton, Νταϊάν Σουόνκ, οι ΗΠΑ είναι πλέον «δύο εκατομμύρια άνθρωποι λιγότεροι από εκεί που θα έπρεπε να είμαστε» λόγω των περιοριστικών πολιτικών μετανάστευσης που ίσχυαν ήδη από το 2016. Ένας άλλος μεγάλος παράγοντας στις ΗΠΑ και στη Βρετανία είναι μια σειρά από πρόωρες

συνταξιοδοτήσεις – μια απότομη αντιστροφή της τάσης πριν από την πανδημία.

Ορισμένοι, μεγαλύτεροι σε ηλικία, εργαζόμενοι θα επιλέξουν να επιστρέψουν καθώς οι ανησυχίες για την υγεία υποχωρούν και οι οικονομικές πιέσεις εντείνονται, αλλά πολλοί δεν πρόκειται να το κάνουν. Σε αντίθεση με προηγούμενες υφέσεις, υπάρχουν λιγότεροι άνθρωποι που αισθάνονται ότι αναγκάστηκαν να συνταξιοδοτηθούν λόγω έλλειψης επιλογών εργασίας. Στην Βρετανία, αρκετοί άντεξαν οικονομικά τη συνταξιοδότηση και λιγότεροι ικανοί αρνήθηκαν να ανεχθούν τις συνθήκες εργασίας που είχαν επιδεινωθεί λόγω του κορωνοϊού. Στις ΗΠΑ, η μεγαλύτερη οικονομική ελευθερία είναι ένας παράγοντας πίσω από τη μείωση του εργατικού δυναμικού των νεότερων ηλικιών. Μια έρευνα σε άνεργους εργαζομένους από την Indeed διαπίστωσε ότι οι περισσότεροι δεν αναζητούσαν δουλειά επειγόντως και ότι πολλοί από αυτούς το απέδωσαν σε ένα «μαζιλάρι» αποταμίευσης ή έναν σύντροφο που εργάζεται.

Ωστόσο, οι έρευνες δείχνουν ότι πολλοί εργαζόμενοι εξακολουθούν να αποθαρρύνονται από τους φόβους για τον κορωνοϊό και τις συνεχείς δυσκολίες με τη φροντίδα των παιδιών.

Το μεγαλύτερο μακροπρόθεσμο ζήτημα είναι τα δημογραφικά στοιχεία. Οι υπεύθυνοι προσλήψεων προετοιμάζονται για ένα μέλλον στο οποίο θα πρέπει να κάνουν πολύ περισσότερα για να βοηθήσουν άτομα που βρίσκονται στο περιθώριο της αγοράς να εργαστούν. Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Συνομοσπονδίας Προσλήψεων και Απασχόλησης της Βρετανίας, Νιλ Κάρμπερι, η αναταραχή που προκαλείται από την ταχύτατη ενεργοποίηση της οικονομίας θα χαλαρώσει σύντομα, αλλά η Βρετανία θα δει τόσο μια σταθερή εκροή υπηκόων της Ε.Ε. όσο και ένα πολύ μεγαλύτερο, διαρκές πλήγμα στην προσφορά εργασίας, καθώς η γενιά των baby boomer φθάνει στη συνταξιοδότηση. «Η άμεση κρίση θα περάσει, αλλά θα ζήσουμε μια δεκαετία συρρίκνωσης της αγοράς εργασίας».

FINANCIAL TIMES

Η Apple «τελειώνει» την εταιρεία ιών παρακολούθησης NSO

Το πρώτο βήμα για να τεθεί ολόκληρος ο κλάδος εκτός νόμου, ή κόβεται ένα μόνο από τα κεφάλια της Λερναίας Υδρας;

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Λογισμικό παρακολούθησης με ιδιαίτερη προτίμηση στα iPhone και αποδεδειγμένες δυνατότητες να βοηθάει στην «εξολόθρευση» ακτιβιστών, δημοσιογράφων και άλλων μη αρεστών στα ολοκληρωτικά καθεστώτα που το προμηθεύονται. Αυτό είναι το Pegasus της ισραηλινής εταιρείας NSO, η οποία την περασμένη εβδομάδα δέχθηκε σφοδρό πλήγμα με τη μήνυση που κατέθεσε εναντίον της η Apple. Είναι αμφίβολο αν η NSO θα συνεχίσει να λειτουργεί στην ίδια μορφή, μετά τις πιέσεις που της ασκούνται, αλλά αυτό δεν λύνει το ευρύτερο πρόβλημα, την ύπαρξη μιας ολόκληρης σκιάδους βιομηχανίας που διακινεί, επ' αμοιβή, ιούς που μετατρέπουν τα κινητά τηλέφωνα σε υποχείρια τρίτων.

Όπως δεν νοείται νόμιμη επικερμητική δραστηριότητα που να επικεντρώνεται στο εμπόριο μυστικών ιών που προσβάλλουν ηλεκτρονικές συσκευές μέσα από τις οποίες περνάει όλο και μεγαλύτερο τμήμα της ζωής και της δραστηριότητας όλων. Το βασικό

«Βρισκόμαστε στο μέσον της μεγαλύτερης κρίσης ασφάλειας των υπολογιστών», επισημαίνει ο Εντουαρντ Σνόουντεν.

ερώτημα στην υπόθεση της NSO είναι αν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η εταιρεία είναι το πρώτο βήμα για να τεθεί ολόκληρος ο κλάδος εκτός νόμου, ή αν απλά κόβεται ένα μόνο από τα κεφάλια της Λερναίας Υδρας. Επίσης, αν το ενδιαφέρον θα επεκταθεί και στις δυνατότητες κυβερνήσεων για μαζικές παρακολουθήσεις ή αν θα εξαντληθεί στην πώση της NSO. Όπως και να έχει, η τοποθέτηση των λέξεων «πώση» και «NSO» στην ίδια φράση αποτελεί πολύ σημαντική εξέλιξη. Μόλις πριν από δύο χρόνια, η αξία της εταιρείας υπολογιζόταν στο ένα δισεκατομμύριο δολάρια, ενώ οι άριστες σχέσεις της με την κυβέρνηση Νετανιάχου της εξασφάλιζαν κρατική στήριξη για συμβόλαιο σε δεκάδες χώρες.

SHUTTERSTOCK

Υπάρχει μια ολόκληρη σκιάδης βιομηχανία, που διακινεί, επ' αμοιβή, ιούς που μετατρέπουν τα κινητά τηλέφωνα σε υποχείρια τρίτων.

Η πρόσβαση στο λογισμικό της NSO ήταν το «τυράκι» που υποσχόταν ο Ισραηλινός πρωθυπουργός στους Αραβες και τους άλλους ηγέτες με τους οποίους βελτιώνει τις σχέσεις του. Από την αραβική χερσόνησο ξεκίνησαν τα προβλήματα της εταιρείας, όταν ο ακτιβιστής Αχμέτ Μανσούρ από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα παρέδωσε το τηλέφωνό του σε ειδικούς για να ελέγξουν sms που του φαινόταν ύποπτο. Ο Μανσούρ

δεν γλίτωσε τη φυλάκιση, αλλά τα μυστικά του λογισμικού άρχισαν να αποκαλύπτονται με τη βοήθεια του Citizen Lab του Πανεπιστημίου του Τορόντο και της Διεθνούς Αμνηστίας. Στις πιο πρόσφατες εκδοχές του, το Pegasus δεν απαιτεί καν το μοιραίο «κλικ» από το θύμα της παρακολούθησης, απλά εγκαθίσταται στο τηλέφωνο-στόχο και ρουφάει κατά βούληση αρχεία, βίντεο και φωτογραφίες, ανοίγει την κάμερα και το

μικρόφωνο, και παρακολουθεί σε πραγματικό χρόνο την τοποθεσία και τις μετακινήσεις.

Στις αρχές Νοεμβρίου, η αμερικανική κυβέρνηση κατέταξε την NSO στη «μαύρη λίστα» εταιρειών, δυσχεραίνοντας την πρόσβασή της σε αμερικανική τεχνολογία και η απόφαση αυτή δεν άλλαξε παρά τις διαμαρτυρίες της κυβέρνησης του Ναφτάλι Μπένετ. Η εταιρεία φρόντιζε να μην παρακολουθεί αμερικανικούς στόχους, ενώ επισήμως οι κυβερνήσεις που αγοράζουν το λογισμικό –μεταξύ αυτών και αρκετές ευρωπαϊκές– το χρησιμοποιούν μόνο για την πάταξη της εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας.

Όμως η απόφαση του αμερικανικού υπουργείου Εμπορίου αναφέρει ότι η εταιρεία μπαίνει στη μαύρη λίστα γιατί τα εργαλεία της χρησιμοποιούνται από ξένες κυβερνήσεις «για να στοχεύουν κακόβουλα κυβερνητικούς αξιωματούχους, δημοσιογράφους, επιχειρηματίες, ακτιβιστές, ακαδημαϊκούς και υπαλλήλους προσβέλων». Είχε προηγηθεί η απόφαση της WhatsApp να ενημερώσει κάποιους χρήστες υπηρεσιών της ότι παρακολουθούνται μέσω Pegasus και να στραφεί δικαστικά εναντίον της εταιρείας, ενώ το τε-

λειωτικό πλήγμα είναι η Apple, που ανακοίνωσε μάλιστα ότι ενισχύει με 10 εκατομμύρια δολάρια το Citizen Lab και ότι όσα χρήματα εισπράξει από την NSO ως αποζημίωση θα δοθούν σε οργανώσεις που ερευνούν τις ηλεκτρονικές παρακολουθήσεις.

«Είναι σχεδόν αδύνατο να δούμε όλη την κλίμακα του προβλήματος. Μπορούμε μόνο να μαντέψουμε. Ξέρουμε μόνο κάποιους παίκτες, η αγορά μεγαλώνει αλλά δεν μας λείπουν πολλές πληροφορίες», είπε ο ερευνητής του Citizen Lab, Τζον Σκοτ-Ράιλτον. Ο Εντουαρντ Σνόουντεν, ο οποίος είχε ειδικευθεί στους πιο εξελιγμένους «συγγενείς» του Pegasus, στα συστήματα παρακολούθησης που έχουν αναπτύξει οι υπηρεσίες των ΗΠΑ και της Βρετανίας, σημειώνει ότι η κοινή βάση, που επιτρέπει στους ιούς να αναπτυχθούν, είναι οι ξεπερασμένες γλώσσες προγραμματισμού στις οποίες βασίζονται τα περισσότερα συστήματα. «Ακόμη και αν αύριο ξυπνούσαμε και η NSO, καθώς και όλο το σνάφι της, είχε σαρωθεί από ένα ηραίο ενδοιαφρόντος για το κοινό καλό, το βασικό δεδομένο δεν θα άλλαζε. Βρισκόμαστε στο μέσον της μεγαλύτερης κρίσης ασφάλειας των υπολογιστών στην ιστορία των υπολογιστών», επισήμανε.

Τετραήμερη εργασία;

Τον Μάιο του 2020, καθώς το άγχος λόγω της πανδημίας είχε χτυπήσει κόκκινο, το διαδικτυακό κατάστημα παιδικών ρούχων Primary έδωσε σε όλους τους εργαζομένους τις Παρασκευές ρεπό, σε μια προσπάθεια να βοηθήσει το προσωπικό να αποφύγει την υπερκόπωση. Εως τον Δεκέμβριο φάνηκε ότι το νέο ωράριο λειτουργούσε τόσο καλά που αποφασίστηκε να παγιωθεί. Δεν υπήρξαν μειώσεις μισθών, ούτε προσδοκίες για περισσότερες ώρες εργασίας τις υπόλοιπες ημέρες. Ενώ σε όλους τους εργασιακούς χώρους σημειώνεται ρεκόρ παραιτήσεων, οι εθελουσίες αποχωρήσεις μειώθηκαν. Το πείραμα της εταιρείας, ωστόσο, δεν είναι κάτι καινούργιο. Έχει προταθεί εδώ και δεκαετίες, αλλά ποτέ έως τώρα δεν είχε δοληέψει. Άλλες εταιρείες που έκαναν αυτό το βήμα ή ανακοίνωσαν ότι θα το κάνουν είναι η Kickstarter, η Shake Shack και το παράρτημα της Unilever στη Νέα Ζηλανδία. Αντίστοιχο πείραμα στην Ισλανδία, που ξεκίνησε το 2015 με τη συμμετοχή του 1% των εργαζομένων της χώρας, έδειξε ότι με τη συντομότερη εργασιακή εβδομάδα δεν μειώνεται η παραγωγή. Η πλειονότητα των εργαζομένων στη χώρα εφάρμοσε μειωμένο ωράριο ή θα αποκτήσει σύντομα το δικαίωμα να το εφαρμόσει. Ιδιαίτερα για τους εργαζομένους που παράλληλα φροντίζουν παιδιά, ασθενείς ή ηλικιωμένους, η τετραήμερη εβδομάδα κάνει τη ζωή πιο εύκολη. Ένα από τα μειονεκτήματα που καταγράφηκαν στην ισλανδική μελέτη ήταν ότι γίνεται πιο δύσκολος ο προγραμματισμός ομαδικών δραστηριοτήτων, ενώ για όσους δυσκολεύονται να ταυτιστούν με την εταιρεία, η τετραήμερη εργασία κάνει τα πράγματα δυσκολότερα.

THE NEW YORK TIMES

Δεν είναι τυχαία οι καλύτεροι

Οι Άγγλοι θωρακίζουν το ποδόσφαιρό τους ενισχύοντας με 30 εκατ. τις μικρές κατηγορίες

Το καλό παράδειγμα ποδοσφαιρικής αλληλεγγύης δίνουν σε όλη την Ευρώπη οι ποδοσφαιρικές αρχές στην Αγγλία, με την Πρέμιερ Λιγκ αλλά και την κυβέρνηση της Βρετανίας να φροντίζουν να καλύψουν κάποιες από τις μεγάλες οικονομικές απώλειες που υφίστανται οι σύλλογοι χαμηλότερου επιπέδου, λόγω της πανδημίας. Ύστερα από την ενίσχυση που παρείχε κατά τις δύο προηγούμενες σεζόν στις μικρότερες ομάδες της αγγλικής ποδοσφαιρικής πυραμίδας, η Πρέμιερ Λιγκ ανακοίνωσε πριν από μερικές μέρες την προσφορά επιπλέον 25 εκατομμυρίων λιρών (δηλαδή σχεδόν 30 εκατ. ευρώ) στους συλλόγους από την τρίτη τη τάξει κατηγορία του αγγλικού ποδοσφαίρου και κάτω, καθώς

Η Πρέμιερ Λιγκ επιστρέφει απευθείας στο σπορ χρήματα από τα έσοδά της, αναγνωρίζοντας ότι επιτελεί και κοινωνικό έργο.

και τους γυναικείους. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε η ένωση των 20 συλλόγων της κορυφαίας ποδοσφαιρικής κατηγορίας, θα προσφερθούν 20 εκατ. λίρες στους συλλόγους της League 1 και της League 2, δηλαδή στο τρίτο και τέταρτο επίπεδο του αγγλικού ποδοσφαίρου, εντός της τρέχουσας περιόδου. Επιπροσθέτως παραχωρούνται άλλα 5 εκατ. λίρες στους 66 συλλόγους που συνθέτουν τις τρεις κατηγορίες της National League και είναι ερασιτεχνικοί. Στόχος του ταμείου με την ονομασία Return of Supporters («Η επιστροφή των φιλάθλων») είναι να ορθοποδήσουν οι σύλλογοι, που επί μήνες είτε δεν αγωνίζονταν καθόλου είτε έδιναν αγώνες χωρίς φιλάθλους στις εξέδρες (ή με φιλάθλους που έβλεπαν λαθραία τα

Οι Άγγλοι φροντίζουν να κρατούν ανοικτή τη λεωφόρο στο ποδόσφαιρό τους από τις χαμηλότερες κατηγορίες, γνωρίζοντας πως για να παραμείνουν το κορυφαίο πρωτάθλημα, θα πρέπει όλο το οικοδόμημα να έχει γερά θεμέλια.

ματς χωρίς την έκδοση εισιτηρίων, αφού αυτό απαγορεύεται). «Μετά χαράς μπορούμε να προσφέρουμε πρόσθετη στήριξη στους συλλόγους, σε μια εποχή όπου ολόκληρο το ποδόσφαιρο προσπαθεί να επιστρέψει στην κανονικότητα», δήλωσε ο εκτελεστικός διευθυντής της Πρέμιερ Λιγκ, Ρίτσαρντ Μάστερς. «Αυτό προστίθεται στη μακροχρόνια υποστήριξη μας στο ποδόσφαιρο σε όλα του τα επίπεδα και αποτελεί τμήμα πρόσθετης χρηματοδότησης που θα προσφέρουμε στην ευρύτερη ποδοσφαιρική πυραμίδα και την κοινωνία κατόπιν της έγκρισης από την κυβέρνηση απευθείας στο ποδόσφαιρο χρήματα από τα έσοδά τους, ώστε να ενισχύσουν τους μικρότερους συλλόγους της Αγγλίας, αναγνωρίζοντας ότι επι-

υπάρχει και περαιτέρω ενίσχυση. Η εκτίμηση που υπάρχει αναφορικά με τις σεζόν 2019-20 και 2020-21 είναι για γενικές απώλειες 9 δισ. ευρώ των ποδοσφαιρικών συλλόγων στην Ευρώπη. Ωστόσο, αυτό έρχεται ύστερα από μια δεκαετία (2010-2019) κατά την οποία, σύμφωνα με την UEFA, οι σύλλογοι των κορυφαίων κατηγοριών των ευρωπαϊκών χωρών είδαν τα έσοδά τους να αυξάνονται κατά 80%. Λεφτά λοιπόν... υπάρχουν και οι ομάδες της Πρέμιερ Λιγκ όχι μόνο φροντίζουν για τις τοπικές τους κοινότητες με διάφορες δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, αλλά επιστρέφουν απευθείας στο ποδόσφαιρο χρήματα από τα έσοδά τους, ώστε να ενισχύσουν τους μικρότερους συλλόγους της Αγγλίας, αναγνωρίζοντας ότι επι-

τελούν και κοινωνικό έργο.

Επιπλέον, στο πρώτο μισό του 2021 η Πρέμιερ Λιγκ συνέστησε άλλο ταμείο, το Matchday Support Fund, από το οποίο πάνω από 1.000 σύλλογοι σε Αγγλία και Ουαλία –ακόμη και γυναικείες ομάδες– μοιράστηκαν βοήθεια, που μαζί με άλλη οικονομική ενίσχυση από τον Μάρτιο του 2020 φθάνει σε συνολικό ποσό τα 6,9 εκατ. λίρες. Τον περασμένο χειμώνα η βρετανική κυβέρνηση είχε χορηγήσει βοήθεια 10 εκατομμυρίων στερλινών στους ερασιτεχνικούς συλλόγους. Αυτό κάλυψε σε μεγάλο βαθμό τις απώλειες 850 δικαιούχων συλλόγων. Ορισμένοι αναγκάστηκαν τελικά να διακόψουν τη λειτουργία τους, αλλά οι περισσότεροι επιβίωσαν.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Θύματα πολέμου με το ολυμπιακό μετάλλιο στο στήθος

«**ΗΡΘΕ** η ώρα να θυσιαστούμε για τη χώρα μας», δήλωσε ο πρωθυπουργός της Αιθιοπίας Αμπι Αχμεντ και από τους πρώτους που ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή του για να βρεθούν στη γραμμή του μετώπου ήταν ο «χρυσός» μαραθωνοδρόμος Χαϊλέ Γκεμπρεσελασιέ και ο «ασπμένιος» Φεγίσα Λιλέσα. Οι δύο Αιθίοπες μαραθωνοδρόμοι όμως δεν είναι οι πρώτοι ολυμπιονίκες που δηλώνουν «παρών» σε έναν πόλεμο. Από το 1896 μέχρι σήμερα δεκάδες πρωταθλητές πολέμησαν ή έχασαν τη ζωή τους σε πολεμικές συγκρούσεις. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Στουκχόλμς (1912), ο άλτς Κωνσταντίνος Τοικληπτήρας κατέκτησε ένα χρυσό μετάλλιο και ένα χάλκινο. Με τον εθνικό ύμνο να πκεί στα αυτιά του κατετάγη ως εθελοντής στο Στρατολογικό Γρα-

φείο της Καλαμάτας. Οι ανώτεροί του προσπάθησαν να τον κρατήσουν μακριά από τις μάχες για να μην κινδυνέψει το ινδαλμα των Ελλήνων. Τελικά, ύστερα από πολλές παρεμβάσεις αναγκάστηκε να επιστρέψει στην Αθήνα, αλλά ήταν ήδη αργά. Είχε προσβληθεί από μηνιγγίτιδα, έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 25 ετών και κηδεύτηκε με τιμές ήρωα. Πολλοί όμως ήταν και οι Έλληνες αθλητές που βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή στον Πόλεμο του 1940. Ο πρώτος αθλητής που σκοτώθηκε στο μέτωπο ήταν ο Μανιάτης ποδοσφαιριστής του Παναθηναϊκού Μίμης Πιερράκος.

Στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο υπολογίζεται ότι σκοτώθηκαν περισσότεροι από 400 αθλητές που είχαν πάρει μέρος σε Ολυμπιακούς Αγώνες. Ανάμεσα σε αυτούς ήταν ο Ιάπωνας

Ο «**χρυσός**» μαραθωνοδρόμος Χαϊλέ Γκεμπρεσελασιέ.

Τακεΐτσι Νισι. Ο βαρώνος χρυσός ολυμπιονίκης στην ιππασία άφησε την τελευταία του πνοή στην Ιβο Τζίμα. Στον θάνατό του ο ηρωισμός «αντάμωσε» με τον μύθο και πήρε θρυλική διάσταση. Ο Γάλλος Τζορτζ

Ιβάν Αντρέ (ασπμένιο στο άλμα εις ύψος το 1908, χάλκινο στη σκυταλοδρομία το 1920) τραυματίστηκε στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και σκοτώθηκε από τους Γερμανούς στον Β΄ Παγκόσμιο. Η λίστα των Ολυμπιονικών που έπεσαν νεκροί σε μάχες τώθηκε από τους Γερμανούς στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο είναι ατελείωτη. Ξεχωρίζουν ο κόμης Τζον Γοντκάους (χρυσό και ασημένιο στο πόλο), ο Γιάνους Κουστπίνσκι (χρυσό στα 10.000 μ.), ο κολυμβητής Σιγκέο Αράι (χρυσό και χάλκινο) κ.ά.

«Το να αγωνιστείς μέχρι θανάτου αποτελεί το απόλυτο τίμημα σε έναν πόλεμο. Ο αθλητισμός έχει να κάνει με ειρήνη και αγάπη, αλλά τώρα διακυβεύεται η ύπαρξη μιας χώρας», δήλωσε ο 48χρονος Χαϊλέ Γκεμπρεσελασιέ.

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΣΠΑΝΕΑ

ΑΠΟΨΕΙΣ

«Ειδήσεις» από το εξωτερικό

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Είναι όντως πολυσύνθετο ερώτημα και αφορά διάφορες δημοσιογραφικές σχολές, το κατά πόσο υιοθετείται ή αναδημοσιεύεται το περιεχόμενο μιας είδησης, πηγή της οποίας βρίσκεται σε ξένη χώρα.

Ως πρώτο κριτήριο λαμβάνεται συγκεκριμένα η πηγή όπως και η αξιοπιστία του Μέσου που τη δημοσιεύει. Επί τούτου, η αξιολόγηση ενδεχομένως να είναι υποκειμενική, υπάρχουν όμως και αντικειμενικά κριτήρια για την εγκυρότητα του

μέσου. Παραδείγματος χάριν, διαφορετικά θα προσεγγίσεις ένα δημοσίευμα της ιστοσελίδας του BBC και διαφορετικά το περιεχόμενο της αγγλικής ιστοσελίδας lafazanies.com. Ομολογουμένως τα τελευταία χρόνια είδαμε πολλάκις τα εγχώρια Μέσα, πολύ περισσότερο ο πολιτικός κόσμος είτε να υποβαθμίζει, είτε να αμφισβητεί την εγκυρότητα Μέσων, το εκτόπισμα των οποίων λογίζεται ως τεράστιο στο παγκόσμιο χάρτη των Media. Η προσπάθεια δε απόκρυψης ειδήσεων που προκύπτουν από το εξωτερικό και βάλουν κατά συγκεκριμένων στόχων, κυρίως πολιτικών προσώπων και υψηλών αξιωματούχων, τείνει να καθιερωθεί ως μόνιμη τακτική στη μικρή Κύπρο. Κυρίως για λόγους προστασίας ή και συμφέροντος, κάποιοι επικαλούνται λόγους εξαιρετικά σοβαρούς όπως η πολιτική αστάθεια, η αποδυνάμωση της εθνικής μας θέσης σε διεθνείς οργανισμούς και κάτι τέτοια μελοδραματικά που σε κάνουν να νομίζεις ότι ένα ρεπορτάζ είναι ικανό να ξανά μοιράσει τον τόπο μας. Ας μην επεκταθούμε περαιτέρω στα έτσι και αλλιώς πολυσύνθετα εδάφη, όπως είναι το πολιτικό-κοινωνικό-οικονομικό ρεπορτάζ και ας περιοριστούμε στο φτωχό μα όχι και τόσο τίμιο αθλητικό ρεπορτάζ. Σ' ένα χώρο, όπως τον δικό μας που δεν καθορίζεται από κανένα δημοσιογραφικό κανόνα ή δεοντολογία, που η ποιότητα της ενημέρωσης βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο, που η αξιολόγηση της σημαντικότητας μιας είδησης είναι ανύπαρκτη και που η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι κυρίως λαϊκίστικη έως και ανειδίκευτη, γιατί αποκρύπτονται δημοσιεύματα που αφορούν ομάδες μας και γράφονται κυρίως στον ελλαδικό χώρο; Μόλις τις προάλλες στα αποδυτήρια μεγάλης ομάδας έγινε το έλα να δεις, διώχθηκαν παίκτες δημόσια και κανείς μα κανείς δεν ασχολήθηκε στο νησί. Και όχι μόνο δεν προέκυψαν ρεπορτάζ αλλά υποβαθμίστηκε η είδηση ωσάν και κάποιο αόρατο χέρι κούνησε το δάχτυλό του, δίνοντας οδηγίες να μην δοθεί συνέχεια στ' όλο θέμα. Όταν λίγες μέρες αργότερα, ελλαδικό μέσο δημοσίευσε λεπτομερές ρεπορτάζ γιατί επιλέχθηκε από μερικές ιστοσελίδες να μην αναδημοσιευτεί, από τη στιγμή δε, που η αναδημοσίευση ειδήσεων από τα Ελλαδικά Μέσα αποτελεί καθημερινή, διαχρονική τακτική κυπριακών ιστοσελίδων;

Ποια συμφέροντα μπορεί να πλήξει ένα αποκαλυπτικό ή όχι δημοσίευμα γύρω από γεγονότα που απασχόλησαν την κυπριακή αθλητική επικαιρότητα. Μήπως το σχέδιο του εγχώριου Μέσου με την Χ ή Ψ ομάδα. Μήπως λειτουργούν ως προστάτες ομάδων ή απλά εκδηλώνουν την απόλυτη υποταγή σε πρόσωπα και διοικήσεις;

Ανόρθωση και Τιμούρ Κετσπάγια...

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ

Γύρισε το... χαρτί στην Ανόρθωση μετά τη νίκη της περασμένης Πέμπτης. Βγήκαν μπροστά πλέον οι υποστηρικτές του Τιμούρ, αν και γενικότερα επικρατεί αναμονή και αγωνία γιατί είναι πολύ πιο κρίσιμο, σημαντικό και καθοριστικό το αυριανό ντέρμπι πρωταθλήματος.

Παρά τη σημαντική επιτυχία κόντρα στη Γάνδη, συνοψίζοντας τα γεγονότα των τελευταίων ημερών, η Ανόρθωση εξακολουθεί να διανύει μια δύσκολη περίοδο από την οποία επιδιώκει να βγει με το λιγότερο κόστος. Και αν κάτι πρέπει να αποφευχθεί, προκειμένου να διατηρεί καλές πιθανότητες να το πετύχει, αν κάτι σίγουρα θα προκαλέσει μεγαλύτερη ζημιά, είναι ο διαχωρισμός σε «στρατόπεδα» εντός της ομάδας, του κόσμου, της Ανόρθωσης γενικότερα.

Το 'χει η μοίρα της Ανόρθωσης και του Τιμούρ Κετσπάγια, η σχέση τους και τα διάφορα στάδια από τα οποία πέρασε και συνεχίζει να περνά, να βρίσκονται πάντα στο προσκήνιο. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε, πως η συζήτηση για τον Τιμούρ ποτέ δεν έπαψε στην Ανόρθωση, ακόμη και στα χρόνια της απουσίας του από το «Αντώνης Παπαδόπουλος». Ο προπονητής Τιμούρ Κετσπάγια διανύει τον τρίτο χρόνο, μιας ακόμη θητείας του στην Ανόρθωση. Με τα καλά του, τα λάθη του, τις επιτυχίες και τις αποτυχίες του. Όπως και ο κάθε προπονητής, βρίσκεται συνεχώς υπό αξιολόγηση, σε συνδυασμό με τη διεκδίκηση των στόχων που έχουν τεθεί. Η αξιολόγηση ενός προπονητή ποτέ δεν ήταν εύκολη δουλειά για μια διοίκηση.

Για τη διοίκηση της Ανόρθωσης είναι ακόμη πιο δύσκολη. Γιατί ο Τιμούρ Κετσπάγια δεν είναι απλά ο προπονητής, μ' ένα συμβόλαιο συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας. Αν έτσι ίσχυε, εύλογα θα μπορούσε να εκτιμήσει κάποιος, πως με βάση τον μέχρι τώρα απολογισμό, κυρίως στο πρωτάθλημα, τα δεδομένα ίσως να ήταν διαφορετικά. Η αξιολόγηση του προπονητή Τιμούρ Κετσπάγια, είτε με θετικό, είτε με αρνητικό το πρόσημο, σαφώς και στην Ανόρθωση επηρεάζεται από την ιδιαιτερότητα της σχέσης τόσων χρόνων. Ο κόσμος, οι φίλοι της Ανόρθωσης, μπορεί να διατηρούν τις απόψεις τους, σημασία, ωστόσο, έχει η διαχείριση της διοίκησης, στα όσα προκύπτουν το τελευταίο χρονικό διάστημα. Στην πιο πρόσφατη δύσκολη στιγμή, η διοίκηση έδειξε μια σωστή αντίδραση και παρέμβαση. Αν εκεί και όπου πρέπει να αντιδράσει ξανά, το κάνει με τον ίδιο τρόπο, με ρεαλιστική προσέγγιση, μόνο με γνώμονα το καλό της ομάδας, μακριά από συναισθηματισμούς και χωρίς επηρεασμό από τις όποιες αντιδράσεις του κόσμου, τότε και μόνο θα υπάρχει ελπίδα...

Η Δευτέρα των ντέρμπι

Γόντρο και (μεγάλη) βαθμολογική σημασία είναι στοιχεία που ισχύουν και για τα δύο αυριανά ντέρμπι, Ανόρθωση - Απολλωνας και ΑΠΟΕΛ - Ομόνοια. Απ' εκεί και πέρα υπάρχουν και πολλά ερωτήματα τα οποία ψάχνουν απάντηση. Υπάρχει ελπίδα για την Ανόρθωση; Επηρεάσαν τα πρόσφατα γεγονότα και οι δηλώσεις Κετσπάγια; Θα επιβεβαιώσει ο Απολλωνας τον τίτλο της πιο σταθερής ομάδας και θα καταστεί το πρώτο φαβορί για τον τίτλο; Θα υπάρξει νικητής στο ΓΣΠ, ή θα ισχύσει το χαμένο και οι δύο; Θα αναθεωρήσουν νωρίς τους στόχους τους είτε το ΑΠΟΕΛ είτε η Ομόνοια ή και δύο μαζί; Υπομονή μέχρι αύριο...

* * * * *

Εθνική ανδρών - αποφάσεις
Εκτός συγκλονιστικού απρόοπτου,

στους δύο αγώνες με την Εσθονία, τέλη Μαρτίου, στον πάγκο θα είναι ο Νίκος Κωστένογλου. Κανείς, ωστόσο, δεν μπορεί να μιλήσει με σιγουριά για το τι θα ακολουθήσει. Οι πληροφορίες μάλιστα, για βολιδοσκοπήσεις σε συγκεκριμένους προπονητές από πλευράς ανθρώπων της ΚΟΠ, μάλλον μας προετοιμάζουν για αλλαγή. Αλλαγές καλύτερα, γιατί βολιδοσκοπήσεις και διερευννητικές επαφές έχουν γίνει με συγκεκριμένα άτομα και για άλλα σημαντικά πόστα στην ομοσπονδία, σε θέσεις που σχετίζονται άμεσα με την εθνική...

* * * * *

Ψευτοπαλληκάρδες

Ο **άτυχος** καλαθοσφαιριστής Κόρτσι Μάνινγκολι που έπεσε θύμα ξυλοδαρμού σε νυκτερινό μαγαζί στη Λευκωσία είναι διασωληνωμένος

στο γενικό νοσοκομείο, ενώ η κατάσταση της υγείας του καλαθοσφαιριστή παραμένει κρίσιμη αλλά σταθερή, χωρίς να διαφεύγει όμως του κινδύνου. Έχει έλθει στην Κύπρο και η μητέρα του για να είναι στο πλευρό του. Μακάρι ο άνθρωπος να τα καταφέρει να επανέλθει. Όσο για τους ψευτοπαλληκάρδες που έπεσαν σαν λυσασμένοι πάνω στον άνθρωπο, μόνο στην κατηγορία των τετράποδων μπορεί να καταταχθούν.

* * * * *

Η ασυλία του Κετσπάγια

Η **ιστορία** με τον Τιμούρ Κετσπάγια είναι παλιά. Αενάως για ό, τι πάει στραβά φταίνει οι πάντες και τα πάντα πλνν από τον ίδιο. Πάντως, η ασυλία που του παρέχεται από τη διοίκηση της ομάδας της Αμμοχώστου αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο. Την

Πέμπτη το βράδυ κανείς δεν έφταιξε. Αφού η ομάδα κέρδισε.

* * * * *

Μόνο νίκη

Αύριο θα έχουμε αιώνιο ντέρμπι. Μέσα σε όλες τις παραμέτρους ενός τέτοιου ματς υπάρχει και η εξής. Αυτός που θα χάσει το πιθανότερο είναι ότι ξεστράτισει για καλά από την... σωστή πορεία.

* * * * *

Εξαιρετικά γκολ

Εξαιρετικά τα γκολ των Ζιόρντι Γκόμεθ και Λάζαρου Χροστοδουλόπουλου στα ευρωπαϊκά ματς της Ομόνοιας και της Ανόρθωσης αντίστοιχα, που έγιναν την Πέμπτη. Αναγκαστικά το φιλάθλο κοινό της Ευρώπης κοίταξε για λίγο, κατά δω.

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
-2,1%X.A.
-6,12%

Dow Jones

-1,97%

Nasdaq

-3,52%

Nikkei

-2,86%

Dax

-1,87%

FTSE 100

0,75%

ΚΟΜΙΣΙΟΝ
Φρένο σε
8 εξαγορές
εταιρειών από
τρίτες χώρες
Σελ. 10

Πετρέλαιο

-4,46%

€/€

-0,46%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΩΝ

Η Black Friday δεν έπιασε τους στόχους

Κατώτερη των προσδοκιών ήταν η κατ' εξοχήν μέρα του Black Friday. Η συνολική εικόνα του τζίρου θα διαφανεί τις επόμενες μέρες, αφού αρκετές επιχειρήσεις συνεχίζουν τις προσφορές. Μειωμένη αγοραστική δύναμη και ψυχολογία καταναλωτών οι δύο παράγοντες που επέδρασαν αρνητικά. **Σελ. 4**

ΤΖΙΡΟΣ 39,2 ΔΙΣ

Ξεπέρασε και το 2019 το εμπόριο στην Ελλάδα

Υψηλότερο τζίρο ακόμα και από το 2019 πέτυχε το λιανεμπόριο στην Ελλάδα, το εννεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2021. Ο κύκλος εργασιών ανήλθε σε 39,02 δισ. ευρώ, έναντι 38,62δισ. το εννεάμηνο του 2019. Μεγάλοι κερδισμένοι ήταν τα σούπερ μάρκετ και τα φαρμακεία. **Σελ. 6**

ΡΑΛΙ ΧΩΡΙΣ ΦΡΕΝΟ

Αλμα 7,9% στις τιμές κατοικιών στην Ελλάδα

Συνεχίζεται το ράλι τιμών στην αγορά κατοικίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, κατά το φετινό τρίτο τρίμηνο οι τιμές αυξήθηκαν κατά 7,9% συγκριτικά με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Πρόκειται για ρυθμό υπερδιπλάσιο σε σχέση με τις αρχές του 2021. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,62%	0,14%
Γερμανία	-0,31%	0,03%
Γαλλία	0,04%	0,04%
Ιταλία	1,00%	0,14%
Ισπανία	0,45%	0,06%
Ιρλανδία	0,16%	0,03%
Ελλάδα	1,31%	0,16%
Ην. Βασίλειο	0,96%	0,07%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Στα επίπεδα του 2019 τα κρατικά έσοδα

Αποκαταστάθηκε η εισπραξη άμεσων και έμμεσων φόρων που μειώθηκαν λόγω της πανδημίας

Στα προ πανδημικής κρίσης επίπεδα του 2019 έχουν επιστρέψει τα έσοδα του κράτους. Στα ίδια επίπεδα έχει φθάσει και η εισπραξη φόρων, αρκετοί από τους οποίους είχαν ανασταλεί στο πλαίσιο του ευρύτερου οικονο-

μικού σχεδιασμού, που προέβη η Κυβέρνηση για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας. Σύμφωνα με στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου του κράτους, για την περίοδο Ιανουαρίου 2021 – Αυγούστου 2021, το σύνολο

των πραγματικών γενικών εσόδων ανήλθε σε 3,9 δισ. ευρώ, έναντι 3,7 δισ. ευρώ για το πρώτο οκτάμηνο του 2020 και 4,2 δισ. ευρώ για το 2019. Οι άμεσοι φόροι στην περίοδο Ιανουαρίου 2021 – Αυγούστου 2021 έχουν φτάσει

στα επίπεδα του Ιανουαρίου 2019 – Αυγούστου 2019. Συγκεκριμένα, οι πραγματικοί άμεσοι φόροι στην περίοδο του 2021 αυξήθηκαν στα 1,5 δισ. ευρώ, από τα 1,35 δισ. ευρώ του 2020 στο ίδιο διάστημα. Τον Ιανουάριο 2019

– Αύγουστο 2019, ήταν στα 1,55 δισ. ευρώ. Οι πραγματικοί έμμεσοι φόροι για τον Ιανουάριο 2021 – Αύγουστο 2021 έφτασαν τα 1,97 δισ. ευρώ, έναντι 2,07 δισ. ευρώ του Ιανουαρίου 2019 – Αυγούστου 2019. **Σελ. 3**

Ο πληθωρισμός «καίει» την τσέπη των καταναλωτών

Η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών μειώνεται, το εορταστικό τραπέζι γίνεται ακριβότερο και οι καταναλωτές φαίνονται εξαγριωμένοι και τα βάζουν με τους εμπόρους και τους υπαλλήλους των καταστημάτων. Και σε κάποιες χώρες κάνουν και πάλι την εμφάνισή τους ξεχασμένα μέτρα, όπως, για παράδειγμα, τα κουπόνια για την αγορά ειδών πρώτης ανάγκης, που φέρνουν αναμνήσεις από ένα πολύ μακρινό και ξεχασμένο παρελθόν. **Σελ. 9**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των HOLGER SCHMIEDING, KALLUM PICKERING ΚΑΙ SALOMON FIEDLER*

Οι νέοι περιορισμοί θα πλήξουν την οικονομία της Ευρωζώνης

Το γεγονός ότι μπαίνουμε σε μια περίοδο με χαμηλότερες θερμοκρασίες και λιγότερη ηλιοφάνεια διευκολύνει και πάλι την ταχύτερη εξάπλωση του κορωνοϊού σε μεγάλα τμήματα του βόρειου ημισφαιρίου. Κι ενώ μέχρι στιγμής η έξαρση παραμένει συγκρατημένη στις Ηνωμένες Πολιτείες και στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι καταγεγραμμένες ημερήσιες μολύνσεις έχουν φθάσει σε νέα υψηλά επίπεδα σε πολλές χώρες βορείως και ανατολικώς των Αλπεων. Εν ολίγοις, οι μολύνσεις βαίνουν αυξανόμενες σε χώρες με πιο χαμηλές θερμοκρασίες και χαμηλότερο του μέσου όρου ποσοστό εμβολιασμών. Η Γερμανία, η Αυστρία, η Ολλανδία και το Βέλγιο δέ-

χονται το ισχυρότερο πλήγμα εντός Ευρωζώνης. Κι ενώ τα συστήματα υγείας υπόκεινται πιέσεις σε ορισμένες περιφέρειες, οι Αρχές αντιδρούν επιβάλλοντας νέους περιορισμούς. Στην Ολλανδία η εστίαση και τα σούπερ μάρκετ κλείνουν στις 8 μ.μ. και τα δευτερεύοντα καταστήματα στις 6 μ.μ., ενώ στη Γερμανία επιβάλλονται αυστηρότεροι όροι ως προς το πιστοποιητικό. Όσοι εργάζονται κανονικά και όχι από το σπίτι θα επιδεικνύουν πιστοποιητικό εμβολιασμού ή νόσησης ή αρνητικό τεστ για να προσέλθουν στη δουλειά, ενώ τα εστιατόρια δέχονται μόνον εμβολιασμένους ή αναρρώσαντες. Στη δε Αυστρία, οι ανεμβολίαστοι παρα-

Ο ρυθμός ανάπτυξης θα επιβραδυνθεί στο δ' τρίμηνο, καθώς η έξαρση της πανδημίας επιδρά αρνητικά σε βασικούς κλάδους.

μένουν στο σπίτι και εξέρχονται μόνο για λόγους εργασίας ή προμήθειας βασικών ειδών. Το να επαναληφθεί το κύμα κορωνοϊού που είχε παρατηρηθεί το φθινόπωρο αλλά και να επιβληθούν αυστηρότεροι κανόνες με πιστοποιητικά εμβολιασμού ήταν δύο στοιχεία που είχαμε συμ-

περιλάβει στις οικονομικές μας εκτιμήσεις στα τέλη του καλοκαιριού σχετικά με το τέταρτο τρίμηνο τρέχοντος. Τα μέχρι στιγμής στοιχεία αποδεικνύουν το εξής: Οι μολύνσεις προκαλούν λιγότερες ιατρικές επιπλοκές και η οικονομική δραστηριότητα επηρεάζεται πολύ λιγότερο από τις τάσεις της πανδημίας από ό,τι στο παρελθόν. Παρά ταύτα, οι μερικοί εγκλεισμοί σε συγκεκριμένες περιφέρειες βαίνουν πέραν των αρχικών μας υποθέσεων. Κι ενώ οι εμβολιασμένοι, που συνιστούν την πλειονότητα, μάλλον θα μπορέσουν να ζήσουν σχεδόν μια κανονική ζωή, συμπεριλαμβανομένων και των χριστουγεννιάτικων αγορών, και οι όποιες δυσκολίες θα είναι πε-

ριορισμένες, ίσως να ταξιδέψουν λιγότερο από το σύνθετες. Κλάδοι όπως αυτός της φιλοξενίας και των ταξιδιών και του τουρισμού ίσως να δεχθούν το κτύπημα από τα νέα περιοριστικά μέτρα. Ως αποτέλεσμα, λοιπόν, αναθεωρούμε προς τα κάτω τις προβλέψεις μας για την ανάπτυξη της οικονομίας της Ευρωζώνης το τέταρτο τρίμηνο, από το 0,7% σε τριμηνιαία βάση στο 0,5%, αλλά βελτιώνουμε εκείνες οι οποίες αφορούν το πρώτο και το δεύτερο τρίμηνο του 2022. Προβλέπουμε ρυθμό από 1,1% έως 1,2% σε τριμηνιαία βάση.

* Οι κ. Holger Schmieding, Kallum Pickering και Salomon Fiedler είναι οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

Μπορεί η ιδέα σου να εξελιχθεί
σε μαθητική επιχείρηση;

Δηλώστε συμμετοχή στον διαγωνισμό «Επιχείρηση της Χρονιάς» του JA

ΑΝΑΛΥΣΗ Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΑΙΤΣΗ

«Πάγωσαν» δημόσια έργα και αγορά

Δύο εξελίξεις έρχονται να υπενθυμίσουν πόσο εύθραυστη είναι η δημοσιονομική κατάσταση και πόσο εύαλπη είναι η ανάκαμψη από μια λαθεμένη πολιτική διαχείρισης της πανδημίας.

Η μία είναι το «πάγωμα» όλων των δημοσίων έργων. Επειδή υποτιμήθηκε ο ρυθμός εκτέλεσης των έργων και, κυρίως, επειδή μοιράστηκαν περισσότερα από όσα είχαν προϋπολογιστεί με αφορμή την κρίση και τις καταστροφές από πυρκαγιές, πλημμύρες κ.λπ., ο προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων 8,3 δισ. ευρώ έχει τελειώσει εδώ και λίγες εβδομάδες και η ρευστότητα κόπηκε. Διότι η κυβέρνηση θέλει να συγκρατήσει το έλλειμμα να μην υπερβεί το μαγικό 10% και επειδή οι δημόσιες επενδύσεις δεν πολυφωνάζουν (όπως εκείνοι εκ των εστιάτόρων που διεκδικούν να συνεχίσει να τους πληρώνει ο φορολογούμενος νοίκι, μισθούς και λειτουργικά έξοδα του μαγαζιού...) είναι οι πρώτες που πληρώνουν το μάρμαρο. Θα επανεκκινήσουν εν ευθέτω χρόνο, με το νέο έτος, τον νέο προϋπολογισμό.

Η άλλη είναι το «πάγωμα» της αγοράς τις προηγούμενες ημέρες. Με την πανδημία να βγαίνει εκτός ελέγχου, το προηγούμενο Σαββατοκύριακο σηματοδότησε κάμψη της κατανάλωσης, ο τζίρος στα καταναλωτικά είδη, πλην τροφίμων, μειώθηκε 25% και η νέα εβδομάδα άνοιξε με πτώση 40% τη Δευτέρα και συνέχισε στα χαμηλά. Στην αγορά αρχίζει να επικρατεί έντονη νευρική κατάσταση. Η κυβέρνηση επαναλαμβάνει μονότονα ότι δεν θα επιβληθεί lockdown (κάτι, άλλωστε, που κανείς δεν εισηγείται...) και ότι η αγορά θα μείνει ανοικτή, αλλά μια ορθόνοικτη αγορά μπορεί ταυτόχρονα να 'ναι σχετικά έρμηκη εφόσον η πανδημία αφήνεται ανεξέλεγκτη, γιατί ο φόβος αναβάλει αγορές και κρατά τους υποψήφιους πελάτες έξω από τα μαγαζιά. Θα δούμε τι θα γίνει σε λίγες μέρες στην Black Friday/week και, βεβαίως, στην αγορά των γιορτών.

Η εξέλιξη της πανδημίας είναι ο μεγαλύτερος παράγοντας αβεβαιότητας. Όπως σε όλη την Ευρώπη, μαζί με τα προβλήματα εφοδιασμού, τις ελλείψεις στην

αγορά και την ενεργειακή κρίση που διαβρώνει τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, μπορεί να περιορίσει την ορμή της ανάκαμψης, τον ρυθμό ανάκτησης των απωλειών του ΑΕΠ. Πλήττει την ατμοσφαιρική της ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας, που δεν είναι άλλη από την κατανάλωση. Την Πέμπτη δημοσιοποιήθηκαν οι νέες, φθινοπωρινές προβλέψεις της Κομισιόν για τις οικονομίες των «27». Για την Ελλάδα προβλέπει αύξηση του ΑΕΠ 7,1% φέτος και 5,2% το 2022, με κινητήρια δύναμη την κατανάλωση και τον τουρισμό, ενώ η ανεργία διατη-

Η εξέλιξη της πανδημίας είναι ο μεγαλύτερος παράγοντας αβεβαιότητας.

ρείται σε υψηλά επίπεδα –στο 15,3% φέτος και το 15% το 2022– και το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ανεβαίνει στο 9,9% φέτος. Αν η κατανάλωση μειωθεί, η δυναμική του συστήματος αποδυναμώνεται, μειώνεται το ΑΕΠ, διευρύνονται τα ελλείμματα. Βεβαίως, η ανάκαμψη θα συνεχιστεί. Δεν (θα έπρεπε να μας) αρκεί αυτό. Χρειαζόμαστε μια δυναμική και διατηρήσιμη οικονομική μεγέθυνση, (α) για να βελτιώσουμε τη θέση μας στην Ευρώπη, που με τα σημερινά δεδομένα υποβαθμίζεται: φέτος, το ελληνικό ΑΕΠ θα αυξηθεί 12 δισ. ευρώ (166 δισ. επί 7,1%), το ιταλικό 102 δισ., το γαλλικό 169 δισ. και ούτω καθεξής. Για να βελτιώνεται η σχετική θέση μας έχουμε ανάγκη υψηλούς - διατηρήσιμους ρυθμούς μεγέθυνσης, που προϋποθέτουν μεταρρυθμίσεις – που δεν γίνονται. Και (β) για να μπορέσουμε να διαχειριστούμε τις πληγές που έχουν ανοίξει ή και ανοίγουν: τις μεγάλες κοινωνικές ανισότητες, που θα επιδεινώνονται από την –χωρίς δίχτυ ασφαλείας– καταστροφική δεκάδων χιλιάδων μικρομάγαζων.

kallitsiskostas@yahoo.com

ΔΗΚΤΗΣ

Αφήγημα

Για πρώτη φορά μετά από πολύ καιρό επανέρχονται οι ανησυχίες για αρνητικές συνέπειες στην ανάπτυξη ελέω πανδημίας. Το προηγούμενο διάστημα και καθώς οι εμβολιασμοί προχωρούσαν από επίσημα χείλη γινόταν λόγος για μικρές οικονομικές επιπτώσεις μιας πιθανής νέας έξαρσης. Η επέλαση, όμως, του τέταρτου κύματος και η επανεμφάνιση των lockdown έχει ανατρέψει πλήρως αυτό το αφήγημα. Οι αγορές πλέον είναι νευρικές και η προσοχή εστιάζεται στην διατήρηση της αναπτυξιακής πορείας και το νοικοκύρεμα των δημοσιονομικών με το βλέμμα πάντα στραμμένο στο χρέος που συσσωρεύθηκε το προηγούμενο διάστημα.

● ● ● ●

Πληθωρισμός

Η κατάσταση είναι μοναδική και θα απαιτήσει υπομονή σε σχέση με τη σωστή «δόση φαρμάκων» νομισματικής πολιτικής που θα τιθασεύσει τον πληθωρισμό, διαμνύνουν οι κεντρικοί τραπεζίτες. Πρέπει επίσης να υπάρξει μια κοινή συμφωνία σε σχέση με τα πιθανά ενδεχόμενα πριν να ληφθούν μέτρα. Το σημαντικό είναι να αποφευχθούν οι εκπλήξεις, που συνήθως προκαλούν νευρική κατάσταση στις αγορές, οι οποίες με τη σειρά τους δημιουργούν κρίσεις. Νευρικότητα, όμως, μπορούν να προκαλέσουν και οι λάθος προσδοκίες και άρα σημαντική παράμετρος πρεμίας είναι η σωστή διαχείριση των προσδοκιών. Το μόνο σίγουρο σε σχέση με την ραγδαία άνοδο των τιμών είναι ότι κανένας σήμερα δεν είναι σε θέση να προβλέψει τον χρόνο για επιστροφή σε συνθήκες ομαλοποίησης των οικονομικών παραγόντων που την προκαλούν.

● ● ● ●

Πρόσβαση

Η εύκολη και με ανταγωνιστικές τιμές πρόσβαση σε χρηματοδότηση αποτέλούσε πάντα κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία στη Ευρώπη αλλά και την Κύπρο. Σε πρόσφατη έρευνα που διενέργησε η ΕΚΤ και καλύπτει την περίοδο μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2021, οι συνθήκες χρηματοδότησης έχουν βελτιωθεί σημαντικά εν μέσω πανδημίας και πλέον την πρώτη θέση ανησυχίας λαμβάνει η δυνατότητα προσέλκυσης ικανού ανθρώπινου δυναμικού. Στο θέμα της τραπεζικής χρηματοδότησης, η έρευνα κατέδειξε μια βελτιωμένη προσέγγιση των τραπεζών προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην πανδημία. Η τάση αυτή προφανώς και έχει συνεισφέρει θετικά στην έκρηξη της ανάπτυξης στην ευρωζώνη στους μήνες που ακολούθησαν τα παρατεταμένα lockdowns.

● ● ● ●

Πολιτικοποίηση

Η προσπάθεια πολιτικοποίησης της οικονομίας πολύ απλά δεν τον βγαίνει του Ερντογάν και τα αποτελέσματα των ενεργειών του βιώνουν ήδη

diktis@kathimerini.com.cy

Η πολύ σημαντική για την οικονομία χριστουγεννιάτικη αγορά αναμένεται να διεξαχθεί σε συνθήκες που ούτε ο πιο απαισιόδοξος δεν θα μπορούσε να προβλέψει λίγους μήνες πριν.

εκατομμύρια Τούρκοι πολίτες. Η αναφορά σε «πόλεμο ανεξαρτησίας» για να δικαιολογηθεί ακόμη μια παράδοση μείωση των επιτοκίων της λίρας οδήγησε το νόμισμα σε μεγαλύτερη κατάρρευση βγάζοντας αρκετούς διμαρτυρόμενους στους δρόμους. Το χαμηλό εισόδημα πληττείται βάνουσα από την ανατίμηση όλων των βασικών προϊόντων ενώ κάποιοι αναλυτές προβλέπουν τον πληθωρισμό στο 30% το επόμενο διά-

στημα. Την ίδια στιγμή, οι καταθέτες, εκμεταλλευόμενοι τη δυνατότητα που τους παρέχουν οι τράπεζες, να διατηρούν χρήματα σε ξένο νόμισμα εντός Τουρκίας, οδηγούν σε φαύλο κύκλο την τουρκική λίρα καθώς η «φυγή» από το εθνικό νόμισμα είναι μαζική. Το μεγάλο στοίχημα πλέον βρίσκεται στο αν θα συνεχίσει να ρέει εξωτερικός δανεισμός προς τις τράπεζες για χρηματοδότηση των εγχώριων ανομιγμάτων.

● ● ● ●

Προτεραιότητες

Στις προτεραιότητες της Κομισιόν βρίσκεται η ισχυροποίηση των χρηματοπιστηρίων της Ευρώπης και η ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης. Όσον αφορά στις αγορές κεφαλαίου, όπως αλλιώς λέγονται τα χρηματιστήρια, η κατάσταση είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς το σκηνικό αλλάζει δραματικά μετά την αποχώρηση της Αγγλίας από την ΕΕ και την απώλεια του χρηματοοικονομικού της κέντρου που για χρόνια υπήρξε το Λονδίνο. Η μεγαλύτερη πρόκληση που έχει να αντιμετωπίσει η Ευρώπη έχει να κάνει με την ενοποίηση των αγορών του Άμστερνταμ, του Δουβλίνου, του Παρισιού και της Φρανκφούρτης και την δημιουργία μιας ισχυρής αγοράς που θα έχει εύρος αλλά κυρίως βάθος κατά τα αμερικανικά πρότυπα. Σε αυτήν την προσπάθεια η αναθεώρηση των κανόνων κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντική, με μεγάλη έμφαση να δίνεται από πλευράς Βρυξελλών στη διαφάνεια των συναλλαγών σε αντίθεση με άλλες αγορές που επιτρέπουν την λειτουργία παράλληλων μηχανισμών για τους μικρούς επενδυτές.

Στους ωκεανούς χιλιάδες νέοι τόννοι πλαστικών

Η πανδημία, εκτός του τραγικού απολογισμού της σε ανθρώπινες ζωές και τη σοβαρή ζημία που προκάλεσε στην παγκόσμια οικονομία, επιδείνωσε και μια άλλη πληγή του πλανήτη: τη ρύπανση από πλαστικά, η οποία ούτως ή άλλως βρισκόταν εκτός ελέγχου. Πλαστικά απόβλητα της COVID (μάσκες, χειρουργικά γάντια, διαγνωστικά τεστ, συσκευασίες, προστατευτικές ζελαντίνες κ.ά.), που ξεπερνούν σε βάρος τους 25.900 τόνους και είναι ικανά να γεμίσουν 2.000 διώροφα λεωφορεία, κατέληξαν στους ωκεανούς. Αυτό είναι το συμπέρασμα κινεζικής μελέτης που δημοσιεύθηκε στην ηλεκτρονική έκδοση του περιοδικού PNAS.

Η διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων, εκτιμούν οι συντάκτες, υπερέβαινε τις δυνατότητες της πλειονότητας των κρατών. Από την αρχή του πανδημικού εφιάλτη, 193 χώρες παρήγαγαν 8,4 εκατ. τόνους πλαστικών αποβλήτων.

Όπως τονίζουν οι συντάκτες της μελέτης, Γκίμινγκ Πενγκ και Πείπει Γου, από το Πανεπιστήμιο της Νάντισονγκ, «η πανδημία COVID-19 εκτίναξε τη ζήτηση για πλαστικά είδη υγειονομικής προστασίας, ενισχύοντας τα πρόβλημα της ρύπανσης. Μέσα στα νερά των ωκεανών οι ρύποι μπορούν να μετακινηθούν σε τεράστιες αποστάσεις, επηρεάζοντας τα θαλάσσια οικοσυστήματα και προκαλώντας όχι μόνο τραυματισμούς αλλά και θάνατο διαφόρων θαλασσιών ειδών».

Οι Κινέζοι ερευνητές προβλέπουν ότι μέχρι το τέλος του αιώνα όλα

Οι ρύποι των ωκεανών που συνδέονται με την πανδημία διαταράσσουν τα θαλάσσια οικοσυστήματα.

αυτά τα πλαστικά που συνδέονται με την πανδημία θα έχουν καταλήξει είτε στον πυθμένα των ωκεανών είτε σε παραλίες. Η ανάλυσή τους υποδεικνύει επίσης ότι οι πλαστικοί ρύποι της πανδημίας που έχουν καταλήξει στο «απέραντο γαλάζιο» προήλθαν κατά 46% από την Ασία –εξαιτίας της εκτεταμένης χρήσης μασκών. Ακολούθούν η Ευρώπη (24%) και η Νότια και η Βόρεια Αμερική (22%). Επίσης, οι επιστήμονες διαπίστωσαν ότι το 87,4% των πλαστικών αποβλήτων προήλθαν από νοσοκομεία.

Οι Κινέζοι ερευνητές καταλήγουν στη διαπίστωση ότι είναι επιτακτική η άμεση βελτίωση της διαχειριστικής ικανότητας τέτοιων αποβλήτων από τα νοσοκομειακά ιδρύματα.

Οι μωβ μέδουσες κάνουν «απόβαση» σε νησιά των Κυκλάδων

Της ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ

Ποιος χειμόνας; Οι μέδουσες πλέουν ακόμα σε πελάγη ευτυχίας στο Αιγαίο! Σε πολλά νησιά των Κυκλάδων, όπως η Μύκονος, η Σύρος και η Τήνος, έχει καταγραφεί το τελευταίο διάστημα το φαινόμενο της εμφάνισης ολόκληρων κοπαδιών από μέδουσες, οι οποίες συχνά ξεβράζονται κατά χιλιάδες στην ακτή. Όσο κι αν από κοντά το θέαμα ξενίζει –και ίσως κάποιους να τρομάζει–, από ψηλά η θέα είναι μαγευτική.

Οι μέδουσες λες και σχηματίζουν στην άμμο τεράστιους πίνακες αφηρημένων τέχνης, με κυρίαρχο το μωβ χρώμα. Πρόκειται άλλωστε για τις μέδουσες του είδους «Pelagia nostiluca», ενός πελαγικού είδους που ζει κυρίως σε τροπικά νερά. Όταν είναι νεαρές, το χρώμα τους είναι πορτοκαλοκαφέ και όταν ενηλικιώνονται παίρνουν ένα πιο έντονο πορφυρό –μωβ χρώμα. Η γοντεία τους πάντως είναι παραπλανητική και καλό είναι να τις αποφεύγουμε όταν τις συναντήσουμε. Εξαιτίας μιας νευροτοξίνης στον οργανισμό τους, οι μωβ μέδουσες καταφέρνουν τοιμήματα πολύ επώδυνα για τον άνθρωπο.

Τα κνιδιοκύτταρα στα διαφανή πλοκάμια τους περιέχουν τις νηματοειδείς που εγχεύουν τοξίνη στη λεία τους. Οι περισσότεροι θα υποφέρουν από πόνο, πρήξιμο και κάψιμο, ωστόσο πιο ευαίσθητα

Η μέδουσα «Pelagia nostiluca» είναι ένα πελαγικό είδος που ζει κυρίως σε τροπικά νερά. Εξαιτίας μιας νευροτοξίνης στον οργανισμό τους, οι μωβ μέδουσες καταφέρνουν τοιμήματα πολύ επώδυνα για τον άνθρωπο.

άτομα, καθώς και παιδιά, μπορεί να έχουν αρκετά σοβαρότερα προβλήματα..

Όπως λέει χαρακτηριστικά στην «Κ» ο Επαμεινώνδας Χρήστου, διευθυντής ερευνών του Ινστιτούτου Ωκεανογραφίας του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ), σε περίπτωση εμφάνισης αυτών των μεδουσών προσέχουμε πολύ. «Καλό είναι, πριν μπει μια οικογένεια με παιδιά στη θάλασσα να ελέγχει κάποιος

με μάσκα τυχόν ύπαρξη τέτοιων μεδουσών στο νερό». Δεδομένου ότι μπαίνουμε στον χειμώνα, οι ειδικοί κρούουν το καμπανάκι του κινδύνου στους χειμερινούς κολυμβητές, οι οποίοι θα πρέπει να προσέχουν εξίσου. Γιατί όμως παρατηρούμε φέτος το φαινόμενο των μαζικών εκβρασμών του είδους στις Κυκλάδες; «Τη χρονιά που διανύουμε υπήρχε μεγάλος πληθυσμός της μωβ μέδουσας στα ανοιχτά του Αιγαίου και προ-

φανώς γι' αυτό ξεβράζονται στα νησιά των Κυκλάδων». Πριν από λίγα χρόνια είχε παρατηρηθεί έντονο το φαινόμενο στον Κορινθιακό, καθώς οι μέδουσες του πελάγους είχαν εγκλωβιστεί στον κόλπο, λόγω ρευμάτων ή ανέμων. Εκτιμάται ότι ντόπιοι άνεμοι ήταν αυτοί που ευθύνονται για την «απόβαση» των κοπαδιών της μέδουσας στη Μύκονο και στα άλλα νησιά.

Κλιματική αλλαγή

Σύμφωνα με τον κ. Χρήστου, το φαινόμενο κάνει υπερδεκαετίες κύκλους. «Το παρατηρούμε περίπου κάθε 12 χρόνια, αν και τα τελευταία χρόνια τα περιστατικά πυκνών εμφανίσεων της μωβ μέδουσας έχουν αυξηθεί». Ο λόγος είναι η κλιματική αλλαγή, που με την αύξηση της θερμοκρασίας του νερού αυξάνεται και η περίοδος αναπαραγωγής της μέδουσας, με αποτέλεσμα ο πληθυσμός να εκτινάσσεται. «Η κλιματική αλλαγή προκαλεί διάφορες ανακατατάξεις στα οικοσυστήματα, όμως δεν ευθύνεται μόνο αυτή», συνεχίζει ο κ. Χρήστου. «Η υπερθέρμανση έχει σαν αποτέλεσμα να εξαφανίζονται οι θηρευτές του είδους, με αποτέλεσμα και αυτό να συμβάλει στην αύξηση του αριθμού τους στο Αιγαίο». Μεταξύ άλλων, οι μέδουσες αποτελούν εκλεκτό μεζέ για τις θαλάσσιες χελώνες, τους τόνους και άλλα μεγάλα ψάρια.

Στα προ κρίσης επίπεδα τα κρατικά έσοδα

Αρκετές ήταν οι δράσεις που προέβη η Κυβέρνηση σε αυτή τη διετία που είχαν ως αποτέλεσμα τον επηρεασμό τους

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Μετά το «μούδιασμα» στα έσοδα του κράτους από τις συχνές επιβολές «lockdown» το 2020, το 2021 έχουν επιστρέψει σχεδόν στα προ πανδημικής κρίσης επίπεδα του 2019, ενώ η εισπραξη φόρων έχει επιστρέψει στα ίδια επίπεδα. Στα πλαίσιο ενός ευρύτερου οικονομικού σχεδιασμού, που προέβη η Κυβέρνηση για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας, προχώρησε σε μέτρα όπως αναστολές των υποχρέωσης καταβολής ΦΠΑ

Κατά το 2020, χρονιά που έχει και ενδιαφέρον να εξεταστεί λόγω των μεγαλύτερων περιορισμών που επιβλήθηκαν, τα δημόσια έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης ανήλθαν στα €8,52 δισ. σε σύγκριση με €9,17 δισ. το 2019.

για συγκεκριμένες περιόδους, διευκολύνσεις, μειώσεις του ΦΠΑ και άλλα, τα οποία επέφεραν πύσεις στα έσοδα. Σύμφωνα με στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου του κράτους, για την περίοδο Ιανουαρίου 2021 – Αυγούστου 2021, το σύνολο των πραγματικών γενικών εσόδων ανήλθε σε 3,9 δισ. ευρώ, έναντι 3,7 δισ. ευρώ για το πρώτο οκτάμηνο του 2020 και 4,2 δισ. ευρώ για το 2019. Εάν συνυπολογίσουμε δε, πως περιορισμοί έλαβαν χώρα και για το 2021 ώστε να περιοριστεί η πανδημία, ενδεχομένως τα νούμερα του πρώτου οκταμήνου του 2021 με αυτά του 2019 να ήταν αντίστοιχα. Ωστόσο, αυτό είναι μόνο

Οι άμεσοι φόροι στην περίοδο Ιανουαρίου 2021 – Αυγούστου 2021 έχουν φτάσει στα επίπεδα του Ιανουαρίου 2019 – Αυγούστου 2019. Αντίστοιχα και οι έμμεσοι.

μια υπόθεση. Αφώνοντας στην άκρη τις υποθέσεις και περνώντας στα γεγονότα, οι άμεσοι φόροι στην περίοδο Ιανουαρίου 2021 – Αυγούστου 2021 έχουν φτάσει στα επίπεδα του Ιανουαρίου 2019 – Αυγούστου 2019. Συγκεκριμένα, οι πραγματικοί άμεσοι φόροι στην περίοδο του 2021 αυξήθηκαν στα 1,5 δισ. ευρώ, από τα 1,35 δισ. ευρώ του 2020 στο ίδιο διάστημα. Τον Ιανουάριο 2019 – Αύγουστο 2019, ήταν στα 1,55 δισ. ευρώ. Αντίστοιχα ποσοστά ισχύουν και για τα επίπεδα των πραγματικών έμμεσων φόρων. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου του κράτους δείχνουν πως οι πραγματικοί έμμεσοι φόροι για τον Ιανουάριο 2021

– Αύγουστο 2021 έφτασαν τα 1,97 δισ. ευρώ, έναντι 1,71 δισ. ευρώ του Ιανουαρίου 2020 – Αυγούστου 2020 και των 2,07 δισ. ευρώ του Ιανουαρίου 2019 – Αυγούστου 2019.

Μέτρα που μείωσαν

Αρκετές ήταν οι δράσεις που προέβη το κράτος μέσα σε αυτή τη διετία της πανδημικής κρίσης που είχαν ως αποτέλεσμα τον επηρεασμό των εσόδων του κράτους. Πέρα από τα μέτρα που προαναφέρθηκαν, όπως αναστολή της υποχρέωσης καταβολής ΦΠΑ για συγκεκριμένες περιόδους, έγιναν διευκολύνσεις στο Σχέδιο Ληξипρόθεσμων Οφειλών του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μειώσεις

του ΦΠΑ, μη καταβολή των αυξημένων εισφορών στο ΓΕΣΥ για 3 μήνες, επισπεύσεις εξετάσεων αιτήσεων για επιστροφή ΦΠΑ ή εταιρικού φόρου, φορολογική επιστροφή για μείωση ενοικίων, διαγραφή επιβαρύνσεων που δυνατόν να επιβλήθηκαν από τη μη έγκαιρη υποβολή φορολογικών δηλώσεων και άλλες δράσεις που μπορεί αν όχι άμεσα, σίγουρα έμμεσα να τα επηρέασαν.

Κατά το 2020, χρονιά που έχει και ενδιαφέρον να εξεταστεί λόγω των μεγαλύτερων περιορισμών που επιβλήθηκαν, τα δημόσια έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης ανήλθαν στα 8,52 δισ. ευρώ σε σύγκριση με 9,17 δισ. ευρώ το 2019, σημει-

ώνοντας μείωση της τάξης του 7,1%. Σύμφωνα με στοιχεία της επίσημης έκθεσης του Υπουργείου Οικονομικών για το 2020, οι εισπράξεις από φόρους στην παραγωγή και εισαγωγές κατά το 2020 ήταν αισθητά μειωμένες κατά 13,7% σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο, και περιορίστηκαν στα 2,87 δισ. ευρώ από 3,32 δισ. ευρώ το 2019, κυρίως λόγω των μειωμένων εισπράξεων ΦΠΑ και κατ' επέκταση του σημαντικού περιορισμού της ιδιωτικής καταναλώσης. Οι εισπράξεις από τον ειδικό φόρο κατανάλωσης στα πετρελαιοειδή ανήλθαν στα 328 εκατ. σε σύγκριση με 364,7 εκατ. κατά το 2019, σημειώνοντας μείωση 10,1%. Οι εισπράξεις από τον ειδικό φόρο κατανάλωσης στα καπνικά προϊόντα ανήλθαν στα 157,6 εκατ. σε σχέση με 177,9 εκατ. κατά το 2019, σημειώνοντας μείωση της τάξης του 11,4%. Οι εισπράξεις από τους φόρους στο εισόδημα και περιουσία ανήλθαν στα €2.100 εκατ. παρουσιάζοντας αρνητική ποσοστιαία μεταβολή 2,6%, σε σύγκριση με εισπράξεις ύψους €2.156 εκατ. τον προηγούμενο χρόνο, λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας. Οι εισπράξεις από τον εταιρικό φόρο περιορίστηκαν στα 671 εκατ. από 943 εκατ. το 2019 παρουσιάζοντας μείωση 28,8%, κυρίως λόγω αναστολής της καταβολής της δεύτερης δόσης της προσωρινής φορολογίας για το έτος 2020, αλλά και λόγω της μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας και συνακόλουθα της κερδοφορίας των εταιρειών. Μείωση παρουσίασαν και οι εισπράξεις από φόρο κεφαλαιουχικών κερδών οι οποίες περιορίστηκαν στα 76,7 εκατ. από 113,4 εκατ. το 2019, καθώς και οι εισφορές σε τόκους καταθέσεων, απόρροια της συνεχιζόμενης μείωσης των καταθετικών επιτοκίων από 75,3 εκατ. το 2019, σε 35,5 εκατ. το 2020.

Αποτρεπτικός παράγοντας

Παρά τις εξελίξεις αυτές στην οικονομία το 2020, στην ετήσια έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών αναφέρεται πως η απώλεια από φόρο εισοδήματος υπαλλήλων του ιδιωτικού τομέα ήταν πολύ περιορισμένη, αφού οι εισπράξεις μειώθηκαν μόνο κατά 1,1%. Η εξέλιξη αυτή είναι απόρροια του μέτρου στήριξης της κυβέρνησης προς τις επιχειρήσεις οι οποίες ήταν υπό πλήρη ή μερική αναστολή εργασιών, μέσω της επιδότησης μισθών των υπαλλήλων τους, το οποίο μέτρο ενέργησε ως αποτρεπτικός παράγοντας για σημαντικές απώλειες στις θέσεις εργασίας. Τέλος, στην έκθεση αναφέρεται πως τα συνολικά έσοδα του Τμήματος για το έτος 2020 ανήλθαν στα 4,33 δισ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το 2019 ίση με 235,6 εκατ. που αντιστοιχεί στο 5,2%. «Η μείωση στα έσοδα του Τμήματος, ήταν αναμενόμενη λόγω των επιπτώσεων που είχε η πανδημία τόσο στην κατανάλωση όσο και στις δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Όπως ήταν αναμενόμενο οι εισπράξεις από ΦΠΑ (-264,8 εκατ.), Έκτακτη Εισφορά για την Άμυνα (-16,2 εκατ.) και Φόρο Κεφαλαιουχικών Κερδών (-33 εκατ.), σημείωσαν τη μεγαλύτερη μείωση σε απόλυτους αριθμούς.

Μπαίνουν στις ράγες τα νομοσχέδια για διαφθορά

Ενα βήμα πιο κοντά στη βελτίωση του νομικού και θεσμικού πλαισίου με τη δημιουργία Ανεξάρτητης Αρχής

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Η δημιουργία Ανεξάρτητης Αρχής για την καταπολέμηση της διαφθοράς ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο για την Κύπρο. Εκ πρώτης όψεως η Κύπρος αναμένεται να «πιάσει» το ορόσημο που έχει οριστεί από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το οποίο σκοπό έχει να βελτιωθεί το νομικό και θεσμικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Εάν ψηφιστεί το εν λόγω νομοσχέδιο που διέπει τη δημιουργία Αρχής, η Κύπρος θα είναι ένα βήμα πιο κοντά στην εκταμίευση των απαραίτητων κον-

Μέχρι το τέλος του 2021 θα πρέπει να γίνουν κινήσεις για την αναβάθμιση της υποδομής των δικαστηρίων και να γίνει έναρξη ισχύος του νόμου για την προστασία των καταγγελλτών.

δυλίων από το Ταμείο Ανάκαμψης. Είναι ορόσημο το οποίο έχει δρομολογηθεί να γίνει βάσει του Σχεδίου μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2022 και η ονομασία του είναι η «ένταξη ισχύος του νόμου για τη σύσταση της Ανεξάρτητης Αρχής κατά της διαφθοράς». Σύμφωνα με τους ποιοτικούς δείκτες για τα ορόσημα, η διάταξη του νόμου που αναφέρει την έναρξη ισχύος του νόμου και έναρξη λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής κατά της διαφθοράς, με πληρωθείσες τις κύριες διευθυντικές θέσεις και

Η μεταρρύθμιση δύναται να αντιμετωπίσει χρόνιες προκλήσεις όσον αφορά τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, τόσο σε κεντρικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, του δικαστικού συστήματος και του πλαισίου καταπολέμησης της διαφθοράς.

πραγματοποιηθείσες τις προσλήψεις προσωπικού. Σύμφωνα δε, με την περιγραφή κάθε οροσήμου του Σχεδίου Ανάκαμψης, «η Ανεξάρτητη Αρχή κατά της διαφθοράς έχει ιδρυθεί κατόπιν της έναρξης ισχύος του αντίστοιχου νόμου και λειτουργεί. Η Αρχή συντονίζει τις προσπάθειες όλων των φορέων που συμμετέχουν στην πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς και εποπτεύει την έγκαιρη υλοποίηση των δράσεων των διαφόρων αρμόδιων αρχών».

Σε ένα γενικό πλαίσιο του πλά-

νου αναφορικά με τον εκσυγχρονισμό των δημοσίων και τοπικών αρχών, τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος και καταπολέμησης της διαφθοράς του κυπριακού σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, δύναται να αντιμετωπίσει χρόνιες προκλήσεις όσον αφορά τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, τόσο σε κεντρικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, του δικαστικού συστήματος και του πλαισίου καταπολέμησης της διαφθοράς. Στόχοι της συνιστώσας είναι:

i) αύξηση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της συνάφειας των κυβερνητικών διαδικασιών, λαμβανομένων υπόψη των τρεχουσών προκλήσεων, αναγκών και προσδοκιών των πολιτών και των επιχειρήσεων, ii) ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας και της συνεργασίας του Υπουργείου Εσωτερικών και της τοπικής αυτοδιοίκησης ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή του νέου μοντέλου τοπικής διοίκησης, iii) βελτίωση της αποτελεσματικότητας, συμπεριλαμβανομένων της

ποιότητας και της αποδοτικότητας, του δικαστικού συστήματος, μέσω της επιτάχυνσης της απονομής δικαιοσύνης και της μείωσης του όγκου συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων, και iv) επίτευξη μεγαλύτερης συνοχής στις προσπάθειες της κυβέρνησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο «καταπολέμηση της διαφθοράς» συμβάλλουν στην υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων για βελτίωση της αποδοτικότητας του δημόσιου τομέα, ιδίως όσον αφορά τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, για προώθηση ευέλικτων εργασιακών ρυθμίσεων, για βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ψηφιοποίησης του δικαστικού συστήματος και μεταρρυθμίσεις του πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Μέχρι το τέλος του χρόνου

Αν και η συγκεκριμένη νομοθεσία πρέπει να εφαρμοστεί μέχρι και το πρώτο τρίμηνο του 2022, υπάρχουν νομοσχέδια τα οποία πρέπει να περάσουν πριν εκπνεύσει το 2021 που επίσης σχετίζονται με την ενόττητα «καταπολέμηση της διαφθοράς». Ο λόγος, νομοσχέδιο το οποίο αποσκοπεί στην αναβάθμιση της υποδομής των δικαστηρίων, με ονομασία «Επέκταση του Επαρκιακού Δικαστηρίου Αμμοχώστου». Η ομάδα διαχείρισης έργου πιστοποιεί την ολοκλήρωση της κατασκευής, ενώ στόχος είναι η ολοκλήρωση της κατασκευής της επέκτασης του κτιρίου του Επαρκιακού Δικαστηρίου Αμμοχώστου για την υποστήριξη της λειτουργίας των νέων δικαστικών

αιθουσών ώστε να εκδικάζονται και αστικές υποθέσεις, πέραν των ποινικών υποθέσεων. Περαιτέρω, στο Σχέδιο Ανάκαμψης αναφέρεται πως στόχος της επένδυσης είναι η αντιμετώπιση των ανεπαρειών του δικαστικού συστήματος που οφείλονται στις ανεπαρκείς κτιριακές εγκαταστάσεις των δικαστηρίων, τόσο ως προς την ποσότητα όσο και ως προς την ποιότητα. Η υλοποίηση της επένδυσης θα ολοκληρωθεί έως τις Παρασκευή, 31 Δεκεμβρίου 2021.

Προστασία καταγγελλτών

Την ίδια ώρα, μέχρι και το τέλος του 2021, θα πρέπει να έχει επιτευχθεί το ορόσημο της έναρξης ισχύος του νόμου για την προστασία των καταγγελλτών. Οι ποιοτικοί δείκτες για τα ορόσημα είναι η διάταξη του νόμου που αναφέρει την έναρξη ισχύος της νομοθετικής πράξης, ενώ σημειώνεται πως στόχος είναι η έναρξη ισχύος νόμου για τη προστασία των καταγγελλτών που αναφέρουν περιπτώσεις απάτης και διαφθοράς από εσωτερικές κυρώσεις. Ο νόμος περιλαμβάνει συμπληρωματικές διατάξεις σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν πράξεις διαφθοράς στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα (καταγγέλτες, πρόσωπα που δεν συμμετέχουν στις πράξεις), πέραν της προστασίας που προβλέπεται ήδη στον περί προστασίας μαρτύρων νόμο 95(Ι)/2001. Ο νόμος προβλέπει επίσης μέτρα επείγουσ μεταχειρίσεων για πρόσωπα που συμμετέχουν σε πράξεις διαφθοράς αλλά αναφέρουν τις εν λόγω πράξεις στην αστυνομία και/ή συνεργάζονται με τις αρχές, με αποτέλεσμα την πλήρη διερεύνηση και δίωξη του αδικήματος.

Δεν έπιασε στόχους το φετινό Black Friday

Μειωμένη αγοραστική δύναμη και ψυχολογία καταναλωτών συγκράτησαν την φρενίτιδα προηγούμενων χρόνων

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Ούτε μαύρο αλλά ούτε και χρυσό δεν ήταν για την αγορά το φετινό Black Friday, τουλάχιστον κατά την κατ' εξοχήν μέρα του θεσμού. Η συνολική εικόνα των πωλήσεων και του τζίρου των καταστημάτων θα ξεκαθαρίσει τις επόμενες μέρες, αφού σε αρκετές περιπτώσεις, επιχειρήσεις παρατείνουν την περίοδο των προσφορών και την Δευτέρα και ίσως και περισσότερη. Το δεδομένο πάντως είναι ένα. Φέτος, δεν καταγράφηκαν έξω από τα καταστήματα τεχνολογίας και ηλεκτρονικών ειδών, εικόνες φρενίτιδας περασμένων χρόνων, με ου-

Γύρω στο 5-7% υπολογίζεται η μείωση της επισκεψιμότητας σε σχέση με πέρσι στο Nicosia Mall, ενώ οι αγορές γίνονταν πιο στοχευμένες.

ρές καταναλωτών να περιμένουν με αγωνία να ανοίξουν οι πόρτες για να προλάβουν να αγοράσουν τηλεοράσεις, ηλεκτρονικά και άλλα είδη τεχνολογίας. Μιλώντας στην «Κ» ο γ.γ. του συνδέσμου λιανικού εμπορίου Μάριος Αντωνίου είχε αναφέρει με το ξεκίνημα της μέρας ότι «τα μηνύματα δεν είναι ενθαρρυντικά και σε καμία περίπτωση δεν είναι οι εικόνες που είχαμε το 2019 ούτε ακόμα και το 2020». Παρά το απογοητευτικό πρωινό, η Παρασκευή κινήθηκε σχετικά σε καλύτερα επίπεδα, πλην όμως δεν κατάφερε να ξεπεράσει προηγούμενες χρονιές. Έτσι ακόμα και το 2020, κατά την διάρκεια των Lockdown σε Λεμεσό και Πά-

Δεν μπορεί να πει κάποιος ότι η κίνηση στα καταστήματα θύμιζε Black Friday. Ήταν μια οποιαδήποτε Παρασκευή με αυξημένη επισκεψιμότητα.

φο και υπό την σκιά ενός πιθανού επερχόμενου καθολικού, περισσότερος κόσμος είχε βγει στην αγορά.

Πιο μικρό το πορτοφόλι
Φυσικά πέρσι οι πωλήσεις ήταν περισσότερες και λόγω της σχετικά αυξημένης αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών. Τουλάχιστον σε επίπεδο καταθέσεων, σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας, τον περασμένο Νοέμβριο είχαν αυξηθεί κατά 190 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Επιπλέον πέρσι τα νοικοκυριά δεν είχαν τον βραχνά της καταβολής δόσεων- όσοι τουλάχιστον επέλεξαν να μουν στο πρόγραμμα

αναστολής δόσεων δανείων. (Μάρτιο- Δεκέμβριο του 2020 για τον γενικό πληθυσμό). Πέραν των δόσεων δανείων όμως, φέτος το κόστος ζωής είναι αυξημένο για βασικά αγαθά. Για παράδειγμα, αυξήσεις στους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος και στα καύσιμα για τις μετακινήσεις, έχουν αφαιρέσει από τον καταναλωτή σημαντικό μέρος της αγοραστικής του δύναμης.

Κακή ψυχολογία
Πλην όμως, η ακρίβεια είχε αρνητικό αποτύπωμα και στην ψυχολογία του καταναλωτή, εκτίμηση την οποία διατυπώνουν γνώστες της αγοράς. «Φαίνεται ότι οι κα-

ταναλωτές είναι επηρεασμένοι αρνητικά από τις αυξήσεις τιμών σε βασικά προϊόντα τους τελευταίους μήνες και αποτυπώνεται στο λιανικό», αναφέρει ο κ. Αντωνίου. Η ψυχολογία του κοινού είχε επίσης επηρεαστεί αρνητικά τόσο από την επιδείνωση των επιδημιολογικών δεδομένων, αλλά και την ανακοίνωση των μέτρων αναχαίτισης της πανδημίας δύο μέρες πριν την Μαύρη Παρασκευή.

Χαμήλωσε ο πήχης
Είναι γνωστό ότι το Black Friday σηματοδοτεί την έναρξη της περιόδου των Χριστουγέννων για το λιανικό και αποτυπώνει την εικόνα της ψυχολογίας του καταναλωτή

και το τι θα ακολουθήσει. Τουλάχιστον σε αυτή την βάση, φαίνεται ότι φέτος οι αγορές των καταναλωτών θα είναι πιο προσεκτικές την περίοδο των εορτών. Ωστόσο, οι παίκτες στο λιανικό δεν προεξοφλούν το αποτέλεσμα. Ο κ. Αντωνίου εξέφρασε την ελπίδα να αποδώσουν τα μέτρα και να μειωθούν τα κρούσματα, καθώς όπως υπογράμμισε δεν υπάρχει χειρότερη εξέλιξη για το λιανικό εμπόριο, από το να μην πάει καλά την χριστουγεννιάτικη περίοδο. Άγνωστο το πώς θα κινηθεί η περίοδος των Χριστουγέννων, ενώ βαρόμετρο θα αποτελέσουν η ψυχολογία των καταναλωτών και τα υγειονομικά μέτρα.

Μια κανονική Παρασκευή

Η φετινή, είναι ίσως η χειρότερη χρονιά για τον θεσμό του Black Friday στην Κύπρο, μετά την επιτυχία που γνώρισε το 2018 και το 2019. Μάλιστα η περασμένη Παρασκευή περιγράφεται σαν μια κανονική Παρασκευή, με κάπως αυξημένη επισκεψιμότητα. Μετά τις τέσσερις το απόγευμα, όπως περιγράφει ο κ. Αντωνίου, η αγορά κινήθηκε λίγο καλύτερα, αλλά δεν καταγράφηκαν ουρές καταναλωτών ούτε δημιουργήθηκε το σδιαχώρητο όπως το 2018 και το 2019- η καλύτερη μέχρι στιγμής χρονιά για τον θεσμό. Για να δούμε καλύτερα την κατάσταση της αγοράς, παίρνουμε την μικρογραφία ενός εμπορικού κέντρου. Συγκεκριμένα του Nicosia Mall. Μιλώντας στην «Κ» ο γενικός διευθυντής Γιώργος Γεωργίου ανέφερε ότι μετά το μεσημέρι η επισκεψιμότητα αυξήθηκε και μέχρι το τέλος της μέρας η μείωση σε επισκεψιμότητα κινήθηκε γύρω στο 5-7% σε σχέση με το 2020. Από εκεί και πέρα, οι καταναλωτές ψάχνουν για καλές προσφορές, ώστε να προχωρήσουν σε αγορά προϊόντων. Όπως εκτιμά ο κ. Γεωργίου, μεγάλο ρόλο παίζουν και οι προσφορές, ιδιαίτερα στα καταστήματα ηλεκτρονικών και ηλεκτρικών ειδών οι οποίες φέτος δεν ήταν αρκετές για να προσελκύσουν τους όγκους των καταναλωτών προηγούμενων χρονιών.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΝΙΚΟΛΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ**

Η Κύπρος στην εποχή του διαφανούς lobbying

Ο όρος lobbying είναι κάτι που μόλις πρόσφατα άρχισε να εισάγεται στην κυπριακή πολιτική συζήτηση κατά κύριο λόγο μετά την κατάθεση και ακολούθως τη συζήτηση επί του νομοσχεδίου με τίτλο «Περί της Διαφάνειας στις Διαδικασίες Λήψης Δημόσιων Αποφάσεων και Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2019». Ενός νομοσχεδίου που προέκυψε μετά από σύσταση του Τέταρτου Κύκλου Αξιολόγησης της Greco αναφορικά με την πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς. Πιο συγκεκριμένα, η σύσταση της επιτροπής που δημιουργήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης υπογραμμίζει την ανάγκη για την ύπαρξη νομοθεσίας που θα καθορίζει το πλαίσιο το οποίο ρυθμίζει τις επαφές προσώπων που ενδιαφέρονται να εμπλακούν στην διαδικασία λήψης αποφάσεων επί ζητημάτων που εμπίπτουν στο πεδίο της εκτελεστικής ή της νομοθετικής εξουσίας.

Αναπόφευκτα, με την αποουσία ρυθμιστικού πλαισίου το οποίο ρυθμίζει τις δραστηριότητες του, το lobbying είναι κάτι το οποίο διεξάγεται μη θεσμοθετημένα στην

Σε επίπεδο ΕΕ, έξι χώρες έχουν ήδη θεσπίσει νόμους που ρυθμίζουν τη διαδικασία του lobbying.

Κύπρο και αφήνει την Κυπριακή Δημοκρατία επιρρεπή σε φαινόμενα διαφθοράς. Παράλληλα, επηρεάζει αρνητικά τον τρόπο που διεξάγονται οι δημόσιες διαβουλεύσεις. Οι συναντήσεις κρατικών αξιωματούχων από την νομοθετική και εκτελεστική εξουσία με άτομα ή οργανισμούς που επιθυμούν να επηρεάσουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι κάτι που τη δεδομένη στιγμή δεν καταγράφεται και τις πλείστες φορές λαμβάνει χώρα στο παρασκήνιο.

Με την ραγδαία αύξηση του επαγγελματικού lobbying από τα μέσα της δεκαετίας του 90' μέχρι και τα τέλη του 2010 κατέστη επιτακτική η ανάγκη ρύθμισης του τομέα, με τις πιο προηγμένες και ώριμες δημοκρατίες να σπεύδουν

Η σύσταση της επιτροπής που δημιουργήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης υπογραμμίζει την ανάγκη για την ύπαρξη νομοθεσίας που θα καθορίζει το πλαίσιο το οποίο ρυθμίζει τις επαφές προσώπων που ενδιαφέρονται να εμπλακούν στην διαδικασία λήψης αποφάσεων επί ζητημάτων που εμπίπτουν στο πεδίο της εκτελεστικής ή της νομοθετικής εξουσίας.

να καλύψουν την ανάγκη αυτή. Το 1995 θεσπίζεται το «Lobbying Disclosure Act» στις ΗΠΑ μέσω του οποίου το επαγγελματικό lobbying προστατεύεται νομικά. Ταυτόχρονα, η νομοθεσία αυτή επιβάλλει σε όσους εμπλέκονται σε δραστηριότητες lobbying με τη

νομοθετική και εκτελεστική εξουσία να είναι εγγεγραμμένοι σε σχετικό κατάλογο και την καταγραφή των σχετικών δραστηριοτήτων τους. Σε επίπεδο ΕΕ, έξι χώρες έχουν ήδη θεσπίσει νόμους που ρυθμίζουν τη διαδικασία του lobbying. Βασικές ρυθμίσεις των σχε-

τικών νομοθεσιών σε αυτές τις χώρες, είναι η ύπαρξη μπρώου στο οποίο πρέπει να εγγράφονται όσοι λαμβάνουν μέρος σε δραστηριότητες lobbying και καταγραφή των δραστηριοτήτων τους και συναντήσεων τους με αξιωματούχους. Αποτυχία συμμόρφωσης με την σχετική νομοθεσία αποφέρει χρηματικές και άλλες ποινές. Συνολικά, 23 από τα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν ήδη κάποια μορφή ρύθμισης των δραστηριοτήτων lobbying κάνοντας την απουσία της Κύπρου από την λίστα αυτή πιο πικρή. Συγκρίνοντας την κατάσταση που επικρατεί στην Κύπρο με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές και όχι μόνο χώρες εμφανίζεται ένα τεράστιο κενό σχετικά με την ρύθμιση του lobbying και του τρόπου με τον οποίο διεξάγονται οι δημόσιες διαβουλεύσεις. Το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς 2021 για την ΕΕ κατέδειξε ότι το 65% των Κυπρίων θεωρούν ότι η διαφθορά στην χώρα έχει αυξηθεί τους τελευταίους 12 μήνες, ενώ το 88% πιστεύει ότι υπάρχουν σοβαρά επίπεδα διαφθοράς στους

κυβερνητικούς θεσμούς της χώρας. Τα ανησυχητικά αυτά νούμερα έρχονται να υποστηρίξουν την επιτακτική ανάγκη για την λήψη άμεσων δράσεων που θα ενισχύσουν την διαφάνεια στην διεξαγωγή πολιτικής και παράλληλα θα λειτουργήσουν σαν ασπίδα προστασίας για την συμμετοχική δημοκρατία στην Κύπρο. Η Κυπριακή Δημοκρατία καλείται να θεσπίσει νομοθεσίες, αρχής γενομένης με τον «Περί της Διαφάνειας στις Διαδικασίες Λήψης Δημόσιων Αποφάσεων και Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2019» όπως και τον «Περί της Σύστασης και Λειτουργίας Ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς Νόμο του 2020», η ψηφισι των οποίων έχει τεθεί και ως βασική προϋπόθεση για την εκταμίευση, της πρώτης δόσης από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ).

Ο Νικόλας Κυριακίδης, είναι Εκπρόσωπος Τύπου του Συνδέσμου Λογιστών και Επαγγελματιών Δημοσίων Υποθέσεων. email: contact@lpap.cy/ web: https://lpap.cy/

Τα κίνητρα αλλάζουν την αγορά αυτοκινήτου

Αισθητή αναμένεται η διαφορά στις εγγραφές από το 2022, ενώ έρχονται περισσότερα μοντέλα για τους καταναλωτές

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Σχέδια 45 εκατ. ευρώ ανακοίνωσε την περασμένη εβδομάδα ο υπουργός Μεταφορών Γιάννης Καραγιάννης, σε μια προσπάθεια της κυβέρνησης να πιάσει στόχους για την διείσδυση της ηλεκτροκίνησης στην Κύπρο. Ο σύνδεσμος εισαγωγέων οχημάτων, εκτιμά ότι ήδη από το 2022 θα υπάρχει σημαντική αύξηση του ποσοστού των ηλεκτρικών οχημάτων στην κυπριακή αγορά. Η εικόνα μέχρι στιγμής, ελλείψει επιλογών σε μοντέλα, υποδομών ανεφοδιασμού και υψηλών τιμών, είναι η εξής. Σύμφωνα με στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας, από τον Ιανουάριο μέχρι τον Οκτώβριο οι εγγραφές των ηλεκτρικών οχημάτων ανέρχονται στις 278, εκ των οποίων οι 100 αφορούν ιδιωτικά αυτοκίνητα (93 ιδιότητα και επτά αυτοκίνητα μακροχρόνιας ενοικίασης), δύο εγγραφές αφορούν οχήματα μεταφοράς εμπορευμάτων και 176 είναι μοτοποδήλατα. Μεγαλύτερη απήκηση έχουν τα υβριδικά που ανέρχονται στα 3.788 οχήματα, εκ των οποίων τα 3.760 είναι επιβατικά σαλούν. Οι αριθμοί καταδεικνύουν την ετοιμότητα των καταναλωτών να χρησιμοποιήσουν οχήματα φιλικότερα προς το περιβάλλον. Η πλειοψηφία των εγγραφών ηλεκτρικών ιδιωτικών σαλούν, αφορά μεταχειρισμένα οχήματα, ενώ όσοι προχωρούν στην αγορά υβριδικού οχήματος, φαίνεται να προτιμούν να αγοράσουν ένα καινούργιο όχημα (2425 καινούργια υβριδικά, έναντι 1128 μεταχειρισμένα). Φυσικά φαίνεται ότι στην κατηγορία υβριδικών οχημάτων, υπάρχουν περισσότερες επιλογές.

Σε μια ανασκόπηση στις εγγραφές των υβριδικών οχημάτων, φαίνεται ότι σημαντικός αριθμός αφορά μοντέλα σε κατηγορίες όπως Honda, Ford, Hyundai, Audi, Lexus, Land Rover ενώ μικρότερα ποσοστά καταγράφονται για Suzuki, Renault και Nissan, Mazda. Πρωταθλητής στα υβριδικά είναι η Toyota (1454 εγγραφές). Όσον αφορά τα ηλεκτροκίνητα, 3 εγγραφές αφορούν μοντέλα της BMW, 44 μοντέλα αφορούν την Porsche, 9 Tesla, Citroen, Jaguar, Mercedes, Peugeot, Honda, Hyundai, Jaguar, Smart και Volkswagen.

Το επόμενο διάστημα αναμένεται να τρέξουν οι διαδικασίες για δυνατότητα ανεφοδιασμού των ηλεκτροκίνητων οχημάτων και στα πρατήρια συμβατικών καυσίμων.

φές των υβριδικών οχημάτων, φαίνεται ότι σημαντικός αριθμός αφορά μοντέλα σε κατηγορίες όπως Honda, Ford, Hyundai, Audi, Lexus, Land Rover ενώ μικρότερα ποσοστά καταγράφονται για Suzuki, Renault και Nissan, Mazda. Πρωταθλητής στα υβριδικά είναι η Toyota (1454 εγγραφές). Όσον αφορά τα ηλεκτροκίνητα, 3 εγγραφές αφορούν μοντέλα της BMW, 44 μοντέλα αφορούν την Porsche, 9 Tesla, Citroen, Jaguar, Mercedes, Peugeot, Honda, Hyundai, Jaguar, Smart και Volkswagen.

Ικανοποιημένοι οι εισαγωγείς

Η Χριστίνα Διογένης, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Εισαγωγέων Μηχανοκίνητων Οχημάτων, ανέφερε ότι τα μέτρα είναι ουσιαστικά, εκφράζοντας την άποψη ότι χρόνο με

τον χρόνο το ηλεκτρικό αυτοκίνητο θα κερδίζει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον των καταναλωτών, αφού και θα υπάρχουν και περισ-

σότερες επιλογές και θα αυξηθεί και η σχετική υποδομή. Σημείωσε επίσης ότι κάποια στιγμή θα είναι μονόδρομος η αγορά ηλεκτρικού

Εκτός, οι εταιρείες ενοικίασεως

Σύμφωνα με τον Σάββα Σπύρου, πρόεδρο του συνδέσμου αυτοκινήτων ενοικίασεως, τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα δεν προωθούνται μέχρι στιγμής στις εταιρείες ενοικίασεως, και αυτό δεν φαίνεται να αλλάζει ούτε στο εγγύς μέλλον. Μιλώντας στην «Κ», εξήγησε ότι ο βασικός λόγος είναι το ελλιπές δίκτυο φόρτισης. «Δεν μπορούμε να δώσουμε στον τουρίστα μια άδεια υπόσχεση. Να δώσουμε δηλαδή αυτοκίνητο το οποίο δεν μπορεί στην ουσία να χρησιμοποιή-

σει», ανέφερε χαρακτηριστικά. Ο σύνδεσμος δεν φαίνεται ικανοποιημένος ούτε από τα πρόσφατα σχέδια του Υπουργείου Μεταφορών, αφού στην ουσία, όπως αναφέρει, έμειναν εκτός οι εταιρείες ενοικίασεως. «Δεν δόθηκαν ουσιαστικά κίνητρα στις εταιρείες ενοικίασεως, αναφέρθηκε απλώς ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να πάρουν τέσσερα αυτοκίνητα. Ένας τέτοιος αριθμός είναι πολύ μικρός σε σχέση με το σύνολο του στόλου μιας εταιρείας ενοικίασεως».

αυτοκινήτου, καθώς αριθμός εργοστασίων έχουν ήδη ανακοινώσει ότι γύρω στο 2025 θα σταματήσει η παραγωγή μη ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

Θα φθηνίσουν

Είναι σημαντική πάντως η πρόσφατη αναφορά του υπουργού Μεταφορών Γιάννη Καραγιάννη ότι με την πάροδο του χρόνου, οι τιμές των ηλεκτρικών οχημάτων θα είναι πιο προσίτες, αφού θα αυξηθεί και η παραγωγή ηλεκτροκίνητων μοντέλων από τις αυτοκινητοβιομηχανίες.

Οι τιμές των ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων κυμαίνονται αναλόγως μοντέλου από 25-30 χιλιάδες μέχρι πέραν των 100 χιλιάδων. Μιλώντας στην «Κ» η Χριστίνα Διογένης, ανέφερε ότι μέσα στην επόμενη χρονιά, με την άφιξη περισσότερων μοντέλων στην κυπριακή αγορά, θα υπάρχουν τιμές πιο κοντά στις €20.000.

Χρόνος παράδοσης

Ένα ζήτημα που προκύπτει είναι ο χρόνος παράδοσης του αυτοκινήτου, ένεκα των θεμάτων στις μεταφορές εμπορευμάτων παγκοσμίως. Για το συγκεκριμένο θέμα η κα Διογένης εξέφρασε την εκτίμηση ότι ο αριθμός αυτοκινήτων που θα μπει μέσα στο σχέδιο μπορεί να καλυφθεί εντός του 2022. Άρα, μπορεί να γίνει η εγγραφή εντός 12 μηνών από την μέρα που εγκρίνεται η αίτηση του όπως προνοεί το σχέδιο του Υπουργείου Μεταφορών.

Σταθμοί φόρτισης

Σχολιάζοντας το κατά πόσο η απουσία, την δεδομένη στιγμή, σταθμών φόρτισης θα αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα για την

αγορά ενός ηλεκτρικού, η κα Διογένης ανέφερε ότι πιθανό να είναι ψυχολογικός παράγοντας παρά πραγματικός, διότι όπως ανέφερε μέχρι το τέλος του 2022 θα προστεθούν αρκετοί σταθμοί φόρτισης, δημόσια και ιδιωτικά, ενώ η περισσότερη φόρτιση θα γίνεται στο σπίτι. Επιπλέον, τα περισσότερα ηλεκτρικά αυτοκίνητα έχουν μια εμβέλεια 400 χιλιόμετρα κατά μέσο όρο, που είναι αρκετά μεγάλη για να καλύψει μεγάλο εύρος διακινήσεων στην Κύπρο. Σημείωσε ωστόσο ότι παραμένει θέμα, η παραγωγή ενέργειας χωρίς χρήση ΑΠΕ, αφού δεν γίνεται η πρόοδος που θα μπορούσε να γίνει σε αυτό το κομμάτι. «Κάνουμε ένα βήμα προς την σωστή κατεύθυνση αλλά έχουμε δρόμο ακόμα». Πάντως το επόμενο διάστημα, σύμφωνα με τον κ. Καραγιάννη, θα υπάρχει συγκεκριμένο πρόγραμμα του Υπουργείου Ενέργειας, βάσει του οποίου ο δικαιούχος καινούργιου ηλεκτρικού οχήματος, θα δικαιούται ακόμα 2250 ευρώ για να εγκαταστήσει φωτοβολταϊκό στο σπίτι του και έξυπνο μετρητή και σταθμό φόρτισης. Κατά την παρουσίαση των σχεδίων ο κ. Καραγιάννης ανέφερε επίσης ότι εκκρεμεί μία προσφορά για εγκατάσταση 10 διπλών σταθμών φόρτισης στους αυτοκινητόδρομους, ενώ είναι σε εξέλιξη διαδικασία αδειοδότησης των πρατηρίων καυσίμων να πωλούν και φόρτιση στα ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Ουσιαστικά, σύμφωνα με τον Υπουργό, εκκρεμεί σχετικό διάταγμα από την Ηλεκτρομηχανολογική Υπηρεσία, μια τροποποίηση από πλευράς του Τμήματος Πολεοδομίας και μια μικρή αλλαγή στη νομοθεσία. Ήδη από πλευράς πρατηρίων έχει εκφραστεί μεγάλο ενδιαφέρον.

HELLENIC BANK

παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

26/11/2021

–

09/01/2022

Τάφρο Ντ' Αβίλα

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΡΗΣΗ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΓΡΗΓΟΡΟ ΔΙΚΤΥΟ ΚΙΝΗΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΧΟΡΗΓΟΙ

Fontana

CYPRINA

EKO

Coca-Cola

Carlsberg

LEON

ΖΟΡΠΙΑΣ

LUNO COFFEE

ΚΑΦΕΣ ΑΛΚΟΥ

ΠΑΣΤΑ ΠΑΛΑΤΟΣ

VASSOS

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

Καλύτερο και από το 2019 το φετινό 9μηνο για το εμπόριο

Στα 39,02 δισ. ο τζίρος, από 38,62 δισ. το αντίστοιχο διάστημα πριν από δύο χρόνια

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Σε επίπεδα υψηλότερα, όχι μόνο σε σχέση με το 2020 αλλά και με το 2019, διαμορφώνεται ο κύκλος εργασιών στο σύνολο του λιανικού εμπορίου το εννεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2021. Τούτο, βεβαίως, κρύβει πολλές εσωτερικές διαφοροποιήσεις, καθώς μεγάλες κατηγορίες του λιανικού εμπορίου, όπως τα σούπερ μάρκετ και τα φαρμακεία, κατηγορίες ευνοημένες από την πανδημία, εξακολουθούν για δεύτερη συνεχή χρονιά να καταγράφουν αύξηση των πωλήσεών τους, ενώ άλλες, όπως η λιανική πώληση ειδών ένδυσης, είναι σε καλύτερη μεν κατάσταση σε σύγκριση με πέρυσι, χωρίς, ωστόσο, ο κύκλος εργασιών τους να έχει επιστρέψει στα προ πανδημίας επίπεδα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, ο κύκλος εργασιών στο λιανεμπόριο διαμορφώθηκε κατά το τρίτο τρίμηνο του 2021 σε 14,6 δισ. ευρώ καταγράφοντας αύξηση 11% σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του 2020. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο συνολικός τζίρος του λιανεμπορίου εμφανίζεται αυξημένος στο τρίτο τρίμηνο του 2021 και σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του 2019, καθώς τότε είχε διαμορφωθεί σε 13,94 δισ. ευρώ.

Η αύξηση αυτή κατά το τρίτο τρίμηνο οφείλεται σε σημαντική βραμιά στην αύξηση του τουρισμού, ο οποίος κατέγραψε σημαντική άνοδο από τα μέσα Ιουλίου κι έπειτα. Η σημαντική επίδοση του τρίτου τριμήνου είχε συνέπεια ο τζίρος του λιανικού εμπορίου συνολικά στο εννεάμηνο να διαμορφώνεται σε 39,02 δισ. ευρώ, έναντι 35,62 δισ. ευρώ το 2020 και 38,62 δισ. ευρώ το εννεάμηνο του 2019.

Καθοριστικό, ωστόσο, συνολικά για το λιανεμπόριο και ει-

	2019	2020	2021
ΠΟΣΑ ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ	ΙΑΝ. - ΣΕΠΤ. 2019	ΙΑΝ. - ΣΕΠΤ. 2020	ΙΑΝ. - ΣΕΠΤ. 2021
Σούπερ μάρκετ	10,58	11,00	11,38
Πώληση αυτοκινήτων	3,57	2,88	3,81
Φαρμακεία	2,73	2,85	2,88
Είδη ένδυσης	1,99	1,40	1,75
Σιδηρικά, χρώματα	0,88	0,82	0,95
Αθλητικός εξοπλισμός	0,39	0,36	0,44
Είδη υπόδησης	0,35	0,25	0,28

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μεγάλοι κερδοσύμμενοι τα σούπερ μάρκετ και τα φαρμακεία.

δικότερα για κάποιους κλάδους, όπως αυτοί της ένδυσης, υπόδησης και παιχνιδιών, θα είναι το τέταρτο τρίμηνο του 2021, το τρίμηνο όπου συνήθως πραγματοποιούν πάνω από το 30% του τζίρου τους, καθώς στη διάρκεια του γίνονται οι ενδιαμέσες εκπτώσεις, η Black Friday και φυσικά οι χριστουγεννιάτικες αγορές.

Τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν εν μέσω ενδιάμεσων εκπτώσεων –και δη η υποχρέωση επίδειξης πιστοποιητικού εμβολιασμού ή νόσησης ή αρνητι-

κού εργαστηριακού ελέγχου για την είσοδο στα εμπορικά καταστήματα– έχουν ήδη αρνητικές επιπτώσεις στον τζίρο του κλάδου. Με βάση τα τρέχοντα επιδημιολογικά δεδομένα, τα μέτρα αυτά δεν αναμένεται να αρθούν την περίοδο των Χριστουγέννων και αυτό που απεύχονται, βεβαίως, όλοι είναι η περαιτέρω αυστηροποίησή τους.

Στην κατηγορία της ένδυσης ο τζίρος στο εννεάμηνο του 2021 διαμορφώθηκε σε 1,75 δισ. ευρώ, υψηλότερα κατά 300 περίπου εκατομμύρια από το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Υπολείπεται, ωστόσο, σημαντικά του 2019, κατά περίπου 250 εκατ. ευρώ και δύσκολα θα καλύψει αυτή τη διαφορά στο τελευταίο τρίμηνο, δεδομένων των περιορισμών που ισχύουν στην αγορά. Στην κατηγορία των ειδών υπόδησης μικρό

μέρος μόνο των απωλείων του 2020 έχει καλυφθεί φέτος, καθώς ο τζίρος το 9μηνο διαμορφώθηκε σε περίπου 280 εκατ. ευρώ έναντι 250 εκατ. ευρώ πέρυσι. Ωστόσο, το 9μηνο του 2019 ο τζίρος ήταν πολύ μεγαλύτερος, στα 356 εκατ. ευρώ.

Στον αντίποδα βρίσκονται πολύ μεγάλες κατηγορίες του λιανεμπορίου, όπως τα σούπερ μάρκετ και τα φαρμακεία. Στο εννεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2021 ο τζίρος των σούπερ μάρκετ διαμορφώνεται σε 11,38 δισ. ευρώ, έναντι 11 δισ. ευρώ το 2020 και 10,58 δισ. ευρώ το 2019. Αυξημένος σε σύγκριση με πέρυσι και το 2019 είναι και ο τζίρος των φαρμακείων, στα 2,88 δισ. ευρώ το 9μηνο του 2021, έναντι 2,85 δισ. ευρώ και 2,73 δισ. ευρώ αντιστοίχως κατά τα 9μηνα 2020 και 2019.

Προς πώληση το πακέτο ακινήτων ύψους 7,4 δισ. της ΡQH

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Ακίνητα αξίας 7,4 δισ. ευρώ περιλαμβάνει το χαρτοφυλάκιο «Αριάδνη», που βγάζει προς πώληση η ΡQH, ο ενιαίος ειδικός εκκαθαριστής που έχει διοριστεί από την ΤτΕ για να εκκαθαρίσει τα δάνεια που άφησαν πίσω τους οι τράπεζες που έκλεισαν κατά τη διάρκεια της προηγούμενης οικονομικής κρίσης.

Η προκήρυξη του διαγωνισμού όπως προκύπτει από τα στοιχεία που ανακοίνωσε η ΡQH, η λογιστική αξία του χαρτοφυλακίου, δηλαδή των απαιτήσεων που περιλαμβάνει το χαρτοφυλάκιο, φθάνει τα 5,2 δισ. ευρώ, ενώ σε όρους συνολικής ονομαστικής απαίτησης (μαζί με τους εξωλογιστικούς τόκους) η αξία του χαρτοφυλακίου ανέρχεται στα 13,9 δισ. ευρώ.

Πρόκειται για το μεγαλύτερο χαρτοφυλάκιο κόκκινων δανείων που βγαίνει έως σήμερα προς πώληση –και όχι προς τιτλοποίηση, που αποτελεί μια διαδικασία με άλλη δομή και χαρακτηριστικά–, γεγονός που ερμηνεύει και το ενδιαφέρον που δείχνει η επενδυτική αγορά για το εν λόγω χαρτοφυλάκιο. Το ενδιαφέρον είναι συνάρτηση του αριθμού και της αξίας των ακινήτων που συνοδεύουν τα δάνεια που περιλαμβάνονται στο χαρτοφυλάκιο, καθώς πρόκειται κυρίως για δάνεια με εξασφαλίσεις.

Σύμφωνα με στοιχεία της «Κ», η αξία των 7,4 δισ. ευρώ των εξασφαλίσεων κατανέμεται σε 3,7 δισ. ευρώ σε οικιστι-

κά ακίνητα, σε 2,3 δισ. ευρώ σε εμπορικά ακίνητα, ενώ στο 1,4 δισ. ευρώ εκτιμάται η αξία των οικοπέδων.

Σε ό,τι αφορά τον αριθμό των ακινήτων, πρόκειται για 83.000, στην πλειονότητά τους –περίπου 44.000– οικιστικά, ενώ άλλα 9.800 είναι εμπορικά και περί τις 29.800 οικόπεδα, αγροτεμάχια κ.ά.

Το χαρτοφυλάκιο «Αριάδνη» περιλαμβάνει 97.000 δάνεια τα οποία χρωστούν 53.000 οφειλές μέσα από 72.000 δανειακές συμβάσεις. Από τα 5,2 δισ. ευρώ της λογιστικής αξίας των δανείων: • 2,1 δισ. ευρώ (ή 7,1 δισ. ευρώ σε όρους ονομαστικής αξίας) είναι οφειλές από μεγάλες επιχειρήσεις.

- 1,2 δισ. ευρώ (ή 3,4 δισ. ευρώ σε όρους ονομαστικής αξίας) είναι οφειλές από μικρομεσαίες και μικρές επιχειρήσεις.
- 1,5 δισ. ευρώ (ή 2,4 δισ. ευρώ σε όρους ονομαστικής αξίας) είναι οφειλές από στεγαστικά δάνεια.
- 400 εκατ. ευρώ (ή 1 δισ. ευρώ σε όρους ονομαστικής αξίας) είναι οφειλές από καταναλωτικά δάνεια.

Με βάση την προκήρυξη του διαγωνισμού η υποβολή μη δεσμευτικών προσφορών προσδιορίστηκε για τις 18 Ιανουαρίου και δεσμευτικών τον Μάιο του 2022, ενώ η υπογραφή δεσμευτικής συμφωνίας αναμένεται τον Ιούνιο του 2022, εφόσον τηρηθεί το σχετικό χρονοδιάγραμμα. Οι αγοραστές που θα ανακρουθεί προσφέροντας το υψηλότερο τίμημα θα έχει το δικαίωμα εξόφλησης του τιμήματος τμηματικά και

Η ΡQH είναι ο ενιαίος ειδικός εκκαθαριστής, που έχει διοριστεί από την ΤτΕ για να εκκαθαρίσει τα δάνεια που άφησαν πίσω τους οι τράπεζες οι οποίες έκλεισαν κατά τη διάρκεια της προηγούμενης οικονομικής κρίσης.

Πρόκειται για 83.000 ακίνητα, τα οποία στην πλειονότητά τους είναι οικιστικά.

συγκεκριμένα έως 3 ετήσιες δόσεις, ενώ μέρος της συμφωνίας είναι και η απασχόληση στο έργο συγκεκριμένου αριθμού εργαζομένων της ΡQH.

Με την ολοκλήρωση της συναλλαγής η ΡQH θα επιτύχει σημαντική απεμπλοκή από τον όγκο των κόκκινων δανείων του παρελθόντος που έχει αναλάβει

να διαχειριστεί, περιορίζοντας την «έκθεσή» της στα 3 δισ. ευρώ. Υπενθυμίζεται ότι η ΡQH έχει ολοκληρώσει άλλη μια συναλλαγή, δηλαδή την πώληση του χαρτοφυλακίου «Αίολος», που μεταβιβάστηκε στα τέλη του 2019 στην Inttium.

Το «Αίολος» ήταν μικρότερο χαρτοφυλάκιο λογιστικής αξίας 1,1 δισ. ευρώ και συνολικής απαίτησης 2,4 δισ. ευρώ και αποτελείτο από μη εξυπηρετούμενα δάνεια λιανικής και μικρά επιχειρηματικά δάνεια χωρίς εμπράγματες εξασφαλίσεις. Το τίμημα είχε διαμορφωθεί στα 71,1 εκατ. ευρώ.

Επιφυλάξεις Στουρνάρα για τη στάση της ΕΚΤ μετά το PEPP

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Επιφυλακτικός εμφανίσθηκε ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας στο θέμα της συνέχισης της κάλυψης της Ελλάδας από την ΕΚΤ με φθνή ρευστότητα, όταν θα τελειώσει το έκτακτο πρόγραμμα λόγω πανδημίας PEPP.

Απαντώντας σε σχετική ερώτηση, σε συνέντευξη του στην ΕΡΤ, είπε: «Θα το κουβεντιάσουμε τον Δεκέμβριο. Δεν θέλω να προκαταλάβω οποιαδήποτε απόφαση. Πιστεύω ότι θα γίνει το καλύτερο».

Στο παρελθόν, ο κ. Στουρνάρας είχε εκφράσει την πεποίθησή του πως η ΕΚΤ θα συνεχίσει να αγοράζει ελληνικά ομόλογα μετά το τέλος του προγράμματος PEPP, υπό προϋποθέσεις, και «θα εξασφαλίσει ότι δεν θα υπάρξει κατακερματισμός».

Όμως, καθώς πλησιάζει η στιγμή της συζήτησης, κλιμακώνονται προφανώς οι διαπραγματεύσεις και οι πιέσεις, και ο κεντρικός τραπεζίτης δεν θέλει, όπως είπε, να σπεύσει να κάνει προβλέψεις. Έτσι, άφησε ανοικτό το πεδίο. Σημειώνεται ότι τελευταίως έχει έρθει στο προσκήνιο η λύση των επανεπενδύσεων των ομολόγων του PEPP, κάτι που προκαλεί ερωτήματα για το κατά πόσον θα είναι επαρκής για να μην ασκηθούν πιέσεις στα ομόλογα.

Κοντά, ίσως και λίγο πάνω από το 3% θα είναι ο πληθωρισμός το τελευταίο τρίμηνο του 2021 και το πρώτο του 2022, εκτιμώ, εξάλλου, ο κ. Στουρνάρας, προσθέτοντας ότι η αποκλιμάκωση μπορεί να ξεκινήσει το β' τρίμηνο του 2022, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία.

Κατά μέσον όρο, είπε ο κ.

Στουρνάρας, σε συνέντευξη του στην ΕΡΤ, θα είναι κάτω από τον στόχο του 2% φέτος, ίσως και λιγότερο από 1%, κοντά στο 2%, ίσως και λίγο ψηλότερα, το 2022 και κάτω από το 2% το 2023.

Κατά την άποψή του και σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, το φαινόμενο είναι προσωρινό.

Ο κ. Στουρνάρας τόνισε ότι τόσο η δημοσιονομική όσο και η νομισματική πολιτική είναι πολύ επεκτατικές, κάτι που είχε πολλά χρόνια να συμβεί. Στην ερώτηση αν συμβουλεύει τους δανειολήπτες να προτιμήσουν σταθερά ή

Δεν θέλω να προκαταλάβω οποιαδήποτε απόφαση, είπε ο διοικητής της ΤτΕ.

κυμαινόμενα επιτόκια, είπε ότι πρέπει να ενημερώνονται και να ρωτούν τις τράπεζες, αλλά σε μια τέτοια περίοδο, όπως τώρα, με τόσο χαμηλά επιτόκια, μάλλον προς τα σταθερά πρέπει να προσανατολιστούν.

Ο κεντρικός τραπεζίτης προέτρεψε τις τράπεζες να προχωρήσουν πολύ προσεκτικά σε ό,τι αφορά την επέκταση στην καταναλωτική πίστη. Όπως σημείωσε, «οι τράπεζες έχουν βελτιώσει πολύ τον ισολογισμό τους. Βέβαια, δεν έχουμε τελειώσει με την πανδημία, επομένως δεν έχουμε τελειώσει και με τα κόκκινα δάνεια της πανδημίας. Από κει και πέρα θέλει πολύ μεγάλη προσοχή για να μην γίνουν τα λάθη που παρελθόντος».

«Ολα σιγά σιγά και με μέτρο», είπε χαρακτηριστικά ο κ. Στουρνάρας.

Κατά 0,4% αυξήθηκαν τα φορολογικά έσοδα του Οκτωβρίου

Αυξημένα κατά 164 εκατ. ευρώ, ή 0,4% έναντι του στόχου που είχε τεθεί στον προϋπολογισμό του 2022, ήταν τα φορολογικά έσοδα του Οκτωβρίου, αλλά και του 10μήνου Ιανουαρίου - Οκτωβρίου, σύμφωνα με τα οριστικά στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού, που δόθηκαν στη δημοσιότητα. Η υπέρβαση καλύπτει σχεδόν το μισό του κόστους των μέτρων που ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός στη Βουλή για την αντιμετώπιση της ακρίβειας από χαμηλοσυνταξιοφύλους και ΑΜΕΑ και για την ενίσχυση των υγειονομικών, συνολικού ύψους 338,5 εκατ. ευρώ.

Τα μέτρα δεν είχαν προβλεφθεί στις δαπάνες του προϋπολογισμού του 2021.

Συνεπώς, εφόσον η καλή πορεία των εσόδων συνεχιστεί και τους επόμενους δύο μήνες και δεν προκύψουν άλλες έκτακτες δαπάνες, ίσως καλυφθούν εξ ολοκλήρου και δεν αλλάξει η πρόβλεψη για το πρωτογενές έλλειμμα 7,3% του ΑΕΠ.

Η υπέρβαση των φορολογικών εσόδων οφείλεται κυρίως στον ΕΝΦΙΑ και τη φορολογία εισοδήματος. Συγκεκριμένα, αύξηση έναντι του στόχου παρατηρήθηκε στις εξής κύριες κατηγορίες εσόδων:

- α)** ΦΠΑ λοιπών προϊόντων και υπηρεσιών κατά 13 εκατ. ευρώ ή 0,1%.
- β)** ΕΝΦΙΑ κατά 66 εκατ. ευρώ ή 3,4%.
- γ)** Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από φυσικά πρόσωπα (ΦΠ) κατά 102 εκατ. ευρώ ή 1,2%.
- δ)** Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρείες (ΝΠ) κατά 45 εκατ. ευρώ ή 1,8%.

Συνολικά, τα έσοδα από φόρους ανήλθαν σε 38,5 δισ. ευρώ το 10μηνο.

Τα έσοδα του ΠΔΕ, την ίδια περίοδο, ήταν 3,5 δισ. ευρώ, σύμφωνα με τον στόχο.

Το πρωτογενές έλλειμμα ήταν 7,179 δισ. ευρώ έναντι στόχου για

πρωτογενές έλλειμμα 7,364 δισ. ευρώ και έναντι πρωτογενούς ελλείμματος 9 δισ. ευρώ την ίδια περίοδο το 2020.

Οι δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού το 10μηνο ήταν 55,6 δισ. ευρώ, μειωμένες κατά 35 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου που είχε περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού. Ωστόσο, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2020 είναι αυξημένες κατά 3,8 δισ. ευρώ, κυρίως λόγω των αυξημένων δαπανών για μέτρα κατά της πανδημίας και των αυξη-

Η υπέρβαση καλύπτει σχεδόν το μισό του κόστους των μέτρων που ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός.

μένων πληρωμών εξοπλιστικών προγραμμάτων.

Τα έσοδα από το Ταμείο Ανάκαμψης ήταν 2,3 δισ. ευρώ, ενώ το Μεσοπρόθεσμο το καλοκαίρι προέβλεπε 4 δισ., καθώς η μία δόση των 1,7 δισ. ευρώ μετατέθηκε τελικά για το πρώτο τρίμηνο του 2022.

Στις πληρωμές των μέτρων κατά τις πανδημίας το δεκάμηνο, οι πρωταγωνιστές είναι οι εξής:

- Επιστρεπτέα προκαταβολή 2,7 δισ. ευρώ.
- Αποζημίωση ειδικού σκοπού μισθωτών 1,9 δισ. ευρώ.
- Αποζημίωση εκμισθωτών 744 εκατ. ευρώ.
- Ενίσχυση μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων 736 εκατ. ευρώ.
- Κάλυψη ασφαλιστικών εισφορών προς τον ΕΦΚΑ 703 εκατ. ευρώ.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

«Καμπανάκι» για τις προσλήψεις στο Δημόσιο

Συνέχιση της συνετής δημοσιονομικής πολιτικής συστήνει η Ε.Ε. σε μια –συνολικά– θετική έκθεση για τη 12η αξιολόγηση

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Προειδοποιητικό καμπανάκι για τις προσλήψεις στο Δημόσιο χτύπησε, μεταξύ άλλων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε μια –συνολικά– θετική έκθεση για τη 12η αξιολόγηση ενισχυμένης εποπτείας, που εισηγείται την εκταμίευση 767 εκατ. ευρώ. Η Κομισιόν κάλεσε, επίσης, την Ελλάδα να επιδείξει σύνεση στη δημοσιονομική της πολιτική, καθώς είναι μια χώρα με υψηλό δημόσιο χρέος.

«Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η συνετή δημοσιονομική πολιτική για να διασφαλισθεί η μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών», σημεί-

Η σημαντικότερη καθυστέρηση αφορά την αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου προς τους ιδιώτες.

ωσε η Κομισιόν απευθυνόμενη στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες με υψηλό χρέος, στην ανακοίνωσή της για τα προσχέδια προϋπολογισμών, που παρουσιάστηκε επίσης, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εξαμήνου.

Σύμφωνα με την έκθεση ενισχυμένης εποπτείας, ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων αυξήθηκε κατά 2,6% από το 2018, όταν η χώρα βγήκε από το μνημόνιο, κυρίως λόγω της αύξησης του προσωρινού προσωπικού κατά 24,5%. Ετσι, η μισθολογική δαπάνη για το Δημόσιο αναμένεται

να αυξηθεί κατά 6% την περίοδο 2018-22, ή στο 9,5% του ΑΕΠ από 9,3% το 2018.

Η Επιτροπή παροτρύνει την κυβέρνηση να παρακολουθεί στενά το θέμα και να ενισχύσει τον κεντρικό έλεγχο στις διαδικασίες προσλήψεων. Ακόμη, καλωσορίζει την απόφαση της κυβέρνησης να ορίσει οροφή στις προσλήψεις προσωρινού προσωπικού το 2022, ενώ τονίζει τη σημασία της «διατήρησης του συνολικού κόστους της δημόσιας διοίκησης σταθερού, ώστε να διατηρηθεί η συνετή δημοσιονομική πολιτική μεσοπρόθεσμα».

Η έκθεση κάνει αναφορά στο γεγονός ότι η Ελλάδα μπαίνει στον τελευταίο χρόνο της ενισχυμένης εποπτείας, καθώς οι δεσμεύσεις της λήγουν στα μέσα του 2022. Αφήνει ανοιχτό πάντως το πότε ακριβώς θα λήξει η ενισχυμένη εποπτεία, αναφέροντας ότι οι αποφάσεις για την εκταμίευση των υπόλοιπων δόσεων για την ελάφρυνση του χρέους καθώς και για το τέλος της ενισχυμένης εποπτείας «θα χρειαστεί να λάβουν υπόψη τους την πρόοδο στην ολοκλήρωση των δεσμεύσεων και το ευρύτερο περιβάλλον οικονομικής πολιτικής». Σημειώνεται ότι εφόσον εκταμιευθεί η δόση της 12ης αξιολόγησης, θα απομείνουν άλλες 2, η τελευταία του Ιουνίου του 2022 καθώς και μία που εκκρεμεί από το 2019.

ΕΝΦΙΑ σε 10 ή 12 δόσεις

Η έκθεση υπογραμμίζει την επιτυχή ολοκλήρωση μιας σειράς δεσμεύσεων, όπως αυτές που αφορούν τον ανταγωνισμό στον τομέα της ενέργειας, την απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης, τη σημαντική πρόοδο

Σύμφωνα με την έκθεση ενισχυμένης εποπτείας, ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων αυξήθηκε κατά 2,6% από το 2018, όταν η χώρα βγήκε από το μνημόνιο, κυρίως λόγω της αύξησης του προσωρινού προσωπικού κατά 24,5%.

στις αποκρατικοποιήσεις, τη νομοθεσία για τον προσωπικό βοηθό των ατόμων με αναπηρία, το κτηματολόγιο και τη μεταρρύθμιση του ΕΝΦΙΑ.

Μάλιστα, μεταφέρει τη διαβεβαίωση της κυβέρνησης ότι η πληρωμή του ΕΝΦΙΑ, με βάση τη νέα, ευρύτερη περιουσιακή βάση, θα ξεκινήσει το 2022 από τον Μάρτιο. Ο προγραμματισμός προβλέ-

πει ότι η πληρωμή θα γίνει σε 10 ή 12 δόσεις.

Διαπιστώνει, όμως, καθυστερήσεις σε άλλους τομείς, με κυριότερη την εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, όπου σημειώθηκε μόνο οριακή βελτίωση.

Το νέο χρονοδιάγραμμα της κυβέρνησης προβλέπει εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων πλην συ-

ντάξεων έως το τέλος του χρόνου και των συντάξεων έως τα μέσα του 2022.

Καθυστερήσεις επισημαίνονται, επίσης, στην πρωτοβάθμια περίθαλψη, στη Δικαιοσύνη, στην αναμόρφωση του πλαισίου των επιθεωρήσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων και των αγορών προϊόντων και στην επικύρωση των δασικών χαρτών.

Επισημαίνει, επίσης, μια σειρά κινδύνων, στο δημοσιονομικό μέτωπο, ξεκινώντας από την εξέλιξη της πανδημίας και τις τιμές της ενέργειας, αλλά και το κόστος του φορέα για τη στήριξη των ευάλωτων δανειοληπτών, τις αποφάσεις των δικαστηρίων για τις συντάξεις και για τις υποθέσεις της ΕΤΑΔ. Οι τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος, αναφέρει η έκθεση, αυξήθηκαν τον Σεπτέμβριο κατά 14%, ενώ οι τιμές ενέργειας για τους οικιακούς καταναλωτές ήταν 14% υψηλότερες από τον μέσο όρο της Ε.Ε.

Προεξόφληση χρέους 7,1 δισ.

Η Κομισιόν εκφράζεται θετικά και για την προεξόφληση 5,3 δισ. ευρώ δανείων του ΕFSF και 1,8 δισ. του ΔΝΤ (όλο το υπόλοιπο), κάτι που «δείχνει» προς την έγκριση της σχετικής απόφασης από τον ΕΣΜ. Το ποσό είναι μεγαλύτερο από τον αρχικό σχεδιασμό, που προέβλεπε εξόφληση των δανείων του 2022 στον ΕFSF, 2,6 δισ. ευρώ.

Η ανάλυση βιωσιμότητας χρέους βασίζεται στην εκτίμηση για πρωτογενές πλεόνασμα 2,2% του ΑΕΠ μετά το 2023, το οποίο είναι το μέγεθος που προκύπτει «χωρίς αλλαγή πολιτικής».

Ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας σε ανακοίνωσή του υπενθύμισε πως «πρόκειται για την 9η διαδοχική θετική έκθεση αξιολόγησης κατά την περίοδο διακυβέρνησης της χώρας από τη Νέα Δημοκρατία. Και για την 7η έκθεση, που –παρά τις μεγάλες δυσκολίες τις οποίες έχει προκαλέσει, σε παγκόσμιο επίπεδο, η πρωτόγνωρη δοκιμασία του κορωνοϊού– ολοκληρώνεται επιτυχώς».

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

#ΟΠΩΣΤΟΘΕΛΕΙΣΞΑΝΑ

ΚΑΙ ΦΕΤΟΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΣΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΑΚΑΙΝΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΑΛΟΝΙ ΣΟΥ ΜΕ **ΟΛΟΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΠΛΑ ΚΑΙ ΑΞΕΣΟΥΑΡ**, ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ **ΤΡΙΩΝ ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΕΥΡΩ**

BoConcept®

Η ΚΛΗΡΩΣΗ ΘΑ ΓΙΝΕΙ, ΖΩΝΤΑΝΑ, ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗ 22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2021 ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΤΡΥΦΩΝΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑΣ ΑΡΤΕΜΙΟΥ.

ΙΣΧΥΟΥΝ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Περιμένουν έως και 2,5 χρόνια για να μπουν στον αναπτυξιακό

Σε εκκρεμότητα 3.500 επενδύσεις – Τα προβλήματα και το σχέδιο επιτάχυνσης

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Σε εκκρεμότητα βρίσκεται η έγκριση 1.500 επενδυτικών σχεδίων που έχουν αιτηθεί την υπαγωγή τους στον αναπτυξιακό νόμο, ενώ άλλα 2.000 επενδυτικά σχέδια έχουν μεν ολοκληρωθεί, αλλά δεν έχουν ελεγχθεί. Στα παραπάνω στοιχεία που αποκάλυψε χθες ο αναπληρωτής υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων Νίκος Παπαθανάσης, απαντώντας σε σχετική ερώτηση της «Κ» αποτυπώνεται μία από τις αρκετές παθολόγιες που χαρακτηρίζουν τους αναπτυξιακούς νόμους έως τώρα. Το γεγονός δε ότι οι εκκρεμότητες σε εγκρίσεις και ελέγχους συνολικά 3.500 επενδυτικών σχεδίων είναι σε επίπεδο περιφέρειας, δείχνει αν μη τι άλλο τα δομικά προβλήματα που υπάρχουν στον δεύτερο βαθμό αυτοδιοίκησης, με τον ίδιο τον κ. Παπαθανάση, αλλά και τον υπουργό Ανάπτυξης Αδωνι Γεωργιάδη να αποδίδουν τις μεγάλες καθυστερήσεις στην υποστελέχωση των περιφερειών.

Επιπλέον, όπως επισήμαναν χθες οι κ. Γεωργιάδης και Παπαθανάσης, με τη νέα νομοθετική πρωτοβουλία στόχος είναι να μειωθεί στις 60 ημέρες η διαδικασία εκκαθάρισης των αιτήσεων, έτσι ώστε συνολικά να απαιτούνται περί τις 100 ημέρες για την υπαγωγή ενός επενδυτικού σχεδίου στον αναπτυξιακό νόμο, διαδικασία που σήμερα μπορεί να φτάνει ακόμη και τα 2,5 χρόνια.

Το ζήτημα των παραπάνω καθυστερήσεων επιχειρεί, μεταξύ άλλων, να περιορίσει –αν όχι να εξαλείψει– ο νέος αναπτυξιακός νόμος που έχει καταρτίσει το υπουργείο Ανάπτυξης και αναμένεται να κατατεθεί στη Βουλή περί τα μέσα Δεκεμβρίου, με στόχο να έχει ψηφιστεί στις αρχές του 2022.

Ετσι, στον νέο αναπτυξιακό νόμο προβλέπεται ότι όλα τα επενδυτικά σχέδια, ανεξαρτήτως σε ποια περιφέρεια της χώρας πρόκειται να γίνει η επένδυση, προϋπολογισμού άνω του 1 εκατ. ευρώ θα υποβάλλονται στις κεντρικές υπηρεσίες του υπουργείου Ανάπτυξης. Στις περιφέρειες θα υποβάλλονται μόνο τα επενδυτικά σχέδια ύψους κάτω του 1 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, όλα τα επενδυτικά σχέδια προϋπολογισμού άνω των 700.000 ευρώ θα ελέγχονται υποχρεωτικά από ορκωτό ελεγκτή. Εάν, πάντως, κάποιος επενδυτής επι-

Στα νέα καθεστώτα ενίσχυσης του αναπτυξιακού περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι ενόπτες «Ψηφιακός και τεχνολογικός μετασχηματισμός επιχειρήσεων» και «Πράσινη μετάβαση - Περιβαλλοντική αναβάθμιση επιχειρήσεων».

Όλα τα επενδυτικά σχέδια προϋπολογισμού άνω του 1 εκατ. θα υποβάλλονται στις κεντρικές υπηρεσίες του υπουργείου Ανάπτυξης.

θυμεί να γίνει ο έλεγχος από ορκωτό ελεγκτή και για μικρότερα επενδυτικά σχέδια, θα μπορεί να το πράξει.

Στην κατεύθυνση της επιτάχυνσης των διαδικασιών προβλέπεται η λειτουργία νέου πληροφοριακού συστήματος για την υποβολή των αιτήσεων. Για την επιτάχυνση της διαδικασίας αξιολόγησης, τα επενδυτικά σχέδια θα συνοδεύονται υποχρεωτικά από έκθεση πιστοποίησης του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Επίσης, το ΟΕΕ θα εμπλέκεται και στη διαδικασία ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων κάτω των 700.000 ευρώ.

Στόχος είναι η μεν διαδικασία υπαγωγής να απαιτεί περί τις 60-70 ημέρες, η δε διαδικασία ελέγχου περί τις 60 ημέρες.

Σήμερα απαιτούνται ακόμη και 2,5 χρόνια.

Οι άλλες μεγάλες αλλαγές που επιφέρει ο νέος αναπτυξιακός νόμος είναι οι ακόλουθες:

- Στα επενδυτικά σχέδια των μεγάλων και μεσαίων επιχειρήσεων θα δίνεται μόνο το κίνητρο της φοροαπαλλαγής, ενώ ενισχύσεις θα λαμβάνουν μόνο τα επενδυτικά σχέδια των μικρών επιχειρήσεων. Εξαιρέση αποτελούν τα επενδυτικά σχέδια που θα πραγματοποιηθούν στις περιοχές απολιγνιτοποίησης. Οι ενισχύσεις θα φτάνουν μέχρι και το 70% του κόστους επένδυσης, ενώ βάσει του νέου χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων δεν προβλέπεται ενίσχυση για τις επενδύσεις στην Αττική, πλην του Υπολοίπου Αττικής.

- Τα νέα καθεστώτα ενίσχυσης είναι θεματικά και πρόκειται συγκεκριμένα για τα ακόλουθα: Ψηφιακός και τεχνολογικός μετασχηματισμός επιχειρήσεων, Πράσινη μετάβαση - Περιβαλλοντική αναβάθμιση επιχειρήσεων, Νέο επιχειρείν, Δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση, Έρευνα και εφαρμοσμένη καινοτομία, Αγροδιατροφή - Πρωτογενής παραγωγή και μεταποίηση γεωργικών προϊόντων - Αλιεία, μεταποίηση - Εφοδιαστική αλυσίδα, Επιχειρηματική εξωστρέφεια, Ενίσχυση τουριστικών επενδύ-

σεων, Εναλλακτικές μορφές τουρισμού, Μεγάλες επενδύσεις, Ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας, Επιχειρηματικότητα 360°.

- Προβλέπεται σειρά άλλων ενισχύσεων που μπορούν να χορηγηθούν στα επενδυτικά σχέδια εκτός περιφερειακών ενισχύσεων. Στην ουσία δηλαδή πρόκειται για επιλέξιμες δαπάνες οι οποίες μπορεί να υπαχθούν στον αναπτυξιακό νόμο ως αυτεπλήρ επενδυτικά σχέδια και αφορούν δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη κ.ά.

Της ψήφισης του νέου αναπτυξιακού νόμου θα προηγηθούν δύο ακόμη νομοσχέδια του υπουργείου Ανάπτυξης, με στόχο επίσης την ενίσχυση των επενδύσεων. Στη Βουλή και συγκεκριμένα στη Διάρκη Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου έχει εισαχθεί ήδη από προχθές το νομοσχέδιο για τις στρατηγικές επενδύσεις και τους τεχνολογικούς, το οποίο αναμένεται να ψηφισθεί την προσεχή Τρίτη στην Ολομέλεια. Τις επόμενες ημέρες θα εισαχθεί στη Βουλή με στόχο να ψηφιστεί μέχρι τις 8 Δεκεμβρίου και να ξεκινήσει να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2022 το νομοσχέδιο που τιτλοφορείται «Δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση και ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων απολιγνιτοποίησης».

Πιέσεις στα νοικοκυριά από τις αυξήσεις ηλεκτρικού ρεύματος

Της ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Η αγωνία για τις τιμές ρεύματος και φυσικού αερίου κορυφώνεται σε ολόκληρη την Ευρώπη, καθώς η πτώση της θερμοκρασίας και η αύξηση της ζήτησης για θέρμανση τροφοδοτούν ένα νέο κύμα αυξήσεων που αναμένεται να κορυφωθεί τον Δεκέμβριο.

Ενδεικτική του τι πρόκειται να ακολουθήσει με την ένταση του χειμώνα είναι η περίπτωση της Γαλλίας, η οποία θερμαίνεται κατά βάση με ηλεκτρική ενέργεια λόγω της φθηνής μέχρι πρότινος πυρηνικής παραγωγής, και με τις πρώτες χαμηλές θερμοκρασίες είδε τις τιμές ρεύματος στη χονδρεμπορική αγορά να σπάνε το φράγμα των 300 ευρώ και να διαμορφώνονται σήμερα στα 302,14 ευρώ/MWh, καθώς πέραν της αύξησης της ζήτησης έχει περιοριστεί και η παραγωγή των πυρηνικών μονάδων. Σε υψηλά επίπεδα παραμένει και η τιμή στην εγχώρια αγορά, η οποία σημείωσε μικρή άνοδο (1%) σε σχέση με χθες και διαμορφώθηκε σήμερα στα 285,24 ευρώ/MWh. Νέες πιέσεις στις αγορές της Ευρώπης ασκούν οι υψηλές τιμές των CO₂, οι οποίες κινούνται τις τελευταίες ημέρες σταθερά στα 70 ευρώ ο τόνος και σκαρφάλωσαν στα 73,18 ευρώ χθες μετά την ανακοίνωση της κυβέρνησης συνασπισμού στη Γερμανία ότι θα θέσει ένα ελάχιστο όριο 60 ευρώ ο τόνος για τη χώρα, εφόσον η Ε.Ε. δεν συμφωνήσει σε μια ελάχιστη τιμή για το ευρωπαϊκό σύστημα ρύπων (ETS).

Στην Ελλάδα, η μέση χονδρεμπορική τιμή για τον Νοέμβριο διαμορφώνεται στα 228,36 ευρώ/MWh, πολύ πιο πάνω από τα υψηλά επίπεδα των 198,32 ευρώ/MWh του Οκτωβρίου, ανατρέποντας τα μέτρα κοινωνικής προστασίας από τις αυξήσεις που ανακοίνωσε η κυβέρνηση και τα οποία έλαβαν υπόψη τους μέση τιμή Νοεμβρίου στα 200 ευρώ/MWh και Δεκεμβρίου στα 220 ευρώ/MWh. Τα αρμόδια κυβερνητικά επιτελεία ξαναπίνουν τα τεφτέρια και κάνουν εκ νέου λογαριασμούς για να δουν τι παραπάνω μπορούν να καλύψουν προκειμένου να μετριάσουν τις επιπτώσεις για τα νοικοκυριά τα οποία μαστίζονται από το γενικότερο κύμα ακρίβειας σε βασικά προϊόντα, αναζητώντας κονδύλια από τον κρατικό προϋπολογισμό, αφού οι δυνατότητες αξιοποίησης των εσόδων από τις δημοπρασίες ρύπων εξαντλήθηκαν. Τα 700 εκατ. που θα κατευθυνθούν προς το Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης από τα έσοδα των δημοπρασιών ρύπων αποτελούν «ταβάνι», αφού περαιτέρω περιορισμός των

εισορών του ΕΛΑΠΕ θα προκαλέσει προβλήματα βιωσιμότητας. Οι εταιρείες προμήθειας από την πλευρά τους διευρύνουν όλο και περισσότερο τα προγράμματα διακανονισμών αποπληρωμής προκειμένου να διευκολύνουν τους πελάτες τους. Αν και προς το παρόν δεν διαπιστώνουν καθυστερήσεις πληρωμών, η ανησυχία για ένα νέο κύμα ανεξόφλητων οφειλών είναι έντονη καθώς οι μεγάλες αυξήσεις δεν έχουν περάσει ακόμη στους λογαριασμούς.

Στην Ελλάδα, η μέση χονδρεμπορική τιμή ρεύματος για τον Νοέμβριο διαμορφώνεται στα 228,36 ευρώ/MWh, πολύ πιο πάνω από τα υψηλά επίπεδα των 198,32 ευρώ/MWh του Οκτωβρίου.

Η ανησυχία για ένα νέο κύμα ανεξόφλητων οφειλών είναι έντονη στους ενεργειακούς παρόχους.

Στο μέτωπο της επάρκειας, η εξ αναβολής για σήμερα συνεδρίαση της Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων αναβλήθηκε για δεύτερη φορά λόγω της επίσκεψης του υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας Κώστα Σκρέκα στην Αίγυπτο. Αντικείμενο της επιτροπής είναι η διαθεσιμότητα των λιγνιτικών μονάδων της ΔΕΗ τους χειμερινούς μήνες, καθώς κρίνονται απαραίτητες για την επάρκεια του συστήματος σε περίπτωση κακοκαιρίας.

Η αξιοπιστία των μονάδων, σύμφωνα με τα όσα η ίδια η ΔΕΗ περιγράφει σε επιστολή της προς τον ΑΔΜΗΕ, δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Οι μονάδες δεν είναι επαρκώς συντηρημένες λόγω του προγράμματος απολιγνιτοποίησης, ενώ έχουν καταπονηθεί από την πέραν της προβλεπόμενης χρήσης τους στον καύσωνα και επιπλέον αντιμετωπίζουν και προβλήματα τροφοδοσίας με καύσιμο.

Το κύμα ακρίβειας ροκανίζει το 10% του κατώτατου μισθού, λέει η ΓΣΕΕ

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Η συνεχιζόμενη αύξηση των τιμών ενέργειας κατά το πρώτο μισό του Νοεμβρίου τείνει να οδηγήσει την απώλεια της αγοραστικής δύναμης του κατώτατου μισθού κοντά στο 10%, ενώ αν στους επόμενους μήνες συνεχιστεί το κύμα ακρίβειας, τότε η απώλεια του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος και της αγοραστικής δύναμης του κατώτατου μισθού θα λάβει δραματικές διαστάσεις. Στο άκρως ανησυχητικό αυτό συμπέρασμα καταλήγει η ενδιάμεση έκθεση για την ελληνική οικονομία και απασχόληση που εκπόνησε για λογαριασμό της ΓΣΕΕ, το Ινστιτούτο Εργασίας της συνμοσπονδίας.

Στην πράξη, οι επιστήμονες του ΙΝΕ επισμαίνουν ότι το κύμα ακρίβειας αναμένεται να επιδεινώσει την ήδη χαμηλή αγοραστική δύναμη του κατώτατου μισθού και ζητούν να υλοποιηθεί άμεσα ένα μείγμα παρεμβάσεων, έτσι ώστε να προστατευτεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό το βιοτικό επίπεδο των μισθωτών και κυρίως των χαμηλότερα αμει-

Η αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών ύστερα από 10 χρόνια λιτότητας βρίσκεται μπροστά σε ένα πληθωριστικό σοκ.

βομένων. Η αγοραστική δύναμη των εργαζόμενων νοικοκυριών ύστερα από 10 χρόνια λιτότητας βρίσκεται μπροστά σε ένα πληθωριστικό σοκ, επισημαίνεται στην έκθεση.

Αναλυτικά, με βάση τη μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών το 2020 και τον μέσο όρο των ετήσιων αυξήσεων των τιμών στο διάστημα Ιουλίου - Οκτωβρίου 2021, το ΙΝΕ εκτιμά πως η αύξηση των τιμών στα τρόφιμα και στα μη αλκοολούχα ποτά θα οδηγήσει σε μείωση της αγοραστικής δύναμης του κατώτατου μισθού κατά 1,3%.

Τα έξοδα στέγασης, στα οποία περιλαμβάνεται η δαπάνη για ηλεκτρική ενέργεια, πετρέλαιο θέρμανσης και φυσικό αέριο, ανα-

Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του ΙΝΕ της ΓΣΕΕ, είναι αναγκαίο να υλοποιηθεί ένα μείγμα παρεμβάσεων, με αιχμή την άμεση καταβολή της αύξησης του κατώτατου μισθού για το 2021, με αναδρομική ισχύ από 1.9.2021.

μένεται να επιδεινώσουν την αγοραστική δύναμη του κατώτατου μισθού επιπλέον κατά 2%, ενώ η αύξηση της τιμής της βενζίνης και του πετρελαίου κίνησης θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της αγοραστικής δύναμης κατά 1,9%. Αθροιστικά, ο κατώτατος μισθός στο διάστημα Ιουλίου - Οκτωβρίου 2021 έχει χάσει το 5,1% της αγοραστικής του δύ-

ναμης ως συνέπεια της αύξησης των τιμών σε αυτές μόνο τις κατηγορίες προϊόντων.

Λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση των τιμών μόνο για τον μήνα Οκτώβριο, τότε η επιδείνωση είναι ακόμη μεγαλύτερη. Δυσκολία αντιμετωπίζουν τα νοικοκυριά στην κάλυψη των εξόδων στέγασης λόγω εκτίναξης του ενεργειακού κόστους. Ο πληθωρισμός στις

δαπάνες στέγασης είναι 11,7%, που με δεδομένη τη μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών οδηγεί σε απώλεια αγοραστικής δύναμης του κατώτατου μισθού ύψους 3,7%. Η αύξηση της τιμής δαπάνης για μεταφορές μειώνει την αγοραστική δύναμη κατά 2,3%, ενώ η αντίστοιχη των τροφίμων και μη αλκοολούχων ποτών κατά 1,4%. Ο κατώτατος μισθός έχει απολέσει το 7,4% της αγοραστικής του δύναμης τον Οκτώβριο μόνο από αυτές τις τρεις κατηγορίες δαπανών, σημειώνουν οι επιστήμονες.

Για να καταλήξουν ότι η συνεχιζόμενη αύξηση των τιμών ενέργειας κατά το πρώτο μισό του Νοεμβρίου τείνει να οδηγήσει την απώλεια της αγοραστικής δύναμης του κατώτατου μισθού κοντά στο 10%, ενώ αν στους επόμενους μήνες συνεχιστεί το κύμα ακρίβειας, τότε η απώλεια των πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος και της αγοραστικής δύναμης του κατώτατου μισθού θα λάβει δραματικές διαστάσεις.

Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του ΙΝΕ της ΓΣΕΕ, είναι αναγκαίο να υλοποιηθεί άμεσα ένα μείγμα

παρεμβάσεων, με αιχμή την άμεση καταβολή της αύξησης του κατώτατου μισθού για το 2021 με αναδρομική ισχύ από 1/9/2021. Καθώς μάλιστα, η συνμοσπονδία εκτιμά πως η αύξηση αυτή υπολείπεται κατά πολύ της μέχρι σήμερα απώλειας της αγοραστικής δύναμης του κατώτατου μισθού από το κύμα ακρίβειας, ζητεί επίσης την άμεση έναρξη των διαπραγματεύσεων για την αύξηση του κατώτατου μισθού για το 2022, ώστε η μεταβολή να ισχύσει από 1/1/2022. Είναι επίσης πολύ σημαντικό για τη ΓΣΕΕ, το ποσοστό αύξησης του κατώτατου μισθού να περάσει και στους ονομαστικούς μισθούς των ήδη συμφωνημένων αλλά και νέων κλαδικών συμβάσεων, ώστε να αποφευχθεί η μείωση της αγοραστικής δύναμης του συνόλου των εργαζομένων. Όπως επίσης, και η μείωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης στην ενέργεια, μέτρο που αν δεν επαρκεί για να σταθεροποιήσει τις τιμές και τις εισοδηματικές απώλειες, θα πρέπει να συνδυασθεί με μείωση του ΦΠΑ στην ενέργεια για τα νοικοκυριά.

Ο πληθωρισμός «καίει» την τσέπη των καταναλωτών σε όλο τον κόσμο

Ακριβαίνουν τα τρόφιμα στις ΗΠΑ, μοιράζουν κουπόνια θέρμανσης στην Κίνα

Η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών μειώνεται, το εορταστικό τραπέζι γίνεται ακριβότερο και οι καταναλωτές φαίνονται εξαγριωμένοι και τα βάζουν με τους εμπόρους και τους υπαλλήλους των καταστημάτων. Και σε κάποιες χώρες κάνουν και πάλι την εμφάνισή τους ξεχασμένα μέτρα, όπως, για παράδειγμα, τα κουπόνια για την αγορά

Συνολικά ο πληθωρισμός των τιμών των τροφίμων στις ΗΠΑ κυμαίνεται στο 5% με 6%, μετά μία δεκαετία στη διάρκεια της οποίας δεν υπερέβαινε το 1,3%.

ειδών πρώτης ανάγκης, που φέρνουν αναμνήσεις από ένα πολύ μακρινό και ξεχασμένο παρελθόν. Στις ΗΠΑ οι καταναλωτές τις τελευταίες ημέρες ετοιμάζονταν πυρετωδώς για το εορταστικό τραπέζι της Ημέρας των Ευχαριστιών, που στερήθηκαν πέρυσι εξαιτίας της πανδημίας. Το συνολικό κόστος του, όμως,

ήταν αυξημένο τουλάχιστον 14% κατά μέσον όρο. Ενδεχομένως και πολύ περισσότερο. Σύμφωνα με σχετική έρευνα και ανάλυση της εφημερίδας Financial Times, τα είδη που εμφανίζονται στο παραδοσιακό οικογενειακό δείπνο των Ευχαριστιών, γαλοπούλα, πατάτες, καλαμπόκι και δημητριακά, είναι φέτος ακριβότερα κατά μέσον όρο 25% σε σύγκριση με τα προ της πανδημίας επίπεδα. Ειδικότερα, η τιμή της γαλοπούλας, που παραδοσιακά είναι το κεντρικό πιάτο στην παραδοσιακή γιορτή των Αμερικανών, έχει εκτοξευθεί κατά 34% σε σύγκριση με τα προ της πανδημίας επίπεδα. Οι τιμές των σιτηρών, άλλωστε, έχουν σημειώσει ιλιγγιώδη άνοδο 66% σε σύγκριση πάντα με τα επίπεδα του 2019. Συνολικά ο πληθωρισμός των τιμών των τροφίμων στις ΗΠΑ κυμαίνεται στο 5% με 6%, μετά μια δεκαετία στη διάρκεια της οποίας δεν υπερέβαινε το 1,3%. Εχει παράλληλα αυξηθεί το κόστος των μετακινήσεων και των ταξιδιών που παραδοσιακά έχουν σκοπό την επανένωση με συγγενείς και φίλους. Αιτία, βέβαια, η εκτόξευση της τιμής της βενζίνης κατά τουλάχιστον 50%. Και όμως, η εταιρεία ερευνών AAA εκτιμά ότι οι μετα-

Το παραδοσιακό οικογενειακό δείπνο της Ημέρας των Ευχαριστιών στις ΗΠΑ είναι φέτος ακριβότερο κατά μέσον όρο 25% σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα.

κινήσεις αυτές αυξήθηκαν φέτος κατά 13%. Στο μεταξύ, η ακρίβεια προκαλεί εκνευρισμό στους Αμερικανούς καταναλωτές, που σπεύδουν κατά χιλιάδες στα καταστήματα λιανικής. Εκατομμύρια υπάλληλοι βρίσκονται στην εμπροσθοφυλακή για τη σημερινή Black Friday, αλλά έχουν να αντιμετωπίσουν τις εντονότερες διαμαρτυρίες των πελατών. Σχετικό ρεπορτάζ της Wall Street Journal με τίτλο «Μην κατηγορείτε εμάς για τις ελλείψεις» αναφέρεται στις πιέσεις που υφίστανται τελευταία οι υπάλληλοι των εμπορικών καταστημάτων όταν οι πελάτες παραπονούνται άλλοτε για τις υψηλές τιμές, άλλοτε για την ανεπάρκεια προϊό-

των και άλλοτε για τις ελλείψεις σε προσωπικό, που συνεπάγονται μειωμένη εξυπηρέτηση. «Έχουμε πολλούς εξαγριωμένους πελάτες που έρχονται το πρωί απλώς θυμωμένοι με τα πάντα στον κόσμο», τονίζει στην αμερικανική εφημερίδα η Τζέσικα Ρίβενμπεργκ, διευθύντρια καταστήματος σε μεγάλο εμπορικό κέντρο στο Ολμπανι της Νέας Υόρκης. Όλα αυτά συμβαίνουν εν μέσω πυρετώδους κίνησης στα καταστήματα. Σύμφωνα με την Ένωση Επιχειρήσεων Λιανικής των ΗΠΑ, οι πωλήσεις τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο αναμένεται να σημειώσουν συνολική αύξηση από 8,5% έως 10,5% σε σύγκριση με την αντί-

στοιχη περίοδο του 2020, παρά το γεγονός ότι ορισμένα μεγάλα καταστήματα, όπως τα Walmart και Target, παρέμειναν κλειστά χθες και ίσως αποφασίσουν να αργούν εφεξής κάθε χρόνο την Ημέρα των Ευχαριστιών. Και τα εμπορικά καταστήματα αγωνίζονται ακόμη να βρουν αρκετό προσωπικό. Την ίδια στιγμή, στην Κίνα οι καταναλωτές έχουν να αντιμετωπίσουν πρωτίστως την ακρίβεια της ενέργειας και αρκετές περιφέρειες της χώρας καταφεύγουν σε μεθόδους που παραπέμπουν σε κακές εποχές επί προεδρίας Μάο Τσε-τούνγκ: ενώ επίκειται ένας βαρύς χειμώνας, μοιράζουν στους πολίτες κουπόνια για να αγοράσουν καύσι-

μα ώστε να διασφαλίσουν πως τα κινεζικά νοικοκυριά θα διαθέτουν θερμαντικά μέσα. Το Bloomberg επικαλείται σχετικό ρεπορτάζ της κινεζικής εφημερίδας China Youth Daily, σύμφωνα με το οποίο ορισμένες πόλεις, όπως για παράδειγμα η Σουοτζού, στο κέντρο της Σανξί, επαρχίας που παράγει λιθάνθρακα, έχει διανείμει κουπόνια σε 47.000 οικογένειες ώστε να τις βοηθήσει να εξασφαλίσουν καύσιμα για τη θέρμανση των κατοικιών τους. Κάθε κουπόνι επαρκεί για την αγορά δύο τόνων επιδοτούμενου λιθάνθρακα που μπορεί να θερμάνει ένα νοικοκυριό όλο τον χειμώνα και μέχρι τις αρχές της άνοιξης.

TET - A - TET

στον Alpha

KYRIAKH 18:45

Συμπέθεροι απ' τα Τίρανα

ΣΑΒΒΑΤΟ 21:00

Φρένο Κομισιόν σε 8 από 265 εξαγορές εταιρειών από τρίτες χώρες

Πώς λειτουργούν οι νέοι κανόνες μπροστά στην επέλαση των κινεζικών επιχειρήσεων

Η Κομισιόν επέβαλε περιοριστικούς όρους είτε προσπάθησε να μπλοκάρει εντελώς μόνον 8 εξαγορές ευρωπαϊκών επιχειρήσεων από επιχειρήσεις τρίτων χωρών στο σύνολο των 265 προτεινόμενων εξαγορών που εξέτασε στη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών. Η εικόνα προκύπτει από τη σχετική έκθεσή της, με τον απολογισμό του πρώτου έτους από τον Οκτώβριο του 2020, οπότε και τέθηκαν σε εφαρμογή οι νέοι κανόνες αυστηρού ελέγχου εξαγορών ευρωπαϊκών επιχειρήσεων από φορείς τρίτων χωρών.

Πρόκειται για τη στροφή της Ε.Ε. σε μια πιο επιφυλακτική και σε μεγάλο βαθμό αμυντική στάση της προς την Κίνα, τον κατ' εξοχήν στόχο των διεξοδικών ελέγχων στις προτεινόμενες εξαγορές ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Τη στροφή αυτή υπαγόρευε επί χρόνια η επέλαση των κινεζικών επιχειρήσεων στις ευρωπαϊκές βιομηχανίες και ειδικότερα στις υψηλές τεχνολογίες αλλά και σε στρατηγικής σημασίας υποδομές συχνά υπό τις ευλογίες και τη στήριξη του Πεκίνου. Την επέβαλε, όμως, δρώντας ως καταλύτης η πανδημία καθώς κατέστησε ευάλωτες πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και εξώθησε

την Κομισιόν αφενός στο να χαλαρώσει την απαγόρευση κατά των κρατικών ενισχύσεων και αφετέρου στο να θεσπίσει αυστηρότερους κανόνες για τον έλεγχο των προτεινόμενων εξαγορών, ώστε να μη γίνουν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις βορά του κινεζικού κεφαλαίου.

Όπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, δεν έχει περάσει πολύς καιρός από όταν οι μεγάλες οικονομίες της Ευρώπης και της Δύσης γενικότερα υπερηφανευόνταν για το ύψος των ξένων επενδύσεων που προσείλκυαν. Τώρα, όμως, τείνουν να καυχώνται για το πόσες από αυτές απέρριψαν. Τόσο η Κομισιόν όσο και σε εθνικό επίπεδο οι Αρχές των ευρωπαϊκών χωρών έχουν ακολουθήσει το παράδειγμα των ΗΠΑ και ελέγχουν διεξοδικώς τα σχέδια των κινεζικών ομίλων προκειμένου να τους εμποδίσουν είτε να υποκλέψουν την τεχνολογία τους είτε να τη χρησιμοποιήσουν για να προωθήσουν στόχους της εξωτερικής πολιτικής του Πεκίνου. Έτσι, 18 ευρωπαϊκές χώρες έχουν θεσπίσει σύστημα διεξοδικού ελέγχου των άμεσων ξένων επενδύσεων και άλλες έξι βρίσκονται στη διαδικασία σχεδιασμού αντίστοιχου συστήματος. Εκείνες

Η Κομισιόν και οι Αρχές των ευρωπαϊκών χωρών έχουν ακολουθήσει το παράδειγμα των ΗΠΑ και ελέγχουν διεξοδικώς τα σχέδια των κινεζικών ομίλων προκειμένου να τους εμποδίσουν είτε να υποκλέψουν την τεχνολογία τους είτε να τη χρησιμοποιήσουν για να προωθήσουν στόχους της εξωτερικής πολιτικής του Πεκίνου.

Οι Κινέζοι αλλάζουν ήδη τακτική και ιδρύουν εταιρείες εντός Ε.Ε., αποφεύγοντας να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των ευρωπαϊκών αρχών.

που έχουν μείνει πίσω μέχρι στιγμής είναι η Βουλγαρία, η Κροατία και η Κύπρος. Όπως επισημαίνουν, πάντως, οικονομικοί αναλυτές και παράγοντες της αγοράς, οι Κινέζοι αλλάζουν ήδη τακτική και ιδρύουν εταιρείες εντός Ε.Ε. αποφεύγοντας να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των ευρωπαϊκών αρχών με εξαγορές. Γι' αυτό και το ποσοστό των προτεινόμενων εξαγορών με ενδιφερόμενη κινεζική εταιρεία ήταν χαμηλό φέτος. Μολονότι είναι αυ-

στηρότεροι οι νέοι κανόνες, η Κομισιόν εξετάζει μόνο συμφωνίες που εκτιμά ότι θα έχουν αντίκτυπο σε περισσότερα από ένα κράτη-μέλη της Ε.Ε. ή σε περισσότερα από ένα κοινοτικά προγράμματα όπως συνέβη, για παράδειγμα, στην περίπτωση του δορυφορικού συστήματος Galileo. Και βέβαια, δεν έχει την αρμοδιότητα να εμποδίσει αυτομάτως μια συμφωνία η ίδια η Κομισιόν, αλλά καλεί τις εκάστοτε εθνικές αρχές να το κάνουν. Έτσι, ανάμεσα στις εξαγορές που απαγορεύτηκαν φέτος ήταν εκείνη της ιταλικής εταιρείας μικροεπεξεργαστών LPE που είχε βρεθεί στο στόχαστρο του κινεζικού ομίλου Shenzhen Investment Holdings αλλά την προστάτευσε η κυβέρνηση Μάριο Ντράγκι. Σε εθνικό επίπεδο, άλλωστε, οι ρυθμιστικές αρχές ευρωπαϊκών χωρών εξέτασαν συνολικά 1.793 προτάσεις εξαγορών, ενώ από το σύνολο των προτεινόμενων εξαγορών ενέκριναν χωρίς διεξο-

δικό έλεγχο το 80%. Μεταξύ των προτάσεων που ήλεγξαν, οι εθνικές αρχές απέρριψαν περίπου το 2%, ενώ το 7% κατέληξε σε αποτυχία όταν απέσυρε το ενδιαφέρον της η μία από τις δύο πλευρές της συμφωνίας. Στο 45% των προτεινόμενων συμφωνιών συμμετείχε κάποια αμερικανική επιχείρηση. Σε ό,τι αφορά το ενδιαφέρον των κινεζικών επιχειρήσεων για εξαγορές ευρωπαϊκών, είναι ενδεικτικό ότι μόλις το 8% του συνόλου των προτεινόμενων εξαγορών προερχόταν από κινεζική επιχείρηση.

Όπως επισημαίνει ο Νόα Μπάρκιν, ειδικός επί θεμάτων κινεζικών επενδύσεων στην Ε.Ε. και στέλεχος του συμβουλευτικού ομίλου Rhodium Group, η σχετική νομοθεσία της Ε.Ε. ίσως πρέπει ήδη να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα. «Η Κίνα αλλάζει τακτική», τονίζει ο ίδιος και υπογραμμίζει πως τώρα οι κινεζικές εταιρείες οικοδομούν δικές τους μονάδες

παραγωγής εντός της Ε.Ε. αντί να προσπαθούν να αποκτήσουν πρόσβαση μέσω εξαγοράς ευρωπαϊκής επιχείρησης. Στο πλαίσιο αυτής της αλλαγής τακτικής, άλλωστε, προτιμούν τώρα να εξαγοράζουν μικρότερες εταιρείες ώστε να μην προσελκύσουν την προσοχή των Αρχών. Ο κ. Μπάρκιν εφιστά την προσοχή της Ε.Ε. καλώντας την «να παρακολουθεί προσεκτικά τη στροφή που κάνουν οι κινεζικές εταιρείες όταν επιχειρούν να προσεγγίσουν την αγορά της Ε.Ε.».

Τις συστάσεις του δικαιώνει πρόσφατη αποκάλυψη της αμερικανικής εφημερίδας Wall Street Journal ότι η κινεζική εταιρεία China Railway Rolling Stock εξαγόρασε προ τριών ετών το 75% της ιταλικής βιομηχανίας drones Alpi Aviation από κοινού με επενδυτικό όχημα των τοπικών αρχών της κινεζικής περιφέρειας Βουζι χωρίς να υποπέσει στην αντίληψη των ιταλικών αρχών.

Ακόμη 12 επιχειρήσεις της Κίνας προστέθηκαν στη «μαύρη» λίστα της Ουάσιγκτον

Παρά τη φαινομενική διάθεση για αποκλιμάκωση της έντασης στις σχέσεις της Ουάσιγκτον με το Πεκίνο, η κυβέρνηση Μπάιντεν προσέθεσε άλλες 12 κινεζικές επιχειρήσεις στη «μαύρη» λίστα των εταιρειών που αποκλείονται από τη συνεργασία με τις αμερικανικές για λόγους εθνικής ασφαλείας. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του αμερικανικού δικτύου CNBC, οι οκτώ από τις δώδεκα είναι εταιρείες τεχνολογίας και το σκεπτικό που επικαλείται η αμερικανική κυβέρνηση είναι ότι συνεργάζονται με τις ένοπλες δυνάμεις της Κίνας για την ανάπτυξη κβαντικής υπολογιστικής αλλά και ότι προσπαθούν να «αποκτήσουν τον έλεγχο τεχνολογίας αμερικανικής προέλευσης με την οποία θα υποστηρίξουν εφαρμογές σε στρατιωτικό εξοπλισμό».

Επαναλαμβάνεται έτσι η κατηγορία που επί χρόνια προσάπτουν Αμερικανοί αξιωματούχοι σε κινεζικές εταιρείες ότι συνδέονται με την ηγεσία της Κίνας και συγκεντρώνουν ευαίσθητες πληροφορίες για λογαριασμό του Λαϊκού

Αποκλείονται από τη συνεργασία με τις αμερικανικές για λόγους εθνικής ασφαλείας.

Απελευθερωτικού Στρατού, όπως ονομάζονται οι ένοπλες δυνάμεις της δεύτερης οικονομίας στον κόσμο. Από την πλευρά του, το Πεκίνο έχει επανειλημμένως αρνηθεί κατηγορηματικά οποιαδήποτε εμπλοκή του σε βιομηχανική κατασκοπεία.

Εξάλλου, το αμερικανικό υπουργείο Εμπορίου συνέταξε κατάλογο με 16 επιχειρήσεις και άτομα που δραστηριοποιούνται στην Κίνα και στο Πακιστάν και τα οποία θεωρεί ότι εργάζονται στο πυρηνικό και βαλλιστικό πρόγραμμα του Ισλαμμπάντ. Συνολικά, έτσι, η κυβέρνηση Μπάιντεν καταχώρισε σε νέα «μαύρη» λίστα 27 φορείς, επιχειρήσεις και άτομα που έχουν την έδρα τους σε Κίνα, Πακιστάν, Ρωσία, Ια-

Ανάμεσα στις νέες κινεζικές επιχειρήσεις που η κυβέρνηση Μπάιντεν έβαλε σε «μαύρη» λίστα, οκτώ είναι εταιρείες τεχνολογίας και το σκεπτικό που επικαλείται είναι ότι συνεργάζονται με τις ένοπλες δυνάμεις της Κίνας.

πωνία και Σιγκαπούρη. Ανακοινώντας τις σχετικές αποφάσεις της Ουάσιγκτον, η υπουργός Εμπορίου των ΗΠΑ, Τζίνια Ραϊμόντο, τόνισε πως «το παγκόσμιο εμπόριο πρέπει να προωθεί την ειρήνη, την ευημερία και τις καλές θέσεις εργασίας, και όχι να εγκυμονεί κινδύνους για

την εθνική μας ασφάλεια». Και προσέθεσε πως για τον λόγο αυτόν το αμερικανικό υπουργείο Εμπορίου δεσμεύεται να ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο στις εξαγωγές για να περιφρουρεί την εθνική ασφάλεια της υπερδύναμης.

Μέχρι τη στιγμή που συντα-

σόταν το παρόν δεν υπήρχε αντίδραση από πλευράς του Πεκίνου.

Σημειωτέον ότι από τον περασμένο μήνα είναι εμφανείς οι προσπάθειες Ουάσιγκτον και Πεκίνου, που επιδιώκουν να αρχίσουν και πάλι να συνομιλούν προκειμένου να διευθετήσουν τις μεταξύ τους διενέξεις στον τομέα του εμπορίου. Στα τέλη Οκτωβρίου, ο αντιπρόεδρος της κινεζικής κυβέρνησης και αρμόδιος των οικονομικών θεμάτων, Λιου Χε, εγκαίνιασε νέο γύρο συνομιλιών με την Αμερικανίδα υπουργό Οικονομικών, Τζανέτ Γέλνερ. Όπως επισημαίνουν διεθνή ΜΜΕ, οι σχέσεις ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη έφτασαν κυριολεκτικά στο ναδίρ επί των ημερών της προηγούμενης κυβέρνησης των ΗΠΑ και του προηγούμενου προέδρου, Ντόναλντ Τραμπ. Αιτία υπήρξε κατά κύριο λόγο ο οικονομικός πόλεμος που κήρυξε ο τέως πρόεδρος των ΗΠΑ

στην Κίνα αλλά και ο εντεινόμενος ανταγωνισμός ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη για παγκόσμια ηγεμονία στην οικονομία και στην τεχνολογία.

Στην πράξη ο εμπορικός πόλεμος άρχισε με καταιγισμό δασμών που επέβαλε η Ουάσιγκτον στις εισαγωγές από την Κίνα και συνέχισε με τα αντίποινα του Πεκίνου, που επέβαλε δασμούς σε προϊόντα των ΗΠΑ. Πολλοί από τους δασμούς αυτούς εξακολουθούν να ισχύουν μολονότι οι δύο πλευρές συμφώνησαν θεωρητικά ένα είδος εκκευρίας τον Ιανουάριο του 2020, οπότε και υπέγραψαν την προκαταρκτική συμφωνία για το εμπόριο που προβλέπει εκατέρωθεν δεσμεύσεις.

Εκτοτε τα αμερικανικά ΜΜΕ έχουν επανειλημμένως δημοσιεύσει ρεπορτάζ που φέρουν τουλάχιστον την Κίνα να μην έχει εκπληρώσει τις δεσμεύσεις που ανέλαβε τότε. Από πλευράς της κυβέρνησης Μπάιντεν, πάντως, φαίνεται να υπάρχει κάποια συνέχεια στην πολιτική των ΗΠΑ προς την Κίνα. Η κυβέρνηση Μπάιντεν έχει καταχωρίσει και άλλες κινεζικές εταιρείες σε «μαύρη» λίστα με το ίδιο σκεπτικό, ότι απειλούν την εθνική ασφάλεια της υπερδύναμης.

Υπέρμαχος της δημοσιονομικής πειθαρχίας ο Λίντνερ

Ενα «γεράκι» της δημοσιονομικής πολιτικής είναι ο διάδοχος του Ολαφ Σολτς που αναλαμβάνει το χαρτοφυλάκιο των Οικονομικών, υποσχόμενος δημοσιονομική πειθαρχία και μειώσεις φόρων. Πρόκειται για τον Κρίστιαν Λίντνερ, επικεφαλής των Ελευθέρων Δημοκρατών (FDP), που αποτελεί πλέον εταίρο του νέου κυβερνητικού συνασπισμού στη Γερμανία. Είναι φανατικός υπέρμαχος των κανόνων δημοσιονομικής πειθαρχίας που προβλέπει η Συνθήκη του Μάαστριχτ, όπως και της συγκράτησης του δημοσίου χρέους τόσο της Γερμανίας όσο και των υπόλοιπων χωρών-μελών της Ευρωζώνης.

Ενδεικτικό των σκληρών θέσεων του είναι ότι πριν από τις βουλευτικές εκλογές του Σεπτεμβρίου είχε δηλώσει πως το κόμμα του, το FDP, δεν επρόκειτο να συμμετάσχει σε οποιονδήποτε κυβερ-

Κατά των αυξήσεων στη φορολογία και υπέρ του «φρένου χρέους» ο νέος Γερμανός υπουργός Οικονομικών.

νητικό σχηματισμό αν σε αυτόν θα κυρίαρχουσε πολιτική παράταξη που σχεδιάζει να αυξήσει τη φορολογία ή να ακυρώσει το λεγόμενο «φρένο χρέους» που έχει ενσωματωθεί στο γερμανικό σύνταγμα και εμποδίζει την αύξηση του δανεισμού της χώρας. Το επίμαχο «φρένο» έχει χαλαρώσει από την άνοιξη του 2020, όταν η πανδημία λειτούργησε ως καταλύτης και ως επιταχυντής εξελί-

ξεων, αναγκάζοντας τη Γερμανία να αναθεωρήσει εν μια νυκτί πολλά από τα δόγματά της που έχουν αποτελέσει θέσφατα της οικονομικής πολιτικής της. Μέσω αναρτήσεων του σε προσωπικούς του λογαριασμούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχει, επίσης, δηλώσει απερίφραστα ότι θέλει μια στάση έναντι των υπερχρεωμένων χωρών της Ευρωζώνης σαφώς σκληρότερη από εκείνη της ΕΚΤ. Έχει επανειλημμένως υπογραμμίσει ότι η Φρανκφούρτη οφείλει να αντισταθεί στον «πειρασμό» και να μην τις στήριξει τη στιγμή που ο πληθωρισμός κινείται ανοδικά. Προσφάτως δήλωσε χαρακτηριστικά πως αν η ΕΚΤ εγκλωβιστεί στη δημοσιονομική πολιτική των υπερχρεωμένων χωρών, «θα έχει πολύ περιορισμένα μέσα για να καταπολεμήσει τον πληθωρισμό». Σύμφωνα με τον κ. Λίντνερ, η ανά-

σχεση του πληθωρισμού αποτελεί κοινωνική ευθύνη, καθώς ο ανεξέλεγκτος πληθωρισμός οδηγεί στη φτώχεια.

Ο Κρίστιαν Λίντνερ μπήκε στην πολιτική σε νεαρή ηλικία και εξελήν για πρώτη φορά βουλευτής το 2000 στο κοινοβούλιο της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας. Την ίδια χρονιά ίδρυσε την εταιρεία Moomax GmbH, για την οποία εξασφάλισε χρηματοδοτές από εταιρείες που επενδύουν σε μη εισηγμένες, αλλά και κρατικές επιδοτήσεις από την τράπεζα KfW, που επιδοτεί νέες εταιρείες. Η εταιρεία του κατέρρευσε, όμως, όταν έσκασε η «φούσκα» των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας και ο ίδιος μιλάει για την αποτυχία του αυτή σαν ένα μάθημα που πήρε. Υποστηρίζει μάλιστα πως η Γερμανία πρέπει να ενθαρρύνει τον κόσμο να αναλαμβάνει ρίσκα.

Σύμφωνα με τον κ. Λίντνερ, η ανάσχεση του πληθωρισμού αποτελεί κοινωνική ευθύνη, καθώς ο ανεξέλεγκτος πληθωρισμός οδηγεί στη φτώχεια.

Μεγάλα κέρδη για τις τράπεζες από εξαγορές στον κλάδο των ΜΜΕ

Μόνο από την πώληση της WarnerMedia εισέπραξαν 320 εκατ. δολάρια

Οι μεγάλες επενδυτικές τράπεζες αποκόμισαν παχυλά κέρδη από τις συγχωνεύσεις και τις εξαγορές που διεκπεραιώθηκαν στον κλάδο των πολυμέσων, της ψυχαγωγίας και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και στόχο είχαν να ανταγωνιστούν την ακμή του συνδρομητικού διαύλου ροής περιεχομένου Netflix. Συγκεκριμένα, εισέπραξαν περισσότερα από 320 εκατ. δολάρια για την παροχή των υπηρεσιών τους στο πλαίσιο της πώλησης της WarnerMedia της AT&T από την Discovery, ενώ πριν από πέντε χρόνια είχαν αντλήσει 234 εκατ. δολάρια, όταν η αμερικανική AT&T είχε αρχικά αγοράσει την επίσης αμερικανική WarnerMedia. Πάντως, όπως αναφέρει σε σχετικό δημοσίευμα η εφημερίδα Financial Times, η AT&T συμφώνησε να αυτονομηθεί η WarnerMedia και να τη συγχωνεύσει με την ανταγωνίστρια Discovery με σαφώς χαμηλότερο τίμημα από εκείνο το οποίο είχε η πρώτη καταβάλει το 2016 για να την αποκτήσει. Η αποκαλούμενη επενδυτική τράπεζα-μπουτίκ της Allen & Co, η οποία έχει έδρα στη Νέα Υόρκη, εισέπραξε 75 εκατ. δολάρια για τις συμβουλευτικές υπηρεσίες της έναντι της Discovery, ενώ τα τραπεζικά στελέχη της JPMorgan κέρδισαν 15 εκατ. δολάρια αντιστοίχως, καθώς και επιπλέον 140 εκατ. δολάρια για χρηματοπιστωτικές φύσεως υπηρεσίες. Τα σχετικά αναφέρονται σε ανακοίνωση της Discovery.

Υπηρεσίες πριν και μετά
Στους δε συμβούλους της

Η αποκαλούμενη επενδυτική τράπεζα-μπουτίκ της Allen & Co, η οποία έχει έδρα στη Νέα Υόρκη, εισέπραξε 75 εκατ. δολάρια για τις συμβουλευτικές υπηρεσίες της έναντι της Discovery, ενώ τα τραπεζικά στελέχη της JPMorgan κέρδισαν 15 εκατ. δολάρια αντιστοίχως, καθώς και επιπλέον 140 εκατ. δολάρια για χρηματοπιστωτικές φύσεως υπηρεσίες.

WarnerMedia συμπεριλαμβάνεται η επενδυτική τράπεζα Goldman Sachs, η οποία έλαβε 47,8 εκατ. δολάρια, καθώς και η εμπορική τράπεζα LionTree, η οποία κέρδισε 43,1 εκατ. δολάρια, σύμφωνα με τους υπολογισμούς από την εταιρεία ανάλυσης δεδομένων Refinitiv. Εν τω μεταξύ, όπως επισημαίνουν στο δημοσίευσμά τους οι Financial Times, πριν από πέντε χρόνια, κατά το μάλλον ή ήττον, τα ίδια στελέχη στην Allen

& Co και στην JPMorgan συγκεντρώσαν σε έσοδα 234 εκατ. δολάρια αφότου η AT&T συμφώνησε να εξαγοράσει τη WarnerMedia, που τότε ονομαζόταν TimeWarner αντί 85 δισ. δολαρίων, σύμφωνα με τη Refinitiv.

Η δε Allen & Co, ένας όμιλος που δεν ενδιαφέρεται για τη δημοσιότητα και δεν διατηρεί ούτε καν ιστοσελίδα, εισέπραξε 50 εκατ. δολάρια για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς

τη WarnerMedia με θέμα την πώλησή της στον τηλεπικοινωνιακό όμιλο AT&T. Επιπροσθέτως, οι κολοσσιαίες αμερικανικές τράπεζες Citigroup και Morgan Stanley είχαν καθαρά έσοδα της τάξεως των 50 εκατ. δολαρίων και 40 εκατ. δολαρίων αντιστοίχως στο πλαίσιο της ίδιας υπόθεσης. Για δε τις υπηρεσίες προς την AT&T έλαβε 31,2 εκατ. δολάρια καθεμία από τις JPMorgan, Perella Weinberg Partners και Bank of America. Συν τοις άλλοις, τα υψηλόβαθμα διοικητικά στελέχη του τηλεπικοινωνιακού ομίλου της AT&T αποκόμισαν σε μπόνους ποσόν της τάξεως των 9 εκατ. δολαρίων για την εξαγορά τότε, ενώ σήμερα αυτή ανετράπη. Αξίζει, πάντως, να υπογραμμιστεί ότι από τις αρχές της χρονιάς μέχρι σήμερα τα επενδυτικά τραπεζικά ιδρύματα των ΗΠΑ συσσώρευσαν έσοδα ρεκόρ πέραν των 100 δισ. δολαρίων από την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα εξαγορών και συγχωνεύσεων. Και είναι προφανές ότι αυτό συνδέεται με την τεράστια άνθηση των συμφωνιών, οι οποίες υπερέβησαν τα 5 τρις. δολάρια πρώτη φορά στη σύγχρονη ιστορία. Λίγο καιρό πριν η Amazon απέκτησε τα κινηματογραφικά στούντιο της MGM αντί 8,5 δισ. δολαρίων, ενώ η συμφωνία της AT&T με την Discovery, η οποία δημιουργεί εταιρεία με αξία 132 δισ. δολ., φανερώνει την ταχύτητα με την οποία τα παραδοσιακά ΜΜΕ σπεύδουν να ανταγωνιστούν ισοδύναμα τους ομίλους ροής περιεχομένου με προεξάρχοντα εκείνον του Netflix.

Εργοστάσιο ημιαγωγών στο Τέξας από τη Samsung

Εργοστάσιο κατασκευής προηγμένων ημιαγωγών θα κατασκευάσει στην ευρύτερη περιοχή του Οστίν του Τέξας των Ηνωμένων Πολιτειών η νοτιοκορεατική εταιρεία Samsung Electronics, πέραν του ήδη υπάρχοντος εκεί. Το έργο αυτό, όπως σχετικώς υπογραμμίζει σε δημοσίευσμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, αποτελεί μια νίκη για την κυβέρνηση του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν, ο οποίος έχει θέσει σε προτεραιότητα το ζήτημα της ασφάλειας της τροφοδοτικής αλυσίδας και την ενίσχυση της παραγωγικής ικανότητας σε ημιαγωγούς επί αμερικανικού εδάφους. Ο μεγαλύτερος βιομηχανικός όμιλος της Νότιας Κορέας έλαβε την απόφαση να ανεγείρει νέα εγκατάσταση στο Τέιλορ, πλησίον της ήδη υπάρχουσας στο Οστίν, όπως ανέφερε καλά πληροφορημένη πηγή. Αργά χθες θα ανακοινωόνταν η πρωτοβουλία από τη Samsung και τοπικούς αξιωματούχους, σύμφωνα με έγκυρες πηγές, οι οποίες διατήρησαν την ανωνυμία τους, διότι ακόμη δεν είχε δοθεί δημοσιότητα.

Από μέρους της η Samsung ευελπιστεί πως θα μπορέσει να εξασφαλίσει έτι περαιτέρω περισσότερους πελάτες, αλλά και να περιστείλει το κόσμα που τη χωρίζει από την ανταγωνίστριά της, την ταϊβανέζικη Taiwan Semiconductor Manufacturing Co. Πριν από λίγους μήνες αποφυλακίστηκε με αναστολή ο ντε φάκτο επικεφαλής της Samsung, Τζέι Γ. Λι, και τώρα λαμβάνεται αυτή η απόφαση, ενώ έχουν προηγηθεί οι ανταγωνίστριες TSMC και Intel, οι οποίες διοχετεύουν δισεκατομμύρια δολάρια σε τελευταίες τεχνολογίας υποδομές σε διεθνή κλίμακα.

Όλος ο κλάδος έχει αποδωθεί σε αγώνα δρόμου για να ανταποκριθεί στη μετά την πανδημία εκτίναξη της ζήτησης, η οποία έχει φθάσει τις κατασκευάστριες εταιρείες στα όριά τους. Εν τω μεταξύ, ενόψει

ακόμη πιο πολυάριθμων συσκευών, οι οποίες θα είναι και περισσότερο συνδεδεμένες στο Διαδίκτυο και θα ποικίλλουν από αυτοκίνητα έως και σπίτια, η ζήτηση ημιαγωγών (τσιπ) θα αποβεί πολύ υψηλότερη. Το νέο εργοστάσιο θα επεκτείνει περισσότερο την ήδη σημαντική παρουσία της στο Οστίν, όπου και έχει ήδη μέχρι σήμερα επενδύσει σχεδόν 17 δισ. δολάρια. Το εργοστασιακό της συγκρότημα απασχολεί περισσότερα από 3.000 άτομα. Με την προοπτική των καινούργιων εγκαταστάσεων η Samsung θα επενδύσει σχεδόν 17 δισ. δολάρια, αποσκοπώντας σε βάθος δεκαετίες να δημιουργήσει περίπου 1.800 θέσεις εργασίας, σύμφωνα με έγγραφα προς τους τοπικούς αξιωματούχους του Τέξας. Ο νοτιοκορεατικός όμιλος εκμεταλλεύεται τη συντονισμένη προσπάθεια της αμερικανικής κυβέρνησης να αναχαιτίσει τη δυναμική ανοδική πορεία της Κίνας, αλλά και να επαναπαύσει μέρος της προηγμένης μεταποιητικής διαδικασίας, η οποία κατά τις προηγούμενες δεκαετίες είχε μετακινηθεί προς τη νοτιοανατολική Ασία. Αυτή η κυρίαρχη φιλοδοξία αποκρυσταλλώθηκε με τον πιο οφθαλμοφανή τρόπο στην παγκόσμια έλλειψη ημιαγωγών, η οποία ταλάνισε τους κλάδους υψηλής τεχνολογίας και αυτοκινήτου, κόστισε δισεκατομμύρια στις εταιρείες υπό τη μορφή χαμένων εσόδων και υποχρέωσε εργοστάσια να θέσουν σε προσωρινή αργία εργαζομένους – και όλο αυτό κατέδειξε την ευπάθεια των ΗΠΑ στο διαφοροποιημένο σύστημα εφοδιαστικών αλυσίδων. Τον Ιούνιο, τέλος, ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν παρουσίασε μια σαρωτική πρωτοβουλία για να εξασφαλίσει στη χώρα τις αναγκαίες και καίριες προμηθευτικές αλυσίδες, συμπεριλαμβάνοντας πρόταση για κονδύλια 52 δισ. δολαρίων με στόχο την ενίσχυση της κατασκευής ημιαγωγών.

BLOOMBERG

Συμβούλιο
Υδατοπρομήθειας
Λεμεσού

70
χρόνια

ΠΛΗΡΩΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

Το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λεμεσού ανακοινώνει τον κατάλογο των επιτυχόντων, κατά σειρά επιτυχίας, για τις γραπτές εξετάσεις που διεξήχθησαν στις 16 Οκτωβρίου 2021.

Ο κατάλογος των αποτελεσμάτων της γραπτής εξέτασης θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Συμβουλίου www.wbl.com.cy

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου 6(Ι) του 1998 έως 2021, σε προσωπική συνέντευξη θα κληθεί αριθμός υποψηφίων ίσος με το τριπλάσιο των κενών θέσεων που έχουν δημοσιευθεί ή κενωθεί ή δημιουργηθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2021, κατά σειρά επιτυχίας στη γραπτή εξέταση.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΩΝ ΣΤΗ ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΑΤΑ ΣΕΙΡΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

A/A	Αριθμός υποψηφίου	Ειδικό θέμα %
1	49	84,50
2	82	80,00
3	156	76,00
4	78	74,50
5	99	74,50
6	44	74,00
7	88	73,50
8	161	73,50
9	5	72,50
10	72	70,50
11	109	70,50
12	127	69,50
13	74	69,00
14	125	68,50
15	180	68,50
16	200	68,50
17	209	68,00
18	71	67,00
19	2	66,00
20	203	65,50
21	10	65,00
22	173	65,00
23	179	65,00
24	206	65,00
25	142	64,00
26	168	64,00
27	198	64,00
28	84	63,00
29	136	63,00

A/A	Αριθμός υποψηφίου	Ειδικό θέμα %
30	192	63,00
31	34	62,50
32	94	62,50
33	226	62,50
34	42	62,00
35	202	62,00
36	194	61,50
37	27	60,50
38	61	60,00
39	91	58,50
40	107	58,50
41	108	58,00
42	4	57,50
43	235	57,50
44	62	56,50
45	123	56,50
46	40	56,00
47	138	55,50
48	11	54,50
49	81	54,00
50	60	53,50
51	118	53,50
52	131	53,50
53	36	52,50
54	121	52,50
55	23	51,50
56	223	51,50
57	54	51,00
58	103	50,50

ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΦΕΣ ΣΤΟ ΜΑΡΟΚΟ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2021/22 ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ: 22/11/21- 06/12/21
Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου προκηρύσσει τη χορήγηση τριών κρατικών υποτροφιών σε Κύπριους φοιτητές, για σπουδές επιπέδου Μάστερ, διάρκειας δύο ετών, στο Ευρωμεσογειακό Πανεπιστήμιο της Φες στο Μαρόκο (Euromed University of Fes, Morocco).
Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν την ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ: 4/2021-22/EUROMED FES/ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ (απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμπλήρωση της Αίτησης) και τη σχετική ΑΙΤΗΣΗ: 4/2021-22/EUROMED FES/ΑΙΤΗΣΗ από την Ιστοσελίδα του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου http://www.cyscholarships.gov.cy
Οι αιτήσεις μπορούν να παραδοθούν στα γραφεία του Ι.Κ.Υ.Κ. ή να αποσταλούν ηλεκτρονικά στη διεύθυνση: info@iky.k.mof.gov.cy , μέσω ταχυδρομείου ή μέσω εταιρειών ταχείας μεταφοράς μέχρι 6 Δεκεμβρίου 2021.
Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποσταθούν στο τηλέφωνο 22 456433 .
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ (ΥΠΠΑΝ)
ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΣΤΕΓΑΣΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ (ΥΕΨ)
Ζητείται υποβολή δήλωσης ενδιαφέροντος από Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα που διαθέτουν προς ενοίκιαση υποστατικό στην Επαρχία Λευκωσίας συνολικού εμβαδού τουλάχιστον 950 τ.μ. για την κάλυψη αναγκών μεταστέγασης της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας (ΥΕΨ).
Οι δηλώσεις ενδιαφέροντος πρέπει να απευθύνονται στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και να κατατεθούν στο ειδικό κιβώτιο προσφορών του ΥΠΠΑΝ στη διεύθυνση Γωνία Κίμνος και Θουκυδίδου, Ακρόπολη, 1434 Λευκωσία, το αργότερο μέχρι τις 09:00 π.μ., τη Δευτέρα 06/12/2021.
Για περαιτέρω πληροφορίες παρακαλείστε όπως αποστείνετε στην ιστοσελίδα του ΥΠΠΑΝ (www.moec.gov.cy) όπου μπορείτε να βρείτε τα χρήσιμα έγγραφα καθώς και στο τηλέφωνο 22800806 .

Η επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου των τιμών κατοικιών το 2021

	α' τρίμ.	β' τρίμ.	γ' τρίμ.
Αττική	5,60%	6,40%	9,80%
Θεσσαλονίκη	3,80%	4,10%	8,70%
Σύνολο χώρας	3,50%	4,40%	7,90%
Νεόδμυτα διαμερίσματα	3,40%	4,70%	7,60%
Παλιότερα διαμερίσματα (άνω των πέντε ετών)	3,60%	4,60%	8,20%

ΠΗΓΗ: ΤΤΕ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Χωρίς φρένο η άνοδος τιμών στην αγορά κατοικίας

Νέο άλμα 7,9% το τρίτο τρίμηνο σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ανεβάζει στροφές με όλο και ταχύτερο ρυθμό η αγορά κατοικίας, καθώς, όπως δείχνουν τα στοιχεία, βρίσκεται σε εξέλιξη ένα ράλι τιμών. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), κατά το φετινό τρίτο τρίμηνο οι τιμές αυξήθηκαν κατά 7,9% σε πανελλαδικό επίπεδο συγκριτικά με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Πρόκειται για ρυθμό υπερδιπλάσιο σε σχέση με τις αρχές του 2021. Ειδικότερα, κατά το φετινό πρώτο τρίμηνο οι τιμές είχαν αυξηθεί κατά 3,5% σε ετήσια βάση, ενώ στο δεύτερο τρίμηνο ο ρυθμός της ανόδου είχε διαμορφωθεί σε 4,4%.

Στην Αττική, οι τιμές των κατοικιών κατά το φετινό τρίτο τρίμηνο εκτινάχθηκαν κατά σχεδόν 10% (9,8%), που αποτελεί το υψηλότερο ποσοστό ανόδου σε ετήσια βάση από το 2019, όταν η αύξηση είχε

Στελέχη της αγοράς ακινήτων αναμένουν και νέες αυξήσεις, καθώς δεν έχει επανέλθει πλήρως η ζήτηση απότο εξωτερικό.

διαμορφωθεί σε 10,6%. Κατά το πρώτο τρίμηνο η άνοδος των τιμών στο λεκανοπέδιο είχε διαμορφωθεί σχεδόν στο μισό, ήτοι 5,6%, ενώ κατά το δεύτερο τρίμηνο άγγιξε το 6,4%. Στη δε Θεσσαλονίκη, οι τιμές κατά το τρίτο τρίμηνο ενισχύθηκαν με ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 8,7%, από 4,1% κατά το δεύτερο τρίμηνο και 3,8% στο πρώτο τρίμηνο.

Αντίστοιχα, τα νεόδμυτα διαμερίσματα αυξήθηκαν κατά 7,6% κατά

το τρίτο τρίμηνο έναντι αύξησης 4,7% το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο, ενώ τα παλιότερα διαμερίσματα σημείωσαν ακόμα υψηλότερη αύξηση τιμών, της τάξεως του 8,2% σε ετήσια βάση, από 4,6% κατά το δεύτερο τρίμηνο.

Στελέχη της αγοράς ακινήτων αναμένουν και νέες αυξήσεις τους επόμενους μήνες, καθώς ακόμα δεν έχει επανέλθει πλήρως η ζήτηση από το εξωτερικό, κάτι που μάλιστα συμβεί θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο το ράλι των τιμών. Για παράδειγμα, οι χορηγήσεις νέων αδειών παραμονής στο πλαίσιο του προγράμματος «χρυσή βίζα» διαμορφώθηκαν σε 554 κατά το φετινό εννεάμηνο, όταν στο σύνολο του 2020 είχαν εκδοθεί 938 άδειες, ενώ το 2019, το τελευταίο «ομαλό» έτος, είχαν χορηγηθεί 3.535 νέες άδειες.

Ωστόσο, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, η κατάσταση όσον αφορά

τις εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό για την απόκτηση ακινήτων στην Ελλάδα φαίνεται πως βελτιώνεται. Κατά το φετινό δεύτερο τρίμηνο εισέρευσαν κεφάλαια ύψους 247,7 εκατ. ευρώ, που αποτελεί αύξηση της τάξεως του 76% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Συνολικά κατά το φετινό πρώτο εξάμηνο, οι επενδύσεις από το εξωτερικό ανήλθαν σε 461,7 εκατ. ευρώ, μια αύξηση της τάξεως του 24,3% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, όταν είχαν καταγραφεί εισροές 371,3 εκατ. ευρώ.

Παρ' όλα αυτά, τα μεγέθη αυτά εξακολουθούν να υπολείπονται του 2019, όταν είχε εισρεύσει 1,45 δισ. ευρώ στην ελληνική αγορά ακινήτων. Ως εκ τούτου εκτιμάται ότι μόλις επιστρέψουν και οι επενδυτές από χώρες εκτός Ε.Ε. η ανοδική πορεία των τιμών θα επιταχυνθεί ακόμα περισσότερο.

Σημαντική αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας

Καλπάζει η οικοδομική δραστηριότητα κατά το τρέχον έτος, καθώς η ζήτηση στην αγορά ακινήτων έχει ανακάμψει και βελτιώνεται σταθερά και το μακροοικονομικό κλίμα της χώρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, κατά την περίοδο του φετινού οκταμήνου (Ιανουάριος - Αύγουστος) η συνολική οικοδομική δραστηριότητα καταγράφει αύξηση κατά 29,1% στον αριθμό των αδειών, κατά 57,4% στην επιφάνεια και κατά 50,1% στον όγκο συγκριτικά με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Αντίστοιχα, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα το ίδιο διάστημα σημειώνει αύξηση κατά 29,2% στον αριθμό των αδειών, κατά 56,4% στην επιφάνεια και κατά 47,6% στον όγκο.

Τον φετινό Αύγουστο εκδόθηκαν συνολικά 1.468 οικοδομικές άδειες, που αντιστοιχούν σε 451.100 τ.μ. επιφάνειας και 2.234.900 κυβικά μέτρα όγκου, παρουσίασε δηλαδή αύξηση κατά 12,7% στον αριθμό των αδειών, κατά 53,8% στην επιφάνεια και κατά 64,2% στον όγκο σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2020. Αντίστοιχα, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα παρουσίασε αύξηση κατά 13,1% στον αριθμό των αδειών, κατά 53,8% στην επιφάνεια και κατά 64,8% στον όγκο.

Κατά την περίοδο των τελευταίων 12 μηνών, δηλαδή από τον Σεπτέμβριο του 2020 έως τον Αύγουστο του 2021, η συνολική οικοδομική δραστηριότητα ανήλθε σε 22.391 άδειες, που αντιστοιχούν σε 5.562.500 τ.μ. επιφάνειας και 23.069.500 κυβικά μέτρα όγκου.

Σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο Σεπτεμβρίου 2019 - Αυγούστου 2020 πα-

Η επανεκκίνηση της οικονομίας και η αύξηση των στεγαστικών δανείων έχουν ενισχύσει τη ζήτηση για την αγορά κατοικίας.

Στο οκτάμηνο ο όγκος των νέων κατασκευών εμφανίζεται ενισχυμένος κατά 50,1%.

ρατηρήθηκε αύξηση κατά 19,4% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 36,4% στην επιφάνεια και κατά 29,1% στον όγκο.

Κατά το ίδιο 12μηνο συγκρίσης, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα καταγράφει αύξηση κατά 19,3% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 34,9% στην επιφάνεια και κατά 26,4% στον όγκο.

Η επανεκκίνηση της οικονομίας και η διάθεση των τραπεζών να ενισχύσουν τις χορηγήσεις στεγαστικών δανείων, σε συνδυασμό με το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων, έχουν ενισχύσει τη ζήτηση για την αγορά κατοικίας σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Το όμορφο face lift της πρωτεύουσας

Θα ξεκινήσει με μια πρόβλεψη: Το κέντρο της Λευκωσίας θα είναι ο μεγαλύτερος πόλος έλξης επενδυτικών κεφαλαίων σε ακίνητα εντός της επικείμενης πενταετίας.

Κομβικό σημείο είναι η επικείμενη λειτουργία της νέας, ανακατασκευασμένης Λεωφόρου Μακαρίου, η οποία επιτέλους ολοκληρώθηκε και σε μερικά εικοσιτετράωρα θα δοθεί στο κοινό, όπου πλέον όλοι μας θα μπορούμε να την απολαύσουμε στο έπακρον. Η Μακαρίου δεν είναι μια τυχαία ανακατασκευή δρόμου. Είναι μια οδός με μεγάλη και δοξασμένη ιστορία, την οποία καταφέραμε με ένα σωρό από λανθασμένους χειρισμούς και αποφάσεις να την φέρουμε στο εμπορικό ναδίρ της. Η ανακατασκευή της αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα ενός ολιστικού σχεδιασμού που σκοπό έχει αφενός να επαναφέρει τη ζωή στο κέντρο και αφετέρου να συνεισφέρει τα μέγιστα στη διασύνδεση του αστικού εμπορικού κέντρου και του ιστορικού παραδοσιακού πυρήνα της εντός των τειχών πόλης. «Ολιστικός» σχεδιασμός εντός των πλαισίων που του θέτουν οι αρνητικές συνέπειες μιας διαμερισμένης πόλης.

Το εμπορικό τρίγωνο της Λευκωσίας έχει πάρει λοιπόν σάρκα και οστά με την ολοκλήρωση της Στασικράτους και παρόδων, με την Μακαρίου τώρα, ενώ κυρίαρχο

Το παζλ άρχισε να ολοκληρώνεται και η εικόνα που αρχίσαμε να βλέπουμε μας αρέσει. Το κύριο βάρος τώρα μετακλιείται στους ώμους του ιδιωτικού τομέα.

ρόλο παίζει εδώ και κάποιο διάστημα η Πλατεία Ελευθερίας η οποία επίσης έχει ολοκληρωθεί και αποτελεί σημείο αναφοράς. Μαζί με την ολοκλήρωση αυτών των έργων τελειώνει και η μεγάλη ταλαιπωρία του κοινού που περιμενε υπομονετικά όλα αυτά τα χρόνια. Συνέχεια στην προσθήκη σοβαρών υποδομών με έργα μεγάλου εκποτίσματος τα οποία όμως θα προκαλούν ελάχιστη ταλαιπωρία μέχρι την ολοκλήρωσή τους. Ως τέτοια έργα αναφέρω την ανάπλαση του παλιού ΓΣΠ, την ανέγερση του Μουσείου, των νέων υπουργείων, χωρίς τελικά να αποκλείουμε και τη νέα βουλή.

Με τις πολυάριθμες μικρές και μεγάλες πλατείες, τους μικρούς και μεγάλους χώρους πρασίνου, τα (υπερ)άνετα πεζοδρόμια και τη σκίαση που θα προσφέρουν σύν-

Η ανακατασκευή της Μακαρίου αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα ενός ολιστικού σχεδιασμού, που σκοπό έχει αφενός να επαναφέρει τη ζωή στο κέντρο και αφετέρου να συνεισφέρει τα μέγιστα στη διασύνδεση του αστικού εμπορικού κέντρου και του ιστορικού παραδοσιακού πυρήνα της εντός των τειχών πόλης.

τομα τα εκατοντάδες δέντρα που έχουν φυτευτεί, έχει δημιουργηθεί ένα περιβάλλον «κράχτης» που σε καλεί να το επισκεφτείς, να το περπατήσεις, να το απολαύσεις. Ας μη γελιόμαστε· καλούτσικα τα malls, αλλά τίποτα δεν μπορεί να αντικαταστήσει μια περιδιάβαση σε ένα όμορφο και ελκυστικό εμπορικό κέντρο πόλης. Είμαι σίγουρος ότι όλοι έχετε εμπειρίες

από ανάλογα κέντρα άλλων πόλεων στον υπόλοιπο κόσμο και ξέρετε πολύ καλά σε τι αναφέρομαι.

Είμαι ακόμη πιο σίγουρος πως θα πεταχτούν οι γνωστοί μεμονωμένοι να κράζουν το «τσιμέντωμα» της πόλης, χρησιμοποιώντας αυτή τη γενική φρασολογία για να ισοπεδώσουν τα πάντα ως η προσφιλή τους τακτική. Τους αφήνουμε ήσυχους στην κοσμάρα τους.

Ο κύβος ερρίφθη λοιπόν από πλευράς δημοσίου. Το παζλ άρχισε να ολοκληρώνεται και η εικόνα που αρχίσαμε να βλέπουμε μας αρέσει. Το κύριο βάρος τώρα μετακλιείται στους ώμους του ιδιωτικού τομέα.

Ήδη ολοκληρώθηκε η κοντεύει σε ολοκλήρωση αριθμός σοβαρών ιδιωτικών αναπτύξεων αξίας πολλών δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ,

οικιστικών και εμπορικών χρήσεων οι οποίες άμεσα θα φέρουν εκατοντάδες κόσμου στο κέντρο της πόλης, σε μόνιμη ή σε ημερήσια βάση.

Στο κάτω μέρος της κλίμακας, βλέπουμε και μια χαροποιεί ιδιαίτερα, την έναρξη ανακαινίσεων καταστημάτων με ταχείς ρυθμούς έτσι ώστε να μπορούν να υποδεχθούν σύντομα το κοινό. Αναφερόμαστε σε καταστήματα που θα στεγάσουν επιχειρήσεις τόσο του λιανικού εμπορίου όσο και της εστίασης και της ψυχαγωγίας.

Όλα αυτά γίνονται και είναι πολύ σημαντικά. Όμως σημαντικότερα είναι αυτά που έρχονται. Και αναφέρομαι στις επενδυτικές τοποθετήσεις δεκάδων εκατομμυρίων που προγραμματίζονται εντός του αστικού εμπορικού κέντρου σε στρατηγικά σημεία.

Είναι έργα που θα μας απασχολήσουν ποικιλοτρόπως και θα προκαλέσουν αίσθηση βάζοντας την τελική στρώση μακιγιάζ στο face lift της πρωτεύουσας. Να είστε σίγουροι ότι θα τηρείστε ενήμεροι! Προς το παρόν, ως ετοιμαστούμε να υποδεχτούμε τη νέα Λεωφόρο Μακαρίου με τα πέριξ της. Δηλώνω με βεβαιότητα ότι it was worth the wait!

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Στο ευρηματικό «Αυτός είναι ο κόσμος μας» της Τρέισι Τέρνερ παρουσιάζονται είκοσι μαθήτριες και μαθητές από όλο τον πλανήτη, στο περιβάλλον όπου ζουν και μορφώνονται.

Από το Μπουχενβαλντ στον κύριο Κου

Η «Κ» επιλέγει και προτείνει ξεχωριστά βιβλία για παιδιά και εφήβους ενόψει Χριστουγέννων

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Ανάμεσα στα πολλά καλά βιβλία για παιδιά και εφήβους, που είτε κυκλοφόρησαν πρόσφατα είτε πρόκειται να κυκλοφορήσουν πριν φτάσουν τα Χριστούγεννα, διαλέξαμε και συστήνουμε ένθερμα όσα νομίζουμε πως ξεχωρίζουν.

Τον θαυμασμό μας κερδίζει πάνω απ' όλα το «Αγόρι από το Μπουχενβαλντ» (εκδ. Πατάκη). Το πρωτότυπο κυκλοφόρησε στα αγγλικά μόλις την άνοιξη του 2021. Πρόκειται για αληθινό κόσμημα της μη μυθοπλαστικής (non fiction) λογοτεχνίας, που διαβάζεται απνευστί στη ρέουσα μετάφραση των Γ. Παναγιωτάκη και Κ. Μιζάν. Ο πολωνοεβραϊκής καταγωγής Καναδός Ρόμπερτ Γουέισμαν (γεννημένος ως Ρόμπεκ Βάισμαν το 1931) έζησε την ανείπωτη φρίκη του γκέτο και του στρατοπέδου συγκέντρωσης. Ανήκει στα ελάχιστα παιδιά που βγήκαν ζωντανά από αυτή τη δαντική κόλαση. Αφηγείται σε πολύ ώριμη πλέον ηλικία και με έκδηλη πρόθεση αντιρατσιστικού ακτιβισμού τη μαρτυρική εμπειρία του, με τη βοήθεια της δημοσιογράφου και συγγραφέως Σούζαν Μακλίλαντ. Το βιβλίο ξεκινάει από τη ζωή, μολοντί μας φέρνει αντιμέτωπους με την πιο αδιανόητη σκληρότητα. Η επιλογή της περιόδου περιθάλψης και αποκατάστασης των παιδιών αυτών στην ελεύθερη Γαλλία ως βασικού αφηγηματικού χρόνου, με αφετηρία τον οποίο επιχειρούνται αναδρομές είτε στη βία του στρατοπέδου και της αναγκαστικής εργασίας σε εργοστάσιο παρα-

γωγής πολεμικού υλικού είτε στα ευτυχημένα παιδικά χρόνια στους κόλπους της εβραϊκής οικογένειας στο πολωνικό «στετλ» είναι εύστοχη, καθώς υποβάλλει στον αναγνώστη την οδυνηρή μαρτυρία συνηφασμένη άρρηκτα με τη θεραπεία και την επανένταξη. Μας φαίνεται άστοχη η εκ μέρους του αγγλόφωνου εκδότη σύσταση του βιβλίου για παιδιά 9-11 ετών. Κατά τη γνώμη μας, είναι ιδανικό ανάγνωσμα για εφήβους και νέους, ενώ θα μπορούσε κάλλιστα να ενταχθεί και στην εκπαιδευτική διαδικασία. Παρόμοια ισχύουν για το «Λευκό πουλί» (εκδ. Παπαδόπουλος), την εικονογραφημένη νουβέλα (graphic novel) της Ράκελ Παλάθιο, ήδη γνωστής από το παγκόσμιο best seller «Θαύμα», που έγινε και ταινία με την Τζούλια Ρόμπερτς. Εδώ η Παλάθιο πιάνει το νήμα ενός από τα πρόσωπα που γνωρίζουμε στο «Θαύμα» και επινοεί το παρελθόν του: Η «Γκρανιέρ» γίνεται μια νεαρή Εβραίοπούλα της Γαλλίας, που κρύβεται σε έναν αχυρώνα στη διάρκεια της ναζιστικής κατοχής με τη βοήθεια του ανάπηρου συμμαθητή της, τον οποίο έως τότε περιφρονούσε, όπως και όλοι οι υπόλοιποι της τάξης. Τη μετάφραση της φροντισμένης έκδοσης εγγυάται εδώ η πένα της Μαρίζας Ντεκάστρο. Απομένει να ελπίζουμε να διαβάσουν σύντομα τα παιδιά και οι έφηβοι της Ελλάδας ανάλογα πρωτότυπα έργα με θέμα το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων.

Μετά την Ιστορία και το Ολοκαύτωμα, σειρά στις προτιμήσεις μας έχει η γεωγραφία. Δύο (τουλάχιστον) βιβλία κλέβουν κυριολεκτι-

κά την παράσταση στον τομέα αυτόν. Οσο ψηλά και αν βάλει κανείς τον πήχυ, το ευρηματικό και καλοφτιαγμένο «Αυτός είναι ο κόσμος μας» (εκδ. Μεταίχμιο) της Βρετανίδας Τρέισι Τέρνερ θα υπερκαλύψει τις απαιτήσεις. Σε είκοσι δισέλιδα, πανέμορφα εικονογραφημένα από τη Σουηδή Άσα Γκίλαντ, παρουσιάζονται αντίστοιχα είκοσι μικρές μαθήτριες και μαθητές σχολικής ηλικίας από όλο τον πλανήτη, στο περιβάλλον όπου ζουν και μορφώνονται. Από το Μπανγκλαντές στη

Ενα μικρό αγόρι, ο Μπεν, συνδέεται με την κουκουβάγια που κατοικεί έξω από το παράθυρό του, μέσα στην πόλη και, εντέλει, τη διασώζει.

Νέα Υόρκη και από την ιαπωνική ύπαιθρο στη Βενετία, από τη Σαχάρα στην Αλάσκα και από τη Μογγολία στην Καπαδοκία γνωρίζουμε παιδιά που για να πάνε στο σχολείο κρεμιούνται πάνω από χαράδρες με σχοινιά ή μαζεύονται γύρω από την οθόνη ενός υπολογιστή, θορυβούν στον δρόμο για να διώξουν τα άγρια ζώα ή μπαίνουν σε οικτορφοί για όλη τη σχολική περίοδο ενώ οι γονείς συνεχίζουν τον νομαδικό βίο τους. Με αυτό τον απλό τρόπο συλλαμβάνει κανείς την πολυπολότητα και την ομορφιά του κόσμου στον οποίο ζει, μαζί με πολλές και

σημαντικές πληροφορίες για τους ανθρώπους, τη φύση, την οικονομία, το περιβάλλον. Τυπικό είδος βιβλίου για ηλικίες 5-105 ετών! Πολύ καλές είναι και οι επιδόσεις μιας πρόσφατης εγχώριας έκδοσης, της παιδικής δηλαδή έκδοχάς του «Η γεωγραφία είναι πολύ κουλ» (εκδ. Διόπτρα). Ο συγγραφέας διατηρεί την ανωνυμία του ενώ το εικονογραφημένο από τη Ναταλία Μαυρωτά βιβλίο βρίσκεται ήδη στη 14η χιλιάδα. Αποτελεί προέκταση της ομώνυμης σελίδας στο Facebook, που απευθύνεται και σε ενήλικους φανατικούς της γεωγραφίας, έφθασε δε μέσα σε δύο χρόνια να ακολουθείται από 300.000 ανθρώπους! Μαζί λοιπόν με το βιβλίο δραστηριοτήτων για «μεγάλους» κυκλοφόρησε και το βιβλίο δραστηριοτήτων για παιδιά – μας είναι ωστόσο ακατανόητη η επιλογή του αγγλόφωνου, γραμμένου με ελληνικά στοιχεία, υπότιτλου («ακτιβί- τι μπουκ για παιδιά»). Ο,τι είναι (αν είναι) καλό για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν σημαίνει ότι μπορεί με την ίδια γλωσσική ανεμελιά να μεταφερθεί στο τυπωμένο χαρτί. Σταυρόλεξα, ερωτήσεις, κουίζ και κυρίως σπάνιος ενθουσιασμός, κέφι και ενεργή σύνδεση με τη σελίδα του Facebook, άρα δημιουργία κοινότητας, εξασφάλισαν δίκαια την ήδη μεγάλη επιτυχία αυτού του ελληνόφωνου προϊόντος.

Την πρωτοκαθεδρία στα βιβλία για μικρά παιδιά (3-6 ετών) κερδίζει, νομίζουμε, το «Σώστε τον κύριο Κου» (εκδ. Ικάρους). Η Έλεν Στίβενς μετά το «Πώς να κρύψει ένα λιοντάρι τα Χριστούγεννα» μας δίνει εδώ την ιστορία ενός μικρού αγο-

ριού, του Μπεν, που συνδέεται με την κουκουβάγια που κατοικεί έξω από το παράθυρό του, μέσα στην πόλη και, εντέλει, τη διασώζει. Ασφαλώς το βιβλίο ευαισθητοποιεί τα παιδιά γύρω από τη λεγόμενη «άγρια ζωή» εντός του αστικού περιβάλλοντος, πάνω από όλα όμως είναι έξυπνο και ευαίσθητο, χωρίς να είναι διδακτικό και γλυκερό. Η δε φάτσα της κουκουβάγιας – όλα τα λεφτά! Τα λίγο μεγαλύτερα παιδιά θα απολαύσουν το χιούμορ και την καυστικότητα του καταξιωμένου συγγραφέα Βασίλη Παπαθεοδώρου. Με την κομιστικής αισθητικής εικονογράφηση του Πέτρου Χριστούλη το «Λοιπόν, ξερεis κάτι; Φτάνει!» (εκδ. Καστανιώτη) περιέχοντας φυσικούς διαλόγους, θίγει χωρίς ίκνος διδασκτισμού, ακανθώδη ζητήματα της παιδικής καθημερινότητας όπως ο εγωκεντρισμός του μοναχοπαιδιού, η συνύπαρξη, η ευθύνη, το μοίρασμα.

Λίγη ακόμη, εγκυκλοπαιδική και όχι περιπετειώδη περιήγηση στον κόσμο των ζώων θα μας προσφέρουν τα «Θαυμαστά ζώα» του Ερικ Κάρλε (εκδ. Καλειδοσκόπιο). Ο Κάρλε πέρασε φέτος στην αιωνιότητα σε ηλικία 92 ετών, αλλά στοιχηματίζουμε ότι η διάσημη «πολύ πεινασμένη κάμπα» του (πάνω από 50 εκατ. αντίτυπα σε 66 γλώσσες) θα συνεχίσει για πολλές ακόμη δεκαετίες να συντροφεύει με τα ζωντανά της χρώματα και τη στοιχειώδη αφήγηση τα πρώτα παιδικά χρόνια των παιδιών του κόσμου. Στα «Θαυμαστά ζώα» μάς ξενάγει στο ζωικό βασίλειο του πλανήτη με πρωτότυπες κατηγοριοποιήσεις, όπως «μεγάλες αρκούδες», «ψυχράαιμα ερπετά», «τρομερά αι-

λουροειδή», «αγαθοί γίγαντες» και «ξενύχτηδες». Σύντομα κείμενα συνοδεύουν κάθε κατηγορία και, πάνω από όλα, τις μοναδικού ύφους και χρωματικές έντασης εικόνες του, που επιτρέπουν στα παιδιά να επικοινωνήσουν με αυτές ήδη από τον πρώτο χρόνο της ζωής τους. Συστήνουμε λοιπόν το βιβλίο από πολύ νωρίς και μέχρι τις δύο πρώτες τάξεις του δημοτικού.

Η παραμυθού Λιλί Λαμπρέλλη δύσκολο να δώσει κάτι που να μην είναι γοπητευτικό. Στο «Τσουγκρούτ κι άλλα δύο λαϊκά παραμύθια για παιδιά που θέλουν να μεγαλώσουν» (εκδ. Πατάκη) επεξεργάζεται και αφηγείται με τον μοναδικό της τρόπο δύο παραμύθια από την Αφρική και ένα από τους Ρομά της Αττικής. Δεν είναι μονάχα ο χειμαρρώδης σουρεαλισμός της λαϊκής παράδοσης που κατακλύζει τον ακροατή/αναγνώστη με εικόνες και περιστατικά, σαν σε όνειρο, διασκεδάζοντας και ανακουφίζοντας τους μύχιους φόβους του παιδιού καθώς αυτό μεγαλώνει και αλλάζει. Είναι και ότι πάντα, διαβάζοντας τη Λαμπρέλλη, την ακούμε κιόλας να τα λέει, τη βλέπουμε μπροστά μας να κινείται, να χειρονομεί. Μια μαγική παρουσία στην οποία το παιδί θα δώσει, είμαστε βέβαιοι, το πρόσωπο που αυτό θα επιλέξει, ενσαρκώνεται και αφηγείται τα παραμύθια στο παιδικό δωμάτιο, βγαλμένη σαν τζίνι από τις σελίδες του «Τσουγκρούτ» που εικονογράφησε εξαιρετικά ο Αχιλλέας Ραζής. Όλα τα παιδιά θα απολαύσουν το βιβλίο αυτό μετά τα 2-3 τους χρόνια, ιδίως αν κάποιος ενήλικος τους το διαβάσει με όρεξη!

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

28.11-4.12.2021

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η εγκατάλειψη και φθορά του κυπριακού τοπίου

Οι Εκδόσεις Εν Τύποις και ο αρχιτέκτονας Ανδρέας Φιλίππου διοργανώνουν την παρουσίαση του βιβλίου «Η εγκατάλειψη και φθορά του κυπριακού τοπίου», καθώς και έκθεση υδατογραφιών και σχεδίων του συγγραφέα. Το βιβλίο θα παρουσιάσει ο κ. Σάββας Κόκκινος διδάκτορας Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας, διπλωματούχος Πολιτικών Επιστημών και Δημόσιας Διοίκησης, Πέμπτη, 2 Δεκεμβρίου, ώρα 7.00 μ.μ. Πολυχώρος Εκδόσεων Εν Τύποις, Χιλής 26 και Λάμπρου Πορφύρα, Λευκωσία.

ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ

Εκθεση Δέσπως Πρίγκη

Η χαράκτρια Δέσπω Πρίγκη παρουσιάζει τη δεύτερη ατομική της έκθεση στο Βιβλιοπωλείον - Καφεαναγνωστήριον «Το Έρμα» στη Λευκωσία, με τίτλο «Πέντε ώρες μέσα...». Η Πρίγκη, μετά τη διάνοιξη οδοφράγματος από τον τουρκικό κατοχικό στρατό προς την περικλειστίη πόλη της Αμμοχώστου, επισκέφτηκε για πρώτη φορά, μετά από 47 χρόνια, το σπίτι της, τους δρόμους και τις γειτονιές που περπάτησε ως παιδί. «Πέντε ώρες μέσα...» είναι ο τίτλος της έκθεσης, όσες και οι ώρες που περπάτησε μέσα στη πόλη στην οποία μεγάλωσε. Βιβλιοπωλείον - Καφεαναγνωστήριον «Το Έρμα», τα εγκαίνια θα γίνουν την Πέμπτη 2 Δεκεμβρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 8 Ιανουαρίου 2022. Έκτορος 43, παλιά Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22346770.

SOLO ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

Who cares της Εύης Δημητρίου

Μετά από ένα ταξίδι παραστάσεων στην Κύπρο, την Ιταλία και το Beirut International Dance Platform, η παράσταση «Who Cares» μια παραγωγή της Ομάδα Εν Δράσει επιστρέφει στο χειμερινό φεστιβάλ Nicosia PopUp2021. Η παράσταση «Who Cares» σε χορογραφία/ερμηνεία Εύης Δημητρίου, σε συνεργασία με τον Βέλγο δραματουργό Guy Cools διερευνά τις αντιφάσεις ανάμεσα στο τι θεωρούμε καλό για τον εαυτό μας και αυτό που η κοινωνία μας επιβάλλει. Η παράσταση συνδυάζει κίνηση με λόγο και μάς συμπαρασύρει σε ένα σωματικό και συναισθηματικό ταξίδι. Παρασκευή 3 Δεκεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Θέατρο Πόλης, Τεμπών 10-12. Παλιά Ηλεκτρική, Λευκωσία. Η παράσταση είναι κατάλληλη για άτομα άνω των 16 ετών. Δωρεάν Είσοδος. Απαραίτητη κράτηση θέσεων, διαδικτυακά: <https://bit.ly/3KR2MfN> ή στο τηλ. 99349716.

ΝΕΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Η φυσιογνωμία ενός ακάματου πνευματικού ανθρώπου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ

Άπαντα Κωνσταντίνου Σπυριδάκι: Μελέται, Διαλέξεις, Λόγοι, Άρθρα
Εκδ. «Εν Τύποις», τόμοι 3 (6 μέρη)

Το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών, του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας διοργανώνει εκδήλωση κατά την οποία θα γίνει η παρουσίαση της επανέκδοσης του έργου «Άπαντα Κωνσταντίνου Σπυριδάκι: Μελέται, Διαλέξεις, Λόγοι, Άρθρα», του αειμνηστού Κωνσταντίνου Σπυριδάκι. Η έκδοση αποτελείται από τρεις τόμους (σε έξι μέρη) ιστορικοφιλολογικών μελετών, διαλέξεων, λόγων και άρθρων του Κωνσταντίνου Σπυριδάκι. Τα κείμενα αφορούν πτυχές της πνευματικής ζωής, της ιστορίας και του πολιτισμού της Κύπρου, μέσα από τις οποίες αναδεικνύεται ο ελληνικός χαρακτήρας της. Επιπλέον, τα κείμενα επικεντρώνονται σε θέματα εκπαίδευσης και εκπαιδευτικής πολιτικής, με ιδιαίτερη αναφορά τόσο στα χρόνια της Αγγλοκρατίας όσο και στα πρώτα χρόνια μετά την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στο σύνολό τους τα κείμενα έχουν άμεση σχέση με τις αξίες και τους δημόσιους ρόλους που ο Κωνσταντίνος Σπυριδάκις κλήθηκε να υπηρετήσει στη ζωή του. Μέσα από αυτά σκιαγραφείται η φυσιογνωμία ενός σημαντικού και ακάματου πνευματικού ανθρώπου, που υπηρέτησε με αφοσίωση την Κύπρο καθ' όλη τη διάρκεια του βίου του. Οι τρεις τόμοι περιλαμβάνουν τρεις κατηγορίες: Η πρώτη Κατηγορία είναι επιστημονικά κείμενα, κυρίως ιστορικά και φιλολογικά τα οποία σκοπεύουν

ΘΕΑΤΡΟ

Βασιλιάς Αηρ από τον ΘΟΚ

Παρουσιάζεται στην Κεντρική Σκηνή του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου το αριστούργημα του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ Βασιλιάς Αηρ, σε σκηνοθεσία του Λιθουανού σκηνοθέτη Τσέζαρις Γκραουζίνις, με τον Βαρνάβα Κυριαζή στον ομώνυμο ρόλο. Για πρώτη φορά επί σκηνής ΘΟΚ η συγκλονιστική ιστορία ενός ανθρώπου που από βασιλιάς έγινε σκιά του εαυτού του. Με όχημα τη νέα μετάφραση του ποιητή Γιώργου Μπλάνα, ο Τσέζαρις Γκραουζίνις συνδιαλέγεται με τη ζοφερή ιστορία του Αηρ, αναπλάθοντας σκηνικά τον σαιξπηρικό ποιητικό λόγο και προκρίνοντας μια σύγχρονη ατμοσφαιρική διάστασή του. Μαζί του μια εξαιρετική ομάδα συντελεστών και ηθοποιών. Παίζουν: Ηλίας Ανδρέου, Μαρίνα Αργυριδίου, Χάρης Αττώνης, Ανδρέας Βασιλείου, Μάρκος Γέττος, Δημήτρης Γιωρκάτζης, Πέτρος Γιωρκάτζης, Αναστασία Ζαντί, Μιχάλης Καζάκας, Φώτης Καραλής, Βασιλική Κυπραίου, Βαρνάβας Κυριαζής, Γιάννης Μίνωας, Βασίλης Χαραλάμπους, Άγγελος Χατζημικαήλ. Παραστάσεις: Λευκωσία Κεντρική Σκηνή, Αίθουσα Εύης Γαβριηλίδης κάθε Παρασκευή-Σάββατο στις 8:30 μ.μ. & Κυριακή στις 6:00 μ.μ. Πληροφορίες / Εισιτήρια: Ηλεκτρονικά στη σελίδα www.thoc.org.cy, ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717 (Τρίτη-Κυριακή 10:00-13:30 & 16:00-18:00).

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Εκθεση του Ευάγγελου Κωνσταντέλου

Η νέα εικαστική πρόταση του Ευάγγελου Κωνσταντέλου αναπτύσσεται στον σύγχρονο χώρο της Αφηρημένης Τέχνης, με θέματα που αφορούν τον φιλοσοφικό στοχασμό και διαθέτουν οντολογικό περιεχόμενο. Η ουσία είναι το μαύρο, που κατακλύζει τις εικαστικές δημιουργίες, επαναπροσδιορίζοντας και διαμορφώνοντας εκ νέου μία διαλεκτική προ πολλού ξεχασμένη. Το άνοιγμα ενός διαλόγου που ξεκινά από την επίγνωση της ουσίας, η οποία φανέρωσε τον άνθρωπο. Το μαύρο, στους

μονοχρωματικούς πίνακες, διαθέτει τις ίδιες ιδιότητες προβολής του όντως υπάρχοντος στον κόσμο του Είναι και του μη Είναι. Γκαλερί Γκλόρια, τα εγκαίνια θα γίνουν την Παρασκευή 26 Νοεμβρίου 2021 στις 7:30 μ.μ., η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 14 Δεκεμβρίου. Πληροφορίες τηλέφωνο 22762605.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Εντός, εκτός και επί σκηνής: 21 συνεντεύξεις για το θέατρο

Ο Ανδρέας Γιόρτσος στο πλαίσιο των εκπομπών του στο PIK φιλοξένησε μία πλειάδα καλλιτεχνών για να παρουσιάσουν τη δουλειά τους και να μιλήσουν για το θέατρο. Στην έκδοση αυτή επιμελήθηκε τον προφορικό λόγο σε γραπτό και αποτύπωσε στο χαρτί τις συνεντεύξεις 21 από τους σημαντικούς ανθρώπους της θεατρικής ιστορίας του τόπου. Στο βιβλίο περιλαμβάνονται οι συνεντεύξεις των: Αβραάμ Πόπης, Βήχα Κώστα, Γιωργαλλή Ηράκλη, Δημητρίου Κώστα, Κατασρή Αντώνη, Καυκαριδής Στέλιου, Κυριαζή Βαρνάβα, Κυριακίδη Δώρου, Λούρα Σταύρου, Μουαίμη Γιώργου, Μπεμπεδέλη Δέσποινας, Νεοφύτου Νεοφύτου, Πεττεμεριδίου Πατρίσιας, Ποταμίτου Όλγας, Πουλλαΐδη Ευτύχιου, Σαντορινιαίου Αννίτας, Σιαφκάλη Ιωάννας, Σορόκου Λένιας, Σταυρινίδη Σπύρου, Τσουρή Ανδρέα και Χριστοδουλίδη Μιχάλη. Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Τρίτη 30 Νοεμβρίου, ώρα 6:00. Στον χώρο θα γίνουν εισφορές για την ενίσχυση των καλλιτεχνών και οι παριστάμενοι θα πάρουν δώρο το βιβλίο ως ένδειξη ευχαριστίας για την εισφορά τους. Το βιβλίο προλογίζει η Ελένη Ξένου.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Λογοτεχνικά πρέπει και μη

Το τελευταίο διάστημα μεταξύ των πολλών και ενδιαφερόντων που εντοπίζω είναι μια εξοστρέφεια των κυπριακών γραμμάτων. Πολλές και πολλοί συγγραφείς αρχίζουν και διαβάζονται στην Ελλάδα κατ' αρχάς. Σπάει πια αυτό το δεν μας διαβάζουν στην Ελλάδα, δεν μας ξέρουν στην Ελλάδα και προσωπικά αυτό μένουμε με χαροποιεί. Προσοχή, όχι διότι αυτός είναι ο φυσικός χώρος της κυπριακής ή αν θέλετε της ελληνοκυπριακής λογοτεχνίας, όχι ή όχι μόνο, αλλά διότι πολλαπλασιάζεται το αναγνωστικό κοινό, οι δημιουργοί συνομιλούν με ένα ακόμα κοινό και από και πέρα οι δρόμοι ανοίγουν πιο εύκολα. Είναι δε σημαντικό ότι αυτό το πέρασμα στο ελληνικό κοινό δεν γίνεται με καταναγκαστικό γλωσσικό τρόπο, γράφω δηλαδή στην κοινή νεοελληνική, και ως μνη την έχω κωνέψει, και ως μνη τη χειρίζομαι όσο άρτια οι εν Ελλάδι συγγραφείς. Και πάλι προσοχή, δεν ισχυρίζομαι επί ουδενί λόγο ότι οι εν Κύπρω συγγραφείς δεν μπορούν να γράψουν στα ελληνικά το ίδιο καλά με τους Έλλαδτες, Έλληνες, εν Ελλάδι κτλ. κτλ. συναδέλφους τους, φυσικά και μπορούν, οι περισσότεροι ξέρουν γράμματα.

Αλλά ως εξηγώω τη σημαίνει χωρίς καταναγκαστικό γλωσσικό τρόπο για να μνη παρεξηγηθώ. Γράφουν στην κοινή νεοελληνική, και εντάσσουν στις ιστορίες

Παγκόσμια ζητήματα, όπως η κλιματική κρίση, η σεξουαλική χειραφέτηση, η πατριαρχία, η βία, η μοναξιά, αρχίζουν ολοένα να ενδιαφέρουν τους Κύπριους λογοτέχνες.

τους όμορφα και την κυπριακή διάλεκτο, πάλι χωρίς εκπτώσεις, δεν τη μειώνουν ως γλωσσική έκφραση, σε καμία περίπτωση, τη βάζουν εκεί και όπως θεωρούν ότι εκπνέει την ιστορία τους, τους ήρωες ή τους χαρακτήρες των ιστοριών τους. Και αυτό κατά τη γνώμη μου είναι εξυπνο, δηλώνει μια κάποια αποδοχή ταυτότητας. Είμαι Κύπριος/ος συγγραφέας, φυσικά και θα χρησιμοποιήσω, αν το κρίνω απαραίτητο και την κυπριακή διάλεκτο, διότι αυτός είναι ο τόπος μου, αυτές είναι οι μυρωδιές μου. Τώρα θα μου πείτε και αν κάποιος γράψει μόνο στα κυπριακά δεν έχει δικαίωμα να διαβαστεί και να πείσει και εκτός Κύπρου; Φυσικά και το έχει, απλώς το κοινό θα είναι πιο περισσότερο περιορισμένο... και εντός Κύπρου. Μια άλλη παράμετρος που επίσης μου αρέσει είναι αυτή της επιλογής των θε-

μάτων των συγγραφέων. Αρχίζουν πια να ελευθερώνονται από την «υποχρεωτικότητα» της αναφοράς στο κυπριακό τραύμα, ιδίως οι νεότερες γενιές. Το κυπριακό πρόβλημα, το πραξικόπημα, η εισβολή, οι αγνοούμενοι, και όλα όσα έφερε το 1974, αρχίζουν να είναι απλώς μια επιλογή των λογοτεχνών, δεν νιώθουν την «υποχρέωση» να γράφουν γι' αυτά, να γίνουν μέρος μιας συζήτησης ή να νιώσουν πολιτικά όντα, τοποθετημένα στον γεωγραφικό τους χώρο. Παγκόσμια ζητήματα, όπως η κλιματική κρίση, η σεξουαλική χειραφέτηση, η πατριαρχία, η βία, η μοναξιά, αρχίζουν ολοένα να ενδιαφέρουν τους λογοτέχνες.

Αλλά ακόμα και εκείνοι που επιλέγουν να ασχοληθούν με το κυπριακό πολιτικό πρόβλημα, με τα επίχειρα του πραξικοπήματος, της εισβολής και τα λοιπά, αρχίζουν να το κάνουν μ' έναν τρόπο πολύ διαφορετικό πλέον. Και ξανά, λέω προσοχή, όσοι επιθυμούν να αρδεύονται από τα παραπάνω πολύ καλά κάνουν και έτσι περνάω με γέφυρα στο ζήτημα της αστυνομίας της επιλογής θεμάτων που τελευταία νιώθω ότι έχει κάνει την εμφάνισή της.

Γιατί γράφει έτσι ο ένας, γιατί επέλεξε αυτή τη φόρμα και το θέμα ή άλλη, και τη κρύβεται από πίσω, γιατί ο ή η τάδε πήρε το βραβείο και ποιος/ποια κρύβεται από πίσω και γενικά όλοι και όλες διεκδικούμε

το βραβείο Νόμπελ και τσατίζομαστε που στο τέλος το παίρνει κάποιος/α άλλος/η. Όπως σε όλα τα πράγματα και στην επιλογή θέματος και έκφρασης ισχύει το αδιαπραγμάτευτο: «Περί ορέξεως κολοκυθόπιτα» και εξαιρούνται φυσικά τα κείμενα εκείνα που είναι φασιστικά και ρατσιστικά, για τα οποία πρέπει να εφαρμοστεί η κείμενη νομοθεσία, αν την παραβιάζουν.

Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι όσοι και όσες γράφουν θα είναι υπεράνω της κριτικής, αλλά να είναι κριτική χωρίς «πρέπει» και «είναι» και άλλα παρόμοια επιτακτικά, τύπου να σου πω εγώ που ξέρω... Διότι εκεί η απάντηση θα πρέπει να είναι «και ποιος σε ρώτησε».

Εν κατακλείδι, η κυπριακή λογοτεχνία ή αν θέλετε η ελληνοκυπριακή λογοτεχνία τα πάει περίφημα. Οι συγγραφείς φαίνεται ότι προχωρούν με τόση ορμή, οι νέοι λογοτέχνες συμμετέχουν σε τόσα φεστιβάλ στο εξωτερικό, βλέπουν τον κόσμο και σιγά-σιγά μας τον δείχνουν. Θα μπορούσα ν' αναφέρω τόσα ονόματα, αλλά επειδή θα έχασω πολλά δεν θα το κάνω. Πηγαίνετε εσείς σ' ένα βιβλιοπωλείο και ζητήστε Κύπριους συγγραφείς απλώς για να πάρετε μια γεύση. Του κάκου, έναν/μία θα βρείτε.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η αποξένωση και ο φόβος της μοναξιάς

Ο Μαρίνος Καρτίκκης σκηνοθέτης και σεναριογράφος της πολυβραβευμένης ταινίας «Πολίτης τρίτης ηλικίας» μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η ταινία «Πολίτης τρίτης ηλικίας» (2020) σε σενάριο και σκηνοθεσία Μαρίνου Καρτίκκη έχει ήδη βραβευθεί και προβληθεί σε αρκετές χώρες και διεθνή φεστιβάλ (32 διεθνή κινηματογραφικά φεστιβάλ και 18 βραβεία) και ξεκίνησε να προβάλλεται και στη Λευκωσία, στο Κινηματοθέατρο Παλλάς. Η ταινία έχει ως πρωταγωνιστή τον Θεοχάρη (Αντώνης Κατσαρής), έναν ηλικιωμένο και μοναχικό άντρα που καταφεύγει κάθε βράδυ στο νοσοκομείο για να περάσει τη νύχτα πάνω στους πάγκους και τις καρέκλες των εξωτερικών ιατρείων. Ένα βράδυ τον ανακαλύπτει μια νεαρή νοσοκόμα (Μαρίνα Αργυρίδου) προσπαθεί να μάθει περισσότερα γι' αυτόν και όπως μου λέει στη συνέντευξή του το ζήτημα της τρίτης ηλικίας είναι ένα θέμα που τον ενδιαφέρει ιδιαίτερα, και η ιδέα για την ταινία ήλθε από μία πραγματική ιστορία, η οποία τον άγγιξε ιδιαίτερα.

–Να ξεκινήσουμε από τις πολλές επιτυχίες της ταινίας σε διεθνή φεστιβάλ. Το περιμένετε; –Κι εμένα με εξέπληξε... κανείς μας δεν το περίμενε. Θεωρώ πως οφείλεται στην ειλικρίνεια της ταινίας, δεν προσπαθεί να εντυπωσιάσει με τεχνάσματα ή διάφορα εφέ, είναι μίνιμαλ και πολύ απλή, αλλά έγινε από καρδιάς. Δεν είχα σκοπό να κάνω κάτι μεγαλειώδες που να τραβήξει την προσοχή με μεγάλα λόγια. Φυσικά, είναι και το θέμα το ίδιο, είναι ένα παγκόσμιο θέμα αυτό της τρίτης ηλικίας, της μοναξιάς.

–Πώς ήλθε η ιδέα για την ταινία αυτή; –Από μια πραγματική ιστορία, που είχα διαβάσει πριν από κάποια

Παρόλο που είναι ένα διαχρονικό θέμα έχει να κάνει πάρα πολύ και με ό,τι ζούμε αυτή την περίοδο, τώρα, αλλά όσα θίγονται στην ταινία, απομόνωση, αποξένωση, φόβος της μοναξιάς... είναι τραγικά επίκαιρα, λέει ο Μαρίνος Καρτίκκης.

χρόνια, μ' έναν κύριο που περνούσε τις νύκτες του στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας. Χωρίς να ξέρω πολλά για την ιστορία και δεν ήθελα να μάθω και περισσότερα, για να μην επηρεαστώ αποφάσισα να γράψω ένα σενάριο, γιατί το θέμα της τρίτης ηλικίας με αγγίζει ιδιαίτερα. Υπάρχει αυτή η μοναξιά... και γι' αυτό το έκανα και πάρα πολύ γρήγορα, χωρίς να ζητήσω επικορήνηση –μόνο στο τέλος ζήτησα... Ένιωθα ότι αυτή η ταινία έπρεπε να γίνει άμεσα.

–Γιατί; –Παρόλο που είναι ένα διαχρονικό θέμα έχει να κάνει πάρα πολύ και με ό,τι ζούμε αυτή την περίοδο, τώρα, αν και η ταινία έγινε πριν από την πανδημία, αλλά όσα θίγονται στην ταινία, απομόνωση, αποξένωση, φόβος της μοναξιάς... είναι τραγικά επίκαιρα.

–Οι χαρακτήρες του έργου είναι

προσγειωμένοι στο τώρα τους, έχουν αποδεχθεί ο καθένας την τύχη του;

–Αυτές οι ταινίες έχουν να κάνουν με χαρακτήρες πολύ καθημερινούς, που δεν ζουν συγκλονιστικά πράγματα, ή συνταρακτικές ζωές, είναι άνθρωποι της διπλανής πόρτας και μου αρέσει να λέω τις ιστορίες τους μέσα από τις σιωπές τους, μέσα από τη ρουτίνα τους, χωρίς να ψάχνω να βρω κάτι το τρομερό, που ν' ανατρέπει την πλοκή ή να ξαφνιάσω τον θεατή. Μ' ενδιαφέρουν αυτά τα μικρά καθημερινά και πώς μέσα από αυτά βλέπουμε τις ζωές των ανθρώπων.

–Ένας ρεαλισμός... –Ναι, με ψήγματα ποιητικά θέλω να πιστεύω.

–Με τα πολύ κοντινά πλάνα; –Μου αρέσουν τα κοντινά πλάνα, τα οποία είναι το μεγάλο ατού του κινηματογράφου και όταν έχεις καλούς ηθοποιούς, όπως εί-

χαμε στην ταινία μας, το κοντινό πλάνο μπορεί να πει τόσα πολλά... μια έκφραση, μια χειρονομία, λένε πολλές φορές όσα ένας ολόκληρος διάλογος. Γενικά μου αρέσει να παρατηρώ όλες τις λεπτομέρειες, από το πρόσωπο, στα χέρια... Οι σιωπές των ανθρώπων για μένα λένε πάρα πολλά, μέσα από τη σιωπή μπορείς να εκφράσεις πολλά συναισθήματα, πόνο, αλήθεια, παράπονο...

–Είναι μια «ήσυχη» ταινία, αλλά ταυτόχρονα αποπνέει και «εκκωφαντική» ψυχία.

–Είναι ωραίο μέσα από τους ψιθυρους να λέμε πράγματα, χωρίς να χρειάζεται να τα φωνάζουμε ή να τα υπογραμμίσουμε και αυτό πέρασε. Δεν χρειάστηκε να πούμε, κοιτάζετε αυτή είναι μία ταινία-κατηγόρω στην κοινωνία η στο σύστημα που δεν φροντίζει την τρίτη ηλικία, πέρασε το μήνυμα αφ' εαυτού του. **–Στην ταινία, εκτός από την κυρίως ιστορία, εκτυλίσσεται και**

«Έκφραση, μια χειρονομία, λένε πολλές φορές όσα ένας ολόκληρος διάλογος. Γενικά μου αρέσει να παρατηρώ όλες τις λεπτομέρειες, από το πρόσωπο, στα χέρια...».

άλλες παράλληλες ιστορίες μοναξιάς... ανεξαρτήτως ηλικίας...

–Ναι, που όμως ο κάθε ήρωας αντιμετωπίζει διαφορετικά τη μοναξιά, ο ένας με πιο απαισιόδοχο τρόπο, ο άλλος με πιο αισιόδοξο. Η μοναξιά και η απομόνωση δεν έχουν ηλικία και ήθελα να κάνω αυτόν τον παραλληλισμό, ενός νέου ανθρώπου με κάποιον σε μεγαλύτερη ηλικία, που ο καθένας έχει τα δικά του βιώματα, αλλά ταυτόχρονα έχουν και πολλά κοινά, και στο τέλος αυτά είναι που τους φέρνουν πιο κοντά. Η νοσοκόμα (Μαρίνα Αργυρίδου) κάποια στιγμή βλέπει τον Αντώνη Κατσαρή ως πατρική φιγούρα.

–Υπάρχουν πολλές χιαστί εξισώσεις σε όλη την ταινία...

–Ναι, το κάνω αυτό, μου αρέσει, επειδή θεωρώ πως κάθε ταινία είναι

σαν ένα παζλ, οπότε από διάφορα κομμάτια και αν τα κομμάτια αυτά δέσουν μεταξύ τους τότε το αποτέλεσμα θα είναι καλό.

–Θα σας πάω στους χώρους της ταινίας, το νοσοκομείο, με την ψυχρότητά του και το σπίτι του πρωταγωνιστή, που είναι άδειο, αλλά που αποπνέει μια ζεστασιά... Ακόμη ένα δίπολο...

–Μου αρέσει η ψυχρότητα του χώρου του νοσοκομείου, η παρουσία ενός ατόμου σε έναν άδειο χώρο με ενδιαφέρει πάρα πολύ εικαστικά και αισθητικά και αν θέλετε είναι και μια έμμεση αναφορά στο ιατρικό σύστημα... πώς λειτουργεί ή δεν λειτουργεί.

–Ψυχρότητα των χώρων... αλλά και χαρακτήρων;

–Υπάρχει μια αντίθεση εδώ, στους κύριους χαρακτήρες έχουμε μια θερμότητα στους ανθρώπους. Με ενδιαφέρει ο θεατής να συγκινηθεί, γιατί μέσα από το συναίσθημα μπορεί να έλθει η σκέψη και ο προβληματισμός, αν δεν αγιγίσει το συναίσθημα νομίζω πως ο θεατής δεν θα σκεφτεί κάτι περισσότερο... Στο σπίτι υπάρχει η ζεστασιά του χώρου του ήρωα, που όμως δεν μπορεί να καλύψει τις απώλειες της ζωής του. Έχει ο χώρος πολλές εικόνες που πιστεύω να περάσουν στον θεατή. Ο κήπος λειτουργεί σαν το καταφύγιό του, είναι και ο κήπος της γυναίκας του...

• Πληροφορίες: «Πολίτης τρίτης ηλικίας», Κινηματογράφος Πάνθεον, από 25 Νοεμβρίου καθημερινά στις 8:30 (εκτός Δευτέρα 29/11) μέχρι 8 Δεκεμβρίου. Παίζουν: Αντώνης Κατσαρής / Μαρίνα Αργυρίδου / Λένια Σορόκου / Γιόλα Κλείτου / Αλεξία Χαραλαμπίδου / Χριστίνα Λάρκου / Γιάννος Αντωνίου.

12

Ριαλτό

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

2/ Ο Εραστής ΧΑΡΟΛΑΝΤ ΠΙΝΤΕΡ πεμ 20:30 (60') 16+

Επί Σκηνής: Ένα από τα γνωστότερα έργα του βραβευμένου με Νόμπελ θεατρικού συγγραφέα. Ένα φαινομενικά ευτυχισμένο παντρεμένο ζευγάρι, ο Ρίτσαρντ και η Σάρα, ζουν σε ένα σπίτι στην επαρχία. Εκείνος φεύγει το πρωί για τη δουλειά, εκκίνηνη την επισκέπτεται τα απογεύματα ο εραστής της. Σκηνοθεσία: Μαρία Κυριάκου. Επί σκηνής: Στέλιος Ανδρονίκου και Μαρία Φιλίππου. € 15 / 12

3/ Το Σύνδρομο του Εύθραυστου "Χ" παρ 20:30 (80')

Ανάμεσα στην έφηβη Πέτα και τον έφηβο-μετανάστη Γουιάμ υπάρχει ένα χάσμα αλλά και μια έλξη ακαταμάχητη. Μέχρι που εκείνος χάθηκε... Μουσική σύνθεση / Κείμενα / Σκηνοθεσία: Ειρήνη Χηράτου. Επί σκηνής η ηθοποιός Δανάη Μπερή και οι μουσικοί Σόλης Μπαρκή (κρουστά), Σπύρος Κωστής (φλαγκότο & ακορντεόν), Ειρήνη Χηράτου (βιολί & μαντολίνο). € 15 / 12

4/ Βασίλης Τσιτσάνης ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΝΑΓΙΩΤΟΣ σαβ 17:30, 20:30 (90')

Η ζωή και η πορεία του Βασίλη Τσιτσάνη από το Θέατρο ΡΟΗ σε σκηνοθεσία Χρίστου Νικολάου και σκηνικά, κοστούμια Αντρέα Παρασκευά. Παίζουν: Άθως Αντωνίου, Κώστας Δημητρίου, Βαλεντίνια Σοφοκλέους, Κρίστοφερ Γκρέκο, Σκεύος Πολυκάρπου, Αλκιβιάδης Κωνσταντίνος, Άντρη Κυριαζή, Μανώλης Αναστασίου, Σταύρος Πασιάς, Άντρεα Δημητρίου, Ναυσικά Απόστρατο. € 15 / 12

10-12/ Πλατφόρμα Χορογραφίας Κύπρου παρ – κυρ 20:30

Η 21η διοργάνωση παρουσιάζει τα καινούργια έργα των χορογράφων: Διαμάντω Χατζηζαχαρία, Χάρης Κούσιος, Μάχη Δημητριάδου Lindhal, Αντώνης Αντωνίου, Ρόζα Μαρία Πάντζη, Μιλένα Ugren Κούλας, Μαρία Γερασίμου, Λουίζα Αβραάμ, Μαρία Κασάπη, Άντρια Μιχαηλίδου, Άννη Χούρη, Χάμιλτον Μοντέιρο, Πάνος Μαλακτός (με σειρά εμφάνισης). € 8 / 15 (3 days pass)

14/ ADIEU - Μια πράξη αποχαρτισμού τρι 20:30 (50')

Μια παράσταση σε σύλληψη και χορογραφία του Φώτη Νικολάου που πραγματεύεται τον αποχωρισμό. Πώς λέμε αντίο; Πώς αποχωριζόμαστε; Σκηνικά - Κοστούμια: Έλενα Κοτασβίλη, Αλέξης Βαγιανός. Επί σκηνής: Φώτης Νικολάου, Κατερίνα Τυλλερίδου. € 12 / 8

18-19/ Ο Χιονάνθρωπός μου ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΚΥΠΡΟΥ

σαβ – κυρ 15:30, 17:30 Ένα μουσικό για νεαρούς θεατές των Άλεξ Παναγή, Σταύρου Σταύρου και Κατερίνας Χριστοφίδου. Είναι παραμονές Χριστουγέννων. Η πόλη κοιμάται, αλλά το κορίτσι βρίσκεται στο δωμάτιό της, μόνη. Ας γινόταν ο Χιονάνθρωπος στην αυλή να έπαιρνε ζωή και να γινόταν ο φίλος που έχει τόσο πολύ ανάγκη... Σκηνοθεσία: Μάριος Κακουλλής. Μαέστρος: Πέτρος Στυλιανού. € 20 (Διακεκριμένες Θέσεις / Stalls Premium Seats) / € 15 / 12

20/ Ανοίξετε την πόρτα σας τα κάλαντα να πούμε

ΔΕΥ 18:30, 20:30 (60') Παραδοσιακά Κάλαντα και Εκκλησιαστικοί Ύμνοι των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Θεοφανείων από την Εκκλησιαστική χορωδία «Ρωμανός ο Μελωδός», την παραδοσιακή νεανική χορωδία «Ανατολή» και το Σύνολο Παραδοσιακών Οργάνων της Μουσικής Σχολής της Μητροπόλεως. € 10 / 7

21/ Ποντικοπαγίδα ΑΓΚΑΘΑ ΚΡΙΣΤΙ ΘΕΑΤΡΟ

ΔΙΟΝΥΣΟΣ τρι 20:30 (120') Οι ημέρες διακοπών για τρεις γυναίκες και πέντε άνδρες, που βρίσκονται αποκλεισμένοι σε μια πανσιόν, θα μετατραπούν σε εφιάλη, αφού ανάμεσά τους βρίσκεται ένας ευφυής μανιακός δολοφόνος. Σε σκηνοθεσία Χρήστου Γιάγκου. Πρωταγωνιστούν: Ιωάννα Παπαμιχαλοπούλου, Μάρκος Καλλής, Χρήστος Σπύρος, Έλενα Παπαδοπούλου, Χρήστος Γιάγκου, Μάρθα Κωνσταντίνου, Μανώλης Μιχαηλίδης, Γρηγόρης Γεωργίου. € 15 / 12

28/ ANON. DANCE FILM

τρι 20:30 (40') Το ANON, (anonymous), εξετάζει τα σημερινά ζητήματα συστημάτων παρακολούθησης και εκμετάλλευσης των ψηφιακών δεδομένων. Ιδέα/Δημιουργία/ Καλλιτεχνική Διεύθυνση: Σουζάνα Φιαλάς. Κάμερα/Μοντάζ/Διεύθυνση Φωτογραφίας: Πάυλος Βρυονίδης, Σουζάνα Φιαλάς, Performance: Έλενα Γαβριήλ, Αριάννα Μαρκουλίδου, Ελεάνα Αλεξάνδρου, Ράνια Γλυμίτσα. € 6

Follow us:

rialto.com.cy

«Οι συνειδητές επιλογές του Ράλλη ως προς τον καλλιτεχνικό του δρόμο, από τις οποίες ουδέποτε παρέκκλινε, φανερώνουν έναν καλλιτέχνη που ακολούθησε με συνέπεια την πεπατημένη της ακαδημαϊκής τέχνης, την οδό δηλαδή των καθιερωμένων τότε Γάλλων ζωγράφων» λέει η Μαρία Κατσανάκη.

Ζωγραφίζοντας την Ανατολή από τη Δύση

Η δρ Μαρία Κατσανάκη μιλάει στην «Κ» για την έκθεση «Θεόδωρος Ράλλης: η δική του Ελλάδα» στη Λεβέντειο Πινακοθήκη

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Στις επιλογές των έργων που έκανα, θέλησα να εκπροσωπούνται όλες οι φάσεις της δημιουργίας του Ράλλη, με συνθέσεις από όλες τις δεκαετίες της καλλιτεχνικής του διαδρομής, από τη δεκαετία του 1870 έως και τις ύστερες δημιουργίες του της πρώτης δεκαετίας του 20ού αιώνα. Έτσι, στην έκθεση το κοινό θα έχει τη δυνατότητα να δει ένα από τα πρωιμότερα ελληνικά έργα του, τις «Υφάντρες στην Αράχωβα» (ιδιωτική συλλογή), ένα ελληνικό θέμα που φιλοτεχνήθηκε μετά το πρώτο μαρτυρημένο ταξίδι του Ράλλη στην Ελλάδα το 1876 και εκτέθηκε στο Σαλόν του Παρισιού το 1877. Ακόμη όμως και ένα από τα τελευταία έργα του και, συγκεκριμένα, τον πίνακα «Ο φυλακισμένος» ή, αλλιώς, «Η σύζυγος του φυλακισμένου» (Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου, Αθήνα), έργο το οποίο ο Ράλλης είχε στείλει το 1909 σε έκθεση στο Λίβερπουλ, που ήταν και η τελευταία διοργάνωση στην οποία έλαβε μέρος. Ενδιαμέσως, στη Λευκωσία παρουσιάζονται χαρακτηριστικές δημιουργίες του από τις πολύ παραγωγικές δεκαετίες του 1880 και του 1890, στις οποίες βεβαίως ανήκει και η εκκλησιαστική σύνθεση «Το αντιδωρό», που εκτέθηκε στο Παρίσι στο Σαλόν του 1895 και ανήκει στη συλλογή της Λεβεντείου Πινακοθήκης. Η διευθύντρια της Λεβεντείου κ. Λοΐζου Χατζηγαβριήλ είχε την ιδέα την παρουσίαση να διανθίσουν παραδοσιακές φορεσιές και αντικείμενα από τη συλλογή του Πελοποννησιακού Λαογραφικού Ιδρύματος, τα οποία επέλεξε η πρόεδρος του κ. Παπαντωνίου. Η δρ Κατσανάκη λέει πως οι συνειδητές επιλογές του Ράλλη ως προς τον καλλιτεχνικό του δρόμο, από τις οποίες ουδέποτε παρέκκλινε, φανερώνουν έναν καλλιτέχνη που ακολούθησε με συνέπεια την πεπατημένη της ακαδημαϊκής τέχνης, την οδό δηλαδή των καθιερωμένων τότε Γάλλων ζωγράφων. Όσο για τα έργα που θα εκτεθούν όπως λέει η δρ Κατσανάκη, με εξαίρεση τα έργα που προέρχονται από μουσεία, όλα σχεδόν παρουσιάζονται για πρώτη φορά δημοσίως σε έκθεση, ενώ ορισμένα ήταν έως τώρα εντελώς άγνωστα και εντοπίστηκαν σε ιδιωτικές συλλογές χάρη στην έρευνα που έκανε στο πλαίσιο ειδικώς αυτής της έκθεσης.

—Κυρία Κατσανάκη, τι θα δούμε σε αυτή την έκθεση;

—Θα δούμε μια πολύ αντιπροσωπευτική επιλογή έργων από την ελληνική θεματική της ζωγραφικής του Θεόδωρου Ράλλη. Στην έκθεση περιλαμβάνονται ελαιογραφίες, υδατογραφίες και σχέδια, έργα διαφορετικών τεχνικών που καλύπτουν όλα τα θέματα που άντλησε ο Ράλλης από τον κόσμο της ελληνικής υπαίθρου της εποχής του, τον παραδοσιακό βίο και τα χριστιανικά θρησκευτικά ήθη: αυτή είναι «η δική του Ελλάδα», όπως αναγράφεται στον τίτλο της έκθεσης στη Λεβέντειο Πινακοθήκη, η Ελλάδα την οποία ανακάλυπτε χάρη στα τακτικά ταξίδια του.

—Με ποια κριτήρια έγινε η επιλογή των έργων;

—Στις επιλογές των έργων που έκανα, θέλησα να εκπροσωπούνται

όλες οι φάσεις της δημιουργίας του Ράλλη, με συνθέσεις από όλες τις δεκαετίες της καλλιτεχνικής του διαδρομής, από τη δεκαετία του 1870 έως και τις ύστερες δημιουργίες του της πρώτης δεκαετίας του 20ού αιώνα. Έτσι, στην έκθεση το κοινό θα έχει τη δυνατότητα να δει ένα από τα πρωιμότερα ελληνικά έργα του, τις «Υφάντρες στην Αράχωβα» (ιδιωτική συλλογή), ένα ελληνικό θέμα που φιλοτεχνήθηκε μετά το πρώτο μαρτυρημένο ταξίδι του Ράλλη στην Ελλάδα το 1876 και εκτέθηκε στο Σαλόν του Παρισιού το 1877. Ακόμη όμως και ένα από τα τελευταία έργα του και, συγκεκριμένα, τον πίνακα «Ο φυλακισμένος» ή, αλλιώς, «Η σύζυγος του φυλακισμένου» (Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου, Αθήνα), έργο το οποίο ο Ράλλης είχε στείλει το 1909 σε έκθεση στο Λίβερπουλ, που ήταν και η τελευταία διοργάνωση στην οποία έλαβε μέρος. Ενδιαμέσως, στη Λευκωσία παρουσιάζονται χαρακτηριστικές δημιουργίες του από τις πολύ παραγωγικές δεκαετίες του 1880 και του 1890, στις οποίες βεβαίως ανήκει και η εκκλησιαστική σύνθεση «Το αντιδωρό», που εκτέθηκε στο Παρίσι στο Σαλόν του 1895 και ανήκει στη συλλογή της Λεβεντείου Πινακοθήκης. Η διευθύντρια της Λεβεντείου κ. Λοΐζου Χατζηγαβριήλ είχε την ιδέα την παρουσίαση να διανθίσουν παραδοσιακές φορεσιές και αντικείμενα από τη συλλογή του Πελοποννησιακού Λαογραφικού Ιδρύματος, τα οποία επέλεξε η πρόεδρος του κ. Παπαντωνίου.

—Οι πίνακες που θα εκτεθούν από πού προέρχονται;

—Για να γίνει αντιληπτό πόσο πραγματικά επίλεκτα είναι τα έργα του Θεόδωρου Ράλλη που κατορθώσαμε να εξασφαλίσουμε για τη Λεβέντειο Πινακοθήκη, επιτρέψτε μου να υπογραμμίσω ότι, με εξαίρεση τα έργα που προέρχονται από μουσεία, όλα σχεδόν παρουσιάζονται για πρώτη φορά δημοσίως σε έκθεση, ενώ ορισμένα ήταν έως τώρα εντελώς άγνωστα και εντοπίστηκαν σε ιδιωτικές συλλογές χάρη στην έρευνα που έκανα στο πλαίσιο ειδικώς αυτής της έκθεσης. Θα ήθελα να σταθώ στη θερμή ανταπόκριση των ιδιωτών συλλεκτών, των μουσείων και των ιδρυμάτων, όταν τους προσεγγίσαμε για την έκθεση. Επιθυμώ και με αυτή την ευκαιρία να

Σίγουρα ο Ράλλης αντλώντας τα θέματά του από την Ελλάδα, ανανεώνει και εμπλουτίζει τη θεματογραφία του με εικόνες πρωτότυπες και ενδιαφέρουσες για το δυτικό κοινό, που είχε κουραστεί από τις χιλιοϊδωμένες στερεοτυπικές εικόνες μιας εξωτικής και, κατά βάση, φανταστικής Ανατολής.

«Στα έργα του με ελληνικό θέμα απεικονίζονται οι άνθρωποι της υπαίθρου σε παραδοσιακές ασχολίες της καθημερινής ζωής, σε εσωτερικούς ή σε εξωτερικούς χώρους».

εκφράσω τις ειλικρινείς ευχαριστίες μου προς όλους τους δανειστές. Σημαντικότατη ασφαλώς συμβολή για πρώτη φορά δημοσίως σε έκθεση, ενώ ορισμένα ήταν έως τώρα εντελώς άγνωστα και εντοπίστηκαν σε ιδιωτικές συλλογές χάρη στην έρευνα που έκανα στο πλαίσιο ειδικώς αυτής της έκθεσης. Θα ήθελα να σταθώ στη θερμή ανταπόκριση των ιδιωτών συλλεκτών, των μουσείων και των ιδρυμάτων, όταν τους προσεγγίσαμε για την έκθεση. Επιθυμώ και με αυτή την ευκαιρία να

σχέδια που φιλοτέχνησε το 1891 ο Ράλλης για την εικονογράφηση του Λουκή Λάρα του Δημήτριου Βικέλα, ανάμεσά τους και το υπέροχο εξώφυλλο της γαλλικής έκδοσης.

—Ο κόσμος του Θεόδωρου Ράλλη ποιος είναι;

—Δύο κύριες σφαίρες απαρτίζουν το εικονογραφικό του σύμπαν: η Ελλάδα και η Ανατολή. Εκεί ταξιδεύει ακατάβλητα, κάνει ζωγραφικές μελέτες των μοτιβών που ελκύουν την προσοχή του, φωτογραφίζει, ενώ συλλέγει και αυθεντικά αντικείμενα, τα οποία μεταφέρει στο ατελιέ του στο Παρίσι, προκειμένου να τον βοηθούν στη σύνθεση των εικόνων του. Στα ανατολίτικα έργα του, συναντάμε τυπικά οριενταλιστικά μοτίβα, όπως χαμάμ, καρέμια, σκηνές σε τζαμιά, αλλά και κάποια άλλα, λιγότερο συνήθη. Στα έργα του με ελληνικό θέμα απεικονίζονται οι άνθρωποι της υπαίθρου σε παραδοσιακές ασχολίες της καθημερινής ζωής, σε εσωτερικούς ή σε εξωτερικούς χώρους. Συχνά τον πρωταγωνιστικό ρόλο έχουν

οι γυναίκες. Πολύ χαρακτηριστική κατηγορία αντιπροσωπεύουν οι σκηνές που εκτυλίσσονται μέσα σε χώρους λατρείας—ναούς και μονές—, στις οποίες αποτυπώνεται το θρησκευτικό αίσθημα με ευλάβεια και κατανύξη.

—Πόσο επηρεάζει καλλιτεχνικά τον Ράλλη το Παρίσι των δομικών αλλαγών που είδε ως φοιτητής;

—Η περίοδος κατά την οποία ο Ράλλης σπουδάζει στη γαλλική πρωτεύουσα, όπου θα ζήσει μόνιμα, από τις αρχές της δεκαετίας του 1870, ακριβώς μετά από τα γεγονότα της Παρισινής Κομμουνας, είναι η περίοδος που στο καλλιτεχνικό προσκήνιο δεσπόζει η ακαδημαϊκή τέχνη, αλλά και η περίοδος που εκκληλώνεται η νεωτερικά κινήματα και δη ο ιμπεριονισμός. Ο Ράλλης είναι σύγχρονος των ιμπεριονιστών και συνομήλικος κάποιων δάσκων μετεμπροσινιστών, όπως ο Γκυγκέν ή ο Βαν Γκογκ. Ο ίδιος, βεβαίως, είναι πνευματικό τέκνο του Ζερόμ, τον οποίο επέλεξε ως δάσκαλο στη

φημισμένη Σχολή Καλών Τεχνών του Παρισιού. Ο Ζερόμ, πέραν από ηγετική φυσιογνωμία του ύστερου γαλλικού οριενταλισμού, ήταν κυρίαρχος όχι μόνον της Σχολής αλλά και ολόκληρης της επίσημης εικαστικής σκηνής. Οι συνειδητές επιλογές του Ράλλη ως προς τον καλλιτεχνικό του δρόμο, από τις οποίες ουδέποτε παρέκκλινε, φανερώνουν έναν καλλιτέχνη που ακολούθησε με συνέπεια την πεπατημένη της ακαδημαϊκής τέχνης, την οδό δηλαδή των καθιερωμένων τότε Γάλλων ζωγράφων.

—Στο βιβλίο σας μιλάτε για την παράδοση ταυτολογία του οριενταλισμού στον Ράλλη, θέλετε να μου πείτε περισσότερα;

—Αυτό που αναλύω στο βιβλίο είναι το πώς η ζωγραφική του Ράλλη συνθέτει τη γαλλική του παιδεία και κουλτούρα με τις μνήμες από τη γεννητορά του, τις ελληνικές ρίζες του, τις ταξιδιωτικές ανακαλύψεις, τα βιώματα της Ελλάδας και της Ανατολής. Ένας Έλληνας γεννημένος στην Πόλη, με αστική προέλευση, που ζει στο Παρίσι της Τρίτης Γαλλικής Δημοκρατίας, αλλά και για μεγάλα διαστήματα στο Κάιρο, ένας καλλιτέχνης που, εκτός από τη Γαλλία, την Ελλάδα και την Αίγυπτο, εκδίδει συστηματικά στη Μεγάλη Βρετανία όπως και σε διάφορα ακόμη μέρη διεθνώς, ο Ράλλης είναι ένας πραγματικός πολίτης του κόσμου. Έχει δε την ιδιότητα να παριστάνει στα έργα του την Ανατολή, από την οποία ο ίδιος προέρχεται, με τη διαφορά ότι η καλλιτεχνική του εκκίνηση είναι η Δύση και μέσω αυτού του δεδομένου πρίσματος βλέπει τα θέματα που πραγματεύεται.

—Ποια είναι η φιλοσοφία του Θεόδωρου Ράλλη για την τέχνη γενικότερα;

—Θα μπορούσα να πω, και είναι ωραίο που ολοκληρώνουμε τη συνέντευξη με αυτό, ότι υπάρχει μια φράση του Ράλλη, διατυπωμένη στα γαλλικά, που συμπυκνώνει για μένα τη θεώρησή του για την τέχνη. Με αυτήν μάλιστα κλείνω και το βιβλίο μου για τον ζωγράφο, που εκδόθηκε το 2018 με τη στήριξη του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη και της Λεβεντείου Πινακοθήκης. Σε ελεύθερη απόδοση, λοιπόν, θα έλεγα: «Η τέχνη, πέρα από την αισθητική απόλαυση που χαρίζει, αξίζει ουσιαστικά όταν διεγείρει τη σκέψη».

Υποβλητική ατμόσφαιρα, λεπτότητα και αίσθημα, τα χαρακτηριστικά του Ράλλη

—Είναι ο Θεόδωρος Ράλλης ένας ιστοριογράφος που αντί για πένα κρατάει πινέλο;

—Είναι ένας ζωγράφος που δηλώνει ευτυχής που αξιώθηκε να ζήσει το όνειρο της τέχνης.

—Η θεματολογία του καλλιτέχνη είναι και δείγμα νοσταλγίας της πατρίδας του; Διαφοροποιείται ίσως από τον κύκλο του με θέματα διαφορετικά, όπως η ελληνική επαρχία; Μετά από σύντομες επισκέψεις σε διάφορους τόπους και φυσικά στην ελληνική επαρχία, δίνει η αποτύπωση της εικόνας ενός επισκέπτη... είναι χάρισμα και γνώρισμά του;

—Μελετώντας επί χρόνια το έργο του Ράλλη, στο οποίο αφιέρωσα τη διδακτορική διατριβή που

υποστήριξα στο Πανεπιστήμιο της Σορβόννης πριν από 15 περίπου έτη, με έχουν απασχολήσει πολλά και διαφορετικά ερωτήματα, στα οποία έχω προσπαθήσει να δώσω απάντηση. Πώς βλέπει και πώς αναπαριστά την πατρίδα του, την Ελλάδα, ένας ζωγράφος του 19ου αιώνα, που έχει γεννηθεί από Έλληνες γονείς στην Κωνσταντινούπολη και ζει όλη του την ενήλικη ζωή στο Παρίσι; Υπήρξε η καταγωγή καθοριστικός παράγοντας για εκείνον; Πώς και σε ποιο βαθμό το περιβάλλον της γαλλικής πρωτεύουσας επέδρασε στη ματιά, στην αντίληψη και στην τέχνη του; Από πού πηγάζει η βούλησή του να ταξιδεύει, να εντοπίζει και να μελετά επιτόπου τα θέματα της ζωγραφικής του; Σίγουρα ο Ράλλης αντλώντας τα θέματά του από την

«Εκτός της ζωγραφικής του Ράλλη, δεν είναι πολλές οι περιπτώσεις που έχει αποδοθεί με τόση επιτυχία η μυσταγωγική ατμόσφαιρα που επικρατεί μέσα σε μια ελληνική εκκλησία».

Ελλάδα, ανανεώνει και εμπλουτίζει τη θεματογραφία του με εικόνες πρωτότυπες και ενδιαφέρουσες για το δυτικό κοινό, που είχε κουραστεί από τις χιλιοϊδωμένες στερεοτυπικές εικόνες μιας εξωτικής και, κατά βάση, φανταστικής Ανατολής. Η ίδια αυτή θεματογραφία

τον παρουσιάζει στα μάτια των συμπατριωτών του στην Ελλάδα ως έναν φιλόπατρι καλλιτέχνη, που τιμά τη χώρα, προβάλλοντας στο εξωτερικό εικόνες του αγνού ελληνοπρεπούς βίου, τις οποίες ανακαλύπτει με προσωπικό αισθητήριο.

—Επιμένει στη δική του παράδοση...

—Ολόκληρη την πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα και ενώ άλλοι σύγχρονοί του Έλληνες έχουν προ πολλού απομακρυνθεί από τη συγκεκριμένη εικονογραφία, εκείνος επιμένει να ζωγραφίζει σε παραλλαγές τη χαρακτηριστική γυναικεία μορφή με την παραδοσιακή τοπική φορεσιά. Η προσέγγιση μπορεί μεν να χαρακτηριστεί φοκλόρ και, εάν όχι παρωχημένη, ίσως νοσταλγική, μα και μονότονη, το αποτέλεσμα ωστόσο διασώζεται χάρη

στην αισθητική και στην ποιότητα, στην ατμοσφαιρική και λεπταίσθητη απόδοση, η οποία αντανάκλα και τη βαθιά αγάπη του για το αντικείμενό του. Άλλωστε, εκτός της ζωγραφικής του Ράλλη, δεν είναι πολλές οι περιπτώσεις που έχει αποδοθεί με τόση επιτυχία η μυσταγωγική ατμόσφαιρα που επικρατεί μέσα σε μια ελληνική εκκλησία. Εξ ου και ο χαρακτηρισμός «εκκλησιαστικός ζωγράφος», που του απέδιδαν στην εποχή του, στον οποίο αποτυπώνεται φυσικά και, τρόπον τινά, «ειδίκευσή» του.

—Ξεπέρασε ο Ράλλης τον δασκαλό του, Ζερόμ;

—Η υποβλητική ατμόσφαιρα, η λεπτότητα και το αίσθημα που επιτυγχάνει ο Ράλλης στα έργα του τον αναδεικνύουν σε ξεχωριστό καλλιτέχνη.

Μία έκθεση που είναι γιορτή της ζωής

Ο κεραμίστας Βαλεντίνος και ο Γιάννος Αναστασίου, επιμελητές της έκθεσης στις Αποθήκες Παπαδάκη, μιλούν στην «Κ»

Της **ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Με **αφορμή** την έκθεση κεραμικής του Βαλεντίνου Χαραλάμπους στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών-Αποθήκες Παπαδάκη στη Λεμεσό, η «Κ» μίλησε με τον επιμελητή της έκθεσης και επί χρόνια συνεργάτη του καλλιτέχνη, Γιάννο Αναστάσιου. Ο Γιάννος Αναστάσιου, όπως ανέφερε, «σε μια έκθεση που διοργανώθηκε στην Ιορδανία από τους μαθητές του δεν παραξενεύτηκε

«Ο Βαλεντίνος είναι ένας καλλιτέχνης συνεπής στην τέχνη του, που δεν έκανε εκπτώσεις και συμβιβασμούς, ούτε για δόξα ούτε για οικονομική άνεση» λέει ο επιμελητής της έκθεσης, Γιάννος Αναστασίου.

όταν άκουσα την πριγκίπισσα της Ιορδανίας να τον αποκαλεί έναν από τους πέντε καλύτερους κεραμιστές στον κόσμο, σίγουρα είναι ένας μεγάλος καλλιτέχνης που είναι εν ζωή στην Κύπρο, θα έλεγα ο μεγαλύτερος ίσως καλλιτέχνης, ένας εθνικός θησαυρός» και συνέχισε: «είναι ένας καλλιτέχνης συνεπής στην τέχνη του, που δεν έκανε εκπτώσεις και συμβιβασμούς, ούτε για δόξα ούτε για οικονομική άνεση». Μιλώντας για την έκθεση ο κ. Αναστασίου λέει ότι τα έργα που παρουσιάζονται είναι σύγχρονα αλλά και διαχρονικά ταυτοχρόνως. «Τα έργα που εκτίθενται είναι από πολ-

Έργα από την έκθεση στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών-Αποθήκες Παπαδάκη στην Λεμεσό.

λούς συλλέκτες και είναι από πολλές περιόδους της ζωής του. Επίτηδες δεν τοποθετήθηκαν χρονολογικά, πρώτον γιατί είναι δύσκολο λόγω του ότι πολλά έργα της περιόδου που ήταν στην Αμμόχωστο λείπουν, όπως και κάποια έργα στη Βαγδάτη, τα οποία έμειναν εκεί, διότι έφυγε και από τη Βαγδάτη πρόσφυγας, κυνηγημένος από τον Σαντάμ Χουσεΐν. Στη έκθεση μπορεί κάποιος να διακρίνει πόσο σωστή είναι η κεραμική τέχνη του που είναι εντελώς διαχρονικά. Βλέπεις έργα 40 χρόνων και 30 χρόνων, τα οποία είναι εντελώς σύγχρονα στο σήμερα και είναι δίπλα από έργο 5 χρόνων και εξακολουθείς να πιστεύεις ότι υπάρχει η διαχρονική αξία στο έργο. Η σωστή τέχνη έτσι είναι, διαχρονική», σημειώνει χαρακτηριστικά.

Ο κ. Αναστάσιου ανέφερε ότι ο Βαλεντίνος συνεχίζει ακόμη και στα 92 του χρόνια να πειραματίζεται και να βρίσκεται μπροστά από τα δεδομένα της μόδας, αλλά και επίσης κανείς δεν μπορεί να παραλείψει την αγάπη του καλλιτέχνη για την ποίηση. «Στα 92 χρόνια εξακολουθεί να εργάζεται και να πειραματίζεται, έχει να ανακαλύψει τον κελαδονίτη, και έχει γράψει άρθρο σε διεθνή περιοδικό. Υπάρχουν έργα στην έκθεση που χρησιμοποίησε τον κελαδονίτη, υπάρχουν μικρές κούπες που είναι τα πειράματα που κάνει με τα γυαλώματα. Επίσης, υπάρχει και μια τεράστια κούπα σπασμένη, πριν να είναι της μόδας ακόμη το kintsugi, δηλαδή η επαναφορά των σπασμένων αντικειμένων με κόλλημα. Στην έκθε-

ση μπορεί να δει το κοινό δύο παλιά αγγεία της δεκαετίας του '50, όταν επέστρεψε στην Αμμόχωστο, όταν έκανε αντίγραφα των αρχαίων κυπριακών αγγείων. Στην έκθεση φυσικά υπάρχουν και οι μεγάλες κούπες που είναι γραμμένες με ποιήματα του Καβάφη και του Ρίτσου που αναφέρεται στον Καβάφη, οι οποίοι είναι αγαπημένοι του ποιητές. Έτσι βλέπουμε τη χρήση του γραπτού λόγου μέρος του αγγείου σε μια γραμματοσειρά την οποία έχει κάνει ο ίδιος, δηλαδή δεν υπάρχει πουθενά η συγκεκριμένη γραμματοσειρά». Ο Γιάννος Αναστασίου μίλησε και για μία άγνωστη πτυχή του καλλιτέχνη που ίσως τον εγκλώβισε κατά τη διάρκεια της καλλιτεχνικής του πορείας: «Ο ίδιος

είναι πολύ αυστηρός κριτής της δουλειάς του, προσπαθεί να είναι όσο πιο κοντά στο τέλειο το κάθε έργο, χαρακτηριστικό παράδειγμα, όπως κάποιος μπορεί να δει στην έκθεση, είναι οι κούπες που είναι διακοσμημένες και από την πίσω πλευρά, γιατί ένα έργο πρέπει να είναι περίοπτο. Κάποτε ο ίδιος λέει ότι είναι παγιδευμένος στην τελειότητα, πρέπει όλα να είναι τεχνικά τέλεια για εκείνον. Ο κ. Αναστάσιου εξέφρασε την επιθυμία του για το κοινό να δει την έκθεση σαν μια γιορτή ζωής. «Θα ήθελα να πω ότι αυτή η έκθεση, μέσα στην πανδημία για έναν άνθρωπο 92 χρόνων που ζει, εργάζεται και ερευνά είναι μια γιορτή για τη ζωή, μια γιορτή για τη δημιουργία και την αιωνιότητα της τέχνης».

«Γιατί επιλέγω τον Καβάφη...»

Στη συνέχεια η «Κ» επικοινωνήσε με τον ίδιο τον καλλιτέχνη Βαλεντίνο, ο οποίος μετά τις πρώτες συστάσεις ξεκίνησε με την απαγγελία του ποιήματός του «Προσφορά»

«Ποτέ σου μόνο με το αριστερό /
Αλλά και με το δεξί ποτέ σου /
Μόνο με τα δυο σου χέρια /
Την προσφορά σου δέχομαι /
Έτσι όπως το ορίζουν οι Θεοί /
Που από προσφορά αναγνωρίζουν».

Ο Βαλεντίνος, όπως μου είπε, δεν θέλει να μιλάει για τον εαυτό του. «Το πιο δύσκολο πράγμα για εμένα, ίσως και για πολλούς άλλους καλλιτέχνες, είναι να μιλούμε για τον εαυτό μας, εάν θα μιλήσω για τη έκθεσή μου είναι σαν να μιλώ για τον εαυτό μου, αλλά σε λίγες γραμμές θα ήθελα να γνωρίζει το κοινό το πώς να διαβάσει τα αντικείμενα της έκθεσης, για παράδειγμα τις μεγάλες κούπες με καθαφική γραφή και γιατί επιλέγω τον Καβάφη», τόνισε.

Ο κεραμίστας τόνισε για τον εμβληματικό ποιητή, πως, ο μεγάλος ογκόλιθος της παγκόσμιας λογοτεχνίας δεν παύει να είναι ο Καβάφης. «Τον κατηγορήσανε, τον ξηλώσανε. Σε μια ζωή δεν εξέδω-σε καν ολοκληρωμένη συλλογή τα ποιήματά του. Είμαστε στο πρώτο μέρος του 20ού αιώνα, εμείς είμαστε που δεν τον αναγνωρίζουμε μέχρι που ήρθαν και μας επέδειξαν ξένοι τη μεγάλη αξία του ποιητή μας. Βέβαια το δεύτερο ήμισυ του αιώνα υπήρχε μια άλλη τάση να αποθεώνουμε τον Καβάφη, αλλά χρειάζεται ακόμη πολύ δουλειά. Όπως επίσης να αποθεώσουμε και να δείξουμε στον κόσμο το μεγάλο αστέρι της κυπριακής λογοτεχνίας τον Νίκο Νικολαΐδη», σχολίασε ο κ. Βαλεντίνος Χαραλάμπους.

Τον Νίκο Νικολαΐδη τον χαρακτήρισε ως ένα αυτοδίδακτο, ως ένα νόθο παιδί, νόθο όπως περιέγραψε με τις κατηγορίες της γειτονιάς και κοσμητικά επίθετα για ένα παιδί που μεγάλωνε. «Αυτό το παιδί μεγαλώνει και γίνεται απεπαγγέλτος, αυτοδίδακτος ένας

«Είμαστε στο πρώτο μέρος του 20ού αιώνα, εμείς είμαστε που δεν τον αναγνωρίζουμε μέχρι που ήρθαν και μας επέδειξαν ξένοι τη μεγάλη αξία του ποιητή μας», λέει ο κεραμιστής Βαλεντίνος για τον αγαπημένο του ποιητή.

από μεγαλύτερους ζωγράφους της Κύπρου. Ο Κανθός, ο Διαμαντής εκτίμησαν το έργο του. Εκτός του ότι ήταν αυτοδίδακτος στη ζωγραφική, ήταν και πλήρως αυτοδίδακτος στη λογοτεχνία. Στην ιεραρχία της λογοτεχνίας στην Αίγυπτο θεωρείται ο αριθμός δύο στη λογοτεχνία. Γι' αυτόν τον άνθρωπο ποιος γνωρίζει το έργο του, το «Βιβλίο του Μοναχού» ή άλλα δυο τρία έργα. Αυτός ο άνθρωπος έμεινε απροσκήντος, άγνωστος

μέσα σε χρόνο ρεκόρ. Για πιο λόγο δεν αναγνωρίζουμε και τον περιφρονούμε, ποιοι είναι οι λόγοι, πολιτικοί ίσως», κατέληξε. Καθώς μιλούσε ο καλλιτέχνης με τόσο δέος και θαυμασμό για έναν άλλο δημιουργό, αντιλήφθηκα το ποσό ταπεινός και αντιστελής καλλιτέχνης είναι. Ένας άνθρωπος που νιώθει άβολα να μιλά για τον εαυτό του, αλλά δίνει φως και προσφέρει σε άλλους χωρίς δεύτερη σκέψη.

PIK1

ΠΡΩΤΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Η πρώτη ενημερωτική εκπομπή στην τηλεόραση του PIK που καλύπτει την τοπική και διεθνή ειδησιογραφία με δεητία ειδήσεων, παρουσίαση και ανάλυση του έντυπου και ηλεκτρονικού Τύπου, φιλοξενούμενους στο στούντιο και ζωντανές συνδέσεις και ανταποκρίσεις από τον διεθνή και τοπικό χώρο.

Με δεητήριο ειδήσεων στη νοηματική.

Δημοσιογραφική Επιμέλεια - Παρουσίαση:
Σταύρος Κυπριανού και Σταυριανή Κωνσταντίνου

Επιμέλεια Δεητίων Ειδήσεων - Παρουσίαση:
Ευγενία Σέρρη

Επιμέλεια Παραγωγής - Σκηνοθεσία:
Πανίκος Νικοηάου, Κώστας Ορθοδόξου

Δευτέρα με Παρασκευή
6.45 π.μ.
PIK 1

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

EUROPEANA

MUSEE D'ORSAY

WHITE CUBE / DAMIEN HIRST

GARNIER COLLECTION

ΙΣΤΟΡΙΑ

Τι διάβαζαν τον Μεσαίωνα

Παράθυρο στη γνώση είναι οι ελκυστικές, ψηφιακές εκθέσεις του ιστότοπου της Europeana, που ανανεώνονται συχνά. Μία από τις εκθέσεις της εποχής έχει θέμα την τέχνη (και τη συνήθεια) της ανάγνωσης στους μεσαιωνικούς χρόνους. Διαρθρωμένη σε κεφάλαια, η έκθεση έχει σύντομα, εύληπτα κείμενα στα αγγλικά γραμμένα από ιστορικούς, και αποσκοπεί στο να αμφισβητήσει τη στερεότυπη άποψη περί θεοκρατικών σκοτεινών χρόνων. Η εικονογράφηση είναι, επίσης, σπουδαία.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδρας του 1840

Εξαιρετική επίδοση σημείωσε στις ΗΠΑ η πώληση συλλογής φωτογραφιών του 19ου αιώνα έναντι 300.000 δολαρίων από τον οίκο Hindman Auctions. Ανάμεσα στις φωτογραφίες συγκαταλέγεται και η εικονιζόμενη δαγκεροτυπία του 1840, που θεωρείται ότι είναι ένα από τα παλαιότερα φωτογραφικά πορτρέτα που έχουν εντοπιστεί στις Ηνωμένες Πολιτείες. Εικονίζεται ο Χένρι Φιτζ τζούνιορ (1808-1863) και η εντύπωση του προφίλ του άντρα έχει κάτι απροσδιόριστα μοντέρνο.

ΠΑΡΙΣΙ

Σινιάκ, ο συλλέκτης

Ο Πολ Σινιάκ (1863-1935) δεν ήταν μόνο νεοίμπρεσιονιστής ζωγράφος και ένας από τους εισηγητές του πουαντιγισμού, αλλά και παθιασμένος συλλέκτης έργων τέχνης. Η συλλογή του παρουσιάζεται στο μουσείο Ορσέ, στο Παρίσι, υπό τον τίτλο «Σινιάκ, ο συλλέκτης». Έργα και σχέδια όλων των μεγάλων των αρχών του εικοστού αιώνα απαρτίζουν αυτήν την ιδιαίτερη συλλογή, που ιστορεί παράλληλα την εξέλιξη της τέχνης μέσα από ένα παρισινό παρατηρητήριο του 1900.

ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ

Ντέμιαν Χερστ

Με τη νέα του έκθεση στην Απω Ανατολή, στη White Cube του Χονγκ Κονγκ, ο Ντέμιαν Χερστ δηλώνει παρών και ακούραστος. Θα εκθέσει ακόμη και τμήματα της πολυσυζητημένης εγκατάστασής του στη Βενετία, το 2017, όπως και παλαιά και νέα έργα, ως μια επίδειξη ισχύος καθώς απλώνεται διεθνώς. Στο Λονδίνο έχει τη δική του γκαλερί (Νιούπορτ Στριτ Γκάλερι) και στο Παρίσι εκθέτει στο Ίδρυμα Καρτιέ, αφού έκλεισε η έκθεση στη Ρώμη, στην Μποργκέζε.

ΣΑΝ ΝΤΙΕΓΚΟ

Σταθμοί της φωτογραφίας

Το Μουσείο Τέχνης του Σαν Ντιέγκο παρουσιάζει πάνω από 100 έργα φωτογραφίας από τη συλλογή Γκάρνερ (Καμ και Γουάντα Γκάρνερ) έως τις 20 Φεβρουαρίου. Είναι μια αναδρομή στην ιστορία της φωτογραφίας, καθώς η συλλογή Γκάρνερ είναι πολυσυλλεκτική και διατρέχει μια ιστορική πορεία από τον 19ο αιώνα έως τα πρόσφατα χρόνια. Στη φωτογραφία, έργο του Αμερικανού φωτογράφου Φρανκ Γιοτζίν (1865-1936) από το 1900.

Τα αυγά του Καρλ Φαμπερζέ και το δίκτυο Λονδίνου - Πετρούπολης

Ένας κόσμος ταριχευμένος στη κλιδή της μπέλ επόκ ζωντανεύει σε μια έκθεση, μνημειακής φιλοδοξίας, στο Μουσείο Βικτόρια και Άλμπερτ του Λονδίνου. Είναι η μεγαλύτερη συγκέντρωση των περίφημων αυγών του οίκου Φαμπερζέ σε μια αισθητική φαντασμαγορία, αλλά με πολλές ευανάγνωστες παραμέτρους για τα δίκτυα του διεθνούς πλούτου γύρω στο 1900. Τα αυγά Φαμπερζέ θεωρούνται αντικείμενα θαυμασμού για την τεχνική της κατασκευής τους, την επινοτικότητα της θεματολογίας τους και την πολυτέλεια του συνόλου. Ήταν και παραμένουν σύμβολα πλούτου, υψηλής αισθητικής και ισχύος, κοινωνικής και οικονομικής. Η έκθεση στο Βικτόρια και Άλμπερτ ρίχνει νέο φως στην αυλή των Ρομανόφ στη Ρωσία και στις διασυνδέσεις της με τη συγγενή βασιλική οικογένεια της Αγγλίας. Ταυτόχρονα είναι μια προθήκη για να κατανοήσει κανείς τις διαδρομές του κεφαλαίου σε εκείνα τα παγκοσμιοποιημένα δίκτυα, τον ρόλο της Πετρούπολης, του Λονδίνου και των Παρισίων, την πομπώδη συχνά αισθητική της διεθνούς ανώτερης τάξης, τα πρότυπα και τις δυνατότητες. Κεντρική θέση έχει η προσωπικότητα του Καρλ Φαμπερζέ (1846-1920), του γερμανικής καταγωγής Ρώσου χρυσοκόου, που με την εξαιρετική αντίληψη και ικανότητα που διέθετε επιινόησε επί της ουσίας έναν αυθύπαρκτο κόσμο, που επηρέασε τη διεθνή υψηλή κοινωνία της μπέλ επόκ, όρισε ένα νέο τύπο διακοσμτικής τέχνης και γέννησε μια συλλεκτική μανία (για λίγους) που διαρκεί έως σήμε-

ρα. Η έκθεση τονίζει επίσης, για πρώτη φορά όπως αναφέρεται, τον ρόλο του Λονδίνου στους δρόμους του διεθνούς πλούτου. Ο Φαμπερζέ όταν αποφασίζει πλέον να ιδρύσει ένα κατάστημα εκτός Ρωσικής Αυτοκρατορίας για να εξυπηρετεί τη διεθνή πελατεία του, επιλέγει το Λονδίνο. Για δύο λόγους: πρώτον, γιατί το 1903 το Λονδίνο ήταν η οικονομική πρωτεύουσα του κόσμου και, δεύτερον, λόγω των στενών δεσμών ανάμεσα στις δυναστείες της Ρωσικής και της Βρετανικής Αυτοκρατορίας. Ο βασιλιάς Εδουάρδος και η βασίλισσα Αλεξάνδρα ήταν γνωστοί συλλέκτες των αυγών του οίκου Φαμπερζέ, όπως συλλέκτες ήταν πλήθος αριστοκρατών όλων των βαθμίδων, επιχειρηματιών, νεόπλουτων, κληρονόμων, ανερχόμενων μεγαλοαστών και εκπροσώπων του παλαιού πλούτου. Τα αυγά Φαμπερζέ συνδέονταν επίσης με σχεδιαστές και δημιουργούς υψηλής επίδοσης όπως και με τη μικροτεχνία στο ανώτατο δυνατό επίπεδο. Ήταν ένα κράμα «χειρουργικής» διακοσμτικής τέχνης και ματαιόδοξου κοινωνικού ανταγωνισμού και επιδείξης. Περίφημα και γνωστά είναι τα πασχαλινά αυγά Φαμπερζέ, αλλά πέραν αυτών υπάρχει μια ευρύτατη θεματολογία. Η γεωπολιτική ανάγνωση της ανόδου και της πτώσης της αισθητικής Φαμπερζέ έχει και αυτή τη σημασία της, καθώς συμβολίζεται το κύκνειο άσμα μιας υπερβολικής εξωστρέφειας του πλούτου και της επιδείξης λίγο πριν καταρρεύσουν όλα με τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την Οκτωβριανή Επανάσταση.

Αυγό Φαμπερζέ (1908) με την ονομασία «Ανάκτορο του Αλεξάνδρου», ενδιαίτημα των Ρομανόφ. Από χρυσό, ασήμι, σμάλτο, διαμάντια, ρουμπίνια, νεφρίτη, κρύσταλλο, γυαλί, ξύλο, βελούδο και οστά. Δημιουργία του Χένρικ Βίγκστρεμ (1862-1923).

THE MOSCOW KREMLIN MUSEUMS

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ένας ανήσυχος Αγγλος στην Επίδαυρο του 1951

Τον Ιούνιο του 1951, ο Γκρέιαμ Γκριν επιστρέφει από δημοσιογραφική αποστολή στην Ινδοκίνα ενθουσιασμένος. Το Βιετνάμ τον έχει καταγοπεύσει, όπως επίσης τον έχει συγκινήσει ο αγώνας των Βιετναμέζων. Μάλιστα, δηλώνει στους υπεύθυνους του περιοδικού Life ότι είναι έτοιμος να ξαναπάει με την πρώτη ευκαιρία.

Εκείνο το καλοκαίρι βρίσκεται στην Ελλάδα, πάνω σε ένα ιστιοπλοϊκό, στα νερά του Αργολικού Κόλπου και γράφει στην ερωμένη του, Κάθριν, πόσο του έχει λείψει. Βρίσκεται καθ' οδόν για την Αθήνα και η έξαψή του είναι μεγάλη. Τις προάλλες άκουγε τη Συμφωνία του Διός του Μότσαρτ, «σε νυχτερινή ανοικτή συναυλία στην Επίδαυρο», όταν του ήρθε μια καλή ιδέα για ένα μυθιστόρημα τοποθετημένο στην Ινδοκίνα.

Σήμερα, όλοι ξέρουμε ποιο έμελ-

Πάνω σε ιστιοπλοϊκό, στον Αργολικό Κόλπο, γράφει στην ερωμένη του, Κάθριν, πόσο του έχει λείψει.

λε να είναι το μυθιστόρημα αυτό: ο «Ήσυχος Αμερικανός» (εκδ. Πόλις), το αριστούργημα που ο Γκριν εξέδωσε το 1955, τοποθετημένο στο Βιετνάμ την περίοδο που οι Γάλλοι χάνουν έδαφος και αναλαμβάνουν σιγά σιγά οι Αμερικανοί. Στην καρδιά του μυθιστορήματος, φυσικά, βρίσκεται και το ασίγηστο πάθος του (παντρεμένου) Αγγλου ανταποκριτή Τόμας Φάουλερ για τη Βιετναμέζα Φουόνγκ – την οποία όμως διεκδικεί απειλητικά ο «ήσυχος Αμερικανός» Ολντεν Πάιλ. Τα νητικά διλήμματα στη συνειδη-

Ο Μάικλ Κέιν ως Τόμας Φάουλερ και η Ντο Θι Χάι Γιεν ως Φουόνγκ στην κινηματογραφική μεταφορά του «Ήσυχου Αμερικανού», το 2002, από τον Φίλιπ Νόις.

ση του Φάουλερ κοχλάζουν, ωστόσο, προκειμένου να μη χάσει το πρόσωπο του πάθους του, θα στήσει μια παγίδα στον αντίζηλό του. Ποιος κερδίζει στο τέλος; Ουσιαστικά, κανένας.

Έχει ενδιαφέρον ότι το σπέρμα για το έργο αυτό μυθιστορήμα φυτεύτηκε στην Επίδαυρο, και ενώ ο συγγραφέας άκουγε ζωντανά την τελευταία συμφωνία που έγραψε ο Μότσαρτ (υπ' αριθμ. 41, Κ 551). «Ποια να ήταν αυτή η συναυλία», αναρωτήθηκε ο κύριος Γκρι. Επ' αυτού έσπευσε να ρωτήσω μία ειδικό, τη ραδιοφωνική παραγωγό Κάτια Καλιτσουσάκη, η οποία μου έγραψε ότι ο Μπρόπουλος μέσω του Συλλόγου Εκδρομών είχε θεσπίσει από τη δεκαετία του '30 μια παράδοση συναυλιών σε αρχαιολογικούς χώρους και αρχαία θέατρα (Επίδαυρο, Κορίνθου, Σικυώνος κ.λπ.) η οποία πρέπει να συνεχιστι-

κε περιστασιακά έως την ίδρυση του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου. Ο Μπρόπουλος βέβαια τότε (το 1951) ήταν στην Αμερική, αλλά είχε διευθύνει κάποιες συναυλίες σε αρχαιολογικούς χώρους ο Βαβαγιάννης. Ο αρχιμουσικός Θεόδωρος Βαβαγιάννης (1905-1988) υπήρξε βοηθός του Δημήτρη Μπρόπουλου και μαέστρος της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών από το 1940 έως το 1957. Είναι πολύ πιθανό να ήταν ο αρχιμουσικός που διηύθυνε τη μεγαλοπρεπή Συμφωνία του Διός έχοντας, εν αγνοία του, τον Γκρέιαμ Γκριν στο κοινό. Ωραία εικόνα. Ο Γκριν να ακούει τον Μότσαρτ κάτω από την ελληνική νύχτα, στο αρχαίο θέατρο, και μέσα του μια φωνή να του ψιθυρίζει τον «Ήσυχον Αμερικανό». Όπως γράφει κάπου στο βιβλίο: «Όταν δραπετεύεις σε μιαν έρημο, η σιωπή φωνάζει εκκωφαντικά στο αυτί σου».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ
Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Από ποια ρομπότ κινδυνεύουμε;

Η Χ. πέρασε μια δύσκολη εβδομάδα. Αναποδιές την οδήγησαν στο να χάσει κυριολεκτικά τον ύπνο της. «Νιώθω σαν ρομπότ», παραμιλούσε συχνά σε κουβέντες. Το ίδιο απόγευμα «πέθανε» το ψυγείο της. Οι τεχνικοί τη συμβούλευσαν να αγοράσει καινούργιο, μια επισκευή δεν τη συνέφερε. Οπερ και εγένετο. Οι κινήσεις της ταχύτατες, η επιλογή άμεση, χρειάζονταν ψυγείο. Μόλις ήρθε το καινούργιο ψυγείο, περίμενε πώς και πώς να το βάλει σε λειτουργία, όμως οι οδηγίες ήταν ασαφείς: Το ψυγείο προτού μπει σε λειτουργία έπρεπε να ξεκουραστεί 6 ώς 10 ώρες. Το ολοκαινούργιο, φρέσκο της ψυγείο έπρεπε –προτού τεθεί σε ωραιότατη προγραμματισμένη λειτουργία– να «κοιμηθεί» ένα κανονικότατο οκτάωρο. Κάτι που δεν είχε καταφέρει εκείνη τον τελευταίο καιρό.

Ο Γ. φοβάται τα τελευταία χρόνια ότι θα χάσει τη δουλειά του. Δουλεύει σε πόστο μιας μεγάλης τράπεζας, όπου όλα μοιάζουν ίδια και επαναλαμβανόμενα. «Ανετα θα έκανε τη δουλειά μου ένα ρομπότ», ισχυρίζεται. Από την άλλη, κάθε φορά που του ζητείται να κάνει κάτι διαφορετικό, γαίται απρόθυμος. Δεν θέλει να αλλάξει τίποτα από την καθημερινή υπνωτιστική του ρουτίνα.

Η Ζ. γέννησε πριν από μερικούς μήνες. Δεν φανταζόταν πόσο δύσκολο και τραυματικό θα ήταν για εκείνη. Ο θάλασμος της δημιούργησε επιλόχειο κατάθλιψη και ο γιατρός της πρότεινε να σταματήσει τον θλασμό. Εκείνη ζήτησε αντικαταθλιπτικά. «Πάρτε αυτήν τη θλιψη από πάνω μου, προτιμώ να είμαι ένα ρομπότ», έλεγε μέσα στην οδύνη της.

Ολοένα και περισσότερο τον τελευταίο καιρό πληθαίνουν τα βιβλία, τα δημοσιεύματα, οι έρευνες μεγάλων εταιρειών για το πώς θα αλλάξει η ζωή μας με την εμφάνιση των ρομπότ στην καθημερινότητά μας. Πόσες και ποιες εργασίες θα καθούν, πόσοι θα βρεθούν στο περιθώριο, τι σημαίνει για τον άνθρωπο η συναναστροφή με τα ρομπότ και πού μπορεί να φτάσει η

Επρεπε να έρθει η πανδημία για να δούμε πόσο διευκολύνθηκαν η επαγγελματική και η κοινωνική μας ζωή από το Διαδίκτυο.

τεχνητή νοημοσύνη; Δεν είναι λίγοι οι άνθρωποι που τρομάζουν στο άκουσμα της έλευσης των ακούραστων, ασταμάτητων ρομπότ, γιατί αντιλαμβάνονται ότι εκείνοι θα μπουν σε κάποιο περιθώριο... αναγκαστικά. Αλλά πριν να έρθουν τα ρομπότ, ας σκεφτούμε τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος σήμερα και πόσο δύσκολο είναι;

Με την τρίτη βιομηχανική επανάσταση ο άνθρωπος είδε τη ζωή του να αλλάζει. Οι αλλαγές είχαν αρχίσει πολύ νωρίτερα, αλλά με τον ηλεκτρισμό και τις μηχανές ο άνθρωπος ξελάφρωσε. Πόσες γυναίκες δεν είδαν το θάμνο των πλυντηρίων μέσα στο σπίτι, των ψυγείων, πόσοι άνθρωποι δεν ταξίδεψαν με όλους τους τρόπους, από ξηράς, θάλασσας και αέρος. Επρεπε να έρθει η πανδημία για να δούμε πόσο διευκολύνθηκαν η επαγγελματική και η κοινωνική μας ζωή από το Διαδίκτυο. Πώς διατηρήσαμε σε ένα βαθμό τη σχολική κοινότητα, την επαγγελματική συνοχή και τις ανθρώπινες σχέσεις μέσω της θόνης του υπολογιστή ή του κινητού. Ας μη μιλήσουμε για την ιατρική. Με χαρά και ανακούφιση υποδεχόμαστε κάθε φορά καθετί

που μας διευκολύνει. Πώς άραγε πιστεύουμε ότι όλα αυτά τα θαύματα της επίγεια ζωής δεν συνοδεύονται από κάποιο ορατό ή ανολογόητο τίμημα;

Είναι σαν να επιλέγουμε να δούμε μόνο τη διευκόλυνση που φέρνουν οι μηχανές στη ζωή μας, αφήνοντας απ' έξω τη συνειδητοποίηση πως ό,τι αφήνουμε μας αφήνει. Ο,τι μας διευκολύνει, μας κοιμίζει κιόλας. Ο,τι μας γίνεται εύκολο, παύει να μας απασχολεί. Κομμάτια και μέρη του ψυχισμού και του εγκεφάλου συνδέονται και αποσυνδέονται από όσα πια δεν μας απασχολούν.

Και έπειτα είναι η διερώτηση: πού θέλουμε να φτάσουμε; Πόση ανάπτυξη, πόσα κέρδη, πόση ταχύτητα, πόση συμπίεση χρόνου; Να ταξιδεύουμε το πρωί στην Αθήνα για μια διάλεξη και το βράδυ να πίνουμε το κρασί μας στο Παρίσι. Εφικτό πλέον. Να εργαζόμαστε σε παράλληλα projects και να μοιράζουμε την προσοχή μας σε ταυτόχρονα πηγές διεγερσης. Εφικτό και απαραίτητο. Από την άλλη, πόσοι εξαιτίας της βίωσης ενός τραυματικού γεγονότος δεν επιθυμούν να ερωτεύονται, αλλά να μην πληγω-

νονται. Να γεννάνε, αλλά να μην θλιβονται. Να εργάζονται και να αμείβονται, αλλά να μην σκέφτονται. Να στύβουν τον χρόνο απορροφώντας τους κυμούς, χωρίς να υπάρχει σκέψη ή σεβασμός στο γεγονός ότι ο χρόνος θέλει τον χρόνο του. Πολλές φορές μιλάμε για την κλιματική αλλαγή, αλλά δεν σκεφτόμαστε ότι αυτό που νοσεί δεν είναι ο πλανήτης αλλά ο άνθρωπος. Το είδαμε πρόσφατα και στην πανδημία. Μόλις σιγήσουμε, ο πλανήτης ανακάμπτει. Εμείς βιάζουμε τη φύση του εαυτού μας. Ας σκεφτούμε ύστερα από δύο каранτίνες, σε τι ρυθμούς επανήλθαμε. Εμείς παλεύουμε ακόμη και χωρίς να το καταλαβαίνουμε να μειώσουμε τα συναισθήματα, να μονώσουμε τη σκέψη, να παγώσουμε τα πάθη μας. Γιατί είναι επιώδυνο να είσαι άνθρωπος. Αλλά και μοναδικό.

Μελέτες των ψυχοσωματιστών συνδέουν το αλλεργικό σύμπτωμα, το αυτοάνοσο νόσημα, ακόμη και τον καρκίνο, με τη μηχανιστική σκέψη. Η μηχανιστική σκέψη σχετίζεται με τη μείωση της λιβιδινικής ενέργειας, με την απομάκρυνση του συνειδητού από το ρεόν ανθρώπινο ασυνείδητο, εξαιτίας πρώιμων ψυχικών τραυματισμών. Ο άνθρωπος σε αυτές τις συνθήκες εγκαταλείπει τη δυνατότητα ψυχικών συνδέσεων, ροής ανάμεσα στο ασυνείδητο, στο προσυνείδητο και στο συνειδητό, και έτσι στη σκέψη δεν υπάρχει η ρωγμή του αυθόρμητου συναισθήματος. Κάθε φορά που εγκαταλείπουμε την ψυχική μας ζωντάνια, αδρανοποιούμε και μέρος της ανθρώπινης λειτουργίας μας. Κάθε φορά που αποφεύγουμε τον πόνο, κρυβόμαστε από τη δυνατότητα της ικανοποίησης, ακόμη και της χαράς.

Τι είναι αυτό που θα μας διαφοροποιήσει τελικά από ένα ρομπότ; Το δικό μας μοναδικό ανθρώπινο αποτύπωμα. Η ιστορία μας. Οι συνδέσεις μας με το παρελθόν. Που κομβικά τραύματα και πλούτη, χαρές και θλίψεις. Το αποτύπωμα που παραδέχεται τα ανθρώπινα όριά του και εσβέται τον χρόνο και τις φυσικές λειτουργίες.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΝΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ-ΣΩΤΗΡΙΑΔΗ

Η Άννα Παπαδάκη-Σωτηριάδη γεννήθηκε στη Νεάπολη Μεραμβέλλου Κρήτης και ζει μόνιμα στο Καλό Χωριό του Αγίου Νικολάου. Το «Υψιλον της λύπης» (εκδ. Ψυχογιός), η πρώτη της συγγραφική προσπάθεια, είναι μια ερωτική ιστορία του σήμερα που σκοντάφτει σε μια ερωτική ιστορία του παρελθόντος.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Το «Η τέχνη του να έχεις πάντα δικιο» του Σοπενχάουερ, θέλω πάρα πολύ να μάθω να έχω πάντα δίκιο. Επίσης, το «Paint Roses and Castles» της Anne Young, βρίσκομαι σε φάση ανασύνταξης και σε καιρό ανασφάλειας κι εγώ όπως όλοι: κι άμα δεν μάθει ένα κορίτσι να ζωγραφίζει κάστρα και ρόδα τώρα, τότε πότε;

Ποιος ήρωας/ηρώίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Ο Τιλ Ουιλενσπίγκελ, αυτός ο μικροσπατεωνάκος φαρσέρ της λαϊκής παράδοσης του γερμανικού Μεσαίωνα και του Σαρλ ντε Κουστέρ. Θαυμάζω όσους από εμάς έχουν τα κότσια να ζουν στην κόψη μιας κοινωνίας που δεν τους αφομοιώνει, αλλά παρ' όλα αυτά εκείνοι βρίσκουν τη δύναμη και το κέφι να ανοίγουν τον δρόμο τους στη ζωή, να αυτοπροσδιορίζονται και να μην αλλάζουν για το χατίρι κανενός.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες;

Τον Ανδρέα Λασκαράτο, τον Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, τον Τσαρλς Μπουκόφσκι, τον Γιάννη Ξανθούλη, τη Μαρία Μήτσουρα, τον Τζον Στάινμπεκ, την Ευγενία Φακίνου και τον Τ. Σ. Ελιοτ. Και θα μαγειρέυα κυνήγι από τα όρη τα Λασιθιώτικα με μουλιανίτικο κρασί, συνοδεία βραστόυ σταμναγκαθίου... ελευθεράς βοσκής και ασκορδουλάκων (βολβοί τουρσι).

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Τα «Λόγια της πλώρης» του Καρκαβίτσα. Χαίρομαι που το διάβασα τώρα που έχω το μυαλό να απολαύσω τη γλώσσα του, τις εικόνες του και τον εωότερο ρυθμό του κειμένου και που δεν το διάβασα τότε στο σχολείο που μας το σύστηναν οι φιλόλογοι: το πιθανότερο θα ήταν να το έχω προσπεράσει αδιάφορα.

Πώς γεννήθηκε το «Υψιλον της λύπης»;

Γεννήθηκε και αυτό όπου κι εγώ, δίπλα στη θάλασσα. Στη θάλασσα που, τώρα που μεγάλωσα, ένιωσα ξαφνικά πως κάτι προσπαθεί να μου πει. Προσπάθησα κι εγώ να το γράψω. Κι έκανα μέσα της ένα άλλο ταξίδι, απέκτησα μια όραση άλλη απέναντί της, μεγάλωσα, πλάτυνα σαν άνθρωπος. Και είπα τις ιστορίες των ηρώων μου σαν εκείνη να μου υπαγόρευε.

Τι κοινά έχετε με την Αριόδνη, την ηρώίδα του βιβλίου;

Το ενδιαφέρον για την ψίχα των πραγμάτων. Για όσα βρίσκονται ανάμεσα στις γραμμές, πίσω από αγριμένα δόντια και χείλη. Θεωρώ κι εγώ πως οι σιωπές, οι παύσεις είναι που καθορίζουν τελικά τη μελωδία, με καιεί πιο πολύ το «μη φράινον» από ό,τι διατυμννιζείται ως σημαία. Θα ήθελα μόνο λίγο περισσότερο από το θάρρος και το πείσμα της ηρωίδας μου. Και ίσως το χάρισμά της της αγαπτικότητας, αν υπάρχει τέτοια λέξη!

Μια βουτιά σε περασμένα χρόνια

ΑΡΕΤΗ Γ. ΛΟΡΔΟΥ-ΙΩΝΙΔΟΥ
Το γαϊτανάκι της μνήμης
εκδ. Κύταρο, σελ. 244

Του **ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗ**

Το ηρωικό περπάτημα στο δάσος είναι μια καθημερινή αγαπημένη μου συνήθεια, που ενδυναμώνει την αντοχή μου στα τόσα απαρδέχτα συμβαίνουν σε τούτο τον βασανισμένο τόπο μας, και αυτό δεν γίνεται αδιάφορα, σε όλη τη διαδρομή ανατρέχω στο συλλογικό παρελθόν μας -στα λάθη μας- προσπαθώντας να προσδιορίσω σε τι θα μπορούσα και εγώ να προσφέρω στον τόπο, γιατί γνωρίζω πως για να έχει μέλλον οφείλουμε να νοιαζόμαστε γι' αυτά που συμβαίνουν γύρω μας. Στην καθημερινή μου περιδιάβαση κάνω και κάτι άλλο: κάνω βουτιά στα παιδικά μου χρόνια –τα ευτυχισμένα μου κλεμμένα χρόνια, που με καθόρισαν. Στην πραγματικότητα επιθυμία μου είναι να «σώσω» με τα γραπτά μου, αν είναι δυνατόν και την πιο μικρή λεπτομέρεια του αγαπημένου τόπου, από τον οποίο μας εξόρισαν. Έτσι, διπλή ήταν η χαρά μου σήμερα, γιατί γυρίζοντας στο σπίτι, με περίμενε στο γραφείο μου μια έκπληξη, το βιβλίο της Αρετής Γ. Λόρδου-Ιωνίδου «Το γαϊτανάκι της μνήμης». Οι πληροφορίες του εξωφύλλου με παρέπεμψαν σε αγαπημένους τόπους γι' αυτό ξεκίνησα αμέσως το διάβασμα, που σταμάτησε ύστερα από πέντε ώρες, όσο, δηλαδή, κράτησε η ανάγνωση ολόκληρου του βιβλίου.

Πρόκειται, για ένα βιβλίο μνήμης, μια βουτιά στα παιδικά χρόνια της συγγραφέως απ' όπου αντλεί το υλικό της, το οποίο δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον μόνο για την ίδια και τα συγγενικά ή φίλι-

κά της πρόσωπα αλλά και για κάθε έναν που διψά να μάθει για τον τόπο. Δεν είναι μια ημερολογιακή καταγραφή γεγονότων, αλλά ένα μνημείο για το Βαρώσι, τον γενέθλιο τόπο της, αλλά και μνημείο για τον τόπο καταγωγής των γονιών της, και όχι μόνο. Ακτινωτά θα μας ταξιδέψει σχεδόν σε όλο τον τόπο.

Και τι είναι ο τόπος; «Άθθρωπος' εν ο τόπος κι ο τόπος γέρνμος». Γι' αυτόν τον γέρνμο τον τόπο είναι το βιβλίο. Για την πατρίδα. Κι η πατρίδα τι νά 'ναι άραγε; Πατρίδα είναι ο τόπος όπου γεννηθήκαμε, ο τόπος όπου γεννηθήκαν οι πρόγονοί μας, οι παραδόσεις και ο πολιτισμός μας και το κυριότερο, έχει για ουρανό του τη γλώσσα.

Τα πρώτα δύο ολιγοσέλιδα κεφάλαια αναφέρονται στις καταβολές της συγγραφέως, ζωγραφίζοντας κυρίως τους χαρακτηριστικούς τύπους της οικογένειάς της και τον τρόπο που κάποια μέλη της μετακινήθηκαν προς το Βαρώσι, όπου πρόκοψαν. Και φαίνεται πως με τον ίδιο τρόπο, η μικρή πολίχνη τραβούσε κοντά της απ' όλη την επαρχία –και όχι μόνο– όλους εκείνους, που ονειρεύονταν ανάπτυξη και προκοπή. Έτσι η πόλη μεταμορφώθηκε, έτσι έγινε το φωτεινό αστέρι που έλαμψε μέχρι το 1974. Δυστυχώς, όμως, η κατάσταση της διχόνοιας, που φώλιασε στις καρδιές των συμπατριωτών μας, οδήγησε στο άφρον πραξι-

κόπημα και τελικά στον όλεθρο. Μας έγινε μάθημα; Όχι βέβαια. Σήμερα η πατρίδα υποφέρει από τους γνωστούς διεφθαρμένους, οι οποίοι δυστυχώς έχουν στα χέρια τους την τύχη του τόπου. Όταν φτάσαμε στο σημείο να ακούμε από συμπατριώτες μας, που έχουν δύο και τρεις συντάξεις –σάμπως και μόνο αυτοί αγωνίστηκαν– ότι η πατρίδα τους οφείλει πολλά ακόμα, τι να περιμένουμε για τον δύσμοιρο τόπο;

Μίλησα πιο πάνω για τα μνημεία που στήνει το βιβλίο, με κυριότερο το μνημείο για την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα. Αυτά που περιγράφονται είναι πολύ σημαντικά και γράφτηκαν με αγάπη για να τα γνωρίσουν και οι επόμενες γενιές. Είναι εκπληκτική η λεπτομέρεια με την οποία περιγράφεται η καθημερινή ζωή στα

μέρη που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Όχι με τη λεπτομέρεια του ωροδείκτη, ούτε του λεπτοδείκτη αλλά του δευτερολεπτοδείκτη. Έχουν περάσει εβδομήντα χρόνια από την αρχή της δεκαετίας του πενήντα και σήμερα τίποτε δεν θυμίζει εκείνη την εποχή. Βέβαια, για όλους μας, τα πρώτα δέκα με δώδεκα χρόνια της ζωής μας, όταν, δηλαδή, ανακαλύπτουμε τον κόσμο μας, είναι τα πιο συναρπαστικά χρόνια της ζωής μας, είμαστε αυτά τα χρόνια και όταν μας τα κλέβουν πεθαίνουμε. Αυτά τα χρόνια προσπαθούμε να «σώσουμε», αλλά με μεγάλο κό-

στος, όσοι δεν γνωρίζουν τη διαδικασία της γραφής, δεν μπορούν να φανταστούν πόσο πόνο και τι δάκρυα μπορεί να προκαλέσει μια βουτιά στα παιδικά χρόνια.

Μίλησα πιο πάνω και για τη γλώσσα. Διαπιστώνω ότι η γλώσσα της Αρετής μοιάζει μ' ένα δροσερό ρυάκι, που ευτυχώς συναντούμε, ακόμα, στα βουνά μας. Ρέει αβίαστα κι εμείς ακολουθούμε την πορεία του μέχρι τις εκβολές του. Στα τρία κύρια κεφάλαια του βιβλίου, «στο Βαρώσι», «στον αγαπημένο Άγιο Σέργιο» και «στην όμορφη Καντάρα», η γλώσσα σταδιακά εμπλουτίζεται και δεν σε αφήνει να εγκαταλείψεις την ανάγνωση, ιδιαίτερα το τελευταίο κεφάλαιο, όπου τις περιγραφές θα τις ζήλευαν πολλοί λογοτέχνες. Για τη γλώσσα θα πω ακόμα κάτι: η συγγραφέας χρησιμοποιεί πάμπολλες εκφράσεις και λέξεις στο κυπριακό ιδίωμα. Όμως ο τρόπος που τις χρησιμοποιεί δεν είναι επιτηδευμένος. Τόσο οι εκφράσεις όσο και οι λέξεις είναι τόσο τέλεια δεμένες με την πρόταση στην οποία εντάσσονται, έτσι που ενώ διαβάζεις το κείμενο δεν σου δημιουργείται η εντύπωση ότι από την κοινή γλώσσα μεταπηδάς στο ιδίωμα και αντίστροφα. Αυτή η αντιμετώπιση είναι μια ακόμα αρετή του βιβλίου.

Παρόλο που το βιβλίο είναι καθαρά ένα βιβλίο μνήμης και αναφέρεται σε τόσα πολλά θέματα, σε πάρα πολλές πτυχές της καθημερινής ζωής της δεκαετίας του πενήντα -μιας περιόδου όπου η ιστορία πατούσε συνεχώς το πόδι της στον τόπο- υπάρχει μια εσωτερική συνοχή, που το κάνει να διαβάζεται σαν μυθιστόρημα. Έτσι έγινε η δική μου πρόσληψη.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη **Read**
LIBRARY

ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΓΑΛΙΔΗ
Οι Pizzigatti

«Οι Pizzigatti» της Μαρίας Γαλίδης γυρεύουν χάρδια, αγάπη και μεζεδάκια! Προσφέρουν πλατιά χαμόγελα και δάκρυα συγκίνησης! Πρόκειται για μία συναρπαστική, συχνά ξεκαρδιστική και πάντα τρυφερή περιπέτεια, με φόντο τη Λευκωσία και υποβάθρο κομμάτια από την κλασική μουσική, τον κινηματογράφο και λίγο ρεμπέτικο. Μία ιστορία για μικρούς και μεγάλους που συνδυάζει τη θλίψη με τη χαρά, τη συγκίνηση με το χιούμορ, την απόγνωση με την ελπίδα. Μία κρύα μέρα του χειμώνα, η Όλιβερ, ένα ταλαιπωρημένο αδέσποτο γατί, μπαίνει τυχαία στο σπίτι της Άννας που είναι μουσικός και παραγωγός ραδιοφώνου. Η αναγκαστική συγκatoίκηση με τους επτά γάτους του σπιτιού, θα οδηγήσει τους πάντες σε απροσδόκτες καταστάσεις, ανατροπές και τελικά στην ευτυχία μέσα από την αποδοχή και τη συμφιλίωση. Ένα βιβλίο με πλούσιο φωτογραφικό υλικό κατάλληλο για κάθε ευαίσθητη ψυχή που αγαπά τις γάτες. Για περισσότερες πληροφορίες για το βιβλίο και τη συγγραφέα του επισκεφθείτε την ιστοσελίδα: www.read-library.com.

Ανδρονίκη Λασιθιωτάκη
lasithiotakis@sppmedia.com

100 τετραγωνικά ιστορίας στην παλιά πόλη

Ενα vintage shop που σε ταξιδεύει πίσω στον χρόνο - Πόσο ανταποκρίνονται οι Κύπριοι στην ιδέα του παλαιοπωλείου

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ**

Η αγάπη της για το vintage, οι ανησυχίες της για το περιβάλλον, αλλά και όσα είχε δει δουλεύοντας για μία από τις πιο γνωστές high-end μάρκες στον κόσμο, οδήγησαν τη Νατάσα Θεοδότου στο να βάλει μέσα σ' ένα κοντέινερ όσα είχε συλλέξει από μικρή και να βρεθεί, από τα κεντρικά του Ted Baker στο Λονδίνο, με ένα δικό της vintage κατάστημα στην Παλιά Λευκωσία. Η Νατάσα εξιστορεί στην «Κ» πώς κατάφεραν, μαζί με τον ξάδελφό της Πάρν, να ανοίξουν ένα κατάστημα που σε ταξιδεύει στο παρελθόν και μιλάει για τη σχέση που έχει αναπτύξει με τους πελάτες και τους κατοίκους της περιοχής, για το πώς οι Κύπριοι ανταποκρίνονται στην ιδέα του vintage, αλλά και για τη σημασία της βιωσιμότητας. Έχοντας σπουδάσει Fashion Merchandising στο Λονδίνο και όντας συλλέκτρια αντικειμένων από νεαρή ηλικία, η Νατάσα ήθελε πάντα να ανοίξει κάτι δικό της. Όταν αποφάσισε να επιστρέψει στην Κύπρο μετά τις σπουδές της, έβαλε μέσα σε ένα κοντέινερ όσα είχε και άνοιξε ένα μι-

«Υπήρξαν φορές που κόσμος μπήκε στο κατάστημα και συγκινήθηκε, επειδή είδε αντικείμενα από τα παιδικά του χρόνια».

Η ανταπόκριση των Κυπρίων στο vintage, ειδικά των νεαρών, έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με την συν-ιδιοκτήτριά του «The Collective» Νατάσα Θεοδότου.

κρό pop-up κατάστημα για τρεις περίπου μήνες, μαζί με τον ξάδελφό της Πάρν, ο οποίος είναι επίσης συλλέκτης και επισκευάζει παλιά ποδήλατα. Η ανταπόκριση των πολιτών στο pop-up κατάστημα ήταν θετική, με αποτέλεσμα οι δύο να ανοίξουν το «The Collective» στην καρδιά της παλιάς πόλης, το οποίο λειτουργεί από το 2016. Η ιδέα του «The Collective» προήλθε από έναν συνδυασμό παραγόντων. Κατά τη διάρκεια της παραμονής της στο Λονδίνο, η Νατάσα δούλεψε στα κεντρικά γραφεία του Ted Baker στο Λονδίνο, όπου χειριζόταν το στοκ για τα διεθνή καταστήματα. «Είδα όλη τη διαδικασία, από το να σχεδιάζεται ένα ρούχο μέχρι το τέλος του. Τότε είχε αρχίσει να απασχολεί τη διεθνή κοινότητα η κλιματική αλλαγή. Ήμουν μέσα στα πράγματα και είχα αρχίσει να ανησυχώ με το πόσο στοκ έμενε πίσω στο τέλος της ημέρας» εξηγεί, τονίζοντας πως το περιβαλλοντικό κομμάτι, σε συνδυασμό με την αγάπη που έχει τόσο η ίδια όσο και ο Πάρνς για το vintage, ήταν το κυριότερο κίνητρο για τη δημιουργία του καταστήματος.

Θετική ανταπόκριση

Η ανταπόκριση των Κυπρίων στο vintage, ειδικά των νεαρών, έχει αναμφίβολα αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, σύμφωνα με τη συν-ιδιοκτήτρια του καταστήματος, ως κοινωνία έχουμε ακόμη αρκετό δρόμο να διανύσουμε. Όπως εξηγεί, η ανταπόκριση των νέων στην ιδέα του vintage μπορεί να χαρακτηριστεί ως «δίκαιο μαχαίρι», καθώς πολλοί ανέπτυξαν το ενδιαφέρον τους προς αυτό επειδή είναι της μόδας και πάντοτε, η κάθε μόδα, σε κάποια φάση τελειώνει. Τονίζει ότι το έργο γίνεται ακόμη πιο δύσκολο επειδή περιτριγυρίζουμε από καταστήματα ρούχων και εμπορικά κέντρα, τα οποία μας «βομβαρδίζουν» καθημερινά με εικόνες. «Το vintage είναι πλέον της μόδας και όλα τα καταστήματα είναι γεμάτα με 90s' looks, oversized και grunge ρούχα».

Ταξίδι στο παρελθόν

Το vintage, πέραν από μόδα και τρόπο ζωής, αποτελεί και ένα κομμάτι από το παρελθόν.

Η Νατάσα πολλές φορές δέχεται διάφορα αντικείμενα από πελάτες, πίσω από τα οποία κρύβεται και μια ιστορία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί μια Αμερικανίδα, η οποία πήρε στο κατάστημα φορέματα με το λογότυπο «The Vested Gentress». Μην έχοντας ξανακούσει για την εν λόγω μάρκα και ψάχνοντας στο διαδίκτυο, η Νατάσα διαπίστωσε ότι πρόκειται για μάρκα της δεκαετίας του 1960 την οποία δημιούργησε ένα ζευγάρι Αμερικανών. Το ζευγάρι σχεδίαζε τα εν λόγω φορέματα κυρίως για τις γυναίκες που πήγαιναν για γκολφ. Μάλιστα, τα σχέδια που έφεραν τα φορέματα ήταν τυπωμένα στο χέρι (hand screen-printed). Κάποια άλλη στιγμή, ένας άντρας πήγε στο κατάστημα με τα φορέματα της μητέρας του, η οποία ήταν κάποτε μέλος της «υψηλής κοινωνίας» της Λευκωσίας. Επρόκειτο για βραδινά φορέματα, εκ των οποίων, το ένα ήταν μάξι βελούδινο με στρας και το άλλο ένα παλιό ταγιέρ Christian Dior του '60. «Απλά έκανα εικόνα την εν λόγω κυρία στα τότε πάρτι της πόλης» ανέφερε και πρόσθεσε ότι υπήρξαν φορές που κόσμος πήκε στο κατάστημα και συγκινήθηκε επειδή είδε αντικείμενα από τα παιδικά του χρόνια.

Η παλιά Λευκωσία λειτουργεί ως πόλος έλξης για το κατάστημα, καθώς η ιστορία που κουβαλούν οι άνθρωποι και τα κτήρια της πόλης «σμιγεται» με αυτή των αντικειμένων, συμβάλλοντας έτσι στην αισθητική του χώρου. «Γνώρισα τους πιο απίστευτους ανθρώπους στην παλιά πόλη, από τον κ. Αντρέα, τον ράφτη της διπλανής πόρτας, μέχρι την κ. Γιώτα που έχει το καφενείο απέναντί» λέει η Νατάσα, επισημαίνοντας ότι το κατάστημα του κ. Αντρέα έχει τρύπες στους τοίχους από τις σφαίρες του πολέμου. «Η κ. Γιώτα μου λέει συνέχεια για τα παιδικά της χρόνια στην παλιά πόλη, όταν πήγαινε σχολείο στη Φανερωμένη και για το πώς σπούδασε για να γίνει αρχιτέκτονας αλλά στη συνέχεια ανέλαβε τη δουλειά του πατέρα της. Μέσα από τις συζητήσεις που κάνω με αυτούς τους ανθρώπους γνωρίζω καλύτερα την κουλτούρα μου και νιώθω πιο περήφανη για τον τόπο μου».

Σημασία στη διασφάλιση της βιωσιμότητας

Μιλώντας στην «Κ» η Νατάσα αναφέρθηκε στη σημασία της έρευνας, της παιδείας αλλά και των σωστών νομοθεσιών για τη διασφάλιση και την προώθηση της βιωσιμότητας. Όπως εξηγεί, τρία είναι τα στοιχεία που πρέπει κάποιος να έχει υπόψη του για να αναγνωρίσει αν κάτι είναι βιώσιμο. Το πρώτο είναι ο άνθρωπος. Ένα προϊόν είναι βιώσιμο μόνο εάν ο υπάλληλος που το κατασκεύασε δουλεύει κάτω από

«Τρία είναι τα στοιχεία που πρέπει κάποιος να έχει υπόψη του για να αναγνωρίσει αν κάτι είναι βιώσιμο, άνθρωπος, πλανήτης, κέρδος».

καλές εργασιακές συνθήκες. Αν, για παράδειγμα, ένα ρούχο είναι φτιαγμένο από οργανικό βαμβάκι, όμως ο άνθρωπος που το έφτιαξε εργάζεται υπό άθλιες συνθήκες, τότε το προϊόν δεν είναι βιώσιμο. Το δεύτερο στοιχείο είναι ο πλανήτης μας και αφορά στους πόρους που χρειάστηκαν για να κατασκευαστεί ένα προϊόν και πώς αυτοί επηρεάζουν το περιβάλλον. Αν οι συνθήκες εργασίας είναι κατάλληλες,

Φορέματα «The Vested Gentress» της δεκαετίας του '60 που φορούσαν Αμερικανίδες κυρίως στα γήπεδα του golf. Τα σχέδια είναι τυπωμένα στο χέρι.

όμως κατά τη διαδικασία παραγωγής μολύνεται το περιβάλλον, τότε το προϊόν δεν είναι βιώσιμο. Το τρίτο στοιχείο αφορά το κέρδος

και έχει να κάνει με την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Συνοπτικά, εάν σε κάποιο στάδιο της διαδικασίας παραγωγής ενός προϊόντος κάποιος

ή κάτι επηρεάζεται αρνητικά, τότε αυτό δεν μπορεί να είναι βιώσιμο. Η συζήτηση με τους πελάτες και η ενημέρωσή τους για το περιβαλλοντικό κομμάτι μπορούν να αποτελέσουν μια καλή αρχή για να αντιληφθούν οι πολίτες ότι υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις, μου τονίζει η Νατάσα. «Όταν δω ότι ο κόσμος θέλει να μάθει μπαίνω σε πιο σοβαρές συζητήσεις μαζί τους. Προσπαθώ να τους δείξω ότι τα περισσότερα πράγματα που γίνονται πλέον της μόδας ήταν ήδη της μόδας σε κάποια φάση στο παρελθόν. Δεν χρειάζεται λοιπόν να αγοράσεις καινούργια ρούχα για να πετύχεις ένα look, μπορείς να πάρεις μεταχειρισμένα και να κάνεις το look δικό σου». Μάλιστα, όπως διαπιστώνει, πολύς κόσμος δεν γνωρίζει τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δουλεύουν οι εργάτες στα εργοστάσια, το ποσοστό σπατάλης στην Κύπρο και το ότι τα περισσότερα πράγματα που ανακυκλώνουμε δεν είναι καν ανακυκλώσιμα. «Ο κόσμος νομίζει ότι ρίχνει τα ρούχα του στους κάδους ανακύκλωσης και ότι κάνει το κομμάτι του, από τη στιγμή που τα πλείστα ρούχα καταλήγουν στα ποτάμια της Αφρικής» σημειώνει. «Ελπίζω μας είναι οι νέοι, οι οποίοι είναι πλέον πιο ευαισθητοποιημένοι γύρω από τα περιβαλλοντικά ζητήματα».

Το περιβαλλοντικό κομμάτι σε συνδυασμό με την αγάπη για το vintage οδήγησαν στη δημιουργία του «The Collective» λέει η Νατάσα Θεοδότου.

Γιατί δεν γνωρίζουμε την Πόλι Μάρει;

Αμφισβήτησε τον φυλετικό διαχωρισμό πολλά χρόνια πριν από τον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ και τη Ρόζα Παρκς

Της **ΛΕΝΑΣ ΜΑΤΣΙΩΡΗ**

Υπήρξε ένας άνθρωπος που 15 χρόνια πριν από τη Ρόζα Παρκς αρνήθηκε να καθίσει σε θέση εγχρώμων στο λεωφορείο και φυλακίστηκε, που 17 χρόνια πριν από τη διαμαρτυρία στο Γούλγουορθ κατήγγινε στην πράξη τον νόμο Jim Crow, που χρόνια πριν από τον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, αμφισβήτησε τον φυλετικό διαχωρισμό. Γιατί δεν γνωρίζουμε τον άνθρωπο που σε αντίστιξη με τον φυλετικό νόμο του Jim Crow επινόησε τον όρο Jane Crow για να συμπεριλάβει τις μαύρες γυναίκες που οι διακρίσεις εις βάρος τους γίνονταν και λόγω φύλου; Τον άνθρωπο που υπήρξε έμπνευση για τη Ρουθ Μπέιντερ Έκινσονπεργκ; Γιατί δεν γνωρίζουμε τον άνθρωπο που χάρη στο νομικό του έργο η Αμερικανική Ένωση Πολιτικών Ελευθεριών (ACLU), μόλις πρόσφατα το 2020, κέρδισε στο Ανώτατο Δικαστήριο την υπόθεση για την απαγόρευση των διακρίσεων απέναντι σε ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα;

Γιατί δεν γνωρίζουμε την Πόλι Μάρει; Φαίνεται αδιανόητο πώς μια τέτοια μορφή γλίστρησε από τις σελίδες της Ιστορίας αλλά και από το πάνθεον των συμβόλων των παγκόσμιων κινημάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Ann Pauline «Pauli» Murray (1910-1985), μεγαλωμένη στον Νότο, σε μια πολυφυλετική οικογένεια (μαύρων, ιθαγενών Αμερικανών και λευκών), συχνά βίωνε τον ρατσισμό από την κοινωνία των λευκών και την προκατάληψη από την μαύρη κοινότητα. Η ιδία, παράλληλα, πάλεσε και με την ταυτότητά

τα του φύλου της, ένα κορίτσι που θα έπρεπε να είναι αγόρι, όπως έγραφε. Έτσι, φαίνεται να κατάλαβε από πολύ νωρίς τι σήμαινε να ζεις ανάμεσα αλλά και πέρα από τις ήδη αποδεκτές κατηγορίες και νόρμες. Αριστη μαθήτρια, έκανε αίτηση στο Πανεπιστήμιο της Βόρειας Καρολίνας, παρόλο που ήξερε ότι δεν θα γινόταν δεκτή, ως Αφροαμερικανίδα. Η αίτησή της απορρίπτεται. Το οργισμένο γράμμα της προς τον πρόεδρο Ρούζβελτ στάθηκε η αφορμή για την αρχή μια βαθιάς φιλίας με την Ελινор Ρούζβελτ.

Το 1944 γίνεται δεκτή στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Χάουαρντ, είναι η μοναδική γυναίκα στην τάξη της με αποτέλεσμα να δέχεται την απαξίωση όχι μόνο των καθηγητών της αλλά και των συμφοιτητών της. Με συγκρότηση και άπιστευτη ιδεολογική συνέπεια γράφει: «Όταν

Μια ποιήτρια που έγινε
νομικός, συγγραφέας,
ακτιβίστρια, καθηγήτρια
πανεπιστημίου,
δασκάλα, ιερέας.

τα αδελφία μου προσπαθούν να σχεδιάσουν έναν κύκλο για να με αποκλείσουν, θα σχεδιάσω έναν μεγαλύτερο κύκλο για να τους συμπεριλάβω». Και το κάνει. Αμφισβητεί με γενναιότητα το δόγμα Πέσι (απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου των ΗΠΑ κατά την οποία το Δικαστήριο έριξε ότι οι νόμοι για τον φυλετισμό

A black and white photograph of an elderly woman, likely a nun, sitting at a desk and writing in a book. She is wearing glasses and a patterned sweater. A lamp is visible behind her, and a cross is mounted on the wall in the background.

Η Πόλι Μάρει πάλευε και με την ταυτότητα του φύλου της, ένα κορίτσι που θα έπρεπε να είναι αγόρι, όπως έγραφε.

κό διαχωρισμό δεν παραβιάζουν το αμερικανικό σύνταγμα) και βάσει στοιχείων 10 δολαρίων με τον καθηγητή της πως ο Πλέσιθα καταργηθεί μέσα σε 25 χρόνια. Μόλις 10 χρόνια αργότερα, ο ίδιος καθηγητής μαζί με ομάδα νομικών και τον περιβόητο Θέργκουντ Μάρσαλ, σπριτζόμενοι στην πτυχιακή εργασία της Πόλι

Μάρει, καταφέρνουν μια ιστορική νίκη. Το Ανώτατο Δικαστήριο αναγνωρίζει πως ο φυλετικός διαχωρισμός παραβιάζει τη ρήτρα της ισότητας και πως όλοι οι άνθρωποι πρέπει να είναι ισότιμοι στις εκπαιδευτικές διαδικασίες.

Η απόφαση-ορόσημο για την αμερικανική κοινωνία θα αποτυπωθεί σε μία φωτογραφία με την

ομάδα νομικών στα σκαλιά του δικαστηρίου· εκεί, η Μάρει δεν είναι πουθενά. Κάθε κομμάτι της ταυτότητάς της την κρατάει εκτός.

Το 1965, έξι χρόνια πριν από τη δικαστική νίκη της Ρουθ Μπείντερ Γκίνσμπεργκ για την ισότητα των φύλων, μια παρόμοια υπόθεση είχε ήδη κερδηθεί στο Σεντ Λούις, από την Ένωση για τα Πολιτικά

Δικαιώματα και την Πόλι Μάρει. Όταν αργότερα η Γκινόμπεργκ κέρδισε την περιβόητη υπόθεση Ριντ, γενναία απέδωσε τα εύσημα: «Δεν εφευρίσκαμε κάτι νέο, λέγαμε τα ίδια πράγματα που έλεγαν η Πόλι χρόνια πριν σε μια εποχή που η κοινωνία δεν ήταν έτοιμη να ακούσει». Ναι, ήταν μια εποχή που δεν υπήρχαν ακόμη οι λέξεις για να περιγράψουν την προσωπικότητα και το ανάστημα της Πόλι Μάρει. Μαύρη, queer, ασυμβίβαστη με το φύλο της, έσπασε τα εμπόδια σε κάθε στάδιο της ζωής της με μεγάλο κόστος. Η ιδέα ότι παράγοντες όπως η φυλή, το φύλο, η κοινωνική τάξη πρέπει να εξεταστούν συλλογικά για να κατανοηθεί πλήρως η ταυτότητα ενός ατόμου μπορεί σήμερα να ακούγεται αυτονόητη, τότε όμως φάνταζε ακατανόητη και ήταν εκτός ατζέντας ακόμη και των πιο πρωτοποριακών κινημάτων της εποχής.

Η ιδία, πάντως, επέμενε πως σε όλη την πορεία της ζωής της παρέμεινε μια ποιήτρια, μια ποιήτρια που έγινε νομικός, συγγραφέας, ακτιβίστρια, καθηγήτρια πανεπιστημίου, δασκάλα, ιερέας. Μια ποιήτρια που μ' ένα ταγάρκο Camel στο στόμα, έγραφε: «Ήμουν μια νέγρα σκλάβου που ακολουθούσε τον πολικό αστέρα. Ήμουν μια μετανάστρια στριμωγμένη στην κοιλάδα του πλούσιου. Πάντα το όνειρο ήταν το ίδιο. Πάντα το όνειρο ήταν η ελευθερία».

- Το κείμενο γράφτηκε με αφορμή το ντοκιμαντέρ «My name is Pauli Murray» των Betsy West και Julie Cohen και τα περισσότερα στοιχεία αντλήθηκαν από αυτό.

ΠΑΙΔΙΑ ΕΝΟΣ

κατώτερου θεού

MARK MENTOF

ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 21

Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας
στη πλαίσια του Διεθνούς Φεστιβάλ Λευκωσίας

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

Θέατρο ΕΘΑΛ

2, 3, 4, 8, 9, 10 & 11 Δεκεμβρίου | 20:30
5 & 12 Δεκεμβρίου | 18:30

Μετάφραση: Βασίλειος Κυριαζής
Σκηνοθεσία: Αίσα Μαλίνη
Σκηνοτικό κοινόγραμμα: Pavanan Productions
Μουσική σύνθεση / επιμέλεια: Δημήτρης Ζαχαρίου
Σχεδιασμός φωτισμού: Γιώργος Αλέξηλου
Βοηθός σκηνοθέτη: Στέλιος Καλλιστράτης
Βοηθός σκηνογράφου/ενορχηστρόλου: Μισσέλλα Κόκκου
Διδασκαλία νοσηματικής γλώσσας: Καρολίνα Μασρά

Πρωταγωνιστούν:

Σαββίνα Γεωργίου, Αλέξανδρος Μαρτίδης, Στέλιος Καλλιστράτης, Μαρίνα Χαρολέμου
Τάριελ Μπερίτζ, Έλενα Καλίκη, Δημήτρα Δημητριάδου

25 877827 ■ www.ethal.com.cy ■ www.facebook.com/ethal Τεχνολογός ΕΘΑΛ / Technohoros ETHAL

Θεατρικός Χορηγός

Πόλος Χορηγός

Χορηγός Επικοινωνίας

Στηρίζει

Προώθηση Εισιτηρίων

www.goldtickettheatre.com

Για τον άνθρωπο
και τον γοργολύπη

30 χρόνια

KANALI 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Romas Koltonis

Τα εν Gucci οίκω εν δήμω διὰ χειρός Ρίντλεϊ Σκοτ

Η ιστορία πίσω από τη φίρμα

Ο Οίκος Gucci ★★★

ΔΡΑΜΑ (2021)

Σκηνοθεσία: Ρίντλεϊ Σκοτ

Ερμηνείες: Ανταμ Ντράιβερ, Lady Gaga, Αλ Πατσίνο

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Από τις πιο πολυαναμενόμενες ταινίες της χρονιάς, η επικών διαστάσεων απεικόνιση του μύθου της μόδας Gucci διὰ χειρός Ρίντλεϊ Σκοτ κυκλοφορεί πλέον στις αίθουσες. Ο σπουδαίος Αμερικανός σκηνοθέτης έχει στις υπηρεσίες του ένα λαμπερό καστ χολιγουντιανών αστέρων, παλιών και νεότερων, οι οποίοι ερμηνεύουν τα μέλη της περίφημης ιταλικής οικογένειας που ίδρυσε τη φίρμα. Το σενάριο, που βασίζεται στο ομώνυμο βιβλίο της Σάρα Γκέι Φόρντεν, πάνει το νήμα στα τέλη της δεκαετίας του 1970, τότε που ο κληρονόμος του ιταλικού οίκου, Μαουρίτσιο Γκούτσι (Ανταμ Ντράιβερ), ερωτεύεται και παντρεύεται σκανδαλωδώς την άσημη Πατρίτσια (Lady Gaga). Από εκεί και για τα επόμενα περίπου 15 χρόνια παρακολουθούμε μια ιστορία γεμάτη έριδες, προδοσίες, πτώπλματα μαχαιρώματα αλλά και μια νέα προσέγγιση που θα οδηγήσει τη φίρμα σε νέες μεγαλύτερες κορυφές.

Ο Ρίντλεϊ Σκοτ σκηνοθετεί μάλλον διεκπεραιωτικά ένα πελώριο σε διάρκεια φιλμ, το οποίο, αν και διατηρεί στο μεγαλύτερο μέρος τον ρυθμό του, δύσκολα θα πει κανείς το ίδιο σχετικά και με το ενδιαφέρον του. Αυτό που ξεκινά ως ένα ερωτικό στόρι εξελίσσεται σε θεαλώδες θρίλερ,

το οποίο πάντως συχνά λαμβάνει διαστάσεις κωμικές ή ακόμα και καρικατούρας. Η τελευταία είναι ευδιάκριτη, για παράδειγμα, στον χαρακτήρα του Πάολο Γκούτσι, τον οποίο ερμηνεύει με μεγάλη –στα όρια του αμχανού– ένταση ο Τζάρντν Λέτο. Από την άλλη, σίγουρα η παρουσία όλων αυτών των αστέρων, με πρώτους τον Ντράιβερ και τη Lady Gaga, πλαισιωμένους από τους βετεράνους Αλ Πατσίνο και Τζέρεμι Αίρονς, μαζί φυσικά και με τη σχεδόν φρεϊκιστική αύρα του σήματος Gucci, καθιστά το σύνολο πολύ πιο γοητευτικό από όσο φαίνεται με την πρώτη ματιά. Αψογα ραμμένα ρούχα, εκθαμβωτικά κοσμήματα, πανάκριβα αυτοκίνητα και πολυτελείς βίλες είναι επίσης κομμάτι του αισθητικού κόσμου της ταινίας, βυθίζοντάς μας σε ένα σύμπαν κλιδής, το οποίο ωστόσο μοιάζει κάπως ψυχρό ή απόμακρο και όχι παικνιδιάρικά खुδαίο, όπως θα συνέβαινε, για παράδειγμα, σε ένα ανάλογο φιλμ του Πάολο Σορεντίνο.

Όπως είπαμε, πάντως, εδώ υπάρχει και η (ομολογούμενος ενδιαφέρουσα) διάσταση του θρίλερ. Εκεί ακριβώς οδηγούν τα σκοτεινά μυστικά, οι υπόγειες κόντρες, ακόμα και η αφέλεια κάποιων από τους πρωταγωνιστές, που παρότι θεωρητικά πάμπλουτοι και ισχυροί, αποδεικνύονται τελικά πολύ πιο ευάλωτοι από όσο περιμένει κανείς. Όπως συμβαίνει στις περισσότερες ιστορίες αυτοκρατοριών, η άνοδος και η πτώση εξαρτώνται συχνά από το δύσκολα μετρήσιμο μέγεθος των ανθρώπων παθών.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1970, ο κληρονόμος του οίκου, Μαουρίτσιο Γκούτσι (Ανταμ Ντράιβερ), ερωτεύεται και παντρεύεται σκανδαλωδώς την άσημη Πατρίτσια (Lady Gaga - φωτ.). Από εκεί και για τα επόμενα περίπου 15 χρόνια παρακολουθούμε μια ιστορία γεμάτη έριδες, προδοσίες, πτώπλματα μαχαιρώματα...

HOME CINEMA

Ο Τομ Χανκς ναυαγεί ξανά... στο μέλλον

Επάνω, ο Τομ Χανκς, το ρομπότ του και ο σκύλος του πρωταγωνιστούν στην ταινία «Finch» της Apple TV. Κάτω, σκηνή από το ντοκιμαντέρ «Κολέκτιβ», που ει-ναι διαθέσιμο στο Cínοβο.

Finch ★★★

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ (2021)

Σκηνοθεσία: Μιγκέλ Σαπόκνικ

Ερμηνείες: Τομ Χανκς, Κέιλεμ Λάντρι Τζούνς (φωνή)

Μετά το ιστορικού περιεχομένου «Greyhound», η συνεργασία του Τομ Χανκς με την πλατφόρμα της Apple TV συνεχίζεται, αυτή τη φορά με ένα φιλμ επιστημονικής φαντασίας που μας ταξιδεύει σε ένα δυστοπικό μέλλον. Εκεί η υπερίωδης ακτινοβολία και οι κυκλώνες σκόνης έχουν κάνει τη ζωή στη Γη σχεδόν ανυπόφορη. Ο Φιντς, ένας μοναχικός μηχανικός υπολογιστών, ξεκινά ένα μακρινό ταξίδι προς τη Δύση αναζητώντας καλύτερες συνθήκες, με μοναδική συντροφιά τον σκύλο του αλλά και ένα καινούργιο, ευφυές ρομπότ, δικής του επιινόησης και κατασκευής. Στον δρόμο θα περάσουν προφανώς πολλές περιπέτειες, με τον Φιντς να γίνεται μέντορας του γεμάτου περιέργεια μηχανικού του φίλου. Ο Μιγκέλ Σαπόκνικ του «Game of Thrones» αντλεί εδώ από δεκάδες κινηματογραφικά πρότυπα και μύθους, με πρώτο εκείνον του Πινόκιο. Η ταινία του, που εκτυλίσσεται σαν

κλασικό road movie, διαθέτει σίγουρα ρυθμό και αρκετές καλοστημένες σκηνές, ενώ ο Τομ Χανκς είναι ξανά ο ακαταμάχητα συμπαθής εαυτός του, ανακαλώντας μνήμες και από τον δικό του «Ναυαγό». Αξιοσημείωτα είναι, τέλος, και τα άψογα ειδικά εφέ, τα οποία παραπέμπουν περισσότερο σε παραγωγή προορισμένη για τη μεγάλη οθόνη.

Κολέκτιβ ★★★★★

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2020)

Σκηνοθεσία: Αλεξάντερ Ναναού

Εμφανίζονται: Καταλίν Τολνάντ, Καμέλια Ροϊγίου, Βλαντ Βοϊτσουλέσκου

Από την πλατφόρμα του Cínοβο διαλέγουμε ένα από τα καλύτερα ντοκιμαντέρ που έχουμε δει το τελευταίο διάστημα. Η αφήγηση ξεκινά το 2015, όταν η ρουμανική κοινωνία συγκλονίζεται από την τραγωδία μετά τη φωτιά στο κλαμπ «Collective», η οποία αφάνει πίσω της δεκάδες νεκρούς. Μέσα στους επόμενους μήνες, 37 ακόμη από τους επιώ-ντες χάνουν τη ζωή τους στο νοσοκομείο, πολλοί από τους οποίους

χτυπημένοι από ενδοносοκομειακές μολύνσεις. Ο δημοσιογράφος Καταλίν Τολνάντν παρακολουθεί από κοντά την υπόθεση και με τρόπο διαπιστώνει το σκάνδαλο: τα νοσοκομεία ολόκληρης της χώρας προσπεύονται αντισηπτικά και μέσα καθαρισμού από συγκεκριμένο προμηθευτή, ο οποίος παραδίδει συστη-ματικά «αραιωμένα» προϊόντα, με αποτέλεσμα αμέτρητες μολύνσεις από μικρόβια ετησίως.

Δίχως να κάνει ούτε μια προσω-πική περιγραφή ή να στήσει εμφανώς κάποια συνέντευξη, ο Ναναού προτιμά να παραμείνει απλός παρατηρητής. Η κάμερά του ακολουθεί συνεχώς τους ερευνητές δημοσιο-γράφους της εφημερίδας, οι οποίοι φέρνουν στο φως τα στοιχεία, δέ-χονται απειλές και γίνονται τελικά σύνθημα στα χείλη του κόσμου, που τους επευφημεί για τη δουλειά τους. Το ακόμη πιο αξιοσημείωτο είναι πως από ένα σημείο και έπειτα, ο κινηματογραφιστής έχει πρόσβαση και στο ίδιο το υπουργείο Υγείας –ο νέος, ανοιχτόμυαλος υπουργός την εξασφαλίζει– καταφέρνοντας έτσι να δει το τέρας του συστήματος δι-αφθοράς και από μέσα.

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.
Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
11.00 Κοινωνική εκπομπή.
11.30 Χρυσές συνταγές
Με τη Μαρίλ. Ιωαννίδου.
12.00 Brand News
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Movie Time
15.30 Προσωπογραφίες,
Project: Nostalgia
Σειρά ντοκιμαντέρ.
17.30 Χρονογράφημα, IV
Ντοκιμαντέρ.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια
Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι
Κωμωδία εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Άντρι Καραντώνη.
23.20 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.30 Εκείνη και εκείνοι - (Ε)
00.20 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
01.15 Movie Time - (Ε)
01.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
02.45 Αθλητική Κυριακή - (Ε)
03.15 Αμύνεσθαι
περί πάτρης - (Ε)
03.45 Project: Nostalgia - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
04.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.
05.00 Χρονογράφημα - (Ε)

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Book Club
07.30 Μαγικός κόσμος - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
07.55 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδιωτός
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Σπρίτ, το άγριο άλογο
στ. Τα τρενάκια ρομπότ
Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
11.00 Παιδική ζώνη
11.30 Μανώλης και Κατίνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.30 Ιστορίες του χωρκού - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους
Ανδρέα Αργυρίδη,
Δώρα Κακουράτου, κ.ά.
17.00 Baywatch - (Ε)
Περιπετειώδης σειρά.
17.45 Μαζί / Birlikte, II - (Ε)
Δικαιοστική εκπομπή.
18.30 Εκείνη & εκείνοι
Με την Αθηνά Χάλκου.
19.30 Σελίδες ιστορίας
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Book Club
Κομεντί, με τους
Νταϊάν Κίτον,
Τζέιν Φόντα, κ.ά.
22.45 The seventies
Σειρά ντοκιμαντέρ.
«Crimes and Cults».
23.30 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
00.15 Μαζί / Birlikte, II - (Ε)
01.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
01.20 Brand News - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή

ALPHA

ΤΗΛ.: 22212400

21.20 Η γη της Ελιάς
06.00 60 ´ ΕΛΛΑΔΑ - (Ε)
Οδοπορικό
με τον Νίκο Μάνεση.
06.45 Νόστιμα και απλά
07.50 Σαββατογεννημένες
Κωμική σειρά.
08.45 Η φαμίλια - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.20 Εύκολα και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αθηνά Λοϊζίδου.
09.50 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.50 Οικονομικές
ιστορίες - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
14.50 Άσε μας ρε μαμά
Κωμική σειρά.
15.40 The Lóuths Night Show
Σατιρική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη
μουρμούρα
Κωμική σειρά.
18.45 ΤΕΤ-Α-ΤΕΤ στον Alpha
Talk show.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.20 Η γη της Ελιάς
Άσε μας ρε μαμά
Κωμική σειρά, με
τους Πασχάλη Τσαρούχα,
Αντιγόνη Κουλουκάκου.
23.15 Κάμπινγκ - (Ε)
01.00 ΤΕΤ-Α-ΤΕΤ στον Alpha
02.30 10η εντολή - (Ε)
Ελληνική αστυνομική
σειρά.
03.15 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200

21.15 ROUK ZOUK Special
05.40 Πάρης και Ελένη - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.
06.30 Άκρως οικογενειακών - (Ε)
08.00 Mamma Mia - (Ε)
08.50 Το έβδομο κλειδί - (Ε)
09.30 Δείξε μου
τον φίλο σου - (Ε)
11.10 Ταζί - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή,
για την υγεία.
12.50 Την πάτσα - (Ε)
14.00 Θα βρεις τον
δασκαλό σου - (Ε)
14.50 Casa De Mikel, III - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.20 5 Χ 5 - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι,
με τον Μάρκο Σεφερλή.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10´**
18.15 5 Χ 5 - (Συνέχεια)
18.45 Μελάρτος - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
20.15 **Τα νέα του ANT1**
21.15 ROUK ZOUK Special
Τηλεπαιχνίδι,
22.45 Δωρητής σπέρματος
(The Switch) Ρομαντική
κομεντί, με τους
Τζέινφερ Άνιστον,
Τζέισον Μπέτμαν, κ.ά.
00.15 The 2Night Show
Late night show, με τον
Γρηγόρη Αρναούτογλου.
01.50 Ο γπευτίτης - (Ε)
Δραματική σειρά.
02.30 Το τρίτο στεφάνι - (Ε)
03.20 Steps - (Ε)
04.20 Για μια γυναίκα
κι ένα αυτοκίνητο - (Ε)

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777

21.00 Dancing With the Stars
07.00 Θεία Λειτουργία
Από τον Καθεδρικό Ναό
Αποστόλου Βαρνάβα,
της Ιεράς Αρχιεπισκοπής.
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με την Ελένη Τσολάκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
15.15 Green Kitchen by
Madame Ginger - (Ε)
16.15 Βουράτε γεγόντοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.15 Επιπλοκομμεδιές
19.15 ΤΑΕΙ
Τηλεπαιχνίδι, με
τον Διονύση Ατζαράκη.
Ανοικτά - (Ε)
18.45 **20.10** **OMEGA NEWS**
21.00 Dancing With the Stars
Χορευτικός διαγωνισμός,
με τη Βίκυ Καγιά.
00.30 Total Blackout - (Ε)
Τέσσερις τολμηροί συμ-
μετέχοντες, καλούνται
να τα βγάλουν πέρα με
απρόβλεπτες δοκιμασίες
σε ένα χώρο που δε μπο-
ρούν να δουν τίποτα!
01.30 OPEN Weekend - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με την Ελένη Τσολάκη.
04.00 Σημεία και τέρατα - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους
Χρήστο Σιμαρόδαν,
Μαρία Τζομπανάκη, κ.ά.
06.00 Εικόνες - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή,
με τον Τάσο Δούση.

ΣΙΓΜΑ

ΤΗΛ.: 22580100

21.10 The Voice of Greece
06.00 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε)
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.30 Όρα για φραγκό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αργυρώ
Μπαρμπαρίου.
10.00 Βουράτε γεγόντοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.40 Dot., V
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τη Νάντια Μπουλέ.
11.40 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με
την Κων/να Σπυροπούλου.
13.00 Passenger
Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.50 Μόλις χθες - (Ε)
15.15 Όλα Γκουντ
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τους Γρηγόρη
Γκουντάρα και
Ναταλί Κάκκαβα.
17.30 The Voice of Greece - (Ε)
Μουσικός διαγωνισμός..
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 The Voice of Greece
(Συνέχεια)
19.10 Έξιηνες αγορές
Κωμική σειρά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.10 The Voice of Greece
Μουσικός διαγωνισμός.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Η πεθερά - (Ε)
Κωμική σειρά.
01.30 Happy traveller - (Ε)
02.30 Όλα Γκουντ - (Ε)

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577

08.00 Στο δασκάλο μας με
αγάπη - Ελληνική ταινία.
09.45 Το πιο δυνατό καρφί
Οικογενειακή ταινία.
12.00 Made in Cyprus - (Ε)
13.00 Στον ίλιγο της ζωής
Ελληνική ταινία.
15.25 Ο πεθερόληπτος
Ελληνική ταινία.
19.10 Χειμνωάτικη απόδραση
Ρομαντική ταινία.
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Σε στενό κλοιό

PLUS

ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδικές σειρές
08.05 Παιδικό παραμύθι
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι
Σαββατοκύριακο.
16.35 Τηλεαγορά
19.00 Ταξίδι γεύσεων - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νεόι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.30 Ξένη ταινία
00.10 Ξένη ταινία

EXTRA

ΤΗΛ.: 25715111

07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασμένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξιηνες αγορές
16.40 **Σύντομο Δελτίο**
Ειδήσεων
17.15 Αόρατος φακός
17.20 Έξιηνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

21.00 Percy Vs Goliath
06.30 Grand Isle
08.15 A Very Charming
Christmas Town
09.45 You Can't Take My
Daughter
11.30 Deutschland 89 - Ep. 1-8
19.30 To Have And To Hold
21.00 Percy Vs Goliath
22.45 Cut Bank
00.30 Queen Of Earth
02.00 Pharaoh's War
04.00 Jexi
18.10 Κορίτσια για φίλημα
07.10 Ένας ιππότης για τη
Βασούλα
08.50 Ο επαναστάτης
ποπλόδαρος
10.30 Η κυρά μας, η μαμμή
11.50 Η φωνή της καρδιάς
13.15 Ζητείται ψεύτης
14.40 Βοήθεια ο Βέγγος, φανε-
ρός πράκτωρ "000"
16.10 Η βαλίτσα του παπά
18.10 Κορίτσια για φίλημα
20.00 Έλα στο θέα
21.30 Νόμος 4000
23.10 Ένας μεγάλος έρωτας
01.00 Μαρίνα
02.15 Ο Δήμος απ' τη Τρίκαλα
03.45 Η φωνή της καρδιάς

Ντετέκτιβ τόσο διαφορετικοί, τόσο ίδιοι

Ο Σάλβο Μονταλμπάνο και ο Κουρτ Βαλάντερ, δύο μυθιστορηματικοί ήρωες με πολλά κοινά, αθέατα με την πρώτη ματιά

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ

Το μικρό παραθαλάσσιο χωριό βρίσκεται στη νότια ακτή της Σικελίας. Τα σπίτια του κατεβαίνουν μέχρι την άμμο, όπου παρατηρούμε ένα μεσαιωνικό πέτρινο πύργο, ένα ψηλόλιγνο λευκό φάρο και ένα λιμανάκι με ψαρόβαρκες. Το χωριό λέγεται Πούντα Σέκα, έχει περίπου διακόσιους κατοίκους και μοιάζει, όπως άλλωστε και όλη η Σικελία, πολύ γνώριμα «ελληνικό»: τα σπίτια είναι ταπεινά και πολύχρωμα, ο ήλιος το καλοκαίρι το χτυπάει ανελέητα, η θάλασσα είναι η πρωταγωνίστρια του τοπίου. Σ’ ένα από αυτά τα παραθαλάσσια σπίτια ζει ένας διάσημος ντετέκτιβ, ο Σάλβο Μονταλμπάνο (στην τηλεοπτική σειρά τον υποδύεται επί είκοσι χρόνια ο Λούκα Τζινγκαρέτι). Το πρωινό ξύπνημα τον βρίσκει να ρουφάει ένα φλιτζάνι εσπρέσο σε μια βεράντα που κρέμεται πάνω από το νερό, στο οποίο βουτάει για να ξεκινήσει (αλλά, συχνά, και για να κλείσει) καλά η μέρα του. Όταν δεν είναι σε υπηρεσία (αλλά και όταν είναι) χαιρετά το καλό φαγητό και όταν διερευνά τις υποθέσεις του, οδηγεί ένα παλιό Fiat Tipo.

Ο Σάλβο Μονταλμπάνο δεν είναι αληθινός. Δημιούργημα της φαντασίας ενός Σικελού συγγραφέα, του Αντρέα Καμιλέρι, έλυσε αστυνομικές υποθέσεις στα μυθιστορήματά του από το 1994 έως και το 2020. Ο Καμιλέρι έφυγε από τη ζωή το 2019, 93 ετών, αφήνοντας πίσω του μια κληρονομιά από 28 ιστορίες του επιθεωρητή Μονταλμπάνο, που το όνομά του κλείνει το μάτι στους λάτρεις της παγκόσμιας αστυνομικής λογοτεχνίας, εφόσον είναι εμπνευσμένο από τον Βαρκελώνέζο συγγραφέα Μανουέλ Βάθκεθ Μονταλμπάν, δημιουργό ενός άλλου διάσημου ντετέκτιβ που αγαπά το καλό φαγητό, του Πέπε Καρβάγιο.

Τα βιβλία του Καμιλέρι έκαναν αδιανόητη εμπορική επιτυχία, πουλώντας στην Ιταλία περίπου 25 εκατομμύρια κομμάτια και συνολικά 65 εκατομμύρια παγκο-

Ο Λούκα Τζινγκαρέτι ως επιθεωρητής Μονταλμπάνο, στην ομώνυμη τηλεοπτική σειρά που βασίστηκε στα βιβλία του Σικελού συγγραφέα Αντρέα Καμιλέρι.

Ο Σικελός και ο Σουηδός δεν προκύπτουν μακρινοί συγγενείς μόνο λόγω των ναυτικών τους τόπων. Υπάρχουν και μερικές αξιοσημείωτες ομοιότητες στον ψυχισμό και στον χαρακτήρα τους.

ομιάς και έχοντας μεταφραστεί σε 32 γλώσσες. Ο ήλιος, το φαγητό, η θάλασσα, η διάλεκτος και οι κοινωνικές ιδιαιτερότητες της Σικελίας γοήτευσαν όλο τον πλανήτη και δεν έμειναν στο χαρτί. Η RAI τις έκανε τηλεοπτικές ταινίες, που με σειρά τους είχαν τότε παγκόσμια απήχηση που μετέτρεψαν τη φιλήσυχη Πούντα Σέκα (που ο Καμιλέρι μετονόμασε σε «Βιγκάτα») σε παγκόσμιο τουριστικό προο-

ρισμό. Ο σκηνοθέτης της σειράς, Αλμπέρτο Σιρόνι, είχε πει χαρακτηριστικά: «Στην αρχή ήταν εύκολο να βρούμε έρπημα σημεία για τα γυρίσματα, όπου δεν συχνάζαν ούτε καν οι Σικελοί. Ήταν τόσο ερμηικά, που τα πλάνα μας είχαν κάτι ρεαλιστικό και ταυτόχρονα μη ρεαλιστικό – κάτι ονειρικό. Αλλά μετά, ο Μονταλμπάνο δημιούργησε ένα δικό του κύμα τουρισμού και δεν ήταν πια εύκολο να βρούμε τέτοια μέρη...».

Τραβώντας μια ευθεία προς τα βόρεια, 2.000 χιλιόμετρα μακριά, πετάμε νοητά πάνω απ’ όλη την Ευρώπη και φτάνουμε στη θάλασσα της Βαλτικής, σε μια παλιά πόλη της Σουηδίας. Πρόκειται για το Ιστάντ, «μια παλιά κρυψώνα πειρατών και λαθρεμπόρων», όπως είχε πει ο Σουηδός θεατρικός συγγραφέας Αουγκουστ Στρίντμπεργκ. Το πολυάσχολο αυτό λιμάνι, που συνδέει ακτοπλοϊκά τη Σουηδία με την ηπειρωτική Ευρώπη, έχει περίπου 20.000

κατοίκους. Τα νούμερά του είναι πολύ μεγαλύτερα από αυτά του κοιμισμένου σικελικού χωριού και όμως οι δύο τόποι έχουν κάτι κοινό: είναι και οι δυο τους ακριτικά, ναυτικά σημεία της Ευρώπης, που στέκονται στις νοτιότερες ακτές των χωρών τους, οι οποίες με τη σειρά τους βρίσκονται στα δύο άκρα της ηπείρου: η Σικελία αγγίζει σχεδόν την Αφρική και η Σουηδία τον Βόρειο Πόλο.

Υπάρχει ωστόσο και κάτι άλλο που τα συνδέει. Στο λιμάνι της Βαλτικής βρίσκεται άλλος ένας διάσημος επιθεωρητής. Είναι ο Κουρτ Βαλάντερ, που αποτελεί και αυτός δημιούργημα ενός άλλου συγγραφέα δημοφιλών αστυνομικών ιστοριών, του Σουηδού Μάνκελ Χένινγκ. Όπως και ο Αντρέα Καμιλέρι, έτσι και αυτός έχει κάνει γιγάντια εκδοτική επιτυχία, έχοντας πουλήσει 40 εκατομμύρια αντίτυπα παγκοσμίως. Εφυγε από τη ζωή, το 2015, πολύ νεότερος από τον Ιταλό συνάδελφό του, στα 67, από

καρκίνο, αφήνοντας πίσω του δώδεκα, θρυλικά πλέον, αστυνομικά μυθιστορήματα που εμπλούτισαν με την πολύτιμη μυθολογία τους το λογοτεχνικό είδος του «σκανδιναβικού νουάρ», συνεχίζοντας το χνάρι που άφησαν τη δεκαετία του ’70 οι γεννήτορες του είδους, η Μαξ Σγιεβάλ και ο Περ Βαλέε.

Δώδεκα ταινίες

Τον Βαλάντερ υποδύθηκε με μεγάλη επιτυχία στη σουηδική τηλεοπτική εκδοχή του ο ηθοποιός Κρίστερ Χένρικσον. Όμως η αγγλική εκδοχή, με πρωταγωνιστή τον Κένεθ Μπράνα, σμίλεψε τον δικό της, αυτόρκη θρύλο. Σε τέσσερις κύκλους που διατρέχουν την περίοδο 2007-2015, παρακολουθούμε με κομμένη την ανάσα δώδεκα ταινίες μεγάλου μήκους όπου ο Βρετανός ηθοποιός φέρνει τον σαιήπρικό του κόσμο στη Σκανδιναβία και το «nordic noir» σύμπαν του Χένινγκ. Οι δώδεκα αυτές τηλεοπτικές ταινίες αποτελούν ένα

πάντρεμα σκανδιναβικής και βρετανικής κουλτούρας, που μοιάζει απόλυτα επιτυχημένο και φυσικό.

Ο Σικελός και ο Σουηδός ντετέκτιβ, όμως, δεν προκύπτουν μακρινοί, αλλόκοτοι συγγενείς, μόνο λόγω των ναυτικών τους τόπων και της ακριτικής θαλασσινής τους φύσης. Υπάρχουν και μερικές αξιοσημείωτες ομοιότητες στον ψυχισμό και στον χαρακτήρα τους: είναι και οι δυο τους εμμονικοί και φρετιχιστές με μια σειρά από ερωτελεστίες της καθημερινότητας, αγαπούν τα σκυλιά (που γίνονται, κατά διαστήματα, μέρος της ζωής τους) και, όσο κι αν προσπαθούν να χτίσουν και να διατηρήσουν προσωπική ζωή, αυτή πάντα διακόπτεται από το επόμενο δυσόιωνο τηλεφώνημα, που είναι ζήτημα ωρών να πιάσει. Η προσέγγιση στην έρευνά τους είναι κάτι που τους φέρνει ακόμη πιο κοντά: δεν είναι το περίστροφο, η χρήση αστυνομικής εξουσίας ή bias, που τους κάνει να δίνουν λύσεις στα αινίγματα και στις προκλήσεις που τους παρουσιάζονται, αλλά μια ήπια, ανθρώπινη ματιά, μια διπλωματία βασισμένη στη συναισθηματική ευφυΐα και στην προσήνεια που δείχνουν στις επαφές τους με τους ανθρώπους, είτε αυτοί είναι μάρτυρες είτε ένοχοι και εγκληματίες.

Και όμως, τα 2.000 χιλιόμετρα που τους χωρίζουν αφήνουν πάνω τους ένα ανεξίτηλο σημάδι που τους χαρακτηρίζει – και τελικά τους χωρίζει. Όταν ο Βαλάντερ εξερευνεί σκανδιναβικά μυστήρια νοτισμένα με γκρίζους τόνους και ομίχλη, οι υποθέσεις του Μονταλμπάνο λούζονται από το σικελικό φως και μυρίζουν πορτοκάλι. Η ζωογόνος ηλιοφάνεια της Μεσογείου, κάτι που προσφέρεται στον Μονταλμπάνο αφειδώς, λείπει επώδυνα από τις σκανδιναβικές εξερευνήσεις του βόρειου συνάδελφου του. Οι αναζητήσεις του μεν γίνονται δίπλα σε καταγάλανα νερά κάτω από τον ήλιο, ανάμεσα σε ράθυμους, συχνά κωμικούς ανθρώπους, ενώ του δε σε καταθλιπτικά τοπία, σκούρα κύματα και μελαγχολικά βλέμματα.

Ο Κένεθ Μπράνα πρωταγωνιστεί στη βρετανική μεταφορά του επιθεωρητή Βαλάντερ, του ήρωα που εμπνεύστηκε ο Σουηδός συγγραφέας Μάνκελ Χένινγκ.

Η κωμική πτυχή του Μονταλμπάνο και η εφιαλτική δίνη του Βαλάντερ

Και ενώ στην τελευταία περιπέτεια του Μονταλμπάνο (το «Ρικαρντίνο», του οποίου η ελληνική έκδοση αναμένεται) ο Καμιλέρι ρίχνει τον «τέταρτο τοίχο» και συνομιλεί κωμικά με τον ήρωά του, στην τελευταία ιστορία του Βαλάντερ ο δημιουργός του τον ρίχνει στην εφιαλτική δίνη της νόσου Αλτσχάιμερ και της αναγκαστικής πρόωρης παραίτησης από το λειτούργημά του. Στη βρετανική τηλεοπτική μεταφορά της τελευταίας αυτής υπόθεσης, με τίτλο «Το φθινόπωρο του Κουρτ Βαλάντερ», ο Μπράνα προσφέρει μερικές σκηνές υποκριτικής και συναισθηματικής βαρύτητας που πιθανόν να

«Αυτό που δημιουργεί σπουδαία βιβλία έχει να κάνει εξίσου με τον τρόπο τους όσο και με τους χαρακτήρες τους και τα γεγονότα».

είχαμε να δούμε από την εποχή της μνημειώδους σειράς «Six Feet Under». Στο τέλος του επεισοδίου, μας αποχαιρετά απαγγέλλοντας με καθηλωτικό τρόπο λόγια από ένα ποίημα του βραβευμένου με Νομπέλ Σουηδού ποιητή Τόμας

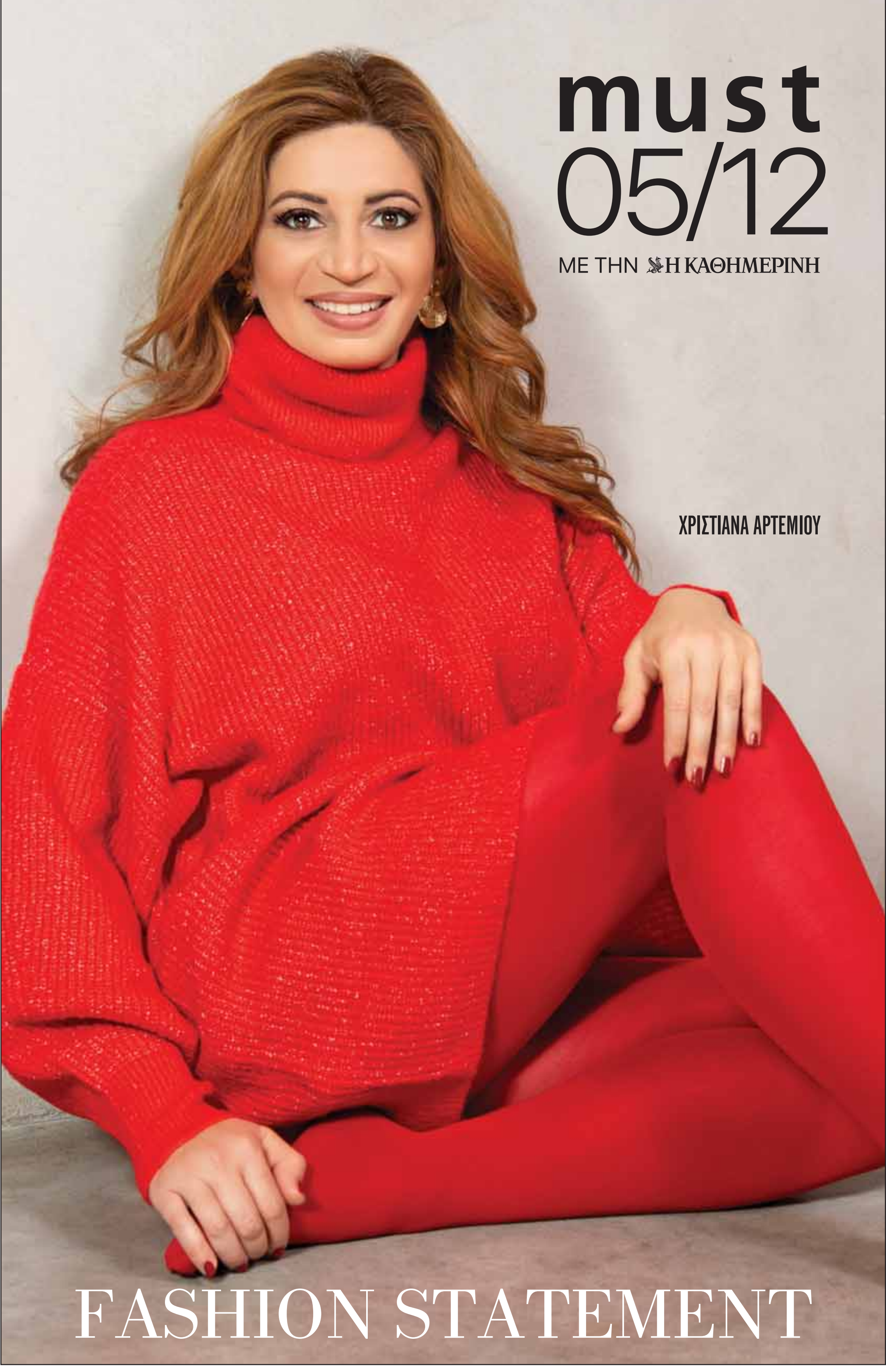
Τρανστρέμερ: «Η απόγνωση διακόπτει την πορεία της. Η αγωνία διακόπτει την πορεία της. Το πρόθυμο φως ξεχύνεται, ακόμα και τα φαντάσματα του γεύονται. Είμαστε όλοι μια ορθάνοικτη πόρτα, που οδηγεί σ’ ένα δωμάτιο για τον καθένα», λέει, και τα λόγια του στιγμιαία αφηφούν τα γεωγραφικά μήκη και πλάτη και φθάνουν μέχρι εμάς εδώ στη Μεσόγειο, στο φως της Σικελίας και της Ελλάδας. Θυμίζουν κάποιες κουβέντες του Αντρέα Καμιλέρι στο ντοκιμαντέρ «Ο Μονταλμπάνο κι εγώ», που ειπώθηκαν τρία χρόνια πριν από τον θάνατό του: «Όταν γεννιέται κάποιος, του δίνεται ένα εισιτήριο,

όπου περιλαμβάνονται όλα. Η αρώστια περιλαμβάνεται, η ευχαρίστηση περιλαμβάνεται, η απογοήτευση περιλαμβάνεται, η όμορφη νιότη περιλαμβάνεται. Η όμορφη ωριμότητα της σκέψης αλλά και η παρακμή. Η τρίτη ηλικία, τα γηρατειά, ο θάνατος. Δεν μπορείς να αρνηθείς να πεθάνεις. Περιλαμβάνεται στην τιμή του εισιτηρίου». Κι όμως, όταν βλέπουμε ότι ο Μονταλμπάνο δεν χρειάζεται πολλά για να ξεορκίσει προσωπικούς και επαγγελματικούς δαίμονες (ένα απολαυστικό σιτσιλιάνικο γεύμα με θέα στη Μεσόγειο ή μια βουτιά στα νερά της, αρκεί), σκεφτόμαστε τον συγγραφέα Λόρενς Ντάρελ,

κάποιον που ερχόμενος από την Αγγλία στη Μεσόγειο γνώρισε καλά και το βόρειο σκοτάδι του Βαλάντερ αλλά και το εκτυφλωτικό φως του Μονταλμπάνο. «Είμαστε παιδιά του τοπίου μας», έλεγε κάπου στο «Άλεξανδρινό κουαρτέτο» του, και σ’ ένα άρθρο του στο New York Times Magazine, το 1960, είχε γράψει: «Αυτό που δημιουργεί σπουδαία βιβλία έχει να κάνει εξίσου με τον τρόπο τους όσο και με τους χαρακτήρες τους και τα γεγονότα. Όταν αυτά είναι ριζωμένα καλά στη φύση, συνήθως γίνονται κλασικά. Εναρμονίζονται με την αίσθηση του τόπου. Δεν θα μπορούσες να

τα μεταφέρεις αλλού χωρίς να αλλοιώσεις την ατμόσφαιρά τους. Και αυτό δεν έχει να κάνει με τις συνήθειες των ανθρώπων που κατοικούν σε αυτά, γιατί απλά αυτοί υπάρχουν μέσα στη φύση, ως εκφράσεις του τόπου τους».

Τις περιπέτειες του επιθεωρητή Μονταλμπάνο μπορεί κανείς να τις δει στο Netflix, ενώ τη βρετανική εκδοχή αυτών του επιθεωρητή Βαλάντερ, στο Ertflix. Τα μυθιστορήματα του Αντρέα Καμιλέρι με ήρωα τον Μονταλμπάνο κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Πατάκη, ενώ τα μυθιστορήματα του Μάνκελ Χένινγκ με ήρωα τον Βαλάντερ από τις εκδόσεις Ψυχογιός.

must
05/12

ME THN H KAOHMEPINH

XPISTIANA APTEMIOY

FASHION STATEMENT